

KNIHA OBLÁKA

A DOBRORUŽSTVÍ

SVAZEK III

André Laurie-Zdeněk Hobzík

MAGNETOVÁ HORA

André Laurie — Zdeněk Hobzík

**MAGNETOVÁ
HORA**

PRAHA

ALBATROS

Adaptation © Zdeněk Hobzík 1969
Illustrations © Eduard Hájek 1969

DÍL PRVNÍ

TROSEČNÍCI ŽIVOTA

I

V SUÁKINU

Večeře skončila a její účastníci na hostitelovu výzvu přešli do sousední místnosti, pohodlně zařízeného salónu. Jeho stěna směřující k Rudému moři byla téměř celá velikým oknem, pod nímž se rozkládal mořský záliv, teď klidný a zvolna se tmící v soumraku lednového večera.

Pan Kersain, francouzský konzul v Suákinu, hostil dnes Norberta Maunyo, mladého astronoma, který mu byl doporučen pařížským ministerstvem zahraničí. Přání ministerstva bylo jasné: konzul měl být všestranně nápomocen panu Maunymu v jeho vědeckém poslání. Ale ta jasnost byla zároveň tlumena dovětkem: poslání budiž prozatím považováno za důvěrné a přísně tajné. Tento dovětek byl příčinou, proč se dnešní večeře zúčastnily pouze čtyři osoby. Pan Kersain k ní pozval kromě mladého vědce jen poručíka Guyona, velitele francouzské návštěvní lodi, která právě kotvila v suákinském zálivu.

Konzul byl vdovec a úloha paní domu při večeři připadla jeho sotva dvacetileté dceři Gertrudě. Zhostila se svého úkolu skvěle a teď usedla ke klavíru. Salómem se nesly tlumené tóny Chopinova nokturna.

Ačkoli večeře ve čtyřech byla vlastně záležitostí čistě konzulárně úřední, proběhla v upřímném ovzduší srdečnosti. Bývá tak většinou pravidlem, když se sejdou dotud si neznámí Pařížané, aby se vzájemně poznali. Vyprávěly se nejnovější pařížské klípky, mluvilo se o různých osobách i osobnostech a zjišťovali se společní známí přítomných. Důvěrnost vyvrcholila při kávě a to osmělilo konzula, aby svému hostu položil otázku, která nemálo dráždila jeho zvědavost.

„Bylo mi sděleno, že do Súdánu přicházíte s vědeckým posláním,“ začal. „Smíme se tedy zeptat na podrobnosti vaší práce?“

„Otázka je to jistě zcela přirozená,“ odpověděl mladý vědec s úsměvem, „jenže je tu jedno jenže. Mám příkaz zachovat podrobnosti svého úkolu v tajnosti tak dlouho, pokud to bude možné. Musíte mi proto prominout, že na vaši otázku prozatím neodpovím. Podotýkám však výslovně, že jen prozatím.“

Konzul byl zkušený diplomat a okamžitě pochopil, že Mauny nechce mluvit před poručíkem. A vycítil zapeklitou situaci, do které ho dostala jeho zvědavost. Guyon si to mohl vyložit jako nedůvěru, nebo to dokonce považovat za osobní urážku. Věděl, že teď musí sebrat všechn svůj diplomatický um, aby situaci nějak zachránil. Nechtěl, aby počáteční srdečná shoda krásného večera skončila rozladěním.

„Ano,“ pravil, „důvěrné a přísně tajné, tak je psáno i v dopisu ministerstva. Ale zároveň tam píše o poslání astronoma z pařížské observatoře. Ostatně mně už bylo z dřívějšíka známo, kdo je to doktor Mauny, jeden z našich nejlepších hvězdářů. Z toho jsem usoudil, že nejde o poslání politické.“

„A máte pravdu,“ potvrdil Mauny. „Politika je mi vzdálenější než diplomatům astronomie. Důkazem je to, že mé poslání není financováno ani francouzskou, ani kteroukoli jinou vládou. Jde o čistě soukromý podnik australské obchodní společnosti. Z mých společníků, kteří mě provázejí a připluli se mnou na palubě parníku *Dover Castle*, není ani jediný Francouz. Každá obchodní společnost se bojí konkurence a to je podle mého soudu příčina celé té tajnosti. Přáním společnosti se musím řídit, nechci-li přijít o financiera.“

Kersain si oddychl. Situace byla zachráněna. Mauny několika svými větami dokázal, že diplomacie mu není tak vzdálena, jak tvrdil. To konzula přimělo, aby si ho důkladněji prohlédl.

Mauny byl vysoký, štíhlý a snědý muž, šestadvaceti až třicetiletý. Směle klenuté a hladké čelo, jasné a živé oči, rovný nos nad souměrnými ústy a pevná, energická brada, to vše prozrazovalo přímou, ale pevnou povahu. Jeho jasný hlas a uvážená řeč bez zbytečných nadsázek pak dokazovaly jeho inteligenci. Oděn byl vkusně, i když s trochou ledabylosti, jakou se vyznačují vědci a umělci. Krátce řečeno, byl to muž, jaký má být.

Pan Kersain si v této chvíli ještě pomyslel, jak výborný by to byl diplomat, kdyby se místo vědě věnoval politice. A jeho posudek měl váhu, protože Kersain byl diplomat zkušený a osvědčený. Jestliže zastával málo významné místo suákinského konzula, byl toho vinen jen jeho zájem o dceřino zdraví.

Gertrudin zjev, štíhlost postavy a bledost tváří pod těžkou korunou světlých vlasů na prvý pohled prozrazovaly, jak křehké je její zdraví. Paní Kersainová zemřela brzy po dceřině narození na souchotě. Smrt milované manželky byla pro Kersaina těžkou ranou, ale ještě bolestnější pro něho bylo, když u dcery v době jejího dospívání začal rozpoznávat příznaky, které tak dobře znal. Lékaři jí doporučovali pobyt v suchém, vyrovnaném podnebí. Kersain opustil významné místo v pařížském ministerstvu zahraničí a odešel na uvolněné místo konzula v Suákinu. Nenáročnost tohoto místa měla pro něho výhodu, že se mohl dceři daleko víc věnovat, než by to bylo možné v Paříži.

Norbert Mauny svým logickým vysvětlením sice zachránil pohodu večera, ale přece jen tu zbylo něco, co vnášelo chlad do dalšího hovoru. Proto bylo všem milé, když do salónu vstoupil muž asi padesátiletý, růžový a svěží, jen trochu obtloustlý — lékař doktor Briet, bratr Gertrudiny matky. I on se usadil v Suákinu, aby mohl bdít nad neteřiným zdravím. A nebylo večera, aby Kersainovy nenavštívil.

„Vítám vás, strýčku,“ vesele zvolala Gertruda a spěchala strýci v ústrety.

„Milý švagre, dovol mi, abych tě představil našim mladým krajanům, doktoru Norbertu Maunymu a poručíku Guyonovi... Pan doktor Briet, lékař, pan doktor Mauny, astronom z Paříže, a pan poručík ...“

„S panem poručíkem Guyonem se už známe,“ přerušil konzula Briet a pevně stiskl všem ruku. „Ostatně ani pan doktor Mauny mi není neznám, alespoň jménem. Čtu *Zprávy Akademie* a není tomu dlouho, co tam psali o nějakém významném díle z oboru spektrální analýzy. A docela nedávno jsem se tam dočetl, že pan doktor Mauny objevil dvě nové planety, Priscillu a... jaké jméno jste dal té druhé, u všech všudy?“

„Jméno dosud nemá, zatím jen číslo,“ se smíchem odpověděl astronom. „Těch drobných planetek se teď objevuje tolik, že o vhodná jména začíná být nouze.“

„Což abyste ji nazval Gertrudia,“ navrhoval poručík Guyon. „V upomínku na dnešní krásný večer.“

„Co vás to napadá, pane poručíku,“ bránila se dívka.

„Opravdu výborný návrh!“ zvolal Mauny. „Použiji ho, jestliže pan konzul a slečna dovolí. Gertrudia, tak se nejmenuje žádná z planetek. A je to hezké jméno. Děkuji vám, pane poručíku!“

„Tati, jaké štěstí!“ radovala se dívka. „Budu mít svou vlastní hvězdu!... Ale ukážete mi ji, pane Mauny, abych poznala svou jmenovkyni?“

„Milerád... až bude viditelná. To znamená ode dneška za sedm až osm měsíců.“

„Copak ji nelze vidět každý večer?“ ptala se dívka poněkud zklamaně.

„Ne, to ne ... Kdyby ji bylo vidět denně, byla by už dávno objevena a pojmenována... Ale znám přesně její dráhu a nenecháme ji projít, aniž ji pozdravíme.“

„Tak vidíš, Gerto,“ smál se Briet. „Máš ty ale štěstí! Takovouhle kytici, kterou dostáváš od pana Maunyho, může své hostitelce nabídnout málokterý host.“

„Kytici, která je zatím ještě ve hvězdných dálavách,“ namítl astronom s úsměvem.

„A hvězdné dálavy jsou asi také důvod, proč jste zde, že ano?“ obrátil se doktor Briet na mladého vědce konvenční, zcela bezděčnou, ale málo vhodnou otázkou.

„Ano i ne,“ odpověděl Mauny a hned dodal, když si všiml lékařova údivu: „Vidím, že není snadné uchovat tajemství, když člověk nechce lhát. Mohl bych potvrdit váš názor, pane doktore, a podpořit ho vysvětlením, že mě sem přivábila jasná súdánská obloha. Ale nemluvil bych pravdu. Přicházím sem kvůli trochu fantastickému pokusu, který by většina lidí asi nazvala šíleným ... Naneštěstí i u některých vědeckých kapacit mám pověst fantasy, a proto o svém projektu nerad mluvím. Zcela pravdivě mohu říci jen tolik, že pro

nejbližší dobu mám v úmyslu zřídit vědeckou stanici v Bajudské poušti, a to na hoře Tebhalí.“

„Vědeckou stanici v Bajudské poušti!“ zvolal lékař. „To jste si vybral velmi vhodnou dobu!... Myslíte, že páni Súdánci vám to budou trpět? Nedal bych groš za kůži Evropana, který by se jen pokusil proniknout k hornímu Nilu. Natož překročit jej a usadit se až v sousedství Dárfúru! Promiňte mi, ale musím to nazvat šílenstvím.“

„Tak vidíte! Neřekl jsem o svém projektu skoro pranic, a už je to tady, šílenství,“ odpověděl mu hvězdár klidně. „Ale očekával jsem to.“

„Nechtěl jsem vás urazit,“ omlouval se Briet, „tak jsem to nemínil. Co však vy, Pařížan, můžete vědět o poměrech v Súdánu? Zvláště dnes, kdy v kraji zavládl neklid, jehož příčiny jsou všelijak vykládány, ale ve skutečnosti pramálo známy.“

„Něco o tom taky vím,“ řekl Mauny. „Ale podmínky, které potřebuji k svému pokusu, mohu najít výhradně v Bajudské poušti, na tebhalíské planině.“

„Švagr má pravdu, mohl byste tam najít i něco jiného,“ varoval Kersain. „Já bych si dnes nedovolil cestovat do Dárfúru, leda v čele celého pluku afrických střelců.“

„Pluk střelců, to znamená válku, a já jsem člověk míru. Bude mě sice provázet jeden africký střelec, ale bývalý. Můj pomocník Virgil. Kromě něho bych chtěl mít s sebou ještě domorodce, který zná kraj. Takový malý doprovod Súdánce přesvědčí, že přicházím jako přítel.“

„Daur jako přítel,“ zasmál se doktor Briet. „Běžte se Súdánců zeptat, jak se dívají na d'aury. Po návratu mi to povíte, jestliže se ovšem vrátíte!“

„Pomalou mě přesvědčíte, pane doktore, že podnikám něco nadlidského. Což Súdánci jsou tak zlí?“

„To jsem neřekl, a křivdit jim nechci! Víím však, že nedovolí žádnému Evropanu vrátit se do civilizace, když se mu už podaří na jejich území vniknout. Súdánců jsou dva a snad i tři milióny, jsou dokonale vycvičení ve zbrani a slepě poslušní svých vůdců, kteří vládnou značnými finančními prostředky. Slyšel jste už o Mahdím?“

„Myslíte toho muslimského poustevníka od Bahr al—Ghazalu?“

„Ano. Ale než uplyne rok, ten poustevník nás Evropany vyžene nejen z Chartúmu a Asuánu, ale možná i z Káhiry a Alexandrie.“

„Četl jsem, že proti súdánským vzbouřencům Egypt už vyslal vojsko,“ namítl mu Mauny.

„Může to být pravda, ale Mahdí si s tím vojskem poradí, pokud je nepřevede přímo do svých řad... Před námi je válka, ta válka, kterou mohamedáni nazývají džihád, svatá... V tom tkví nebezpečí, že Mahdí nejpozději za rok bude zde i v Chartúmu.“

„Za rok, to by mi nevadilo. Věřím, že se svou prací budu hotov mnohem dřív.“

Lékař místo odpovědi pozvedl jen paže.

„Zamýšlíte opravdu vniknout do toho vlčího doupěte?“ zeptal se astronoma poručík Guyon.

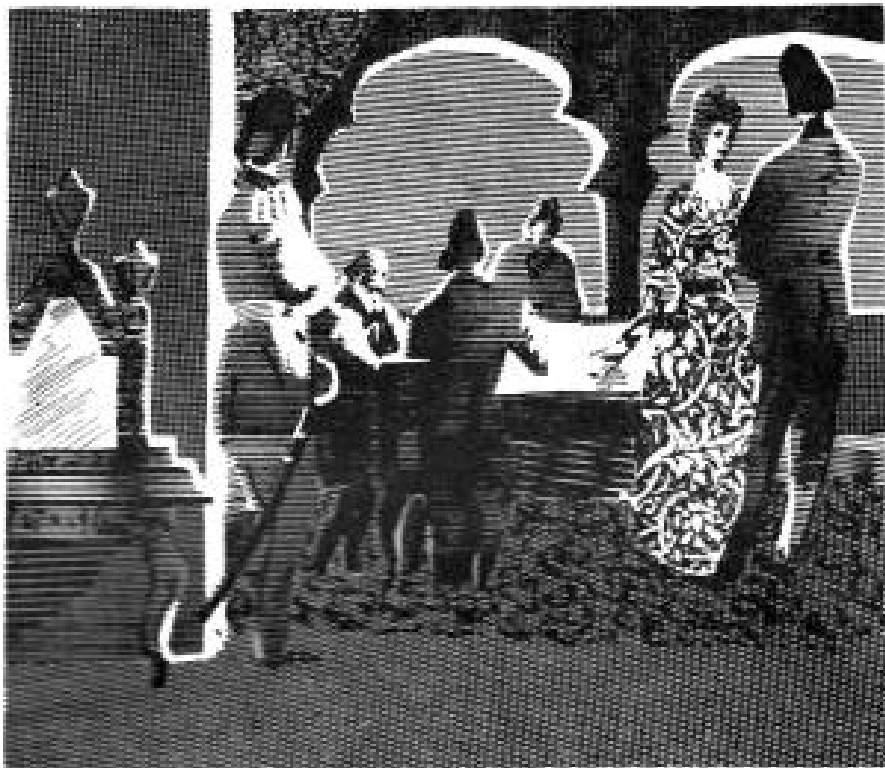
„Ano, pane poručíku.“

„Pak jste na hvězdáře zatraceně neohrožený chlapík!“

Strohá vojácká pochvala vyloudila na všech tvářích úsměv a prolomila chlad. Jen Gertruda se neusmála, ačkoli se zájmem sledovala slovní souboj strýcův s astronomem. Zbledla při myšlence na nebezpečí, které bude hrozit statečnému mladému muži, a hned zase rudla obdivem nad jeho klidem a odvahou. Pocity, které dívkou zmítaly, byly tak zjevné, že její otec posunky naznačoval lékaři, aby se vynasnažil změnit předmět rozmluvy. Když doktor nepochopil, Kersain zazvonil a požádal malou arabskou služku, aby přinesla čaj. Potom když Gertruda nalévala čaj do koflíků, konzul se zavěsil do učence a odvedl ho na terasu.

„Víte, cítí'uji skoro výčitky svědomí, že vám mám pomáhat v tak nebezpečném rozhodnutí. Jen to jsem vám chtěl říci,“ vysvětloval Kersain hvězdáři.

„Co mohu dělat,“ odpověděl mladý muž prostě. „Nemohu zpět. Už pro ten obrovský kapitál, který do mého podniku investovala společnost, jejíž zástupci připluli se mnou. *Dover Castle* je plně naložen materiálem potřebným k mému pokusu. A opakuji, že ten pokus je možný jen v Súdánu. I dnešní stav bezvlády v tomto kraji je pro mne výhodný. Zbavuje naši společnost nutnosti domáhat se úředního povolení, které by nám spořádaná vláda asi vůbec

neposkytla. Budeme pracovat v kraji bez pána, neboť egyptská vláda je zde pánem jen podle jména. To jsou nedocenitelné výhody.“

„Ale jak se míváte vypořádat s nesmiřitelným nepřátelstvím arabských kmenů, které není jen pohádkou?“

„Nejsem poprvé v kraji, kde se domorodci dívají nepříliš přívětivě na vetfelce. Až dosud se mi v takových případech osvědčila klidná rozhodnost, spojená s bezpodmínečnou spravedlností k nim. Pak už se najdou prostředky, které dokážou i nepřítel změnit v pomocníky.“

„Vím, peníze a dary, hlavně pro jejich náčelníky. Myslíte však, že se vám to podaří i zde, kde budete mít za nejnebezpečnějšího protivníka náboženský fanatismus?“

„Pevně doufám.“

„Můžete mít pravdu i nemusíte ... Ale když váš záměr je neodvolatelný, pak je třeba vše co nejlíp připravit... Máme v Suákinu muže, který by vám mohl být velmi prospěšný, protože dobře zná obyvatele kraje i jejich mravy a zvyky. Je to Mabruki—Speke, starý černochoch, který postupně sloužil jako průvodce Burtonovi, Spekeovi, Livingstoneovi a Gordonovi. Chcete, abych vás s ním seznámil?“

„Byl bych vám nesmírně vděčen, neboť to je to hlavní, co potřebuji... Přípravy na výpravu si vyžádají dosti dlouhý čas, už pro dopravu těžkého materiálu uskladněného na lodi. Obávám se, že než opustím Suákin, budu nucen ještě mnohokrát využít vaší laskavosti...“

„Jen vždy bez obav a výhrad.“

Konzul zavedl vědce zpět do salónu, kde k nim přistoupila Gertruda a nabízela Maunymu číšku čaje.

„Je tedy rozhodnuto? Půjdete?“ ptala se.

Otázka byla vyslovena s tak posmutnělou účastí, že nemohla nezapůsobit na mladého muže. Bylo mu, jako by zde před ním stála bytost, s kterou se zná už odnepaměti, přítelkyně z dětství, sestra. A musil vyvinout značné úsilí, aby odpověděl jen slovy:

„Půjdu, ale ne hned. Naše přípravy budou trvat nejmíň tři týdny. Řekl jsem již vašemu panu otci, že budu asi nucen ještě často se obrátit na francouzský konzulát v Suákinu s prosbou nebo o radu.“

Gertruda se lehce uklonila a vyšla na terasu, jako by se chtěla kochat pohledem na jiskřící hvězdy subtropické noci. Nepřála si, aby mladý vědec postřehl, že se jí zamlžily oči.

II

VEČER NA RUDÉM MOŘI

„Ten mladý astronom se mi docela líbí,“ pravil příštího jitra Kersain Gertrudě, když mu donesla snídani a usedla za stůl proti němu. „Strýc říkal, že je to znamenitý učenec. Má pěkné způsoby, ráznost i odvahy, a ke všemu je hezký, což mu jistě nemůže škodit.“

„Zkrátka, tati se do doktora Norberta Mauneho zamiloval,“ škádlivě mu odpověděla dívka. „Ráda bych jen věděla, zda ten cit je vzájemný.“

„Právě o vzájemnosti jsem se chtěl něco dovědět,“ pokračoval Kersain vážně. „Nejsem natolik krátkozraký, abych si nevšiml, že pan Mauny si všiml nejvíc tebe... Ale jak vidím, u tebe nenašel odezvu. Jsem rád, že jsem se to dověděl. Právě jsem totiž obdržel pozvání, abychom se dnes večer zúčastnili, já a ty, večeře na lodi *Dover Castle*. Půjdu tam tedy sám a něco už si vymyslím, čím bych tě omluvil.“

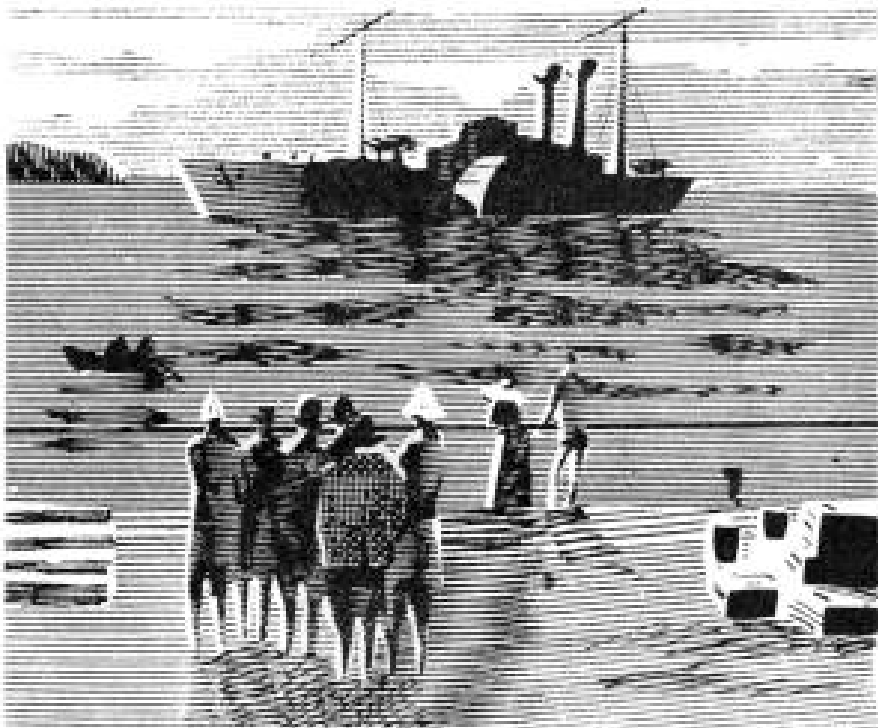
„Proč byste mě omlouval,“ spěšně protestovala Gertruda. „Půjdu přece s vámi!... Jsem vděčna panu Maunemu, že zve i mne. A k něčemu se vám přiznám. Když jsem mu včera vyprávěla, že Suákinští už tři dny nadšeně mluví o stavbě krásné lodi a o jejím ladném stěžňoví, nebylo to bez úmyslu. Nedoufala jsem však, že učenec hovořící jen o svém úkolu a zabraný do nadzemských dálav pochopí zvědavost prostého děvčete.“

„A mýlila ses v úsudku, vid’? Ale já se mýlil také ..., což znamená, že půjdeme spolu. Připrav se na pátou hodinu odpoledne. Na nábřeží na nás bude čekat člun.“

Konzul se zabral do čtení novin a za nimi skrýval šibalský úsměv, který hrozil prozradit předstíranou strojenost jeho slov. Gertruda sklidila se stolu a odešla za svou malou komornou Fatimou. Obě dívky pak spolu něco dlouho projednávaly, tak dlouho, že se až opozdily s obědem. Tajily důvod svých starostí, ale každý, kdo by byl už ve tři odpoledne uviděl Gertrudu, její ústroj a účes, snadno by ho byl uhodl. Chudinka! Musila čekat skoro dvě hodiny, než pro ni otec přišel.

Suákin není velké město. Otec s dcerou došli k nábřeží za tři minuty. Norbert Mauny už na ně čekal ve společnosti dalšího, snad o něco mladšího muže, štíhlého, světlouhlavého krasavce. Oba spěchali příchozím vstříc.

„Sotva jsme se odvažovali doufat, že nás slečna poctí návštěvou společně s vámi, pane konzule,“ vítal je Mauny a tiskl podané mu ruce. „Dovolte, abych vám představil svého přítele, sira Fredericka

Coghilla, zástupce naší společnosti, který se mnou bude mít potěšení být vaším hostitelem na *Dover Castlu*.“

Baronetův zjev prozrazoval jeho společenský stav i jeho národnost, ale jaksi nebyl ve shodě s vědeckým posláním jeho přítele. Spíše se zdál stvořen pro salóny a dostihovou dráhu. Byl však scestovalý, a tak mu nechyběla látka k hovoru, ve kterém mohl Kersainovi a jeho dceři dokázat svou společenskou vytříbenost.

Zájem Norberta Maunyo se zatím soustřeďoval na to, co se dělo o několik kroků dál. Živě tam jednala a bouřlivě gestikulovala skupinka Arabů s třemi Evropany. Tlumočnickem jim byl starý a prošedivělý, bíle oděný černoch.

„Hleďme, Mabruki—Speke! Vy už jste ho vyšťáral?“ divil se Kersain, když se taky zadíval tím směrem.

„Ano, hned po vašem doporučení. Vyjednává za naši společnost s velbloudáři. Ale jak se zdá, nemůže se s nimi dohodnout.“

Ze skupinky se ozývalo lamentování a zaklínání, jaké je v arabském světě slyšet i při tom nejnicotnějším obchodování. Vysoký chlapík s turbanem na hlavě, vousatý, s hákovitým nosem a se supíma očima, řádl ze všech nejvíc. Zaklínal se šejtanem, že nemůže vzít ani o groš míň, dovolával se Alláha jako svědka své poctivosti a přísahal u brady Prorokovy, že by i s rodinou zahynul hlady, kdyby měl něco slevit ze svých požadavků. Jeho lamentování a zaklínání mělo na spolujednající Evropany zřejmě pramalý účinek. Jeden z nich se náhle odtrhl od skupinky, přistoupil k Maunymu a bez jakéhokoli úvodu pravil se silným německým přízvukem:

„Ti psi žádají deset piastrů za velblouda a drží se zuby nehty.“

„Pan Ignác Vogel, jeden z jednatelů naší výpravy,“ představoval ho Norbert Mauny svým hostům se zřejmým chladem.

Vzhled jednatelův také nebyl nijak vábný. Byl to poměrně nevysoký člověk, oděný v kostkovaný šat, a na jeho ryšavé hlavě trůnil maličký tvrdý klobouk. Svou vážnost chtěl Vogel podepřít masivními zlatými prsteny téměř na všech prstech obou rukou a ještě masivnějším hodinkovým řetězem s mnoha a mnoha zlatými přívěsky. Jeho úsměv byl žlutý, řeč sladkokyselá a oči krysí.

„Dovolíte, abych věnoval několik minut neodkladné záležitosti,“ omlouval se Mauny svým hostům. Ti jen přikývli.

„Kolik žádají? Jen deset piastrů za velblouda? A kolik jich mají?“ ptal se Vogela, když ho odvedl stranou od svých hostí.

„Pěťadvacet. Po deseti piastrech, to je přece hrozné!“

„Ale kdepak! To je docela levné! Uvažte jen vzdálenost, o kterou jde... Škoda že to není pět set velbloudů místo pouhých pěťadvaceti. Dohodněte se s nimi co nejrychleji. Ovšem ne tak překotně, aby poznali, jak nutně jejich velbloudy potřebujeme.“

„Jak si přejete,“ odpověděl Vogel.

Pak se vrátili ke konzulovi a Gertrudě.

„Pane a slečno, odcházím, ale neloučím se. Uvidím se s vámi za chvíli na palubě,“ řekl Vogel a zamířil ke skupině Arabů.

Podivný společník pro Maunyho a aristokratického Angličana, myslila si Gertruda.

Příjemný zážitek přeplavby k lodi zaplašil brzy nepříjemný dojem ze styku s Vogelem. Šest úpravně oblečených námořníků se

opřelo do vesel a v několika minutách dopravilo člun k patě schůdků *Dover Castlu*. Tam hosty očekával kapitán a nabídl jim prohlídku lodi.

Přijali. Prošli s kapitánem celou lodí, vyslechli mnohé, čemu ani nerozuměli a co hned zapomněli. A všechno chválili. Pak byli uvedeni na zád lodi, kde je čekalo pohoštění. Na stole pokrytém nejvybranějšími dary moře a paštikami, dorty, zmrzlinami nejružnějšího druhu a ovocem. Kersain a jeho dcera s překvapením pozorovali hojnost nádherných květin, vzácný porcelán a stříbrné přebory. Kersain se nedokázal ovládnout, aby mladému učenci nezalichotil.

„Má zásluha to není,“ odpověděl mu Norbert Mauny. „Já nejsem zvyklý jíst na stříbře a pít čaj z čínských koflíčků. Jsem prostý člověk a syn nezámožných rodičů. Ta nádhera je majetkem sira Fredericka.“

„Žádný přepych nemůže být přílišný na počest hostů, kteří nás dnes poctili návštěvou,“ galantně vysvětloval sir Coghill. „Ale věřte mi, že ani já osobně nejsem původcem té nádhery. Jsem totiž v rukou tyрана ...“

„Baronet má výborného komorníka, který vyrostl ve stínu anglického panského sídla,“ pospíšil si s vysvětlením Mauny, „a ten by považoval za zločin, kdyby život jeho pána nebyl stále ve shodě s nejpřísnějšími pravidly etikety. Tyrrel Smith...“

„Dovede přinejmenším nádherně upravit tabuli,“ přerušila ho Gertruda. „Ty marhaníkové květy působí rozkošným dojmem.“

Tyrrel Smith přinášel právě šampaňské. Změnili předmět hovoru. Veselé hlasy a smích se rozléhaly nad Rudým mořem.

Z nejlepších zábav byli vyrušeni příchodem Ignáce Vogela a jeho dvou společníků, které už zahlédli u přístavu. Norbert Mauny je hned představoval:

„Pan Petr Gryphins, pan Costerus Wagner, jednatelé naší výpravy.“

Příchozí se bez okolků posadili ke stolu.

Kolik těch jednatelů Mauny vlastně má? myslila si Gertruda. Vypadají spíše jako dohazovači. Rozhodně prapodivná společnost pro učence. Nechtěla bych je potkat někde na odlehlém místě.

„Dojednali jste ten obchod s velbloudy? A nenapálili vás ti arabští šibalové příliš?“ ptal se pan Kersain. Ani jemu se ti podivní lidé nelíbili, ale snažil se být společenský z ohledu na hostitele.

„Jděte mi s nima někam,“ odpověděl Petr Gryphins. Jeho vyjadřovací způsob byl v dokonalé shodě s jeho ústrojem, s těsným kabátem, s kalhotami sevřenými na lýtkách kamašemi a s připínacím celuloidovým límcem. Jeho vzhled odpovídal spíše čeledínu z konírny než jednateli vědecké společnosti. „Je to holota! Slíbili padesát velbloudů a mají jich jen pětadvacet!“

„Jen si nemysli,“ krotil jeho výbuch Ignác Vogel. „Velbloudů mají dost, ale dělají si z nás šoufky. Pochybuju, že z nich něco vymáčkeme!“

„Kolik zvířat a kolik lidí vlastně potřebujete?“ obrátil se konzul k Norbertu Maunymu.

„Potřebujeme nejméně osm set velbloudů a k tomu přiměřený počet průvodců,“ odpověděl mu mladý vědec. „Musíme vylodit náklad a na hřbetech velbloudů jej dopravit na tebhalískou planinu. To zhruba znamená cestu dvou set kilometrů pouští. Víím, že to není úkol snadný. Nepočítal jsem však s tím, že zdejší domorodci budou tak neochotní.“

„Měl jste se mi o tom zmínit už dávno,“ pravil konzul. „Mohl jste sobě i svým pomocníkům ušetřit mnoho námahy. Velbloudy neseženete, a tím méně lidí, pokud se nedohodnete s pánem zdejšího kraje.“

„Kdo je to ten pán?“

„Jakýsi muslimský biskup, sidi Ben Kamsa, mokaddem rhadamehský a vrchní šejk Šerofů... Bez jeho souhlasu a pomoci se nedostanete nikam. I kdybyste si opatřil velbloudy a lidi někde ve vzdálenějším okolí, kam moc Kamsova nedosahuje, nebylo by vám to nic platné. V poušti byste byli přepadeni, o všechno oloupení a pravděpodobně povraždění.“

„To myslíte vážně?“ divil se Mauny.

„Smrtelně vážně. Jestliže se nedohodnete s mokaddemem, který má u Arabů pověst svatého muže, můžete se svého záměru vzdát.“

„Jak bych já, nevěřící, mohl získat podporu muslimského hodnostáře?“

„Zapomněl jste, že zlatý klíč otevírá každou bránu?“

„Což bych si mohl dovolit zapůsobit jím na svatého muže? Světec, jistě také boháč, a úplatek?“

„Mezi námi řečeno, já se domnívám, že úplatky jsou pravým pramenem Kamsova bohatství i moci. Ten člověk je zdejšímu lidu útočištěm při každé příležitosti. Každého rána po východu slunce udílí veřejné audience. Tam je dotazován o rady před každým podnikáním a o věštby. Samozřejmě že se nesluší přijít k audienci s prázdnýma rukama.“

„Jestliže záleží jen na tom, pak máme vyhráno,“ zvolal Mauny radostně. „Jak daleko je do toho Rhadamehu nebo jak se to místo jmenuje?“

„Dva dny, lépe řečeno dvě noci jízdy.“

„Pak k tomu svatému jedeme hned zítra! Co tomu říkáte, Freddie?“

„Že jsem pro, samozřejmě,“ odpověděl sir Frederick Coghill. „A řekl bych, že by to byl nádherný výlet, kdyby se ho náhodou chtěli zúčastnit i pan konsul Kersain a jeho slečna dcera.“

„Slečna Kersainová!... Gerta!“ skoro zároveň se ozvali Mauny i Kersain.

„Díky, sire,“ pospíšila si Gertruda poděkovat Coghillovi. „To by mi způsobilo velkou radost. Jestli tatínek dovolí, dokáži vám všem, že i žena může cestovat pouští a nebýt na obtíž společníkům ... Tati, vidíte, že svolíte? Víte přece, jak ráda bych uviděla toho slavného mokaddema. Slibuji vám, že budu opatrná, že se neunavím.“

„Věřím, věřím milerád,“ pravil jí Kersain s úsměvem. Byl by ochotně dceři přání splnil, ale nedůvěřoval slibované zdatnosti. „Nemyslíte, že bychom jenom překáželi, pane Mauny?“ zeptal se mladého učence.

„Baronet řekl, že by to byl krásný výlet. A já k tomu dodávám, že pro nás oba by ta cesta byla teď víc než nudná, kdybychom ztratili naději, že se jí zúčastníte.“

„Budiž tedy, pojedeme. Můj švagr, doktor Briet, mi také už navrhol, abych s Gertou a s ním podnikal vyjížďky do pouště. Pojedeme a jistě nemáte námitek, aby s námi jel i švagr. Jsem jist, že pojedete rád.“

Nikoho nenapadlo, že by do Rhadamehu měli jet také páni jednatelé. Leč jeden z nich, Costerus Wagner, který dosud nepronesl jediné slovo a který podle širokého klobouku a dlouhých vlasů vypadal jako příslušník cechu umělců, se nečekaně ozval:

„Je nutné, abychom já, Vogel a Gryphins podnikli tu cestu s vámi?“

„Nevidím, proč by to bylo nutné,“ pospíšil si odpovědět Mauny. „Jestliže myslíte, že bude spíš třeba, abyste dohlídli na vykládku materiálu...“

„Vykládku má na starosti kapitán,“ odpověděl za Wagnera Gryphins, a to dost nevrle. „A jsou tu stanovy, které určují, že vás nemáme pouštět.“

„Tu část stanov jsem navrhoval sám,“ odpověděl astronom. „A určitě to nebudu já, kdo by se dožadoval jejich plnění při takovéhle maličkosti. Záleží jen na vás, zda chcete jet.“

Pro jednatele nebyla jeho slova rozhodně pozváním a byl to Costerus Wagner, kdo to pochopil.

„Já nejedu,“ prohlásil. „Neumím jezdit ani na koni, ani na velbloudu. Ať si jedou ti, kdo to umějí.“

Jeho odpověď byla asi závazná i pro jeho druhy. Alespoň žádný z nich se nepřihlásil, že se výpravy zúčastní.

„Myslím, že bude nejlepší, když všechny přípravy k cestě svěříme Mabrukimu,“ mínil Norbert Mauny. „A chtěl bych vyjet hned zítra, jestliže to nebude nevhod panu konzulovi a slečně.“

„Proč ne,“ souhlasil Kersain. „Bude to ovšem až zítra večer, protože v této zemi se cesty nastupují výhradně večer, jak snad už víte ... Řekněme sraz zítra v šest večer na konzulátě.“

„Nevíte, jak se těším,“ radostně se přiznávala Gertruda. „Děkuji vám všem. Zvláště panu baronovi za ten nápad a vám, tati, za svolení.“

Dívčín dík siru Coghillovi byl zcela pochopitelný, ale v Norbertovi vyvolal pocit rozladění, který se marně snažil zapudit.

Vida ho, baroneta, jak to umí, myslil si. Dovede se zavděčit v pravou chvíli. Už si získal Gertrudinu vděčnost. A já na ten nápad nepřišel! Inu, chybějí mi jeho společenské zkušenosti! Za těch

dlouhých hodin strávených u dalekohledů nebo nad knihami jsem je získat nemohl.

Konzul Kersain si všiml jeho zamyšlení a povstal, aby se rozloučil s hostiteli. Nedokázal však zabránit, aby Coghill a Mauny je nedoprovodili až k budově konzulátu.

Když se oba mladí mužové vraceli na loď, střetli se na nábřeží s Mabrukim, který tam na ně čekal. Pověděli mu o ujednané cestě a zkušený průvodce cestovatelů a karavan je ujistil, že zítra do šesté hodiny večerní bude vše připraveno k odjezdu.

III

V POUŠTI

Mabruki určil, že malá karavana pojedje zpočátku téměř přesně na západ směrem k Obaku a teprve tam odbočí na jih k Rhadamehu.

Prvá část této cesty od Suákinu vede hornatou krajinou a jen zvolna se svažuje k poušti, která však má jiný vzhled než mnohá místa na Sahaře. Zde nejsou kamenité pláně a rozsáhlá šterkoviště, ale jen písek a zase písek. Jemný písek, zvlněný četnými dunami.

Po přechodu pobřežního pohoří se cesta mění v pouhou stezku, vyšlapanou velbloudy karavan. A i ta mizí, když se nad pouští rozruší písečná bouře samum. Pak by se stezka stala úplně neznatelnou, kdyby kostry koní a velbloudů neukazovaly její směr jako nějaké smutné milníky. Taková je celá Núbická poušť od pohoří na březích Rudého moře až k břehům Nilu. Jednotvárný, pustý a smutný kraj.

Jednatelé zůstali v Suákinu. Snad se urazili, ale nikdo je nepostrádal. Výprava se skládala jen z pana Kersaina, jeho dcery, doktora Brieta, Coghilla, Maunyho, Mabrukiho, Fatimy a sedmičlenného doprovodu. Prvých šest jelo na koních a Fatima na mezčici. Gertruda si na cestu zvolila dlouhý bílý šat a malou přílbu s modrým závojíčkem, což jí znamenitě slušelo.

Doprovod jel na velbloudech. Jezdci na koních tvořili přední a jezdcí na velbloudech zadní voj. Ten byl nejmalebnější částí malé karavany. Velbloudi totiž nenesli jen jezdce, nýbrž také měchy s

vodou, zásoby a tábornické potřeby. Arabští průvodci seděli velbloudům skoro až na krku a z jejich bílých hávů jim vykukoval jen kousíček bronzových obličejů.

Dva členové zadního voje byli však naprosto odlišní od druhých, jak vzhledem, tak i oděvem. Jedním z nich byl komorník baroneta Coghilla Tyrrel Smith, který se právě bez nejmenšího nadšení seznamoval s kolísavým a trhavým klusem velblouda.

Druhým byl vysoký mladý muž osmahlé a upřímné tváře, oděný v šedý oblek a s šeší alžírského střelce na hlavě. To byl Virgil Tennier, „důstojnický sluha“ Norberta Maunyho. Tuto hodnost si Virgil přikládal sám, když byl dotazován po svém zaměstnání. V jeho situaci to bylo označení opravdu nejvhodnější. Kdysi býval alžírským střelcem a naposled opravdu důstojnickým sluhou. Sluhou

Norbertova bratra, kapitána Maunyho, který doporučil Virgila bratrovi, když se dověděl o jeho cestě do Súdánu. Poznal ho jako hodného člověka a nedocenitelného druha a pomocníka. Virgil byl přísně sebekritický. Věděl, že nemá znalosti skutečného komorníka a že neumí ani vařit. Nemohl se proto představovat jako Maungův komorník nebo kuchař. A tak zůstal tím, co opravdu dokonale ovládal: důstojnickým sluhou, třebaš jeho nynější pán nebyl důstojník.

Virgilův zájem se v této chvíli soustředil na výraz svrchované nespokojenosti, který četl na pečlivě vyholené tváři Tyrrelově. Se svým velbloudem se k němu přitočil, přátelsky ho plácl po rameni a řekl:

„Zdá se, že by vám byl milejší železniční vůz první třídy, vidíte?“

Tato nečekaná důvěrnost se nijak nelíbila panu Tyrrelu Smithovi, který ke všemu ještě neuměl dobře francouzsky. Proto odpověděl pohrdavým úsměškem, jímž mínil opovážlivci naznačit, jaká propast dělí butlera anglického šlechtice od důstojnického sluhy prachobyčejného hvězdáře.

Virgil význam úšklebku nepochopil. Jeho prostá duše nevěděla nic o nějakých společenských třídách a o předpisech velkopanské etikety. Vzal pěkně zdobenou čturu, kterou měl zavěšenou kolem šíje na pásce stejné rudé barvy, jako byla jeho čapka, a podával ji Tyrrelovi.

„Ochutnejte tohle, kamaráde, a pak mi o tom něco povíte!“ pravil s dobromyslným úsměvem.

Strefil se přímo do černého. Tyrrel Smith ctil nade vše dobrý doušek. Zapomněl na společenský rozdíl i na etiketu a chutě popadl podávanou láhev. Když si důkladně přihnul, rozvázal se mu jazyk. Pracně shledával v paměti francouzská slovíčka.

„My ... hotel... přijít... kdy?“ ptal se se zřejmým úsilím o nejroztomilejší úsměv, jakého byl schopen.

„Hotel!“ zvolal Virgil. „Snad nemyslíte, že v poušti rostou hotely jako houby po dešti! K půlnoci se zastavíme na dvě tři hodiny, odpočineme si pod stany, něco pojíme a vydáme se na další cestu.“

„Ale ... džentlmeni... dámy!“ hrozil se Tyrrel.

„Džentlmeni i dámy si chvilku schrupnou na houni stejně jako my, pak něco zakousnou a znova hup do sedel!“

„Já protestuji... pan baron ... nic ... pro něj.“

Další slova mu úplně uvízla v hrdle při pomýšlení, že by snad jeho pán musel spát na houni prostřené v písku. Z nervového otřesu, který tím utrpěl, se vzpamatoval teprve k půlnoci, když se karavana zastavila k odpočinku.

Kromě pana Smitha byli všichni veselí, čilí. Arabští průvodci rozřehli pochodně, do písku zarazili kůly, napjali stany a jídlo rozložili na veliký koberec. Všichni se kolem koberce usadili a už se těšili na večeři. Vždyť po těch šesti hodinách rychlé jízdy důkladně vytrávili.

Tyrrel Smith s hrůzou zjišťoval, že chybějí talíře a jídelní přibory. Proti takovému porušení dobrých mravů bylo nutno protestovat. Protestoval alespoň mlčky. Po celou dobu jídla stál za svým pánem v bílé kravatě a v bílých rukavicích. A mračil se na celý svět, když jeho služeb nebylo třeba.

Po jídle se cestovatelé i jejich průvodci uchýlili do stanů a myslili na odpočinek. Neodpočívali však dlouho. Neuplynuly ani dvě hodiny, když byli probuzeni hlukem hlasů a dupotem kopyt. Fatima vyklouzla ze stanu, aby vyzvěděla, co se to děje.

„Je to celý berberský kmen,“ hlásila pak Gertrudě. „Je jich aspoň sto a jedou na oslech. Asi také k rhadamehskému mokaddemovi.“

„To stojí za podívanou,“ rozhodla se Gertruda, vstala a přidružila se k ostatním. Všichni už byli venku a dívali se na přijíždějící.

Berbeři jeli skutečně na oslech, které řídili jednoduchou ohlávku. Správněji řečeno jeli na oslících, neboť jejich oslové byli tak maličtí, že bylo skoro neuvěřitelné, jak takový oslík může unést dospělou osobu. Mezi přijíždějícími byly i ženy a tucet dětí. Děti byly úplně nahé. Když seskočily s oslíků, hned se vrhly do louže nedaleko tábořiště a brouzdaly se v ní. Bylo jasné, že Berbeři se miní usadit v sousedství Evropanů.

Naštěstí jejich příprava k odpočinku netrvala dlouho. Brzy se nad pouští zase rozhostilo ticho. Ale jen na chvíli. Za deset patnáct minut byli cestovatelé probuzeni podivným, hrozným zvukem.

„Co se děje?“ zvolala polekaně Gertruda, kterou ohavný zvuk probudil, sotva usnula.

„To nic, to jen hýká osel,“ vysvětlovala Fatima.

Byl to skutečně jeden z malých ušáků. Nalezl asi někde trochu trávy a projevoval radost svým způsobem. Ne ostrou notou jako jeho větší evropští bratři, ale hlubším a hřmotnějším hlasem. Jeho sólo trvalo dobré tři minuty.

„Konečně!“ oddechla si Gertruda, když oslí mistr pěvec umkl.

Radovala se však předčasně. Téměř vzápětí se začal jiný oslí pěvec chlubit mocným basem.

„Máme po spánku,“ řekla Gertrudě Fatima. „Teď začnou hýkat jeden po druhém.“

„Myslíš?“

„Nemyslím, vím to. Dobře je znám!“

A opravdu. Po druhém oslu se ozval třetí, čtvrtý.

Tyrrel Smith se nedokázal smířit s tím, že by osel mohl hýkáním obtěžovat jeho pána, a začal zvířeti nadávat. Když nadávky oslu nevadily, popadl stanovou tyč a zasypal ho ranami. Výsledkem jeho zákroku bylo hýkání celého oslího sboru a křik a lání Berberů, kteří nemínili dovolit, aby jejich soumarům někdo ubližoval.

Virgil přiskočil k Smithovi.

„Nechte toho!“ vykřikl na něho. „Bitím je jen podráždíte. Znáám prostředek, který jim zavře tlamy.“

Zavolal k sobě ostatní průvodce, pohovořil s nimi a za několik minut se vřava změnila v hluboké ticho.

Virgilův prostředek byl zcela prostý. Věděl, že osel může hýkat jen tehdy, když zvedne ocas. Se svými pomocníky zahnal osly do houfu, obložil je zavazadly a k těm přivázal ocasy.

Všichni zase ulehli po vzájemné dohodě, že si odpočinek prodlouží do čtvrté hodiny ranní.

V určenou hodinu se ozvala řehtačka Mabrukiho. Cestovatelé jeden po druhém vycházeli ze stanů. A tu se znova ozvaly zuřivé

nadávky. Tentokrát však nenadával Tyrrel, nýbrž vždy tak klidný a vyrovnaný Virgil.

„Psi zlodějští! Šibeničníci!“ křičel. „Až vás dostanu, já vám to spočítám!“

„Co je, co se stalo?“ ptal se Mauny.

„Co? Jen se podívejte! Kde jsou ti zlodějští arabští psi? Pryč, a s nimi všechny naše zásoby! Pokradli všechno. Konzervy, suchary, ba i měchy s vodou. Ty jistě jen ze zlomyslnosti, protože vody je tu dostatek, a nemusili brát naši.“

„Musíme za nimi,“ rozhodl Norbert Mauny. „Nemohou být daleko.“

„To by nebylo k ničemu,“ odporoval mu Mabruki. „I kdybychom je dohonili, schovají svůj lup do písku a rozprchnou se po poušti.“

„Co teď podnikneme? Bez vody dál cestovat nemůžeme.“

„Je tu jen jedna možnost. Musíme do oázy Daís a tam nakoupíme měchy a nejnnutnější zásobu potravin.“

„Je to daleko?“

„Není. Jen asi pět kilometrů. Ale pro koně je to obtížná cesta.“

„Co tedy navrhuje?“

„Vezmu dva Araby, tři velbloudy a dojedu tam. Vy jeďte klidně dál. Povede vás jeden z Arabů, který dobře zná cestu. Dohoním vás na příští zastávce.“

Proti návrhu Mabrukiho nebylo lze nic namítat. Bylo to skutečně jediné možné řešení.

Mabruki se dvěma Araby okamžitě odjel a ostatní rychle strhovali a balili stany.

V té chvíli se objevila přepodivná bytost. V promáčeném, zbědovaném a od hlavy k patě zabláceném tvoru bylo těžko poznat vždy tak úpravného Tyrrela Smitha. Byl uvítán výbuchem smíchu.

„Nevím, jak se to stalo,“ omlouval se svému pánovi. „Snad přšelo, jen se lilo. Probudil jsem se v kaluži a v bahně.“

Virgil se hned dovítal, co se asi přihodilo. Vstoupil do stanu vzorného komorníka. Půda tam byla jedinou louží a plovaly v ní prázdné vodní měchy.

„To je další kousek těch zlodějských psů,“ pravil Smithovi a Coghillovi. „Je to odplata panu Smithovi za rány, kterými počastoval jejich ušáky.“

„Ale ten jejich kousek má pro nás výhodu,“ mínil vždy optimistický doktor Briet. „Budeme si moci měchy naplnit...“

„To myslíš z louže, ve které se šplíchali ti mouřenínci?“ štitivě se ho zeptal konzul Kersain.

„Toho se nebojte, pane konzule,“ pospíšil si ho ujistit Virgil. „Tam není vody ani kapka. Berbeři se postarali i o to.“

Přesvědčili se, že má pravdu. V prohlubenině studně bylo jen trochu bahna.

Tyrrela Smitha to hrozně rozčililo. Zatínal pěst, zvedal paži a hrozil kamsi do dálky.

„No, umýt byste se potřeboval,“ uklidňoval ho Virgil. „Ale pro jeden den ve špíně nebude tak zle. Na vojně jsme se někdy nemohli umýt celé týdny.“

„Já nic,“ koktal Tyrrel. „Ale co tub ... pro mého pána?“

„Tub? Co je to?“

„No ... jako koupel... lázeň.“

Virgil nedokázal přemoci smích. „Váš pán je přece čistý. Ten to může vydržet bez koupele, a taky musí.“

Virgilův důvod Tyrrela uklidnil, ale rozesmutněl.

Ostatně, když pak výprava vyrazila na další pout', veselý nebyl nikdo. Voda nebyla, a snad právě proto každý měl najednou žízeň. Všichni toužili po doušku, alespoň po malém doušku.

Nikdo si nevšiml podivného počínání Virgila, který se vydal na cestu teprve tehdy, když natrhal a na svého velblouda naložil dvě obrovské otepi suché trávy.

Slunce dosud nevystoupilo nad obzor, vzduch byl lahodný, svěží, a tak cestovatelé pomalu zapomněli na svou touhu po vodě a rozhovořili se.

Doktor Briet se znova pokusil ukojit svou zvědavost. Několikrát se diplomaticky pokoušel z Mauného vytáhnout něco o pravém účelu jeho cesty do pouště, ale marně. Mladý učenec se dovedl obratně vyhnout pravdivé odpovědi. Lékař proto za chvíli začal zpovídat sira

Coghilla. Tam však pochodil ještě hůř. „Nevím, možná, snad...“ to bylo vše, co se od něho dověděl.

Po třech hodinách jízdy dorazili k malé oáze, kterou jejich vůdce prohlásil za místo, kde mají čekat na Mabrukiho. Bylo tu jen několik stromů chudokrevného vzhledu, několik chomáčů mechu a trochu jemných stébel trávy, jakoby z předeneho skla. Ale nikde ani stopa po vodě.

Uplynuly dvě hodiny a Mabruki se neobjeoval. Slunce stoupalo, vedro se stávalo obtížnějším a obtížnějším. Kromě žízně se začal hlásit i hlad.

„K čemu máme pušky,“ pravil zčistajasna Virgil. „Nenahlížím, proč bychom měli se snídání čekat...“

Než se někdo mohl zeptat na vysvětlení jeho slov, přiložil pušku k líci a dvěma výstřely srazil ze stromu dva ptáky podobné bažantům. Jeho zrak je vypátral klidně dřímající ve vrcholku palmy.

Vzápětí po jeho výstřelech následoval halasný tlukot křídel. Ze stromů vylétli další opeřenci, chvíli se vznášeli ve vzduchu a pak zase zapadli do stromů. Mauny a Coghill si všimli, že Virgil rozdělává ohníček z přivezené slámy, a neváhali dokázat také svůj střelecký um. Za chvíli se před Virgilem kupilo šest ptáků velikosti dorostlejšího kuřete. Na pečínku to bylo víc než dost pro všechny.

„Chybí už jen kousek chleba,“ podotkla nečekaně Gertruda.

„Chleba?“ zvolal Virgil. „Ale i to se zařídí! Jenže to nebude chleba pro zmlsané jazýčky... Hej, kamaráde,“ obrátil se na Tyrrela. „Pojďte se mnou tamhle... o pečínku ať se zatím postará Fatima.“

Táhl Smitha k mělké roklině, v které kdysi bývala voda. Rostl tam zvláštní rákos vysoký až dva metry. „Co my ... s tím?“ divil se Tyrrel.

„S tímhle? Vypadá to jako rákos, ale není to rákos. V Alžírsku tomu říkají sorgho a zde durha, jestli se nemýlím. Uvidíte, k čemu to je dobré. Teď budeme žít, potom mlít a nakonec péct.“ A hned kapesním nožem podřezával stonky, na vrcholcích zatížené drobným zrním, a vázal je do otýpky. Smith ho napodobil. Za několik minut se vraceli do tábora s dvěma důkladnými snopky. Zrní bylo dokonale zralé, proschlé a dalo se snadno drtit mezi dvěma kameny. Dostali tak pěknou hromádku šedavé mouky.

„Ale kde si opatříte vodu?“ ptal se Virgila lékař.

„Zatím ještě nevím, ale o něco se pokusím hned.“

Nabil svou dvojku a zamířil na obrovitou smokvoň podivného tvaru, jejíž peň bez větví a jen s málo listy na vrcholku se tyčil ve vzdálenosti asi třiceti metrů. Třeskla rána. Virgil popadl jeden vodní měch a běžel ke stromu. V místě, kde se do pně smokvoně zaryla kulka, tryskal pramének čisté vody.

„Člověče, jak jste na tohle přišel?“ divil se doktor, když i on s měchem v ruce došel ke smokvoni. „Slyšel jsem vyprávět, že súdáňští národové navrtávají některé stromy, když si z nich chtějí opatřit vodu, ale nikdy bych neřekl, že takovou stromovou studní může být i smokvoň. A navrtávat ji kulkou!“

„Já jsem na to nepřišel, ani jsem to nevynalezl,“ upřímně doznával Virgil. „Naučil jsem se tomu od Tuaregů. Otvírají takové vodní nádržky vždycky výstřelem. Zdálo se mi, že tahle smokvoň by mohla být také vodním stromem. Nevěděl jsem to však jistě ... Ale můj měch je už skoro plný... Pane Smithe, podržte ho ...“ A lékaři takřka vytrhl jeho měch z ruky.

Doktor Briet se vrátil k ostatním, kteří se zatím uchýlili před sluncem do stanu, a pověděl jim o Virgilově objevu. Hned se všichni šli podívat. U smokvoně na ně čekal Virgil s měchem jen zpolovice plným.

Podal jej Gertrudě.

„To musí stačit k uhašení žízně,“ pravil. „Víc vody ve stromu není. Ale chleba bude. Smith má druhý měch plný.“

V dohledu však nebyl ani Smith, ani měch.

„Smithe!... Pane Smithe!“ volal Virgil.

„Co je?“ ozval se hlas z jednoho stanu.

„Kde je ta voda?“

„No tady!“

A v stanovém otvoru se objevil dosud špinavý Tyrrelův obličej. S Virgilem šli do Smithova stanu všichni. Tam se jim naskytlo divadlo, které svádělo k tomu, vrazit Smithovi pár políčků.

Vzorný komorník totiž už vytáhl ze zavazadla skládací vanu, rozložil ji a nalil do ní všechnu vodu z měchu. Nezapomněl tam

ovšem vhodit předepsanou dávku soli do koupele a velkou mycí houbu. Teď se ukláněl před baronetem a hlásil slavnostně:

„Pánova lázeň je připravena!“

„Jsem ti za ni hrozně vděčen! Kdybych nebyl přesvědčen, že jsi z té vody nepoužil ani kapku na uhašení vlastní žízně, strčil bych ti do tubu hlavu a podržel ji tam tak dlouho, až by ses utopil!“

Vzorný komorník stál před svým pánem všecek zkoprnělý a kulil oči tak nechápavě, že nejen Coghill, ale i ostatní se musili dát do smíchu. Smál se dokonce i Virgil, třebaže ještě před chvílí přemáhal nezkontrolovatelnou touhu na Tyrrela skočit a alespoň jednu mu vrazit.

„Věřte mi, že jsem o tomhle vůbec nevěděl,“ omlouval se baronet ostatním, celkem zbytečně. „A ty,“ obrátil se pak na svého vzorného komorníka, „za trest se teď v té připravené lázni vykoupáš sám! Ale doopravdy! Však to také z nás všech nejvíc potřebuješ. Za chvíli se přijdu podívat, jak jsi čistý a je-li voda opravdu špinavá.“

Musil rychle opustit stan, aby nevybuchl ve smích přímo do tváře svého nešťastného služebníka, o němž věděl, že by za něho dal i život. Smál se pak celou cestu až k místu, kde Fatima zatím už pokrájela a na ubrusky rozložila pečené bažanty. A stejně jako on se té komické prostotě Tyrrelově smáli i ostatní.

„Odpusťte mi, slečno,“ omlouval se Coghill Gertrudě, když se usadili k pozdní snídani, „že jste vinou mého služebníka přišla o toužený chléb. Snad Tyrrelovo jednání pochopíte, když vám povím, že panským služebníkem byl už jeho děd a jeho otec samozřejmě také. Sloužit má tedy v krvi. A slouží podle zděděných pravidel, dodržovaných po staletí. Jeho jedinou snahou je přesně tahle pravidla plnit, o ničem jiném nepřemýšlí. To, že se teď musí vykoupat sám, zatímco já neměl ranní lázeň, je pro něho trest takového dosahu, že si to nedovedete vůbec představit.“

„Není třeba omluv, sire,“ odpověděla Gertruda. „A nebud'te na svého Tyrrela pro to nedopatření zlý. Vždyť mu musíme být vděční za veselou chvílku, kterou nám nevědomky připravil.“

Pečínka byla výborná. Jen žízeň po ní ještě vzrostla. Netrpěli jí však dlouho. Za necelou půlhodinku se objevil Mabruki se zásobou

vody i potravin. Opozdil se pro špatné cesty a pro liknavost lidí v oáze.

Při západu slunce se vydali na další cestu, o půlnoci si jen hodinu odpočinuli a za svítání už spatřili před sebou svůj cíl.

Případ Tyrrelův, všelijak rozbíraný a posuzovaný, jim cestou poskytl ještě hodně rozptýlení. Původce jejich rozmaru, vydrhnutý a bezvadně upravený Tyrrel Smith, se však držel stále několik kroků za karavanou. Jeho tvář byla tak ztrápená, že se ho nakonec zželelo i nazlobenému Virgilovi. Přidružil se k němu s pevným úmyslem, že už dnes mu dá první lekci školení, které do konce jejich společné cesty změní vzorného, ale nemyslícího služebníka v rozumného a prakticky uvažujícího muže.

IV

MOKADDEM A JEHO TRPASLÍK

Slunce už vyšlo nad obzor, když Mabruki ukázal rukou na bílou skvrnu na pahorku v dáli.

„To je Rhadameh!“

Kukátka a dalekohledy byly rázem v činnosti. Cestovatelé rozeznávali mešitu s minaretem a běloskvoucí, vysoké hradební zdi.

„Budeme tam asi tak za hodinu,“ poučoval je jejich černý vůdce.

„A nebude to nijak brzy,“ řekla slečna Kersainová a rukou si trochu nadzvedla svou drobnou tropickou přílbu. „Tohle mě skoro drtí,“ dodala. „A sundat přílbu se neodvažuji.“

„Také by to nebylo rozumné,“ odpověděl jí Norbert Mauny starostlivě. „Střežte se slunečního úpalu.“

„O hlavy jiných starost nemáte, například o moji,“ popíchl ho doktor Briet. „Já si mohu obnažovat a utírat hlavu pořád, a vůbec si toho nevšimnete. A co by bylo s vámi všemi, kdyby váš zdravotní poradce padl úžehem?“

„Řekli bychom, že to byl špatný zdravotní poradce, když nedovedl poradit ani sobě,“ obrátil konzul Kersain lékářovu špičku proti němu samému.

Za podobných žertů a žertíků cesta ubíhala dosti rychle, ačkoli na všech bylo vidět, jak jsou dlouhou jízdou unaveni. Za hodinu se dostali k úpatí pahorku, na němž se bělaly zdi Rhadamehu. Mabruki správně stanovil dobu příjezdu, ale ještě skoro půlhodinu jim trvalo stoupaní po kamenité cestě, než se dostali na jakési náměstí, na východní straně ohraničené zdmi zanie. Zanie je pojmenování pro muslimské kláštery a budovy, které jsou sídlem některého církevního hodnostáře.

Cestovatelé se tu vmísili do davu poutníků, různících se oblečením i barvou pleti. Byli tu mahagonově černí obyvatelé Dárfúru, světlejší Berbeři, Arabové v dlouhých burnusech i Turci v řasnatých kalhotách. Ti všichni přišli požádat mokaddema o radu nebo o předpověď budoucnosti. Výjimkou snad byli pouze tři čtyři lidé v kaftanech, kteří sem přišli jen za obchodem a rozprostřeli své zboží uprostřed koní, velbloudů a oslů.

Někteří z oslíků se velice podobali těm, které Virgil předešlé noci tak úspěšně vyléčil z touhy po pěveckých produkcích. Ale jak poznat, že jsou to opravdu titíž oslíci, a jak v pestrém davu mužů, žen a dětí rozeznat Berbery, které spatřili v noci a pouze na kratičkou chvíli? Ani se o to nesnažili. Měli jen zájem dostat se co nejdřív k mokaddemovi.

Ben Kamsa přijímal projevy úcty i dary věřících a prosebníků v prostorném dlážděném sále zanie, spojené s náměstím otevřenými dvoukřídlovými dveřmi. Přístup do sálu byl volný pro všechny. Otázkou bylo, jak se tam prodat hustým davem.

Konečně se jim to podařilo. Vstoupili do vysoké klenuté síně, osvětlené jen otvory v klenutí, které byly opatřeny barevnými skly. Bylo zde příjemně proti oslepujícímu jasu a úmornému vedru venku. Když se jejich oči přizpůsobily pološeru, cestovatelé zpozorovali v čele sálu toho, koho hledali.

Svatý muž seděl po arabsku na zkřížených nohou na překrásném kostkovaném koberci, který kromě zlatých arabských nápisů na stěnách byl jedinou ozdobou místnosti. Byl oblečen v bílý háv podobný noční košili a na hlavě měl malý bílý turban. Seděl nepohnutě a se sklopenýma očima, jako by byl pohroužen v hluboké rozjímání. Byl to hubený člověk, hubený až příšerně. Mohlo mu být

sotva čtyřicet let, ale četné stříbrné nitky už protkávaly jeho ebenově černý vous. Mezi scvrklými a seschlými prsty obou rukou zvolna propouštěl zrna těžkého růžence z ambry. Kdyby nebylo pohybu těch mrtvolných rukou, bylo by možné považovat ho za sedící mumii, neboť jeho tvář byla jako z kamene a i víčka očí strnule nehybná.

Kolem koberce se tísnili poutníci. Všichni se upřeně dívali na pomalu se pohybující růžencová zrna. Čas od času řada hudebníků sedících u levé stěny místnosti udeřila dlaněmi do tamtamů. A tu naplnil prostor zanie jakýsi žalostný sten. Byl to zvuk schopný vyvolat zamrazení posvátné hrůzy.

Diváci zřejmě na něco čekali. A to něco za chvíli přišlo. Suchá dřevěná hůl byla jako náhodou hozena před mokaddema. Rázem se vzpřímila a syčíc se k němu plazila. Někteří z diváků vyskočili, aby světce ochránili před útokem rozzuřeného hada... Ale had náhle sklonil hlavu, natáhl se a stal se zas pouhou holí... Tu otvory v klenutí zanie vlétli do sálu bílí holubi a začali kroužit kolem světcovy hlavy. Ben Kamsa tiše šeptl a holubi stanuli nehybně ve výši tří metrů nad zemí, jako by byli zavěšeni na šňůrách. Nové zašeptnutí, skoro jen vzdech, a holubi se rozlétli ke klenutí a zmizeli.

Tato kouzla uvedla věřící v hromadné šílenství. Házeli mokaddemovi vše, co měli u sebe nejcennějšího. Měděné a stříbrné, ale také zlaté mince jen pršely na koberec. Tu a tam i krásně cizelovaná dýka, celý měšec nebo jen umně vyřezávaný kokosový ořech. Dárci se pak prodírali davem k svému světci a nakláněli se k němu, aby zašeptali svou otázku a vyslechli odpověď.

Po pravici mokaddemově ve vzdálenosti asi dvou metrů stála prapodivná bytost, která upoutávala zraky našich cestovatelů víc než světec sám a všechna kouzla. Byl to trpaslík vysoký asi jako desetileté dítě a v pravém smyslu slova širší než delší. Jeho ramena byla rameny dospělého člověka a vzdouvající se svaly na pažích, dosahujících téměř až k ohromným chodidlům, svědčily o nevšední síle toho podivného tvora. Jestliže si k tomu přimyslíme šedavě černou pleť, nepoměrně široká ústa, rozplesklý nos a oči skryté za ohromnými okuláry, máme před sebou věrný trpaslíkův obraz. Jeho oblek se skládal z indické haleny z červeného hedvábí, stažené širokým modrým pásem, z bílých spodků, ze žlutých kožených

trepek a z nesmírně širokého bílého turbanu. Zpod turbanu bylo vidět skoro jen trpaslíkův vous. Tak krátká byla vzdálenost mezi čelem a rty toho divného obličejce.

Zdalo se, že trpaslík je němý. Stál na pokraji koberce a jeho okuláry směřovaly stále k mokaddemovi. Jako by se spolu dorozumívali zrakem. Tento tajemný způsob dorozumívání naplňoval domorodce hrůzou. Doktor Briet však usoudil, že se dorozumívají znameními. Mokaddem různým způsobem popouštění zrn růžence a trpaslík nenápadnými pohyby těla.

Když naši cestovatelé konečně předstoupili před Ben Kamsu, trpaslík byl na chvíli vyburcován ze svého netečného klidu. Uklouzl mu záškrub těla, snad úžasu, a jeho oči se zaleskly. Ale trvalo to jen mžik. Rychle se vrátil k svému původnímu postoji nezájmu o všechno kromě svého pána, který zůstával pohroužen do meditace.

Mabruki skládal na koberec dary. Kamenná tvář světceva se na okamžik rozzářila úsměvem pozemské radosti, když u svých nohou spatřil zlaté hodinky, dvouhlavňovou pušku s pažbou vykládanou perletí, dalekohled a krabici, jejíž zvonivý obsah jistě neušel jeho bystrému sluchu. S hlubokým povzdechem přerušil rozjímání a upřel milostivý pohled na neočekávané ctitele.

Norbert Mauny o krok postoupil a za pomoci Mabrukiho jako tlumočnicka přednesl náležitým způsobem svou žádost.

Mokaddem se vrátil do světecké strnulosti, a když se z ní po chvíli probral, radil se zrakem s trpaslíkem. Ten padl na zem a třikrát se jí dotkl čelem.

Za další chvíli Mokaddem zabrumlal řadu slov, která Mabruki chvatně překládal:

„Svatý muž je ochoten poskytnout cizincům pomoc prostřednictvím svých milých dítek Šerofů. Ale je třeba ještě se zeptat orákula.“

„Jakého orákula?“ ptal se Mauny Mabrukiho.

„Věštby svatého šejka sidiho Muhammáda ben Džeraíba,“ vysvětloval Mabruki, zatímco mokaddem zase upadl do transu a nejevil jedinou známku života.

„A kde toho svatého najdeme?“

„V jeho hrobce vzdálené asi pět set kroků odtud. Ale to znamená,“ šeptal Mabruki, „že to bude stát další peníze, hodně peněz.“

„Na tom nezáleží, když to je nutné.“

„A ta návštěva u mrtvého může být zajímavá,“ dodala Gertruda, která toužila spatřit další zázraky.

Cestovatelé se obrátili k odchodu. Nehybnost mokaddemova a trpaslíkova jim jasně naznačovaly, že slyšení skončilo.

Hrobku šejka sidiho Muhammáda by byli snadno našli i bez Mabrukiho. Bylo ji vidět hned na volném prostranství za zanií. Nemělo smysl na tak krátkou vzdálenost použít koní, a tak šli pěšky. Ušli sotva dvacet kroků, když Gertruda zakopla o kámen a málem upadla. Mauny i Coghill k ní přiskočili a oba zároveň jí nabízeli rámě.

Gertrudu ta horlivost nutkala k smíchu. Ovládla se však a zavěsila se do obou, aby žádného z nich neurazila. Její rozhodnutí se asi oběma kavalírům pramálo líbilo, jak se dalo vyčíst z jejich tváří.

„Ale ten trpaslík je šeredný, vidíte?“ začala hovořit Gertruda. „Ráda bych věděla, jaký je pramen jeho vlivu na mokaddema. Bylo přece zřejmé, že ten neudělá nic bez trpaslíkova souhlasu.“

„Oba jsou asi stejní náboženští fanatici a spojuje je společný zájem,“ mínil sir Coghill.

„Společný zájem o dary a peníze,“ dodal Mauny.

„Tak to asi bude,“ souhlasil baronet. „Všiml jsem si, že ten svatý mokaddem naše dary zrakem přímo hltal. Ale to celkem nic nevysvětluje. Peníze má rád každý.“

„Řekl bych, že trpaslík je mokaddemovým dvorním kejklířem,“ ozval se za nimi doktor Briet. „Všimli jste si jeho obleku? Právě tak se oblékají indičtí kejklíři, často jsem je vídával v Bengálsku. Prováděli stejné kousky s hadem a s holuby. A ještě jiné, mnohem úžasnější!“

„Což nejsou dost úžasné ty, jichž jsme byli svědky?“ divila se Gertruda. „Jak lze dokázat, aby holubi stanuli bez pohybu křídel ve vzduchu?“

„To je dílo sugesce,“ vysvětloval jí lékař. „Pod vlivem sugesce byli buď holubi, nebo my, což je pravděpodobnější.“

„My i všichni ti domorodci, ten početný dav?“

„Ano. Vědecky se tomu říká davová sugesce. V Indii jsem viděl jiné věci! Malý hoch se vznesl do výše přes tři metry a zůstal tam stát. Právě jako ti holubi.“

„To jste viděl na vlastní oči, strýčku?“

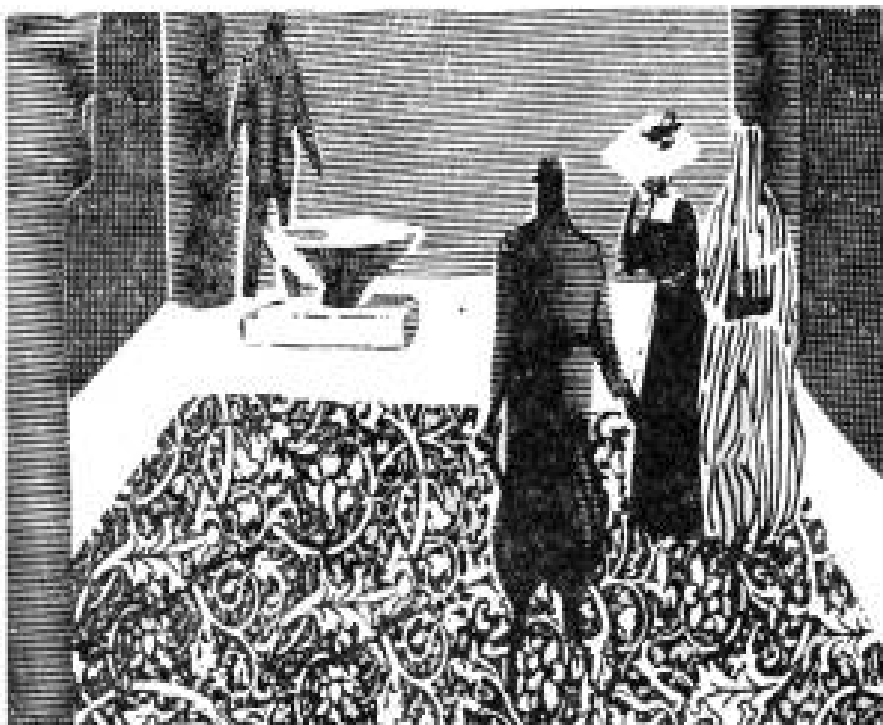
„Ano. A bylo to ve volné přírodě. Nemohla tam být žádná neviditelná lana nebo jiné technické pomůcky, s kterými pracují naši salonní kouzelníci... Jednou jsem viděl něco ještě podivnějšího. Malé děvče vstoupilo do proutěného, zavíratelného koše. Indický kejklíř koš zavřel a protkl jej ze tří stran třemi meči. Když koš otevřel, děvče z něho vyskočilo živé a nezraněné.“

„To je známé,“ namítl Mauny. „Propadliště pod košem.“

„Jenže tam propadliště nebylo a nemohlo být. Ind postavil koš přímo před nás na zem.“

„Jak je tedy něco takového možné?“

„Už jsem řekl. Je to davová sugesce... Povím vám o něčem ještě podivnějším. Sám jsem to neviděl, jen četl v lékařském časopisu. Byl tam popisován kejklířský kousek opravdu hrůzný. Kejklíř přišel s hochem a do vzduchu vyhodil provaz. Provaz zůstal ve vzduchu viset na ničem. Po provaze vylezl hoch a zmizel ve výšce. Ind vzal do zubů šavli a lezl za ním. Z výšky spadla uťatá ruka a za ní druhá. Pak jedna noha, druhá noha, trup a nakonec hlava. Poté kejklíř slezl dolů. Šavle v jeho zubech byla zkrvavělá. Z kusů na zemi sestavil tělo a dechl na ně. Hoch vyskočil, ukláněl se a s miskou v ruce začal vybírat od diváků vstupné. Neuvěřitelné, vidíte? ... Mezi diváky byl i anglický novinář s fotografickým přístrojem. Za produkce se mu podařilo udělat dva snímky. První, jak kejklíř se šavlí v zubech leze po provaze za hochem, a druhý ve chvíli, kdy Ind skládal hochovo rozsekané tělo. Na prvé desce po vyvolání nebylo zhoľa nic. Na druhé bylo vidět na koberečku sedícího kejklíře s hochem po boku. Kejklíř i jeho malý pomocník po celou dobu neopustili koberec, na kterém seděli. Nebyla tu šavle a nebyl tu ani provaz. Tady je důkaz, že šlo o davovou sugesci. Kejklíř dovedl sugescí zapůsobit na přítomné, aby viděli to, co jim buď vyprávěl, nebo si prostě jen myslel. Indové o hypnóze a sugesci vědí daleko víc než my. To byl také konečný úsudek pisatele článku v lékařském časopisu.“

Došli k šejkově hrobce, malé krychlové budově překlenuté kopulí. Uvnitř byla jediná místnost, asi pět metrů dlouhá a čtyři široká.

U vchodu očekávali návštěvníky dva derviši pergamenových tváří a s vyholenými hlavami. Hluboce se ukláněli, a když se dověděli přání příchozích, požádali o vstupné pěti piastrů za osobu. Vstupné zastrčili do svých plášťů a ohlásili další podmínku, že do hrobky se nesmí vstoupit v obuvi. Cestovatelé musili zaplatit po piastru za zapůjčení pletených trepek. A tu se objevila další nesnáze. Derviši zabraňovali Gertrudě a Fatimě vstoupit do hrobky. Teprve dvě zlaté mince dokázaly přemoci jejich námitky.

Konečně se otevřely dveře hrobky a cestovatelé vešli do vnitřní síně. Byla úplně holá. Její jedinou ozdobou byl koberec, otřelý kolena mnoha věřících. V pravém rohu síně pak byla jakási plochá váza z šedého mramoru bez viditelného otvoru. Jeden z dervišů jim

pověděl prostřednictvím Mabrukiho, že ten kalich přijímá otázky a oznamuje odpovědi orákula. Dříve však je třeba se pomodlit. Mauny jako mluvčí společnosti byl ochoten modlitbu opakovat, bude-li mu jasně předřikávána.

Oba derviši se vrhli na koberec a modlili se arabskou modlitbu pomalu a tak jasně, že ji Norbert Mauny mohl bez nesnází odřikávat po nich.

„A teď necht' se cizí pán obrátí na sidiho Muhammáda ben Džeraíba přímo.“

„Ale já mluvím jen francouzsky a anglicky,“ namítl Mauny.

Nato se z kalicha ozval dutý, hrobový hlas, který řekl francouzsky:

„Mluv jakoukoli řečí, porozumím ti!“

Návštěvníci byli na něco podobného tak málo připraveni, že přímo strnuli. Gertruda zbledla a Fatima vyvalovala oči.

Mauny se vzchopil první. Naklonil se nad vázu a pravil:

„Buď pozdraven, sidi Muhammáde ben Džeraíbe! Přicházím s prosbou, abys dovolil svým dítkám z kmene Šerofů pronajmout mi velbloudy.“

Při proslovení světcova jména dervišové vhodili do svých kadidelnic myrhu a začali jimi mávat. Pronikavá vůně se rozšířila po místnosti a hlas mramorového kalicha odpověděl:

„Nejdřív mi musíš povědět, proč jsi přišel do Súdánu a k čemu potřebuješ dopravní prostředky.“

Učenec chvíli uvažoval, než odvětil:

„Zamýšlím studovat divy nebes a chci postavit pozorovací stanici na tebhalíské planině.“

„Pravíš jen polopravdu,“ zesílilo hlas orákulum. „Vím všechno, i to, že se chceš pokusit o šílený podnik, který má změnit odvěké přírodní zákony... Ale budiž vůle Alláhova! Jsi-li přítel jeho lidu, osvítí tě, jsi-li nepřítel, zničí tě!“

„Dáš tedy svolení Šerofům?“

„Je dáno. Ale musíš předem zaplatit deset piastrů za každé zvíře s doprovodem jednoho muže. Učiníš-li tak, bude tě pod hradbami suákinskými sedmého dne očekávat osm set velbloudů a osm set mužů.“

„Komu mám vyplatit peníze?“

„Vyslanci mokaddemovu, který si pro ně přijde se stvrzenkou na francouzský konzulát.“

„Ujednáno ... Ale pověz mi, sidi, zda naše smlouva nepozbude platnosti, až budeme na místě?“

„Mé svolení není omezeno časem. Pokud budeš platit rhadamehskému mokaddemovi měsíční poplatek za ochranu a Šerofům za jejich další práci, budeš spokojen.“

„Jak velký je ten poplatek za ochranu?“

„Dvacetkrát dvacet piastrů měsíčně.“

„Milerád souhlasím.“

„Tedy odejdi s pokojem! ... Alláh buď s tebou!“

Po těchto slovech se z kalichu ozval zvuk podobný stenu. Dervišové povstali se země, zanotovali hlubokým hlasem pomalou píseň a pozpátku ustupovali ke dveřím. Návštěvníci je bezděky napodobili a octli se venku, aniž věděli jak. Fatima, omámená tolika divy, zakopla sice o své pantoflíčky, ale marně je pak hledala. A asi by je nebyla vůbec našla, kdyby je úslužný Virgil nezvedl a nevložil do jejích rukou.

Cestou zpět nikdo nemluvil. Nepochybovali, že vše bylo pouhé kejklářství, ale marně přemýšleli, jak bylo provedeno.

Mlčky došli k místu, kde Mabruki dal postavit stany a shromáždit nakoupené potraviny. Tam usedli k opožděné snídani a rozhovořili se.

Začal doktor Briet.

„Hleďte, sire Coghille,“ zaútočil na baroneta. „Jste určitě o všem zpraven, a proto byste nám mohl prozradit, o jaký pokus nebo podnik panu Maunymu jde ... Má ne? hoří zvědavostí dovědět se, zda orákulum mluvilo pravdu a jaké je jádro Maunyho vědeckého oříšku. Nebo ponecháte panu Maunymu radost, aby nám to pověděl sám?“

„Mluvte jen za sebe strýčku, prosím vás,“ vesele ho kárala Gertruda. „Nesnažte se svou zvědavost zastírat zvědavostí mou. Víím dobře, že ta vaše vám už tři dny nedá ani spát.“

„Nepopírám,“ doznával lékař. „Ale je to zvědavost čistě vědecká.“

„Jisté je, že pan Mauny nepopřel to, co prozradilo orákulum,“ poznamenal pan Kersain. „Ale pokud náš učenec sám neuzná za vhodné svěřit se nám, nepokládám za slušné pátrat po jeho tajemství.“

„Tajemství, to tak!“ vybuchl Briet. „Když je zná zdejší orákulum, pak už si o něm povídají i vrabci na střeše!“

Norbert Mauny, který až do této chvíle seděl v hlubokém zamyšlení, pozdvihl hlavu a promluvil:

„Ta mluva z kalicha mě nepřekvapuje. Buď je zanie s hrobkou spojena mluvicí rourou, nebo jde o zajímavý břichomluvecký kousek jednoho z obou dervišů. Závažnější je, že ten hlas mluvil tak bezvadně francouzsky, jako by to hovořil rodilý Francouz. Marně jsem hloubal, kdo ze zdejších by mohl franštinu tak dokonale ovládat. Že ten neznámý zná účel mého poslání zde, mě ani neudivuje. Naši páni jednatelé si asi nedali pozor na jazyk, a možná že pověděli víc, než vědí. Chci skutečně provést pokus, který by zaútočil na přírodní zákony. Přesněji řečeno, chci změnit oběžnou dráhu Měsíce. Povím vám vše do podrobností, ale s výhradou souhlasu sira Coghilla. Co tomu říkáte, Freddie?“

„Že nemám nejmenších námitek. Teď už musíme říci vše, a to i za cenu, že naše vážená společnost nás bude považovat buď za blázny, nebo za vykutálené podvodníky.“

„Pravda, náš zamýšlený podnik se na první pohled musí zdát fantasticky ztřeštěným nebo směšným. Nežádám také nikoho, aby mou myšlenku pokládal za uskutečnitelnou. Jen vás prosím, abyste mi věřili, že nejsem ani blázen, ani podvodník. Mnoho vědeckých pokusů, teoreticky správně propočítaných a odůvodněných, skončilo už fiaskem nebo polovičatostí. Já však doufám, že můj pokus se zdaří. Doufá ovšem každý, kdo se snaží o něco nového. Jen budoucnost může dokázat, zda má důvěra je oprávněná. A teď poslouchejte!“

K velkému potěšení doktora Brieta mladý učenec začal vykládat svůj plán. Nebudeme jej uvádět doslovně, jen v podstatném výtahu. Ale zato jej doplníme podrobnostmi, o nichž se Mauny ze skromnosti nebo z neznalosti nezmiňoval.

V

PODVODNICI VE VELKÉM

Sedm měsíců před příjezdem *Dover Castlu* do Suákinu seděli v přízemí výstavného domu v Queen Street, jedné z nejkrásnějších tříd australského města Melbournu, tři muži. Ačkoli nebylo daleko do poledne, což v anglosaských městech znamená dobu nejčilejší obchodní činnosti, neměli ti muži mnoho práce. Ba spíše neměli na práci nic, neboť se plně věnovali četbě ranních novin.

Hověli si v křeslech potažených zelených safiánem, a to v prostorné kanceláři oddělené od místnosti pro strany přepážkou z matného skla a od ulice velikým oknem. Na tomto okně se skvěly velké mosazné litery:

ELECTRIC TRANSMISSION COMPANY Ltd.
Gryphins, Vogel, Wagner & Co,
SOLE AGENTS

U zdi vpravo stála masivní pokladna s několika zámky, vlevo na mramorovém krbu byly rozloženy modely elektrických strojů a podmořských kabelů. Telefon na pultu z mahagonového dřeva mlčel. Podlahu pokrýval silný turecký koberec. Vcelku to byla nádherně vybavená kancelář. Zákazníkům měla dokazovat solidnost firmy a zámožnost jejích majitelů.

V přepážce oddělující kancelář od místnosti pro strany byla tři spouštěcí okénka s nápisy: INFORMACE — SPLÁTKY A VÝPLATY — AKCIE A DIVIDENDY. Zdi místnosti pro strany byly pokryty nákresy strojů a grafickými a statistickými přehledy v honosných rámech.

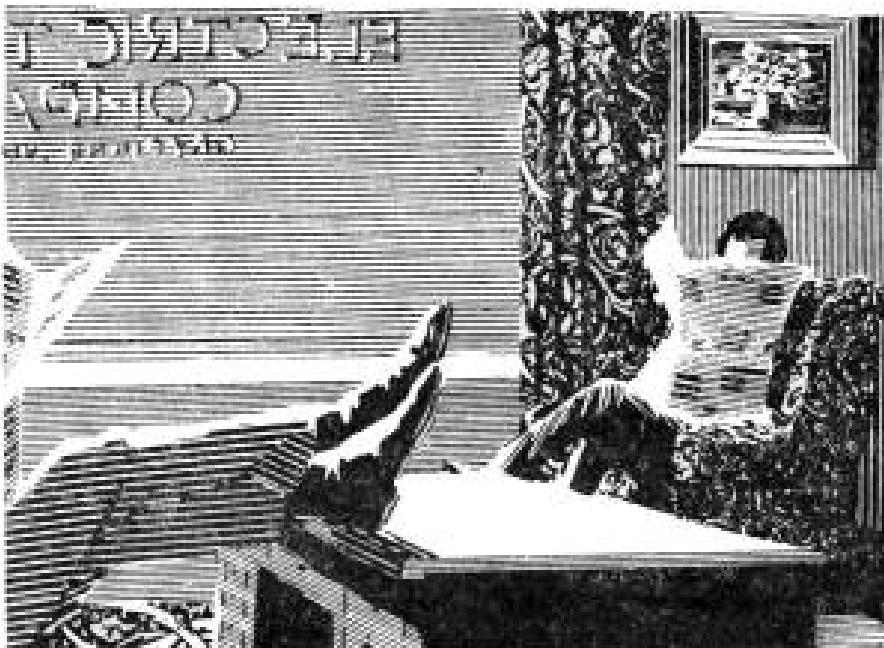
Jeden z mužů v kanceláři odložil časopis.

„Vogele!“ zvolal.

„Co je, Gryphinsi?“

„Kolik vlastně máme v pokladně?“

„Sedm liber, jedenáct šilinků a tři pence.“

„Jaké příjmy můžeme ještě do konce tohoto měsíce očekávat?“

„Je splatná Wolfova směnka na dvacet liber. Ale ten asi nezaplatí, jako nezaplatil koncem předešlého měsíce. Johannsen je nám dlužen čtyři libry a Grove osmnáct šilinků. To je všechno.“

„A naše platební povinnosti ke konci měsíce?“

„Tři tisíce liber, šest šilinků a dvě pence.“

„A možnost platebního odkladu je?“

„Vyloučeno. Jde vesměs o směnky.“

„To tedy znamená, že nezapočítal běžné účty, nájemné, poplatek a telefon?“

„Ne. A nezapočítal jsem ani platy, svůj, tvůj, Wagnerův, ani služné Müllerovo. Ba ani týdenní mzdu naší hospodyně paní Cumberové.“

„Ale to znamená, že firma Gryphins, Vogel, Wagner a spol. se sedmého příštího měsíce octne na seznamu úpadkářů.“

„Řekni rovnou podvodných úplatkářů, to bude výstižnější!“

Vogelův závěr vyzněl spíše ironicky než smutně a všichni tři se zas klidně pohroužili do četby novin.

„A je to jen naše vina, že jsme tak neslavně pohořeli,“ ozval se teď ten, který dosud nepromluvil, Costerus Wagner. „Propagace a prodej elektrických přístrojů všeho druhu, to tak! ... Na to dnes nikdo nenaletí! Měli jsme začít s něčím jiným, s nějakou světobornou novinkou, třeba neproveditelnou a nesmyslnou. Řekněme například využití mořského přílivu k výrobě elektřiny. To by už bylo něco! To by se úpisy akcií jen hrnuly!“

„Costerus už zase fantazíruje,“ odbýval ho pohrdavě Gryphins.

„Jdi k čertu se svým rozumkem,“ nemínil se dát Wagner. „Což nevidíš, kterým akciovým společností se dnes daří?... Platinové doly v Kongu! ... Vlaštovcí hnízda pro Čínu! ... Dovoz ženských vlasů z Balkánu ... Zlato z mořské vody! Samé fantazie, ale čím absurdnější, tím výnosnější. Podmořské kabely, akumulátory, elektrické přístroje! To přece nic neříká kuchařkám, sluhům, žokejům, zpěvákům a jiným drobným střádalům, kteří jediní se dnes dají ještě oškubat. Ale na jejich mozky působí jen fantazie a absurdita.“

Zadrncení zvonku v předsíni přerušilo jeho výklad. Bylo slyšet kroky a pak rázné zaklepání na okénko s nápisem Splátky a výplaty.

Vogel s nevalným spěchem otevřel okénko a octl se tváří v tvář ryšavé hlavě.

„Pan ředitel Gryphins?“

„Lituji, není přítomen.“

„Kdy se vrátí?“

„Až vyřídí neodkladnou záležitost v Sydney.“

Na chvíli se rozhostilo ticho ... Pak zákazník pokračoval:

„Mám zde splatný účet. Můžete mi jej proplatit vy?“

„Nikoli bez souhlasu našeho ředitele.“

„Ale jsem tu už popáté.“

„Jestliže to tak spěchá, jste-li snad v peněžních nesnázích, požádám písemně pana ředitele o zmocnění k výplatě. Hned mu napíšu.“

„O peněžních nesnázích nemůže být řeč,“ odpověděl ryšavec pohoršeně.

„Tedy si nepřejete, abych řediteli napsal? ... Dobrá, dobrá, tak psát nebudu,“ pospíšil si s odpovědí Vogel.

A jako by tímto rozhodnutím bylo vše vyřízeno, spustil okénko přepážky.

Za přepážkou bylo slyšet váhavé přešlapování, bručivá slova, kroky... a pak přibouchnutí dveří.

Další čtvrt hodina uplynula v tichu a mlčení. Pak se zvonek ozval znova, podlaha v místnosti pro strany zapraštěla pod těžkým krokem a čísi ruka zaklepala na okénko s nápisem Informace.

Tentokrát šel otevřít Petr Gryphins.

„Mám tu balík pro Electric Transmission Company,“ hlásil rozvážeč. „Zasílá směnárník Simpson, Hercules Street 27. Tady je dopis a zde prosím o potvrzení příjmu.“

Gryphins podepsal a převzal balík i dopis. Spustil okénko a se společníky si vyměnil srdcervoucí pohled.

Když bouchnutí dveřmi prozradilo, že rozvážeč vyšel, roztrhl obálku dopisu a četl hlasitě:

K své lítosti jsem nucen vrátit Vám pět set akcií Vaší ctěné společnosti, svěřených mi k rozprodeji. Přes značnou námahu se mi nepodařilo umístit ani jedinou z nich za jakoukoli cenu. A stav dnešního trhu nepřipouští naději, že by v budoucnosti výsledek byl příznivější.

Poroučím se Vám

Arthur Reginald SIMPSON

„To jsou poslední akcie, které byly ještě venku, že?“ ptal se Gryphins Vogela.

„Poslední. Jen ty nám tu ještě chyběly.“ Otevřel skříň a balík uložil na poslední prázdnou poličku. Pak opět usedl do svého křesla.

„Člověk by pomalu věřil, že ty naše akcie jsou uhranuté,“ povzdychl si Gryphins. „Pochopil bych, kdyby se jich prodalo jen tisíc, sto, padesát... Ale ani jediná! To se v celé Austrálii nenašel člověk, který má zbytečných dvacet liber?“

Právě v té chvíli, jako by Gryphinsova slova přivolala touženého upisovatele, zase někdo zaklepal na okénko Informace.

„Electric Transmission Company, prosím?“ ptala se bledá, bezvadně vyholená tvář vynořující se z běloskvoucího límce.

„Ano,“ odpověděl Gryphins. „Přejete si?“

„Upisování akcií je už skončeno?“ tázala se bledá tvář se zřejmou úzkostlivostí.

„Ano, pane,“ odpověděl Gryphins. Domníval se, že jde o zvěda některé firmy, které jsou dlužní.

„Ale to mě mrzí... velice mrzí,“ povzdechla si bledá tvář. „Teprve včera jsem četl vaše oznámení ve starém čísle *Heraldu*. Doufal jsem, že přijdu ještě včas, abych mohl upsat těch svých několik liber. Je to opravdu mrzuté ...“

Gryphins stále ještě nevěřil. Ale tvář mluvčího byla opravdu smutná a v malých šedavých očích toho muže se zračila zřejmá lítost, že přišel pozdě a nemůže se už účastnit výnosného podniku. A tak se Gryphins po krátké úvaze rozhodl, že to s tímhle zákazníkem zkusí.

„Upisování je skončeno už dávno, akcie šly přímo na dračku,“ začal vysvětlovat. „Zde v kanceláři nemáme ani jedinou. Ale jak snad víte, akcie lze prodat i koupit na burze. Abychom vám posloužili, pokusíme se několik jich pro vás sehnat... Mnoho jich nebude, a také nebudou za původní cenu, protože o naše akcie je velký zájem. Kolik akcií byste chtěl?“

„Třicet, čtyřicet! ... Alespoň tolik, bude-li to možné.“

„Pokusíme se. Ale musíte počítat s tím, že jedna akcie místo původních dvaceti vás bude přinejmenším stát jedenadvacet liber. Také byste musil složit zálohu ...“

„K čemu zálohu. Mám s sebou celou částku,“ odpověděl zákazník a vytáhl z kapsy svazek bankovek.

„Výborně! Pane Vogele, připravte laskavě kvitanci na osm set čtyřicet liber pro pana ...“

„Tyrrel Smith, komorník sira Fredericka Coghilla, Curzon Street 29, Londýn, teď hotel Victoria v Melbourne.“

„Prvotřídní hotel,“ chválil Gryphins. „Do tří až pěti dní vám tam akcie dodáme. Tady je vaše kvitance, pane Smithe. Potřebný kolek máte s sebou? ... Nikoli? ... Pane Vogele, nalepte kolek z našich zásob... Prosím, teď je vše v dokonalém pořádku.“ Přijal bankovky a předal zákazníkovi podepsanou, orazítkovanou a řádně okolkovanou

kvitanci na přijatou částku. Okénko se zavřelo a Tyrrel Smith vítězoslavně odcházel.

Osm set čtyřicet liber! Tak velkou částku pokladna společnosti Electric Transmission Company dosud neviděla!

„No, a teď si nejdřív dáme pořádnou přesnídávku,“ navrhoval Ignác Vogel, když se za upisovatelem zavřely dveře.

Proti návrhu nikdo nic nenamítal. Müllera, sluhu firmy, poslali do nejbližšího hostince a na mahagonových pultech se záhy objevila bohatá hostina.

„Řekl bych,“ pravil Gryphins, když se dosyta najedli, „abychom hned přistoupili k rozdělení dividendy a pak dali klíč pod rohožku. Akcionář našich snů se dostavil a není naděje, že by za ním přišel ještě další. Užijme tedy moudře to, co máme.“

„Idiotský nápad!“ zvolal Costerus Wagner a bouchl pěstí do stolu. „Vzít do zaječích s dvěma sty šedesáti librami. To tak! S těmi bychom se asi dostali daleko. Jak jen někoho může napadnout něco tak hloupého! Máme krásně zařízenou kancelář na jedné z nejpřednějších tříd v Melbournu, osm set dvacet liber v pokladně a zkušenost s naším prvním akcionářem. Jestliže to nedovedeme zužitkovat, zasluhujeme, aby každého z nás zavřeli nejmiň na pět let! Řekl jsem vám už, že jsme ve svém podniku nedokázali podráždit fantazii lidí... Podrážděme ji a najdeme ne jednoho akcionáře, ale tisíc, deset tisíc. Neseženeme hloupých osm set čtyřicet liber, nýbrž dvacet tisíc... dvě stě tisíc liber... Mám myšlenku, která hlupáky určitě ohromí!“

„Tak ven s ní!“ odpověděl mu Gryphins.

„Alespoň uvidíme, co máme dělat,“ přitakal Vogel.

Jejich společník měl před nimi nesmírnou přednost. Nechybělo mu vzdělání. Jeho životní dráha byla prazvláštní. Byl typickým příkladem toho, že nadání a schopnosti nestačí, že musí být provázeny rozumem a pevnou povahou. Costerus Wagner byl kdysi nejlepším žákem gymnasia Bedřicha Karla v Berlíně a stejně vynikajícím posluchačem university v Göttingenu. Ve dvaadvaceti letech dosáhl doktorátu přírodních věd a byl počítán mezi nejslibnější německé mladé fyziky. V pětadvaceti letech překvapil učený svět pozoruhodným dílem *O kosmickém záření*. Naneštěstí jeho mravy

nebyly ve shodě s jeho inteligencí. V době svých universitních studií přivykl alkoholu a pijákem zůstal i po jejich ukončení. Zhoubný vliv alkoholu nedal na sebe dlouho čekat. Přihlásilo se i požitkářství nejhrubšího zrna. Wagner zanedbával své povinnosti, jeho soukromý život byl jedinou řadou skandálů. Ztratil zaměstnání a živil se jako soukromý docent. Jeho příjmy mohly stačit k velmi slušnému životu, ale Wagner měl na život upřílišněné požadavky. Jeho neřesti šly stále s ním, a byly to neřesti nákladné. Dluhy a několik činů, které mohly zajímat i soud, ho nakonec donutily opustit vlast.

Vystěhoval se do Austrálie. Tam jeho vědecké znalosti nikdo nepotřeboval a Costerus Wagner klesal od stupně k stupni. Živil se všelijak, většinou na účet druhých. V Melbourne se náhodou seznámil s krajanem Ignácem Vogelem. Vogel s Američanem Gryphinsem si nahospodařili menší kapitálek jako majitelé kočovného cirkusu a Wagner je dokázal přemluvit, aby společně s ním založili obchodní společnost, jednatelství pro propagaci a prodej elektrických přístrojů. Myšlenka nebyla špatná, ale společníkům jako cizincům chyběly známosti v australských obchodních kruzích. Větší část jejich kapitálu pohltilo zařízení honosné kanceláře, reklama a jejich platy. Zbytek se rozprchl do kapes obchodních zprostředkovatelů, kteří je dokázali navnadit nikdy nesplněnými sliby. Za šest měsíců byli na suchu a před úpadkem.

To bylo právě v době, kdy se v jejich kanceláři objevil Tyrrel Smith s osmi sty čtyřiceti librami jako posel spásy. Pro společníky to znamenalo záchranu, možnost prchnout někam do australského vnitrozemí. Costerus Wagner je však přemluvil, aby se pustili v nový boj, tentokrát už nikoli na poli obchodním, nýbrž na poli velkopodvodů.

„Má někdo z vás pojem o astronomii, hvězdářství?“ pokračoval ve svých vývodech. Ani jeden z jeho druhů neodpověděl. „Tedy ne, ale to nijak nevadí. Spíš to má výhodu. Jste na úrovni, na které budou všichni ti, jimž se chceme podívat do kapes. Zatím stačí, když budete vědět, že naše Země je kulatá, točí se jako dětský vlk a přitom obíhá kolem Slunce. Kromě ní obíhají kolem Slunce ještě jiné takové koule, některé větší, jiné menší! Jedna blíž k Slunci, druhá dál. A všechny daleko od sebe. Snad si řeknete, jak se ty koule mohou točit

v prázdném prostoru, když je nic nepodpírá. Umožňuje to jejich vzájemná přitažlivost, síla, které říkáme gravitace. Lidé odpradáвна sní, že jednou se někomu podaří dostat se na některou tu kouli. Jednou to lidstvo dokáže, ale ta doba je hrozně vzdálená, protože ti naši hvězdní sousedi jsou od nás strašně daleko ...

Máme však jednoho takového souseda, kterého všichni dobře známe. Je to Měsíc, který obíhá kolem Země a s ní kolem Slunce. Proti ostatním těm koulím je nám velmi blízko. Pouhých tři sta pětáosmdesát tisíc kilometrů, což není nic proti vzdálenosti koulí ostatních. Pochopíte snad, že Měsíc můžeme prohlásit za předměstí naší Země...“

„To je jasné,“ odpověděl Gryphins i Vogel jako jedněmi ústy.

Jasně jim to sice příliš nebylo, ale Wagner dovedl přesvědčovat.

„Tak vidíte,“ pokračoval, vstal a dlouhými kroky se začal procházet po kanceláři. „A přece se dosud nepodařilo navázat s Měsícem spojení.“

„Někde jsem četl, že v Americe to už dokázali. Postavili obrovské dělo a vystřelili k Měsíci dutou střelu se třemi lidmi,“ namítl Gryphins.

„Četl jsem to také,“ odpověděl mu Wagner. „Ale je to jen román napsaný jedním Francouzem, nikoli skutečnost.“

„Je vůbec možné na Měsíc se dostat?“ zapochyboval Gryphins.

„Jednou to možné bude. Ale nikdo, ani já, nemůžeme říci kdy. Nám na tom však nezáleží, my tam nepoletíme. Naším úkolem bude přesvědčit lidi, že to možné je, že to bude brzy. Při tom nám hodně pomůže ten román, o kterém ses zmínil. Dnes už se ví, že hmota Měsíce má stejné složení jako hmota zemská. Jsou tam tedy i vzácné kovy, platina, zlato, stříbro. A to je můj plán. Založíme akciovou společnost na využití nerostného bohatství Měsíce.“

„Nepohoříme však stejně jako s těmi elektrickými přístroji?“ zapochyboval Vogel.

„Nemám obav,“ ujistil ho Wagner. „S těmi přístroji jsme to prohráli, protože náš podnik byl příliš seriózní. Tenhle nový nebude. Bude počítat jen s lidskou hloupostí, s touhou mnoha lidí a lidiček po rychlém zbohatnutí. Co může být svůdnějšího než naděje na vykořisťování půdy, které se dosud nedotkla lidská noha? Jsem

přesvědčen, že libry se nám pohrnou po tisících, statisících, až to těm lidičkám vyložíme pěkně oslazené.“

„Dej se obejmout, příteli!“ zvolal Gryphins. „Jak lidi znám, tak myslím, že to půjde ... Ale jak míníš začít?“

„Začneme s letáky! Jejich záhlaví bude: Selene Company Limited — Akciová společnost pro dobytí a využití nerostného bohatství Měsíce. Společenský kapitál dva milióny liber šterlinků. A pod záhlavím bude návnada, na kterou se nachytá hodně rybiček i ryb.“

VI

SELENE COMPANY LIMITED

Costerus Wagner měl pravdu, když tvrdil, že úspěch akciových společností je závislý na umění podráždít fantazii lidí. Právě to nesmyslné v jeho projektu bylo nejlepším lákadlem a pramenem úspěchu nové společnosti.

Po celém městě Melbournu se mluvilo jen o Selene Company Limited a vážné listy, které by jinak nevěnovaly deset bezplatných řádek nějaké nové a poctivé společnosti dlaždičů, otiskovaly leták Akciové společnosti pro dobytí a využití nerostného bohatství Měsíce v celém jeho rozsahu zdarma. Snad hovělo samolibosti Australanů, že tak odvážný projekt se zrodil v jejich vlasti. Leták zapůsobil na všechny společenské vrstvy a úpisy akcí, provázené stanovenou zálohou, se do kanceláře v Queen Street jen hrnuly. Pánové Gryphins, Vogel a Wagner se brzy ocitli před příjemnou nutností ukládat své peněžní přebytky v bance. Vybrali si bankovní dům Boutts and Co., jeden z nejváženějších ve městě.

Nejzajímavější na celé věci bylo, že Wagnera ani nenapadlo v prospektu nové společnosti vysvětlit, jak se na Měsíc mají dostat ti, kdo budou z jeho nerostného bohatství těžit. Bylo to záměrně opatrnické. Proti každé nové myšlence vyvstanou protivníci, kteří hledají její slabiny. Takto se možní protivníci musili omezit jen na

domněnky a nemohli úspěšně útočit na projekt, jehož podrobnosti neznali. Costerus Wagner pak nezapomínal tu a tam utrousit poznámku, že podrobnosti musí zůstat tajemstvím, aby jich protiprávně nevyužila společnost jiná. Veřejnost posuzovala tuto opatrnost jako samozřejmou a peníze se do nového podniku jen hrnuly. Příval upisovatelů byl tak veliký, že tentokrát bylo opravdu nutné dodržet den určený jako konečný pro úpisy.

Na den 15. října byla svolána ustavující schůze nové společnosti do velkého sálu hotelu Victoria. Prozatímní řídicí výbor představovali tři lidé: velkoobchodník s vínem, velkoobchodník s čajem a mladý anglický šlechtic, lord Randolphe Clederow, který se dočasně zdržoval v Austrálii a upsal pět set akcií do tohoto podniku. Kromě velikosti úpisu bylo o něm známo, že pevně věří v úspěch společnosti. Vsadil se totiž o třicet tisíc liber šterlinků s jiným anglickým šlechticem, sirem Frederickem Coghillem, který o úspěchu projektu pochyboval. Tento pochybovač je nám už známý baronet a o nové společnosti se dověděl od svého vzorného komorníka Tyrrela Smitha.

Nebylo divu, že lord Clederow byl jednomyslně zvolen předsedou nové akciové společnosti. Byl to vytáhlý, světlovlasý muž, asi třicetiletý, téměř bezvousý, bezvadně oděný a s monoklem na pravém oku. Svou vstupní řeč omezil na poděkování přítomným za důvěru a účast a předal slovo Wagnerovi.

Costerus Wagner byl připraven.

„Pro anglickou podnikavost nadešla chvíle,“ začal, „kdy začíná postrádat prostor pro své další uplatnění. Angličané civilizovali téměř tři čtvrtiny zeměkoule, osídlili Severní Ameriku, Austrálii, působí v Indii, v jižní a ve východní Africe, na Novém Zélandu. Dnes na zeměkouli už není místo, kam by mohli zamířit se svým civilizačním posláním. Má proto příští anglická generace ztratit možnost svého uplatnění? Ne, to by nebylo ani vhodné, ani spravedlivé ... (Potlesk.) Ale také to není nutné. Docela blízko zeměkoule, několik tisíc kilometrů prostorem, očekává ji nový svět, plný dosud nevyužitého bohatství... Svět, který je nerozlučnou částí naší matičky Země a s ní navěky kolotá při jejím oběhu kolem Slunce... Svět nám tak blízký, že teleskopy už určily jeho rozměry,

výšku jeho hor i hloubku jeho kráterů. Svět tak těsně spojený s naším, že lidé podle něho začali v pradávných dobách měřit čas. Je to Měsíc, který je nutno vyrvat z jeho osamocenosti, aby se mohlo navázat trvalé a přímé spojení mezi ním a Zemí, jeho matkou a jeho vládkyní. (Bouřlivý, neutuchající potlesk.)

I když to vše vysvětluji, jsem dalek toho, abych podceňoval znalosti vážených přítomných. Víím, že mám před sebou lidi vzdělané, neboť jinak by teď neseděli zde v naší společnosti. (Výkřiky souhlasu.) Chtěl jsem jen upozornit, jak blízko je nám náš měsíční souputník; při dnešních našich technických možnostech je totiž daleko blíže, než pro starověk byl mys Dobré naděje a pro středověk americké pobřeží. Měsíc je podle vědeckých zjištění neobydlen. Jestliže na něj vstoupíme, abychom pro britský průmysl zajistili nezměrná nerostná bohatství, neublížíme tím nikomu. Jde tedy o podnik naprosto humánní...“

Tento odvážný závěr nadchl přítomné tak, že bouřlivý potlesk přerušil další slova řečníkova. A do potlesku se ozývaly hlasité výkřiky: „Správně!... To není třeba dokazovat!... Ustavme společnost!“

„Slyším vaše volání, aby se společnost ustavila,“ pokračoval Wagner, když se vřava utiřila. „A mohu jen odpovědět, že jsme se tu dnes sešli právě proto ... Je mi potěšením váženému shromáždění oznámit, že deset tisíc akcí nabídnutých veřejnosti je už dávno upsáno a že by jich bylo bývalo upsáno třeba sto tisíc, kdyby naše společnost potřebovala tak velké doplnění kapitálu. (Nový potlesk.) Zbývá teď jen hlasováním zvolit správní radu společnosti, jestliže s tím ovšem souhlasí náš zvolený již předseda. Jen bych si dovolil navrhnout, aby podle vžitého zvyku bylo dáno slovo osobám, které by snad měly nějaké dotazy nebo námítky.“

Nikdo se nehlásil. Pouze jakýsi mladý muž v pozadí povstal, jako by chtěl promluvit, ale hned zase usedl. Lord Randolphe Clederow čekal tři minuty a pak pravil:

„Vážení přítomní! Dovolují si dát hlasovat o právně závazném ustavení společnosti Selene Company Limited, Akciové společnosti pro dobytí a využití nerostného bohatství Měsíce, která vstupuje do

obchodního života s počátečním kapitálem dvou miliónů liber. Kdo souhlasí, aby společnost byla ustavena, ať zvedne ruku...“

Všechny paže vylétly do výše jako na povel. „Je někdo proti?“ ptal se předseda. Nepozvedla se ani jediná ruka.

„Mínění shromážděných je jasné,“ pokračoval lord Clederow. „Prohlašuji proto společnost Selene Company Limited za řádně ustavenou. Teď přistoupíme ke čtení stanov, které podle zákona musí být odhlasovány článkem za článkem... Začínám číst. Článek první: Vedení přípravných prací se svěřuje až do úplného dokončení panu Costerusovi Wagnerovi, podporovanému pány Petrem Gryphinsem a Ignácem Vogelem, zakladateli podniku. Dávám hlasovat o tomto článku. Kdo souhlasí, ať ...“

„Žádám o slovo!“ zvolal se zřejmým francouzským přízvukem mladý muž v pozadí sálu. Byl to týž, který už chtěl mluvit před prvním hlasováním. Jeho navštívenka, podávaná z ruky do ruky, dospěla k předsedovi, který si ji přečetl a oznámil:

„Slovo má pan Norbert Mauny, doktor přírodních věd a člen pařížské observatoře, nyní ve vědeckém poslání na Novém Zélandě a v Tasmánii.“

Zraky všech se upřely na cizince, který kráčet sálem k řečnickému stolku. Když se tam dostal, začal:

„Vážení, vyžádal jsem si slovo jen k faktické poznámce. Upsal jsem dvacet akcií Selené Company, což je jasný důkaz, že věřím v uskutečnitelnost podniku naší společnosti. Chápu, že její zakladatelé musili tajit prostředky, kterými svůj podnik chtějí uskutečnit, dokud společnost nebyla ustavena podle zákona. Nedovedu si však vysvětlit, proč se nám o těch prostředcích neřeklo něco podstatného teď, kdy zásadní překážka odpadla. Myslím, že se tak mělo stát, než se přikročí k hlasování o stanovách. Proto v zájmu všech bych rád přípravné komité požádal o několik informací.“

Jeho umírněná a uhlazená slova na posluchače zapůsobila. „Má pravdu! Má pravdu!“ ozvaly se hlasy přítomných. Costerus Wagner nebyl zákrokem mladého cizince nijak nadšen, ale odpovědět musil.

„Vážení přítomní,“ začal vysvětlovat, „jedna z nezbytných podmínek úspěchu u podniku našeho druhu je naprosté tajemství jeho pracovního postupu. Věnovali jste mi svou důvěru až do

dnešního dne a dovolte mi, abych se jí dovolával i pro dobu nejbližší. Je to naše jediná obrana proti soupeřům a možným napodobitelům, kteří by nás mohli i předstihnout.“

„Navrhuji tedy kompromis,“ odpověděl mu Norbert Mauny. „Nechť zakladatelé společnosti oznámí podrobnosti svého plánu pouze několika málo důvěrníkům, které toto shromáždění zvolí. Tito důvěrníci, samozřejmě odborníci, nám pak podají krátkou zprávu, aniž prozradí cokoli závažného, o čem usoudí, že by mělo zůstat tajemstvím... Potom budeme moci s klidným svědomím přistoupit k odhlasování stanov.“

„Ano, ano, ano!“ ozvalo se několik hlasů.

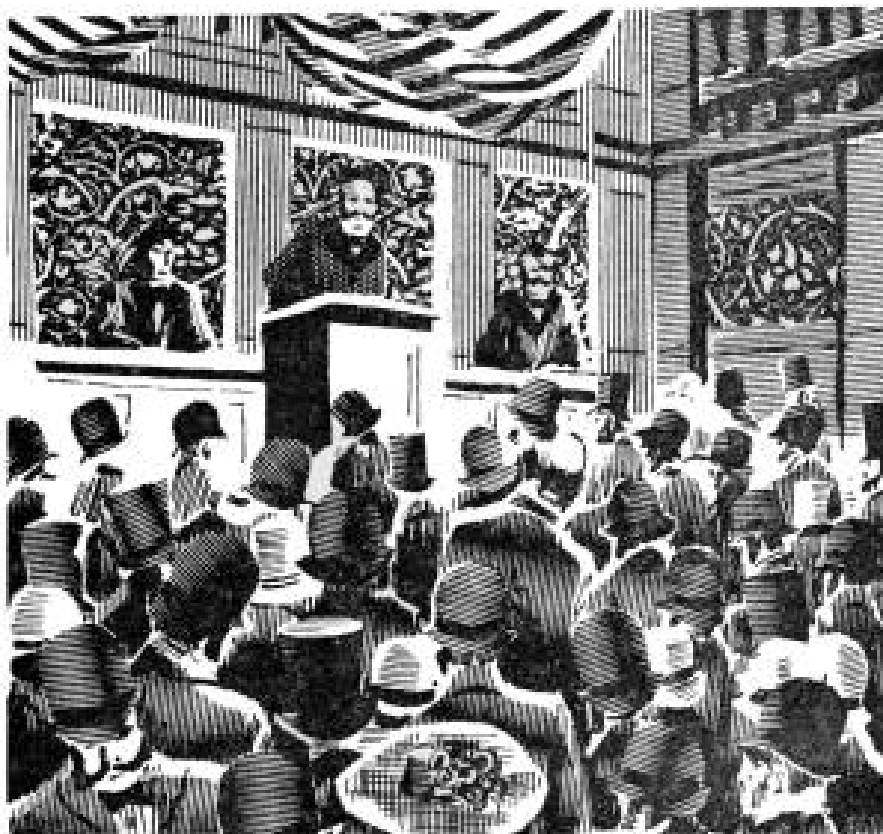
„Ne! Ne! Žádné důvěrníky! Vysvětlit veřejně ... a všem!“ zabouřilo z mnoha stran.

Nastal hluk a dohadování mezi zástupci obou směrů. Nakonec zvítězil požadavek vysvětlení veřejného. Lord Clederow viděl, kam se sklonilo mínění většiny.

„Jako předseda jsem nucen konstatovat a prohlásit,“ pravil, „že většina přítomných zamítá návrh pana doktora Mauneho a přeje si vysvětlení pro všechny. Akcionáři mají na tento požadavek právo a dostane se jim požadovaného vysvětlení, ovšem s výhradou opravdu důvěrných podrobností. Prosím pana Wagnera, aby se ujal slova.“

Costerus Wagner se krátce poradil se svými společníky a přistoupil k řečnickému stolku.

„Na mou věru, vážení akcionáři,“ začal, „bylo by mi rozhodně milejší, kdyby podrobnosti našeho plánovaného postupu byly známy jen několika jednotlivcům. Chápu však vaši zvědavost a snad i obavy. Naše společnost je už řádně ustavena, a proto máte právo dovědět se všechno. (Potlesk a volání: „Slyšte! Slyšte!“) Doufám však, že už ve vlastním zájmu žádný z vás nebude na veřejnosti o podrobnostech mluvit. Již dříve jsem vám řekl, že vzdálenost Měsíce od Země je poměrně nepatrná. Ve chvíli, kdy Měsíc je Zemi nejbližší, jsou to necelé tři sta šedesát čtyři tisíce kilometrů. Železniční trati vybudované lidstvem na světě jsou mnohem delší než tato vzdálenost. Pro lidstvo, které dokázalo prorazit tunel pod horou sv. Bernarda a prokopat průplav Suezský, nebude problémem sestrojít rourový tunel, pevně zakotvený v Zemi a prodlužující se až k Měsíci.

Tento tunel, nebo dráha, chcete-li, bude zhotoven z litiny. Jakmile bude postaven jeho první díl, ostatní bude jen otázkou násobilky... Je to podnik jistě odvážný, ale uskutečnitelný ... Není to vlastně nic těžšího, než kdybychom chtěli na pomeranč o průměru šesti centimetrů vztyčit vlasovou rourku dlouhou jeden metr a dvačtyřicet centimetrů ... Nahraďme pomeranč zeměkoulí a vlasovou rourku rourou potřebné světlosti. Poměr zůstane týž... Nebudu zde mluvit o podrobnostech, které nám umožní dráhu na Měsíc zřídit. Pochopíte, že by nebylo moudré něco takového prozrazovat. Zatím snad vám stačí ujištění, že plány jsou připraveny, že se na nich dlouho pracovalo a že nejsou žádnou fantazií. To se projeví, až plány začneme provádět v praxi.“

Závěr uvítal potlesk, ale pouze slabý a nerozhodný. Většina přítomných byla vysvětlením spíše zklamána než nadšena. Zraky akcionářů se obracely k Norbertu Maunymu, co tomu řekne on.

Mauny nedokázal potlačit pohrdavý úsměv. „Dovolte mi otázku, pane Wagnere,“ ozval se. „Jak míníte tím komínem cestovat? Po lanech?“

„Je tu několik možných řešení. To nejvhodnější bude stanoveno podle zkušeností získaných při stavbě tunelu.“

„K tomu budete mít opravdu spoustu času,“ odpověděl mu Norbert Mauny. „Řekl jste, že stavba tunelu je jen otázkou násobilky. Máte plně pravdu. Ale podívejme se na tu násobilku! Připusťme nemožnost, že za jeden den byste postavil kilometr toho svého potrubí. Uvědomujete si, že i tak by vám stavba celého tunelu trvala nejmíň tisíc let?“

Costerus Wagner byl zdrcen. Nezmohl se na odpověď. A na akcionáře Maunovy vývody zapůsobily jako ledová sprcha.

„Dejte nám zpět naše peníze!“ zazněl do ticha jeden hlas. „Ano! Ano! Zrušme hlasování a vezměme si své peníze zpátky!“ rozbouřil se celý sál.

Petr Gryphins vyskočil za předsednickým stolem a zařval:

„Na to nemáte právo! Společnost je ustavena podle zákona a nemůže ji rozpustit ani parlament! Pouze soud, ale až po podrobném vyšetření... Složené peníze patří společnosti a do soudního rozhodnutí zůstanou v její pokladně ...“

„A o to vám hlavně jde, že jo?“ vynikl ze všeobecné vřavy pronikavý hlas.

Lord Clederow se marně snažil zvládnout hluk a výkřiky. Už si chtěl dát klobouk na hlavu na znamení, že přerušuje schůzi, když Norbert Mauny naznačil posunkem, že chce ještě něco říci.

Vřava rázem utichla.

„Kritizoval jsem výroky pana Wagnera,“ začal mladý vědec mluvit, „ale má kritika se nevztahuje na myšlenku samu. Právě naopak. Základní myšlenka je správná. Sám se jí zabývám už několik let. A jen proto jsem přijel do Melbourne, že jsem v Tasmánii četl prospekt společnosti Selene Company. Řešení, jak o něm mluvil pan Wagner, je nemožné, nesmyslné. Tak se to udělat nedá. Ale je tu jiný

způsob, který jsem ochoten přítomným vyložit, jestliže si to budou přát.“

„Heleďme se!... Tak je to tedy!... Chcete uplatnit nějaký jiný postup, svůj? ... Proč jste to neřekl hned?“ zařval Costerus Wagner.

„Nestarejte se o něj a mluvte!“ zabouřilo shromáždění.

„Ano, povím vám vše,“ odpověděl Mauny. „Ale předem vám musím říci, kdo jsem, abyste ve mně neviděli snílka, nebo dokonce podvodníka.“

„Tak už povídejte, mluvte, a na nikoho nedbejte!“ ozvalo se do potlesku.

Norbert Mauny, povzbuzen potleskem i výzvami, se jal skromně a upřímně líčit svůj život. Narodil se jako syn prostého lesníka. Již na základní škole si jeho učitel povšiml, že hoch má neobvyklé nadání pro počty všeho druhu. Protože matematika byla též koníčkem učitelovým, začal hošíka zasvěcovat do jejích tajů. Pomocí svých přátel docílil, že malý Norbert byl po vypořádání základní školy přijat jako stipendista na školu pro námořní důstojníky. Ukončil ji s vyznamenáním, ale námořníkem se nestal. Šel studovat dál a ve dvaadvaceti letech získal diplom doktora přírodních věd. Po ukončení vysokoškolských studií dostal místo asistenta na pařížské observatoři. Postupně se zúčastnil dvou vědeckých výprav, na Tahiti a na ostrovy Kergueleny. Objevil dvě dosud neznámé planety a Francouzská akademie věd mu udělila cenu za dílo o spektrální analýze.

Cena mu umožnila věnovat se hlouběji astronomii a pozorování hvězd i mimo pravidelné zaměstnání. Zvláště ho lákal Měsíc a problémy gravitace, vzájemné přitažlivosti vesmírných těles. Nemohl pochopit, proč se věda vážně nezabývá studiem, jak by lidé mohli proniknout na půdu odvěkého zemského satelitu, proč toto pole ponechává jen snům básníků a spisovatelů. Napsal o tom pojednání. Bylo odsouzeno jako pouhá fantazie, prohlášeno za vědecké kacírství.

Nemínil se vzdát. Domníval se, že zná možnost vyřešení tohoto obtížného problému, a svou myšlenku si ověřoval drobnými pokusy. Některé se mu zdařily. Je přesvědčen, že nakonec svůj plán šťastně uskuteční. Překážkou na cestě ke konečnému úspěchu mu však byl

nedostatek peněžních prostředků. Dostal se mu do ruky prospekt Selene Company Limited. Poslal svou přihlášku a přijel do Melbourne, aby se mohl zúčastnit ustavující schůze společnosti. S úmyslem přesvědčit se, zda snad někdo jiný nezávisle na něm nedospěl k stejnému nebo snad ještě lepšímu řešení. Popřípadě aby společnosti nabídl své služby a účastnil se její práce.

„Přesvědčil jsem se,“ zakončil, „že zakladatelé společnosti nejsou na správné cestě. Přesto jí nabízím své služby. Třebaže akcionáři nemají právo žádat zpět své peníze, zůstává jim plné právo rozhodovat o použití kapitálu naší společnosti. Tato schůze se může usnést, zda chce pokračovat ve své plánované činnosti a jakým způsobem. Svůj plán jsem ochoten vyložit přítomným do posledních podrobností. Nejzávažnější otázkou ovšem je, zda shromáždění může mít důvěru v plán neznámého cizince, který nadto doznal, že vědecký svět ho považuje za fantasu.“

„Mluvte!... Jen mluvte dál!... Ať pokračuje!“ odpovídalo posluchačstvo sborem.

VII

NIKDO NEBUDE POŠKOZEN

Povstal předseda Clederow a doporučil shromáždění čtvrt hodinovou přestávku, aby si řečník mohl odpočinout před další, jistě dlouhou řečí. Všichni přítomní jednomyslně souhlasili.

Přestávka byla po chuti i Maunymu. Ne pro únavu, tu nepocíťoval, ale potřeboval si vážně promluvit s baronetem Frederickem Coghillem, jehož stanovisko bylo vrcholně důležité pro Mauneho další řeč.

Patnáct minut rychle uplynulo. Lord Clederow povstal, vyhlásil pokračování schůze a udělil slovo Maunymu.

„Především si musíme ujasnit, oč nám jde, a usměrnit naše přání k dokonalé vzájemné shodě,“ začal Norbert. „Mně osobně by stačilo dostat se na Měsíc a vrátit se odtamtud se zápisníkem plným poznatků a pozorování. Pro vědu by to znamenalo důležitý přínos.“

Ale jistě se nemýlím, když řeknu, že většina akcií Selene Company Limited nebyla upsána za tímto účelem ... (Souhlasné úsměvy.) Valná většina z vás obětovala své úspory podniku, aby zajistil trvalé spojení Země s Měsícem, využil jeho nerostného bohatství a tím opatřil upisovatelům akcií v brzké budoucnosti stoupající zisky. Tak to ostatně je psáno i v prospektech společnosti Selene Company Limited.

Je tedy nutné trvalé spojení zřídit, a to pokud možno způsobem, na který stačí finanční prostředky společnosti. Staví se tomu však v cestu tři velké překážky. Prvou je vzdálenost Měsíce od Země, nevelká v teorii, ale obrovská v praxi. Druhou je naprostý nedostatek vzduchu na Měsíci. Jestliže by tam měli pracovat lidé, musili by být vybaveni zásobou dýchacího vzduchu, jinými slovy musili by pracovat ve skafandrech, jako pracují potápěči na mořském dnu. To znamená, že by to nebyla efektivní práce, jakou potřebuje prosperující průmysl. (Neklid v obecnstvu.) Třetí překážka je nejzávažnější: Jak se pracovníci na Měsíc dostanou, aby to bylo

bezpečné a nepřiliš nákladné? Koule vystřelená z děla nepřichází z těchto důvodů vůbec v úvahu... (Neklid vzrůstá.)

Je však cesta jiná. Z toho, co jsem řekl, je jasné, že na Měsíci je třeba vzduchu a že na Měsíc musí být umožněn přístup. Toho lze docílit pouze tím, že Měsíc donutíme, aby přišel k nám nebo aby se dostal alespoň blíže k nám... (Projevy úžasu.)

Je to fantastické, vidíte? Asi se ptáte, jakým způsobem toho chci dosáhnout... Zmínil jsem se už, že jsem prováděl jakési pokusy. Jistě jste také slyšeli mluvit o síle magnetické, o síle elektrické, o síle gravitační a o kosmickém záření. Dospěl jsem k názoru, že všechny tyto síly jsou ve skutečnosti silou jedinou, přesněji řečeno pouze různými projevy jediné síly. Elektřinu a magnetismus můžeme zesilovat nebo zeslabovat. Musí to tedy být možné i u síly gravitační. Mé pokusy mi to dokázaly v malém. (Odiv.) Snížil jsem váhu některých předmětů, když jsem je umístil do magnetického pole zesíleného záření. Jsem proto přesvědčen, že zvýšení magnetismu naší Země v potřebné síle by donutilo Měsíc, aby se přiblížil k zeměkouli a obíhal ji ve vzdálenosti, která bude vhodná pro náš cíl. (Všeobecný údiv. Úplné ticho. Posluchači nestačí sledovat řečnickovy vývody.)

Německý učenec Gauss vypočítal, že magnetická síla naší zeměkoule se rovná magnetické síle osmi tisíc čtyř set čtyřiašedesáti trilionů tyčí z měkkého železa, z nichž každá by vážila jednu libru a byla zmagnetizována do nasycení. Osm tisíc čtyři sta čtyřiašedesát trilionů liber se rovná třem tisícům osmi stům čtyřiatřiceti trilionům kilogramů. To znamená objem asi pěti set miliard krychlových metrů měkkého železa. Taková hmota měkkého železa by se rovnala tabuli o síle jednoho metru a ploše padesáti miliónů hektarů. Kdybychom sílu té tabule zvýšili na tisíc metrů, klesla by její plocha na padesát tisíc hektarů.

Promiňte, že vás unavuji takovými počty. Je to jen úvod k dalším vývodům, které budou již zajímavější.

Sestrojit takový magnet by bylo nad lidské síly. Ale k mému účelu dostačí magnetismus o síle jedné tisícině magnetismu zemského. To by znamenalo válec vysoký tisíc metrů, s plochou základny padesáti hektarů. Takový magnet zhotovit by bylo možné,

ale asi by na to nestačil náš kapitál. Naštěstí příroda sama nabízí látku, kterou lze použít v přírodním stavu bez nákladného zpracování. Je to protosulfát železa, pyrit. Tento pyrit je v některých krajinách hojný, ale dobývat jej a vršit by stále ještě bylo příliš nákladné. Bylo tedy třeba pohlédnout se po světě, zda je někde hora nebo pohoří složené z pyritu, takové pohoří, které by vyhovovalo našim požadavkům. Takových míst je značný počet. Pro výběr je rozhodující, aby to bylo místo v kraji, kde pozemky jsou laciné, ne-li zadarmo, a kde je laciná i pracovní síla. A pokud možno místo dosud nedotčené civilizací, abychom tam měli úplnou volnost jednání... Jestliže usoudíte, že můj návrh je dobrý, uskutečnitelný a pro společnost únosný, jsem připraven celý podnik v popsanych zásadách uvést v chod.“

„Jste ochoten ujmout se i ředitelství podniku?“ otázal se jeden z akcionářů.

„Ano, ale pouze za podmínky, že podnik povedu jen po stránce technické a že budu mít právo po této stránce volně rozhodovat. Pro otázky rázu finančního by bylo nutné postavit mi po bok dozorčí radu, která by se zabývala výhradně jimi.“

Souhlas všech přítomných byl tak zjevný, že lord Clederow bez okolků navrhl:

„To znamená, že můžeme přistoupit k přerušení hlasování o prvním článku stanov, ve kterém pouze zaměníme jména původních zakladatelů jménem pana doktora Maunyo. Je tomu tak?“

„Ano .. ano .. ano ... ano ... ano!“

Za stolem na pódiu vyskočil Petr Gryphins zelený vztekem.

„To nemůžete!“ řval. „K tomu nemáte právo!... To by byla loupež, krádež!“

„Nebudu se zdržovat výtkou, že je naprosto nemístné používat tak silných slov ve shromáždění poctivých lidí,“ velmi důstojně mu odpověděl Clederow. „Společnost je právně ustavena a její akcionáři rozhodují většinou hlasů, koho uznávají za schopného, aby řídil její podnik nebo její podniky.“

(Všeobecný potlesk.)

Za stolem vedle Gryphinse se teď zvedl Costerus Wagner:

„Je pravda, že zde můj přítel Gryphins volil slova nemístná a že si zaslouží pokárání,“ začal klidně. „Ale jak ho znám, nemínil nikoho urážet, má na mysli jen dobro všech akcionářů společnosti... Pan doktor Norbert Mauny nám hezky vylíčil, jak mání postupovat. Ale kdo nám ručí za to, že jeho postup bude úspěšný, že neskončí fiaskem a ztrátou kapitálu společnosti? Tato ztráta by pro akcionáře znamenala ztrátu jejich vkladů, ztrátu jejich úspor. Tak to asi mýnil můj druh, kterého život nenaučil společenské jemnosti a vytříbenosti. A já se vás ptám, kdo je zde natolik technicky a vědecky vzdělán, aby mohl posoudit podnik navrhovaný panem doktorem Maunym?“

Norbert Mauny povstal a za naprostého, ledového ticha odpověděl:

„Je zde jeden takový člověk. A tím jste vy, pane Wagnere! Neznáme se osobně, dnes se vidíme poprvé. Já však vás přesto znám. Studoval jsem vaši práci *O kosmickém záření*. Právě ta mi dala některé poznatky, kterých jsem použil při svých pokusech a míním použít též při mém právě vylíčeném postupu. Když jsem odjížděl z Tasmánie do Melbourne, abych se zúčastnil dnešní schůze, byl jsem přesvědčen, že jste dospěl k témuž objevu jako já, ne-li ještě mnohem dál. Vaši úvodní řeč, promiňte mi, zcela nevědeckou a naivní, považuji za příliš opatrnickou, obchodnickou opatrnickou. Nerozumím obchodu, ale jsem jist, že vy rozumíte mně i správnosti mého projektu. Chcete to zapřít, chcete popřít správnost vývodů své vědecké práce?“

Shromáždění marně čekalo na Wagnerovu odpověď.

„Tak ho vidíte!“ ozval se onen pronikavý hlas. „Nechce, aby se uplatnil mladší!“

„Ano ... Tak je to!... Hlasovat!... Hlasovat!“ zabouřilo sálem.

„Doufám, že tlumočím přání všech přítomných, když dám hlasovat o upraveném prvním článku stanov,“ pravil lord Clederow, jakmile výkřiky ustaly. „Jestliže se mýlím, poví nám to výsledek hlasování. Kdo je pro přijetí prvního, upraveného článku?“ Pozvedl se les paží. „Je někdo proti?“

Zvedly se jen tři ruce: Gryphinsova, Vogelova a Wagnerova. „Pozměněný první článek stanov je schválen a pan doktor Norbert

Mauny je zvolen ředitelem naší společnosti,“ konstatoval Clederow. „Žádám ho o prohlášení, že volbu přijímá.“

„Přijímám a děkuji přítomným za prokázanou mi čest a důvěru. Opakuji však svou podmínku, o které jsem už mluvil. Budu se starat pouze o technickou stránku podniku, nikoli o věci peněžní. Za ty bude odpověden dozorčí výbor nebo dozorčí rada, kterou bude třeba ještě zvolit. Kapitál společnosti zůstane uložen v bance, u které je. Příkazy bance k platům a výplatám musí být opatřeny vedle mého podpisu ještě podpisy dvou členů dozorčího výboru ... Dovoluji si společnosti navrhnout, aby tato má podmínka byla vtělena do právě schváleného článku, a zároveň aby za členy dozorčího výboru byli zvoleni i tři zakladatelé společnosti. Nemůžeme jim upřít zásluhu, že přišli na myšlenku společnost založit a že vykonali všechny nutné přípravné práce.“

Shromáždění dovedlo ocenit Maunyův cit pro spravedlnost, avšak bez zvláštního nadšení. Gryphins, Vogel a Wagner byli sice zvoleni, ale jen těsnou většinou hlasů.

Za dalšího člena dozorčí komise, jak tento výbor byl ve stanovách nakonec pojmenován, navrhl lord Clederow sira Fredericka Coghilla a svůj návrh odůvodnil takto:

„Vážené shromáždění si snad ani nepovšimlo, že sir Coghill je největším akcionářem společnosti. A nemůže vědět, že sir Freddie přitom nevěří v úspěch jejího plánu. Bude tedy nejlepším jednatelem naší dozorčí komise, nejpřísnějším dohlížitelem na její činnost... Donedávna jsem věřil, že přítel Coghill umí peníze dobře rozhazovat, ale ne vydělávat. Teď už si naopak o něm myslím, že je to lišák, jakého aby hledal v pravé poledne s lucernou v ruce. Víte, co udělal? Vsadil se se mnou a ještě s mnoha jinými o vysoké částky, že náš podnik skončí neúspěchem. Přitom má nejvíc akcií tohoto podniku. Posuďte jeho chytrost. Kdyby podnik opravdu neměl úspěch, vyhraje spoustu peněz. Jestliže úspěch mít bude, zase se mu nic nestane. Zaplatí sice prohrané sázky, ale dostane vše zpět z výtěžků společnosti a ještě nějaký ten úrok k tomu. A přece jen to není mazaný obchodník! Z následujícího článku stanov se dovíte, že se zaručil za výplatu tříprocentního úroku ročně za každou akcii Selene Company Limited, dokud společnost nebude vydělávat. A dále, že za

nominální hodnotu zakoupí všechny předložené mu akcie společnosti, kdyby její činnost skončila neúspěchem.“

„Výborně!... Hip! Hip! Hurá!... Ať žije sir Coghill!...“ Takové a podobné výkřiky se rozléhaly sálem po dlouhou dobu. Utišily se teprve tehdy, když Clederow mávnutím paže naznačil, že chce ještě něco říci.

„Nelitujte ho, že bude rok nebo dva platit úroky. Jako náš jednatel dozorčí komise bude nucen dlouho žít v kraji, kde nebude mít příležitost utrácet. Rozhodně ušetří víc než na ty úroky! Kdyby ne, tak se zase nic nestalo. Je jediným majitelem dolů v Kanadě, které mají mnohonásobnou cenu našeho kapitálu... Vidím, že ho hledáte pohledy. Nemohu vám ho představit, už tady není. Nemá totiž rád veřejné projevy, ať už souhlasu nebo nesouhlasu. Zde na stole jsou jen jeho záruční listiny, řádně podepsané a notářsky ověřené. Ty může vidět každý z vás ... Ale teď, kdo je pro jmenování sira Coghilla jednatelem dozorčí komise Selene Company Limited?“

Všechny paže se naráz zvedly. Tentokrát hlasovali pro i pánové Gryphins, Vogel a Wagner.

„Někdo proti?“

Ani jediná paže se nepohnula... Jenom se znovu ozval onen pronikavý hlas: „Takový hlupák mezi námi přece není!“

Poznámka vyvolala výbuch smíchu a atmosféru veselé spokojenosti, za které byly rychle a jednomyslně schváleny všechny další články stanov.

Pak byli podle pátého článku stanov zvoleni ještě tři akcionáři do správní rady společnosti a lord Clederow mohl přítomným poděkovat za účast na schůzi, která začala tak bouřlivě, ale skončila ke spokojenosti všech. Podnik, který se zrodil ve Wagnerově hlavě jako pokus o odvážný velkopodvod, změnil se ve vědecký výzkum vedený heslem: Nikdo nesmí být poškozen!

Večer se správní rada společnosti sešla opět v hotelu Victoria, kam ji pozval sir Coghill. Byl pozván samozřejmě i Gryphins, Vogel a Wagner. Nepřišel však ani jeden z nich a omluvil se jen Costerus Wagner, že se již dřív zadal jinde. Nepostrádali je.

Úkolem schůzky bylo, aby Norbert Mauny vyložil dosud neinformovaným členům celý svůj plán. Učinil tak krátce. Rozhodl se pro Súdán, protože ze zprávy jednoho člena Pařížské geologické společnosti, který pobyl delší dobu ve východní Africe, se dověděl, že právě Bajudská poušť má všechny předpoklady pro úspěch jeho podniku. Tebhalíská planina je vlastně kompaktní masou pyritu. Dělníky tam najdou za mzdu skutečně nízkou. Budou pracovat ve velmi řídké obydleném kraji, téměř zcela pustém. Tím je zajištěno, že jejich podnik zůstane po dlouhou dobu tajemstvím a že pokus, tající možná nepředvídatelná nebezpečí, neohrozí žádné lidi. A hlavně je to kraj bez vlády. Nebudou musit žádat některý stát o povolení, které by pravděpodobně ani nedostali.

Zvolený kraj má dvě nevýhody. Prvou je, že není právě snadno přístupný. Ale až do Suákinu budou moci dopravit materiál a stroje po moři. Dál ovšem se mohou spoléhat pouze na koráby pouště, velbloudy. Druhou nevýhodou je nedostatek paliva jakéhokoli druhu. Ale Mauny stejně počítal s využitím sluneční energie. Původně jen pro malé zářiče, které měly ovlivňovat magnetické pole podle jeho plánu. Nebude však nesnadné navrhnout a dát zhotovit zářiče obrovské, které soustředí sluneční paprsky do vysokého žáru. A to umožní právě Bajudská poušť, kde mrak a mlha jsou vzácností.

Vynasnaží se, aby vložený kapitál přinesl akcionářům očekávaný výtěžek. Ale musí zvlášť poděkovat siru Fredericku Coghillovi, jehož šlechetný čin mu umožňuje čelit i možnosti neúspěchu bez obavy, že dává v sázku svou čest.

„Láry fáry!“ odmítal díky baronet. „Což jste neposlouchal našeho Clederowa, příteli? Ten to vidí správně. Neúspěch, a já v něj věřím opravdu, přece zaplatí nenapravitelní milovníci sázek. Ostatně se svým jménem si mohu dělat, co chci. Alespoň tak dlouho, než nějaká žena nabude práva mluvit mi do jeho správy. Ale jsem dalek úmyslu zbavit se nějak zvlášť brzy své mládenecké svobody.“

Všichni se mohli jeho vtipnému proslovu jen zasmát.

Mauneho plán byl projednán, všestranně schválen a za sedm měsíců po založení Selene Company Limited přistál parník *Dover Castle* s nákladem materiálu a strojů v Suákinu.

VIII

ODCHOD ZE SUÁKINU

Rhadamehské orákulum nelhalo. Nebo snad rhadamehský mokaddem byl spokojen s dary a se smluveným poplatkem.

Hned příštího dne se na francouzském konzulátě objevil rozedraný derviš se správně podepsanou kvitancí na částku mokaddemovy odměny, kterou obdržel ve zlatých mincích a pečlivě uložil do koženého sáčku. Šestého dne ráno pak skutečně čekalo u suákinské brány osm set velbloudů s celým vojem průvodců a pracovníků.

Vyloďování nákladu z *Dover Castlu* zatím už skončilo. Balíky a bedny byly vyneseny z lodních skladišť na nábřeží. Tam z nich vyrostl pěkný vršek pokrytý nadehtovanými plachtami a hlídaný lodními poddůstojníky. Zbývalo jen přivádět k němu velbloudy ve skupinách po patnácti až dvaceti a nakládat. Zvířata přijímala těžká břemena na svůj hřbet v pokleku a nijak se nebránila, když se pak na povel musila vztyčit. Suákinští velbloudí ničím nepotvrzovali špatnou velbloudí pověst, jak o ní píše tak mnozí cestovatelé. I jejich průvodci se projevíli jako lidé naprosto spolehliví. Pečlivě sledovali počet převzatých kusů a zapřísahali se Alláhem, že je bezpečně a v bezvadném stavu dopraví na tebhalískou planinu. Pak odjížděli, skupina za skupinou.

Nebyla to práce krátkodobá. Trvala celý týden. Za tu dobu se stále více utužovaly vzájemné styky mezi francouzským konzulátem na straně jedné a mezi Maunym a Coghillem na straně druhé. Večerní procházky na mořském břehu a dlouhé rozhovory o plánech do budoucnosti byly pravidelným jevem. Konzul Kersain i doktor Briet byli oběma mladým mužům vděčni za rozptýlení, které poskytovali nejen jim, ale zvláště Gertrudě. Dívčin zdravotní stav se znatelně zlepšoval. Pětidenní vyjížďka do Rhadamehu vykonala téměř zázrak. Gertrudina pleť dostala zlatý nádech a ruměncem na tvářích ztratil ostré, nezdravé ohraničení. Zmizela únava i ranní pokašlávání. Doktor Briet přičítal obrat zdravé námaze při vyjížďce

do Rhadamehu, jízdě na koni, odpočinku na tvrdé zemi a zvlášť trvalému pobytu na suchém, čerstvém vzduchu.

„Takhle tě rád vidím, Gerto,“ pochválil jednou její zlepšený zdravotní stav Kersain.

„Všechno záleží jen na vás, tati, aby to tak bylo pořád,“ odpověděla mu dívka. „Ta vyjížďka do Rhadamehu byla nádherná!“

„S vyjížďkami do okolí se to už zařídí,“ s úsměvem ji ujistil Kersain. „Ale nemohu ti zaručit, že při nich budeš mít mladé, zábavné společníky, jako jsi měla na cestě do Rhadamehu.“

Petra Gryphinse, Ignáce Vogela a Costeruse Wagnera nebylo téměř vidět. Přes den obvykle vyspávali ve svých kajutách na lodi a večer dlouho do noci vysedávali v arabské kavárně na nábřeží. Prostředí kavárny vyhovovalo jejich zvykům. Hráli v karty a hlavně popíjeli. Jen s jedním se nemohli smířit: v kavárně se sice čepovalo pivo, bylo to však pouze slabé anglické pivo zvané ale, a ke všemu ještě špatně udržované.

„Tohle má člověk pít!“ často se rozčiloval Costerus Wagner a pozvedal sklenici s kalným obsahem proti čadivé lampě. „Je to jako voda z vesnické louže... Hrom do téhle země, do téhle výpravy a hlavně do toho zlořečeného Francouze!“

Oba jeho společníci byli sice méně vybíraví, ale statečně mu přizvukovali.

„A to je teprv začátek,“ naříkal Vogel. „Teď přijde poušť a tam snad nebude ani tohle. A jistě tam nebude whisky, kterou si můžeme spravít chuť na lodi... Doufal jsem, že se podnik zhatí kvůli dopravě. Ale tomu Francouzovi se daří všechno! Jen nemohu pochopit jednání rhadamehského mokaddema. Naši zprávu přece určitě dostal.“

„Tak jen se moc nediv!“ uštěpačně mu odpověděl Gryphins. „Naskytl se tučný výdělek pro něho a pro ty jeho Araby. Kdybys byl na jeho místě, jednal bys stejně, jak tě znám... Ten Francouz nás okradl o tučnou kořist, to je pravda, ale nakonec s námi jednal ještě dost slušně. Zajistil nám dobré živobytí nejmíň na rok. Jen se musíme přičinit a tu a tam něco trhnout pro budoucnost. Na prsty nám moc nekouká.“

„Ty tedy chceš jít do té pouště?“ zhrzil se Vogel. „Myslíl jsem, že se poohlédneme po něčem jiném tady nebo v okolí.“

„Tady bys toho chytil,“ smál se mu Gryphins. „Tady, kde mohamedánskému svatému stačí úplatek čtyř set piastrů měsíčně a kde lidi dřou za pár švestek. To jsi teda slepej! Nebo nechci říct rovnou co! Budeme jednateli tak dlouho, dokud bude na čem. A až ten Francouz pozná, že ten jeho nápad je blbost? ... Máme přece každej ňáký ty akcie, který nám zase zaplatí ten anglickej floutek. Toho bude o moc víc, než bys trh na zdejších chudácích!“

Vogel se nezmohl na protest, a mlčel i Wagner. Oba znali dobře Gryphinse. Věděli, že se rád rve, když mu někdo odporuje. Zvláště tehdy, když začne mluvit vulgárně a obhrouble.

Ale Gryphins se už dostal do ráže.

„Co tomu říkáš ty, Wagnere?“ zaútočil přímo.

„Že máš pravdu... Až na jednu věc. Ten Francouzův plán není blbost, on to dokáže.“

„No jó! To jsem si moh myslet. Pan zkrachovanej učenec!... Heleďme, teď bych si měl s tebou něco vyříkat... Učenec, a my se to musíme dovědět teprve od toho francouzskýho kluka. Nám nic neřekne. Že bejval dřív ouřadou. To bylo všecko, co dal ze sebe vymáčkout. My ho zachráníme, aby nechcíp hladem, a jsme pro milostpána sprostý... Proč jsi to nevymaloval těm hejlům tak, jak to udělal ten Francouz, když tomu rozumíš? Byl by nemoh ani ceknout a všechny libry byly teď naše!“

„On mě znal, já jeho ne ... Pro ty hejly, co tam byli, jsem nechtěl mluvit o něčem učeném, čemu by stejně nerozuměli. Chtěl jsem jim to vysvětlit po lopatě... Mohlo mě napadnout, že mezi nimi sedí učenec a hvězdář k tomu? No řekni? A když mi předhazuješ toho zkrachovaného učence, nemyslíš, že jen proto nás vzal na milost a že jen proto jsme teď tady? ... A když už jsme tady, zůstaneme u společnosti, jednak pro živobytí, jak jsi správně řekl, a taky proto, abychom se pokusili úspěch jeho plánu zmařit. To bude naše pomsta! Jen tak si zajistíme výplatu akcií. Kdybychom čekali jen na úrok nebo na nějakou tu dividendičku, zpočátku hodně slabou, to by nás nevytrhlo. Co tomu říkáš?“

„Že sis to teda u mě zas vyžehlil,“ odpověděl mu Gryphins. „Smažme to, co bylo. A teď huby na zámek. Jestli se nemejlím, támhle se plácá ten Francouzův sluha.“

Byl to opravdu Virgil. Přišel na koflík kávy. Spatřil hned všechny tři jednatele a všiml si, že zmlkli, když ho poznali. Usadil se nedaleko nich a po očku je pozoroval.

Brzy nemohl pochybovat, že i oni pozorují jeho, třeba se tváří, že jsou pohrouženi do snění a že nevědí o jeho přítomnosti.

Tak se mi zdá, že proti nám něco kují, pomyslel si. Ale já si na vás dám pozor, hoši... Teď vás tu nebudu vyrušovat.

Dopil kávu, posunul si šesii na ucho a odcházel houpavým krokem.

Přípravy k odchodu výpravy pomalu končily, a tak nadešel brzy den, kdy konzul Kersain dával opět večeři, tentokrát na rozloučenou. Počet účastníků proti oné večeři na uvítanou se rozhojnil o sira Coghilla. Hostitelkou byla zase Gertruda.

Po večeři se mluvilo téměř jen a jen o výpravě. Stolovníci rádi doznali, že její nebezpečí přece jen není tak veliké, jak se obávali při večeři seznamovací.

„Vaše spojenectví se Šerofy, které jste dokázal uskutečnit, celou věc dokonale změnilo,“ pravil Maunymu Kersain. „Bez nich byste nedokázal nic, s nimi můžete dokázat mnoho. Samozřejmě za předpokladu, že si přízeň všemocných spojenců udržíte. Máte k tomu všechny potřebné podmínky: dostatečné peněžní prostředky, podporu jejich biskupa a souhlas svatého orákula. Navíc pak vlastnost, která vám mezi velbloudáři vysloužila lichotivou přezdívku.“

„Jakou?“ vyhrkla Gertruda zvědavě.

„Otevřená ruka.“

„To všechno je hezké,“ vmísil se do hovoru Briet, „ale nesmí se zapomínat, že je tu také Mahdí. Stačí jeho jediné slovo a náklonnost se rázem změní v otevřené nepřátelství.“

„To je snad pravda,“ pravil Kersain, „ale Kordofán, kde je středisko Mahdíovy moci, je daleko od Bajudské pouště. Kromě toho jsem dostal zprávu, že egyptská vláda se vážně rozhodla skoncovat se súdánskou revolucí. Soustřeďuje prý v Chartúmu velké vojsko, jehož velení míní svěřit anglickým důstojníkům.“

„Pak by to ovšem bylo něco jiného,“ souhlasil lékař. „Ale na Východě bývá často od slova ke skutku hrozně daleko.“

Poručík Guyon se naklonil ke Gertrudě a něco jí zašeptal.

„Fatimo! Dojdi mi pro vějíř! Je na stole v mém pokoji,“ řekla dívka své malé komorné. „Dnes večer je hrozné vedro ...“

Arabka odkvapila.

„Díval jsem se na to děvče, když pan doktor Briet mluvil o Mahdím,“ vysvětloval poručík, jakmile Fatima za sebou zavřela dveře. „Její oči jen žhnuly... Je původem ze Súdánu?“

„To nevíme, a ona taky ne,“ odpověděl mu pan Kersain. „Byla nalezena nedaleko odtud v poušti jako nemluvně na mrtvole své matky. To bylo ještě v době, než plukovník Gordon potlačil otrokářství v kraji velkých jezer. A právě tehdy prý tudy procházela velká karavana otroků. To je vše, co se o jejím původu ví.“

„Ubohá dívčina,“ soustrastně povzdychl Mauny.

Fatima se vracela a hovor odbočil na jiné pole.

„Pro Súdán je opravdu škoda, že Gordon nezůstal jeho guvernérem,“ podotkl sir Freddie.

„S tím plně souhlasím,“ odvětil mu konzul, „třebas anglické a francouzské názory na africkou politiku se často rozcházejí. Egyptská vláda nikdy neměla schopnějšího a poctivějšího úředníka. A hlavně tak lidsky cítícího ... Kdyby byl zůstal v Chartúmu, byl by Súdán dnes klidný a celá země by prospívala.“

„Proč tedy nezůstal?“ ptal se Mauny.

„Protože nemohl důvěřovat egyptskému khedivovi Tefiku pašovi. Súdánský guvernér si musí být především jist těmi, kterým slouží.“

„Jeho odchod znamenal nenahraditelnou ztrátu pro celou oblast horního Nilu,“ připojil se i doktor Briet. „Země tak krásná, tak úrodná, a její obyvatelstvo bylo pracovité, nevybojné. Ale řádění Mehmeta Alího a jeho smečky před půlstoletím kraj zpustošilo a jeho obyvatele dohnalo k zoufalství... Jestliže někde vzniklo vzbouření z hladu a nepopsatelné bídy, pak to bylo tam. A nikdo neví, kdy a jak to všechno skončí.“

„Doufejme, že pro naše přátele dobře,“ pravil Kersain a povstal. „Připíjím na jejich úspěch!“

Po připitku se odebrali na terasu, ale i tam hovor brzy znova zabočil na Súdán, na jeho osud v nejbližší době i na jeho budoucnost.

Gertrudu toto stálé téma unavovalo. Vrátila se do salónu, usedla ke klavíru a zahrála několik starých francouzských písní, které v poslední době získaly znova oblibu. Mauny za chvíli přišel za ní a usedl vedle klavíru.

„Díky za ty písně,“ řekl jí, když dohrála. „Odnesu si vzpomínku na ně do pouště jako pozdrav vlasti na rozloučenou.“

„Proč tak smutně, pane Mauny?“ odpověděla mu otázkou. „Nikoli pozdrav na rozloučenou, nýbrž přání na shledanou od nás všech. Vždyť víte, že vás všichni budeme postrádat, až odejdete, vás i sira Coghilla.“

Ačkoli Gertruda jmenovala oba muže zároveň, byla si už dávno vědoma, kdo z obou je jí milejší. Poznala, že jejich city jsou v nepřímém poměru k tomu, jak je projevují. Baronetovy projevy byly upřímné, ale v jádru jen věci společenského taktu. Zato nejmenší pozornost Mauného tajila v sobě cosi výlučně osobního, opravdového.

„Kdybych mohl doufat, že mi opravdu věnujete přátelskou vzpomínku,“ řekl Mauny, „lehčeji by se mi odjíždělo. Snad bych to rád řekl jinak, ale bylo by to nemístné prohrěšení proti společenským zvykům. Promiňte mi, že poklesku proti společenským pravidlům jsem se vlastně už dopustil stejně ... Ale dojem, který si odtud odnáším, je tak vzácný, že by pro mne bylo kruté odejít odtud a nevěřit alespoň v jednu jedinou vzpomínku.“

„Jednáte zcela správně, když se neřídíte pouze společenskými pravidly,“ odpověděla mu Gertruda. „Jejich strojenost a povrchnost pochopíme nejlíp tehdy, jestliže máme projevit opravdovou sympatii. Ani já nemíním být otrokyní společenského řádu. Proto vám říkám zcela otevřeně, že na hezkou dobu našich společných procházek a rozhovorů budu opravdu často vzpomínat.“

„Vaše přímost je pro mne dobrodiním ... Snad mi proto dovolíte, abych se vám s něčím svěřil.“

„Poslouchám,“ odpověděla dívka. Byla jista, že Norbert Mauny není z těch, kdo by chtěli využít přímosti druhého.

„Vaše vzpomínka mi bude zvláště milá, poněvadž mám předtuchu, že Suákin vidím dnes naposled.“

„Snad byste nevěřil na předtuchy? Předtuchy jsou laciné zboží. Já už měla předtuch! A nevyplnila se ani jediná. To asi na vás zapůsobilo sýčkování našeho milého strýčka.“

„Ne, nikoli. Už dávno vím, do čeho jdu a co mě může potkat v rozbouřeném kraji. Svě přiznání jsem nemínil jako vyjádření obavy o svůj život. Nic takového mě nenapadlo. Za každou cenu jsem rozhodnut dokázat světu, že mé vědecké teorie nejsou jen fantazií. A doufám, že to také dokáži.“

„Tak se mi líbíte, pane Mauny. Věřím ve vás a ve vaše dílo. Proto také budu často a často vzpomínat, jak se vám daří a jak postupuje vaše práce na dalekém Tebhalí.“

„Vaše slova jsou mi povzbuzením, jakého mi bylo třeba,“ pravil Mauny a upřímně stiskl ruku, kterou mu dívka podala. „Díky, slečno, a na shledanou!“

„Jakže? Už nás opouštíte?“ podivil se konzul, který právě vešel do salónu a zaslechl poslední slova Mauného.

„Je to nutné. Musím ještě něco zařídit. Krátce po půlnoci vyrazíme ...“

„Rozumím. Běžte se jen podívat, zda vám zatím někdo něco nezapackal. Ale poručík Guyon, doktor a já jsme se už smluvili, že vás kousek cesty vyprovodíme. Dovolíte nám to?“

„S největší radostí. Děkuji za takový důkaz přátelství. Kde se sejdeme?“

„Neměňte nic na svém cestovním rozvrhu. Přesně o půlnoci budeme u západní brány.“

„Dobře, těším se ... Ale my, slečno, se uvidíme až za dlouhou dobu. Na shledanou, alespoň v to doufám.“

„Já jsem si tím jista ... Na shledanou a ještě jednou mnoho úspěchů!“

Krátce po půlnoci sledovala Gertruda Kersainová posmutnělým zrakem z okna svého pokoje řadu burnusů, čistě se bělajících ve stříbrném svitu měsíce a zapadajících do stínu brány.

Byl to poslední oddíl odcházející karavany. Za dvanáct dní dorazí do Berberu, tam se spojí s dříve vypravenými oddíly a celá karavana se pak přepraví přes Nil na plochých člunech. Za dvaadvacet dní už bude na tebahálské planině ... A pak? Co bude pak? Jak skončí odvážný pokus Norbertův?... A on? Dokázal by snést i neúspěch? Gertruda věřila v Norberta a jeho plán. Ale co kdyby?... Dovedl by se vyrovnat i s ponížením neúspěchu? ... Tím už si nebyla tak pevně jista.

Zaslechla za sebou vzdech. Odvrátila se od okna. Za ní stála Fatima. Gertruda její příchod nepostřehla. Vždycky veselé děvče teď stálo přímo za ní jako hromádka neštěstí.

„Co se ti stalo, Fatimo?“ ptala se jí laskavě. „Ublížil ti někdo?“

„Ne, paní! Ale je mi líto těch pánů, co tamhle odcházejí.“

„Líto? A proč?“

„Paní nemůže nic vědět, jí nikdo nic nepoví. Přede mnou se lidé mluvit nebojí. Jsou to hrozné řeči!... Kdybyste věděla, co se chystá! Blízko jezer prý žije svatý prorok, který přišel spasit syny Alláhovy. Nenávidí Evropany a přísahal, že d'aury vyhubí do posledního... To říkají zdejší lidé i Arabové přicházející z pouště ... Bude prý dáno

velké znamení a pak to začne. Ve všech zemích u Nilu, od Kordofánu až po Dárfúr a Dongohi. Kdy to bude, to nikdo neví, ale může to začít už zítra ... Když si vzpomenu, že pan Mauny, pan Virgil, pan Coghill a pan Smith jdou přímo do toho pekla! Do kraje, kde je čeká smrt!... Večer jste mluvili o Mahdím a já bych vám byla tak ráda všechno řekla. Ale neodvažovala jsem se a pak jste mě poslala pro vějíř.“

„Ale vždyť jsi slyšela, jak otec říkal, že proti Mahdímu se vypravuje veliké vojsko.“

„Vojsko nic nezmuže, paní! Proti Egypt'anům a Evropanům jsou zaujati všichni lidé, přístavní nosiči, velbloudáři i Arabové z pouště. Vzpomeňte si jen na ty Berbery, s kterými jsme se setkali a co nás okradli... Všichni říkají, že prorok nařizuje vyhubit nevěřící... Odejděte odtud, paní! Odjedte brzy a Fatimu vezměte s sebou. Ta jediná vás zde má ráda.“

„Vím to, Fatimo, a ráda bych tě poslechla. Strýc doktor říká totéž co ty. Jsem plna neklidu a obav... Ale otec nesmí odtud odjet a já, já ho nikdy neopustím!“

„Pánovi nic neříkejte, prosím vás. Zlobil by se na Fatimu. A jděte si raději lehnout. Zlobil by se i na vás, kdyby při návratu viděl, že ještě bdíte.“

Gertruda uposlechla dobře míněné rady dívčiny. Ale marně zavírala oči. Spánek nepřicházel. Rozbouřená obrazotvornost jí i pod zavřenými víčky kreslila hrůzné obrazy války a vraždění.

IX

OBROVSKY MAGNET

Sedm měsíců uplynulo ode dne odchodu výpravy ze Suákinu a nesplnilo se nic z obav Gertrudiných. Bezvládní a chaos v Súdánu trvaly dál a po obou březích Nilu vytrvale kolovaly pověsti o blížícím se dni pomsty na Egypt'anech a Evropanech. Ale nic se nedělo. Egyptské posádky bez nesnází udržovaly klid ve městech a v okolí opevněných stanic. Mahdí a jeho přívrženci nezískali další

kraje, spíše svých území pozbývali. Stačilo, aby desetitisícová armáda vedená Hicksou pašou začala postupovat na El Obejd. Mahdí opustil své sídelní město a ustoupil hluboko na jih.

Na tebhalské planině zatím práce postupovaly zdárně a rychle. Norbertu Maunymu se vše dařilo. Často si říkal, že si pro svůj podnik nemohl zvolit vhodnější krajinu. Kraj pyritem přímo oplýval. Některé pahorky a několik hor vysokých tisíc až třináct set metrů se skládaly výhradně z něho. Mauny si pro svůj účel vybral nejvyšší horu. Byl to jednolitý, kuželovitý masiv, který přečnival asi o sedm set metrů své okolí. Tyčil se ze čtvercové pláně, jejíž každá strana měřila dva kilometry. Norbert by byl ani nemohl volit jinak. Obrovitý kužel by byl na sebe přilákal zrak každého hvězdáře.

„Ze všech hvězdáren, které jsem viděl,“ pravil Norbert Freddiemu, „jediná by svou polohou mohla soupeřit s touto horou. Je to Pie du Midi na francouzské straně Pyrenejí. Jenže Pie du Midi je po tři čtvrti roku pod sněhem, kdežto zde taková nesnáž není.“

Pokusné vrty dokázaly, že hora je jediným pyritovým kuželem, vysokým přes třináct set metrů, se základnou asi šedesáti hektarů plochy. Podle rozboru vzorků byl jeho pyrit tvořen směsí protosulfátu a bisulfátu železa. Byl to pyrit neobyčejně tvrdý, kujný i tažný a schopný zmagnetizování ve stejné míře jako měkké železo.

Na všech stranách kolem základny této hory byl žlutý, jemný písek. Obrovitá hmota sirníku železnatého vyvěřela asi ze země při některém z jejích dávných vulkanických záchvatů a ztuhla na pískovém podkladu, jako roztavená litina tuhne v kadlubu. Ode dne svého vítězství v sálu hotelu Victoria Norbert Mauny nepocítil tak opojnou radost, jako když objevil tuto horu. Její geologické složení mu uspořilo námahu vytvořit umělou horu z pyritů. Našel horu už hotovou, vyšší a s rozsáhlejší základnou. Bylo jen třeba ji uzpůsobit novému účelu.

Mauny dal nejdřív upravit cestu, která spirálovitě stoupala až nahoru na Tebhálí. Vrchol hory byl pak srovnán v planinu o rozloze asi tří tisíc čtverečních metrů. Z pyritů získaných při stavbě cesty a urovnávání temene hory byly na vrcholu zbudovány rozsáhlé přízemní budovy. Měly sloužit jako byty, pracovny a skladiště pro

zásoby a drahocenné přístroje, jež byly prozatímně uloženy pod stany.

Kmen Šerofů dodal dostatek mužů pro všechny práce. Byli to pracovníci čilí, kteří se brzy naučili zednickému i jiným potřebným řemeslům. Mabrukimu a Virgilovi, kteří zastávali místa tlumočnicků, se záhy podařilo vycvičit dvacet předáků. Pod jejich vedením práce rychle postupovaly. Poměrná blízkost Berberu umožňovala dobré zásobování malé armády dělníků. Studně ve Vádí Teraibu a v Abú Klee, vzdálené jen osm a deset kilometrů, dodávaly znamenitou pitnou vodu. Pravidelné velbloudí průvody ji donášely do zinkových cisteren, zřízených na hoře. Brzy pak vyrostla ve vzdálenosti asi dvou kilometrů od Tebhalí vesnice arabských obchodníků, kteří byli schopni uspokojit všechny potřeby a požadavky domorodých pracovníků.

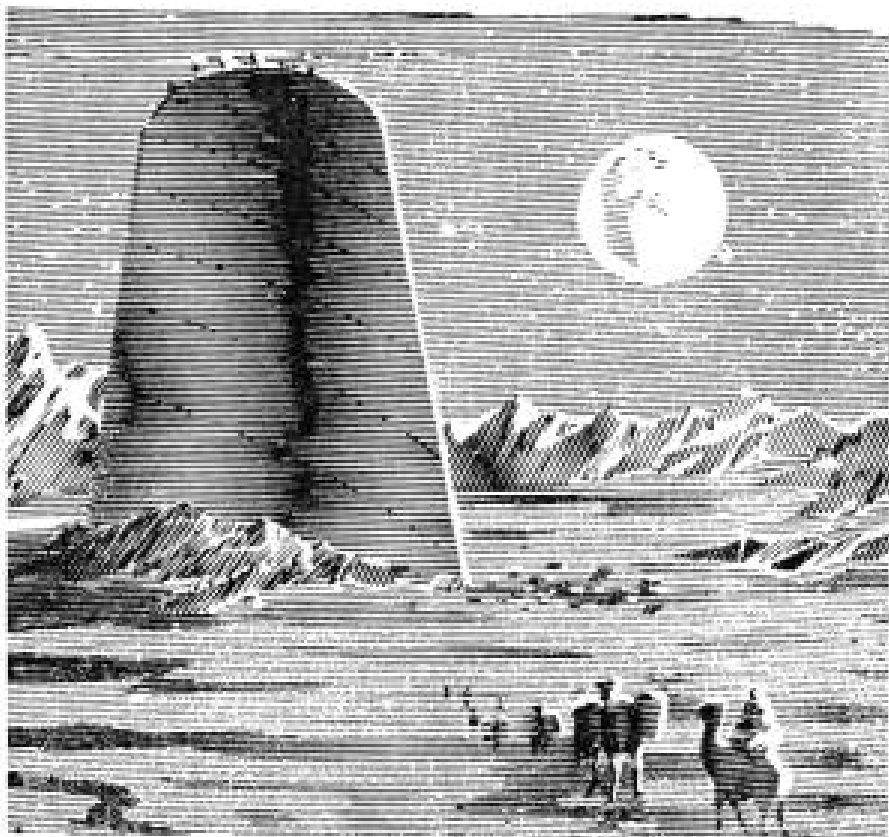
Před bránou ve zdi, která obklopovala všechny budovy na vrcholu hory, si dal Norbert Mauny postavit stan z pruhovaného plátna. Rád v něm sedával, ať již nad pracnými výpočty nebo ve chvílích zaslouženého odpočinku. Ze stanu byl nádherný rozhled v okruhu téměř čtyřiceti kilometrů. Koldokola byla žlutavá, vyprahlá Bajudská poušť, v níž se jen tu a tam objevovaly skvrnky sporých skupinek palem. Bílé tečky na západě, roztroušené na žlutavé pláni, to byly vesnice v okolí Dárfúru. Na východě bylo lze dalekohledem rozeznat kopule a minarety velkého města uprostřed rozsáhlé zelené skvrny. To byl Berber a jeho oáza. Na severu čas od času kmitly záblesky. Tam bylo možné spíše vytušit než uvidět tok Nilu.

V sedm hodin ráno kteréhosi říjnového dne seděl mladý učenec jako obvykle u pracovního stolu pod stanovým přístřeškem. Pojednou vrazil do stanu Virgil. Byl udýchán a zřejmě rozčilen.

„Návštěva, veliteli!... Návštěva,“ oznamoval.

„Návštěva?“ roztržitě se zeptal Norbert. „Kde by se tu vzala? ... Snad nějaká tlupa Arabů nebo Berberů.“

„Ne, pane. Je to návštěva. Páni a dámy na koních. Jede sem k nám celá karavana ... Zahlédl jsem ji z cesty uprostřed svahu a pospíchám, abych vám to pověděl. Myslím, že je to pan Kersain, pan Briet, slečna Gertruda a Fatima.“

„To se ti asi něco zdálo.“ Norbert vyskočil a uchopil dalekohled. „Kde jsi je spatřil?“

„Podívejte se tamhle, veliteli! Vidíte je? Tam na konci patnáctého zákrutu cesty.“

Maunymu stačil jediný pohled, aby se přesvědčil, že se Virgil nemýlí. Byla to skutečně slečna Kersainová, její otec, doktor Briet a Fatima. Silná skla dalekohledu mu jejich tváře přiblížila na několik kroků. Poprvé v životě Norberta napadlo, že není vhodně ustrojen.

„A já jsem v pracovním!“ zvolal. Mrzutě se zadíval na svou bavlněnou halenu, plátěné spodky a arabské sandály. „Virgile, skoč mi pro šaty!... Ještě je čas. Ale pospěš si!“

Ochotný Virgil zmizel a za chvíli přinesl Maunymu čisté prádlo, šaty, evropské střevíce a slaměný klobouk. Netrvalo dlouho a Norbert byl převlečen.

Do stanu vstoupil sir Freddie, který teprve nedávno vstal. Jeho ústroj byl však bezvadný, jako by vycházel ze svých komnat na Curzon Street. Tyrrel Smith by přece nesnesl, aby tomu bylo jinak.

„Freddie, dostaneme návštěvu. Přijíždějí Kersainovi,“ přivítal ho Norbert. „Tady dalekohledem je už můžete poznat. Běžím jim naproti a prosím vás, abyste zatím připravil vhodné občerstvení. Vy se v tom líp vyznáte.“

A odkvapil, aniž vyčkal baronetovy odpovědi. Coghill nebyl úkolem příliš nadšen. Věděl si však rady. Zavolal Tyrrela, promluvil s ním několik slov a spěchal za Norbertem. Bezvadně vyholenému komorníkovi zazářily oči, když uslyšel, že má připravit hostinu ...

Návštěvníci zatím už vyjížděli na vrchol.

„Jaký dobrý duch vás přivádí,“ zvolal mladý hvězdář a tiskl podávané mu ruce. „Sotva se odvažuji uvěřit zraku. Pan Kersain, pan doktor Briet, a dokonce i slečna.“

„Ano, i já,“ zasmála se dívka v odpověď a pružně seskočila s koně. „Myslíte, že bych pustila otce do Chartúmu samotného?“

„Do Chartúmu? ... Vy cestujete do Chartúmu?“

„Ano,“ přisvědčil Kersain, sestupuje také s koně. „Byl jsem jmenován francouzským generálním konzulem v Chartúmu pro oblast celého Súdánu. Gertu беру samozřejmě s sebou.“

„Mně se zdá, že jste tady tak trochu zaostali,“ vmísil se do rozhovoru doktor Briet. „Nevíte, že Hicksovo vojsko se soustředilo před Chartúmem a po sedmiměsíčním tvrdém výcviku se dalo v pochod na jih. Mahdí před ním ustupuje bez boje... Prchá kamsi k velkým jezerům. Zase jeden neslavný konec lidské slávy. Kdysi jsem věřil, že něco dokáže. Teď už v to nevěřím.“

„Vy asi také ne, pane generální konzule,“ obrátil se Mauny ke Kersainovi. „Jinak byste nebral slečnu s sebou.“

„Máte pravdu. Jsem přesvědčen, že uklidnění Súdánu je pouze otázkou času. Myslím, že zde nastane teď vhodná doba pro obchod. Podal jsem v tom smyslu zprávu do Paříže. Jejím výsledkem je, že mě horempádem posílají do Chartúmu, abych hájil v Súdánu zájmy

francouzského obchodu. Gerta se samozřejmě rozhodla, že do Chartúmu pojedě se mnou.“

„To je přece nad slunce jasnější,“ potvrzovala jeho poslední slova dívka. „Kvůli mně tati trčel v Suákinu, kvůli mně a mé nemoci. Teď jsem zdráva a je zase mou povinností, abych ho neopouštěla... Přiznám se, že trochu na tom má podíl i touha poznat Chartúm a také navštívit tady vás, když už je to na cestě ... Neočekávala jsem však to, co vidím. Pořídili jste si tady nahoře hrad, nádherný, obdivuhodný, skoro pohádkový zámek.“

Přicházel baronet. Snad trochu rozmrzelý, že ho Norbert předstihl v uvítání návštěvníků. Ale jestliže byl skutečně rozmrzen, jeho rozmrzelost dlouho neobstála před sdílnou veselostí Gertrudinou. Dívka nezastírala, jak je ráda, že je tady a že se opět sešla s bývalými společníky. Její obdiv a radost pak neznaly mezí, když se octla v prostorné síni, kterou obratný Tyrrel zatím změnil ve společenský salón.

„Vy si tu žijete jako panstvo, zatímco já hloupá myslila, že najdu poustevníky v pouštní poustevně!“ řekla se smíchem.

„Tak nádherné to zase není,“ stejně vesele jí odpověděl Norbert. „Naše budovy nejsou ani hradem, ani zámekem, a tahle síň je dílo Tyrrelovo. Jinak je to pracovní sál, do něhož jsou zavedena všechna naše proudová vedení. Proud poslouchá tyhle dvě rukojeti, a proto ho nazýváme sál rukojetí... Ale to všechno vám ukážeme, až se trochu osvěžíte po únavné cestě.“

Uprostřed síně změněné v salón stál na vlněném koberci umně vystrojený stůl a kolem něho pohovky potažené velbloudí kůží. Stěny síně byly vyzdobeny mapami oblohy obou zemských polokoulí, četnými plány a velkými fotografiemi Měsíce. Otevřenými dveřmi do sousední místnosti pak bylo vidět různé stroje a přístroje. Tam vedle to vypadalo spíš jako technické muzeum než jako salón.

Po jídle se návštěvníci chtěli hned věnovat prohlídce zařízení, aby mohli navečer pokračovat v cestě. Ale o tom nechtěl slyšet ani Mauny, ani Coghill. A tak oba nakonec hosty přesvědčili, že by to byla vůči slečně Gertrudě a Fatimě bezohlednost, kdyby jim

nedopřáli alespoň jednu noc pohodlného odpočinku. O místo v budovách nebyla nouze.

Gertruda použila chvíle, kdy se mužové dohadovali, aby si prohlédla mapy na stěnách.

„Co tohle vlastně je?“ ptala se, když se k ní po chvíli přidružil Norbert. „Vypadá to jako mapa, ale není to mapa.“

„A přece to mapa je,“ vysvětloval jí Mauny. „Je to celková mapa měsíčního povrchu. Totiž pouze té části, kterou můžeme vidět ze Země.“

„Jak to někdo mohl nakreslit, když tam dosud nikdo nebyl?“ divila se Gertruda.

„Je to výsledek dlouhého pozorování Měsíce dalekohledy a teleskopy. Dlouhodobá zjišťování mnoha hvězdářů byla vzájemně porovnávána, ověřována a to umožnilo pořídit mapu tohoto malého světa.“

„Ale na té mapě jsou i jména. Jak vlastně vznikla?“

„Každý hvězdář, myslím tím hvězdáře z doby, kdy se Měsíc začal soustavně pozorovat, dal svému objevu nějaké jméno. Později byly tyto názvy sjednoceny a přijaty mezinárodními astronomickými společnostmi. Tady například nápis Moře bouří. To je starý název. Dnes už se ví, že na Měsíci moře být nemohou.“

„Proč by nemohla, když Měsíc je stejný svět jako svět náš?“

„Protože tam není vzduch, a tedy velmi pravděpodobně ani voda. Na ten název jsem vás upozornil jen proto, abych vám předvedl, jak prastaré jsou některé názvy na měsíční mapě.“

„Tady je zase název Apeniny. Pravděpodobně to znamená hory, horstvo. Ale jsou na Měsíci hory nebo je to zase jen takové staré, náhodné pojmenování?“

„Hory tam jsou, a vysoké. Dokonce vyšší než na Zemi.“

„Což může někdo vědět, jak vysoké jsou hory na Měsíci, když se tam dosud nikdo nedostal, a tedy je ani nemohl změřit.“

„Výška měsíčních hor se stanoví výpočtem podle výšky jimi vrženého stínu,“ vysvětloval dívce Mauny. „Představte si, že zde na Zemi je Slunce pětáctyřicet stupňů nad obzorem a že vrhá své paprsky na kolmo postavenou metrovou tyč. Jestlipak víte, jak dlouhý by byl stín té tyče?“

„To vím, také jeden metr. To jsme se učili ve škole. Ano, teď už chápu, jak se měří výška hor na Měsíci. Vy hvězdáři víte, jak vysoko je Slunce v tu kterou hodinu nad horou, kterou chcete změřit. Změříte její stín a snadno vypočítáte výšku hory. Jen si nedovedu představit, jak ten stín můžete změřit přesně.“

„I to si představíte, až vás seznámím s hvězdářskými praktikami. Okamžik, prosím, něco vám ukáži hned.“

Odešel do sousední místnosti a vzápětí se vrátil s fotografickou deskou v ruce.

„Podívejte se, tuhle fotografii jsem zhotovil asi před měsícem. Je to fotografie horského pásma. Právě těch Apenin, o kterých jsme před chvílí mluvili. Tady vidíte temná, světlejší a tady úplně průhledná místa. Průhledná místa jsou stíny, kdežto temná a temnější jsou předměty, které ty stíny vrhají. Dosud jsem desku nevykopíroval na papír. Na papíru by to bylo názornější. Stíny by byly úplně černé.“

„Znám rozdíl negativu a pozitivu ve fotografii,“ překvapila dívka Norberta. „Kdysi jsem si také hrála s fotografováním, ale nechala jsem toho, ani nevím proč.“

„Vaše znalosti jsou opravdu pozoruhodné. Nemusím vám proto dokazovat, že na fotografii, ať pozitivu nebo negativu, lze přesně změřit jak stín, tak i předmět, který jej vrhá. Máme přesné tabulky, podle kterých můžeme snadno zjistit nebo vypočítat, jak vysoko Slunce stálo nad předmětem v době, kdy byl fotografován. Známe tedy výšku Slunce a vzájemný poměr předmětu a stínu. Myslím, že dál už vysvětlovat nemusím.“

„To nemusíte. I já jsem se v Paříži ve škole učila o goniometrických funkcích. Jenže dnes už bych to nedokázala vypočítat, i kdybyste mi nakrásně tu výšku Slunce ve svých tabulkách našel,“ přiznávala se Gertruda.

„Je zcela přirozené, že jste to zapoměla. Já také už zapomněl mnohé z toho, co jsem se učil, ale co právě nepotřebuji pro svou práci. Základní znalosti však člověk nezapomíná a ty umožňují zapomenuté podrobnosti se rychle doučit, když je třeba.“

Norbert Mauny si už při odjezdu ze Suákinu nezapíral, že se mu Gertruda Kersainová líbí. Oblíbil si ji pro její jemnost a povahovou upřímnost. V Suákinu s ní často hovořival, ale nikdy se nedostali do

rozhovoru tak vážného jako dnes. Viděl v Gertrudě jen jemnou, pečlivě vychovanou panenku. Teď se mu náhle projevila jako žena, která nestudovala jen proto, že to byl požadavek doby pro její společenskou třídu. Její znalosti a bystrost úsudku ho příjemně překvapily. Zvláště pak si cenil její snahy porozumět jeho práci. V této chvíli si náhle uvědomil, že jeho sympatie ke slečně Kersainové se změnila — v lásku.

Ano, asi tak si v myšlenkách vždy představoval svou budoucí ženu, která by byla nejen příjemnou družkou jeho života, nýbrž i spolupracovnicí. Musil se přemáhat, aby jí to neřekl hned teď a tady. A ještě víc se musil krotit, aby se nechopil ručky listující v měsíčním atlasu a nezlíbal ji...

Uvědomil si také rozdíl mezi ní a sebou, mezi bohatstvím a chudobou, a okamžitě se ovládl.

„To, co vidíte na měsíčních mapách, není nic ve srovnání se skutečností, byť pozorovanou jen teleskopem,“ navázal nit přerušného rozhovoru.

„Ráda bych to spatřila na vlastní oči. Je to možné?“

„Vaše přání se splní již dnes večer. Měsíc je právě v úplňku a to je nejvhodnější doba k jeho pozorování menšími dalekohledy.“

„Menšími? Vy zde nemáte teleskop?“

„Mám, ale i to je jen menší dalekohled. Teleskopem jmenuji dalekohled, který zvětšuje alespoň tisíckrát. A jsou i takové, které zvětšují dvoutisíckrát. Můj pouze čtyřistakrát. Rozdíl zvětšení poznáte při této prosté úvaze: Počítejme vzdálenost Měsíce od Země zhruba na čtyři sta tisíc kilometrů. Opravdový, velký teleskop přiblíží Měsíc našemu zraku na vzdálenost dvou set kilometrů, kdežto můj dalekohled pouze na vzdálenost jednoho tisíce kilometrů. Velké zvětšení je výhodné pro studium podrobností, pro vás však velké zvětšení není nutné. Bylo by spíše na závalu. Vám stačí zvětšení stonásobné, abyste viděla dostatečně velkou část měsíčního povrchu. Jestliže budete chtít vidět Měsíc celý, musíme zvětšení ještě o hodně zmenšit...“

„Celý Měsíc jsem viděla už kukátkem. Po vašem odchodu ze Suákinu jsem jej pozorovala často. Moc jsem toho neviděla, ale přece jen asi dvě nebo tři díry do měsíčního povrchu.“

„Těm dírák říkáme krátery. Vy jste viděla asi ty největší.“

„Krátery? Copak na Měsíci jsou také sopky?“

„Dnes již nikoli, ale kdysi tam snad byly. Mínění vědců není jednotné. Někteří soudí na dávné sopky, jiní zase přičítají vznik kráterů na Měsíci dopadu velkých meteoritů. Je to stejné jako s měsíčním ovzduším. Někteří soudí, že tam je, ovšem velmi řídké, jiní jeho existenci popírají.“

„A co jste vyzkoumal vy?“ ne bez ironie se zeptal doktor Briet, který se přiblížil k rozmlouvajícím, aniž to zpozorovali.

„Nezahálel jsem ani zde, pane doktore,“ odpověděl mu Mauny. „Několikrát se mi podařilo zpozorovat měsíční soumrak popsaný Schroeterem. A při posledním měsíčním zatmění v srpnu jsem spatřil na hranici světla a stínu tu nevýraznost, o které píše Laussedat. Oba jevy jsou uváděny jako důkaz, že na Měsíci jakés takés ovzduší je. Naopak zase jsem marně pátral zde, kde jsou tak výborné podmínky pro pozorování, po nejslabším náznaku polostínu na přechodu světla ve stín. To zas je důkaz, že Měsíc atmosféru nemá.“

„Jak to tedy vlastně je?“ ptal se neodbytný doktor.

„Podle mého názoru jsou tam nepatrné zbytky atmosféry, které se však udržely jen na některých místech. Proto ta vzájemně si odporující pozorování.“

„Ale pak je váš podnik naprosto nereálný. Jestliže tam není dýchatelný vzduch, jak by tam mohli žít a pracovat lidé?“ namítl lékař.

„To teprve uvidíme,“ odvětil Norbert Mauny. „Jako lékař pracujete i s chemií, když píšete lékařské předpisy. Vzpomeňte si, kolikrát se na nich vyskytuje kyslík v různých chemických vazbách. Je to nedýchatelný kyslík, protože je vázán ve sloučeninách. Ale dal by se osamostatnit chemickou cestou. Hmota Měsíce je nutně stejná jako hmota zemská. Musí tam tedy být spousta kysličníků, z kterých se kyslík dá extrahovat. Pro první dobu se ovšem člověk musí zásobit kyslíkem zemským... O tom si ostatně pohovoříme ještě později při prohlídce.“

X

NÁVŠTĚVA ZA NÁVŠTĚVOU

Hosté by se byli nejraději pustili do prohlídky malé učencovy říše hned. Ale Mauny se tomu vzepřel. „Není myslitelné, abyste si napřed neodpočinuli,“ pravil. „Nesmíte přepínat své síly. K odpočinku už máte vše připraveno.“

Návštěvníkům nezbylo než se podvolit. Byli uvedeni do místností určených jim za ložnice. Spánek nedal na sebe dlouho čekat. A protáhl se do čtvrté, u doktora Brieta dokonce do páté hodiny odpolední.

Mauny s Coghillem už čekali na návštěvníky v pracovně.

„Ukáží vám mnohé, co jste dosud neviděli,“ ujal se slova Mauny, když se tam všichni sešli. „Ale nečekejte nějaké zázraky nebo čáry. Vše je tu prosté, co nejjednodušší. Nejdříve se podíváme do hvězdárny.“

Vyvedl je ze sálu a zavedl po schůdkách do své observatoře.

„To, co tady vidíte,“ vysvětloval, „můžete spatřit v každé hvězdárně. Zde je jen všechno ve zmenšeném měřítku. Nad námi je otáčecí kopule, zde je můj velký dalekohled a vedle něho druhý, menší. V dosahu jsou dva fotografické přístroje bez optiky. Jejich optiku totiž zastupuje objektivní čočka menšího nebo zrcadlo většího dalekohledu. Poněkud dále je spektroskop a pak už jen chronometr, teploměry a tlakoměry. V této zasklené skříňce jsou drobnější, velmi citlivé přístroje. Vrátime se sem ještě, až se úplně setmí.“

Když opustili hvězdárnu, vešli do budovy stojící hned vedle vpravo.

„Zde máme laboratoř určenou pro chemické pokusy a podle toho také vybavenou. Navazuje přímo na skladiště chemikálií. V těchto velkých bednách například jsou chemikálie nutné pro výrobu kyslíku. Tyhle zinkové krabice s popruhy, podobné velkým vojenským torbám, jsou zásobárny stlačeného kyslíku. Jak vidíte na jejich horní straně, jsou rourou spojeny s pŕlmaskami. Jsou to dýchací přístroje umožňující člověku pohybovat se ve vzduchoprázdnu. Tady ty větší nádrže jsou doplňkem obleků, které

visí vedle nich — určitě jste už poznali, že to jsou skafandry. Od běžných skafandrů pro potápěče se liší jen tím, že nemají těžké olověné podešve. Další místnost, kam ani nepůjdeme, je naše skladiště potravin; zaujímá celý zbytek této budovy. Odtamtud bereme pro potřebu naší osady mouku, luštěniny, maso v konzervách, sušené ovoce, námořnické suchary a koření, zkrátka vše, co je potřeba pro kuchyni. Zásoby se pravidelně doplňují v Berberu.

To všechno není zvlášť zajímavé. Skladištěm je i polovina sousední budovy. Tam uchováváme látky, hedvábí, provazy, lana a jsou tam složeny i dva balóny, několik padáků různých velikostí, součástky strojů a nářadí všeho druhu. Prosím, pojd'te za mnou. Druhá část další budovy je naše zásobárna vody. Jsou tam v betonu usazené zinkové cisterny asi na dvacet miliónů litrů vody. Dokud jsme sem musili vodu dopravovat na hřbetech velbloudů, byla to strašná svízel. Teď už máme vlastní artéskou studni, z které vodu do cisteren čerpáme přímo. Prvá část budovy, do níž právě vstupujeme, je naše skladiště materiálu a různých rozložených přístrojů.“

„Tomuhle říkáte také materiál?“ ozval se najednou doktor Briet a ukazoval na stěnu místnosti, kde viselo víc než sto kulovnic a pod nimi na regálech leželo mnoho revolverů, bajonetů a šavlí.

„V těchto dvou velkých bednách jsou dokonce dvě rozložená Gattlingova děla a v těch čtyřech menších Maximovy kulometry,“ odpověděl mu sir Coghill. „Všiml jste si přece, že naše stanice je stavěna jako tvrz. Musíme totiž počítat s možností útoku, a tedy i s prostředky na obranu. Proto máme ty zbraně a proto také potraviny, voda a nejdůležitější výbava stanice jsou zde za hradbami. Až dosud se nic nepříhodilo, ale jsme připraveni i na dlouhé obléhání — a vydrželi bychom je.“

Prošli rychle skladištěm a octli se na nádvoří.

„Teď teprve uvidíte něco, co se přímo vztahuje k našemu podniku,“ pravil Mauny a uvedl hosty do kruhové budovy stojící na nádvoří. Ale spatřili tam jen okrouhlou, širokou černou díru.

„To je náš zkušební vrt horou,“ vysvětloval Norbert Mauny. „Začali jsme jej hloubit hned, jak jsme urovnali vrchol hory. Jeho průměr je dva metry a hloubka tisíc tři sta dvacet metrů. Vrt jsme provedli za pomoci parního stroje. Zjistil jsem stejnorodost horniny

až k patě masívu a zároveň jsem přišel na to, že jeho základna spočívá na pískovém podkladu, což se mi výborně hodilo. Mohl jsem hory použít pro svůj pokus tak, jak jest, a nemusil jsem navršovat umělou. V této studni je třeba ještě zřídit výtah, ale posud jsme se k tomu nedostali. Vidíte jen rouru u stěny studně. To je přívod vody z artéské studně do cisteren.“

„Říkáte, že jste vrt provedli parním strojem, a jím asi též ženete vodu do takové výšky,“ přerušil ho opět lékař. „Čím, prosím vás, ty parní stroje tady vytápíte?“

„Čím? Hned vám ukáži přístroje, které jsou sloupem všeho našeho podnikání.“

Vyvedl je na široké okružní prostranství mezi budovami a hradební zdí a tam spatřili několik tuctů obrovských reflektorů, z nichž vždy čtyři obklopovaly velké válce. Setrvačníky a manometry na válcích na první pohled prozrazovaly, že to jsou parní kotle.

„To jsou insolátory,“ pokračoval ve výkladu Mauny. „Vynález pana Mauchota, profesora na lyceu v Toursu. Soustřeďují sluneční

teplo, aby bylo možno ho využít k průmyslovým účelům. Vynálezce určil svůj přístroj pro Saharu. Zde jsou podmínky podobné, spíše lepší než na Sahaře. Insolátory nám pohánějí parní stroje, ale kromě toho také rozžhavují dole na úpatí do běla věnec našich pecí, ve kterých vyrábíme množství skla.“

„Jakže?“ zvolal Briet. „Tohle dokáže vyvinout teplo vhodné i k tavení písku?“

„Uvidíte sám,“ odpověděl mu Mauny. „Zatím vám mohu říci, že zde v Súdánu lze zachytit průměrně za minutu osmačtyřicet kalorií tepla na čtvereční metr ozářené plochy. Každý náš insolátor má plochu deseti metrů a je tu ještě jakési zlepšení, které znásobuje jeho soustředivost. Slunce poskytuje lidstvu denně nezměrnou energii a lidé ji ponechávají nevyužitou. U nás jsou pramenem veškeré tepelné energie pouze insolátory. Pečou, vaří, destilují, pohánějí parní stroje.“

„Ale to můžete vařit a péci jen ve dne?“ tázala se Gertruda.

„Bylo by tomu tak, kdybychom nedovedli získanou sluneční energii převádět přímo v energii elektrickou. Podařilo se mi zlepšit známý palivový článek na článek tepelný a ten pomocí zářičů vyrábí elektrický proud, který shromažďujeme a uchováváme v akumulátorech. Podívejte se do svatyně Tyrrela Smitha a zeptejte se ho. Nejenže vám poví, ale také ukáže, jak může vařit a péci i v noci.“

„Ale pak insolátor je takřka nedocenitelný, zvláště tam, kde je nedostatek paliva a přebytek slunečního záření,“ poznamenal pan Kersain.

„Správně řečeno, pane generální konzule! Víím, že máte na mysli některé naše kolonie v Africe. Insolátor umožňuje vrtat artéské studně v nejvyprahlejších pouštích, čerpat z nich vodu a rozvádět ji. A to je totéž jako měnit poušť v úrodný kraj. Přitom ovládnutí insolátoru je docela snadné, nenamáhavé. Může jej obsluhovat i dítě. Pohleďte sem, na zadní stranu přístroje. Vidíte tři kola, jedno velké a dvě menší. Tím velkým se insolátor ustaví do žádoucího směru. Poněvadž Slunce se na obloze pohybuje, musí se těmi menšími jeho směr udržovat. Zkuste však, jak lehce lze kolečky otáčet. A tady vidíte destičku z matného skla, na níž je vyryt čtverec prořatý oběma úhlopříčkami. Insolátor je správně ustaven, když se

obrázek Slunce promítá právě do průsečíku obou úhlopříčen. Pokud tam zůstává, vrhá insolátor soustředěné sluneční paprsky na předmět, na který byl zaměřen. A aby tam obrázek zůstával, to se řídí těmi malými kolečky. Stačí jimi čas od času jen trochu pootočit. Obsluhovatel insolátoru je zároveň jeho stínem chráněn před slunečním úpalem. Tedy opravdu práce pro děcko. Ale i tu je možno odstranit. K své zvláštní potřebě mám několik menších zářičů, jež nepotřebují obsluhy. Řídí se samy, aby byly k Slunci obráceny stále v náležitém úhlu. Není to ani nový vynález, ani žádné nákladné zařízení. Je už dávno známo a má je každý jen poněkud lepší hvězdářský dalekohled, aby pozorovatel nemusil dalekohledem pořád pohybovat za pozorovanou hvězdou. Pohyb dalekohledu je synchronizován s pohybem naší zeměkoule. Stačí k tomu malý motorek, dokonce jen pérový.“

Z okružní cesty se všichni vrátili k vstupní bráně, kde už čekali osedlaní koně, aby je dopravili k úpatí hory. Dole byli za půl hodiny. Klusem projeli vesnicí Šerofů a zastavili se u jedné z tavicích pecí, o kterých Mauny mluvil.

„Takových pecí máme sto dvacet,“ vykládal. „Obkličují úpatí ze všech stran věncem sklářských ohnisek. Vyrobené sklo je hrubé a matné, ale pro mou potřebu se hodí výborně, totiž k izolaci masívu, který představuje naše hora. Izolace bude provedena vrstvou tohoto skla silnou sedmdesát až osmdesát centimetrů. Snad se ptáte, jak je to možné dokázat. Docela snadno. Každá pec vyrobí denně dvě stě krychlových metrů skla a to se jako žhavá záplava roztéká pod horou a pojí se s pískem. Vzniká tak bezvadný izolátor.“

„Jak dlouho bude trvat, než bude izolován celý masív?“ ptala se Gertruda.

„Počítáme se šesti až sedmi měsíci nepřetržité práce.“

„To je hezky dlouhá doba.“

„Ano, a zvlášť pro naše pány jednatele,“ pravil Mauny a podíval se na baroneta.

„Ať se třeba unudí, když nejsou k žádné práci, jen pro zlost,“ odpověděl na jeho pohled sir Freddie.

„Kde jsou?“ ptal se doktor Briet. „Teď teprve mě napadá, že jsme je dosud ani nezahlédli.“

„Nahoře ve zvláštním oddělení, které jsme jim vyhradili pro jejich lenošení, hru v karty a příležitostné pitky, když si z Berberu opatří nějaký ten alkohol,“ odpověděl Norbert. „Stýkáme se jen tehdy, když je třeba, aby něco podepsali. To je jejich úkol a jiné práce si nevěšmájí.“

Zamlčel, že Gryphins, Vogel a Wagner jsou vlastně vězni, že je jim zakázán přístup na pracoviště, do dílen, skladišť, do sálu rukojetí i do observatoře. Neprozradil, že se několikrát pokusili o sabotáž a svým hrubým chováním pobuřovali dělníky.

Norbert Mauny by je byl s chutí vyhnal nebo poslal zpět do Austrálie. Nemohl však, neboť byli řádně zvolenými zástupci akcionářů. Doufal, že život v poušti je jednou omrzí, že zmizí bez rozloučení. Ale jednatele to ani nenapadlo. Neměli nejmenší chuti opustit svůj „obchůdek“, jehož očekávané plody jim sice ukradl ten „potrhlý hvězdář“, ale který jim přesto poskytl a dosud poskytuje pohodlné, bezpracné živobytí. Kromě toho věřili Wagnerovi, který je ujišťoval, že ten šílenec „zkrachuje“ a že oni se potom zmocní toho, co ze jmění společnosti Selene Company Limited zbude.

Začalo se stmívat a naši přátelé se rozhodli k návratu. Zamířili do hvězdárny.

„Jestliže jsem dobře porozuměl vašemu výkladu,“ zahájil rozhovor Kersain, když se všichni rozsadili po křeslech, „zamýšlíte použít slunečního světla, aby působilo magneticky na Měsíc. Ale jak? To jsem nepochopil.“

„Paní, směla bych se jít podívat, jak zde mají zařízenou tu kuchyni?“ požádala Fatima Gertruda. „Pan Mauny bude teď mluvit zase učeně a já z toho ničemu nerozumím.“

„Jen si jdi, děvče,“ ochotně svolovala Gertruda. „A můžeš i panu Tyrrelovi trochu pomoci, budeš-li mít chuť. K prohlídce oblohy dalekohledem se stejně nedostaneme dřív než po večeři.“

Fatima radostně odběhla a Norbert začal odpovídat na Kersainův dotaz:

„Dvojím způsobem. Sluneční světlo mi vyrábí elektrický proud. Naše hora je složena z hmoty, která se stává magnetickou, jakmile se dostane do silného elektrického pole. Celé Tebhalí se stane obrovským magnetem, který zapůsobí na Měsíc velkou přitažlivostí.

Ale ta přitažlivost by nestačila, aby donutila Měsíc změnit dráhu a zvolna se blížit k Zemi. Je tu však ještě síla jiná. Jestliže sir Freddie dovolí...“

Baronet okamžitě reagoval:

„Doufám, že pan generální konzul bude další sdělení považovat za přísně důvěrné a že je neprozradí žádné jiné osobě ani své vládě. Prosím, aby nás o tom ujistil svým čestným slovem. Důvěrnost sdělení je samozřejmě závazná i pro slečnu Gertrudu a pana doktora Brieta. Souhlasíte s touto podmínkou, slečno a pánové?“

„Máte mé čestné slovo, sire,“ prohlásil Kersain.

„Mé též,“ připojila se Gertruda a po ní i lékař.

„Tak tedy pokračujte, Norberte,“ vyzval Maunyo Coghill.

„Podívejte se sem, pane generální konzule,“ uposlechl výzvy Norbert. „Zde na stole ve sklovité hmotě je zataven docela maličký magnet. Položím na něj tuto kuličku. Magnetická síla ji přidržuje. Odrhnete tu kuličku, třebas vy, slečno!“

Gertruda dvěma prsty odtrhla kuličku a podala ji Norbertovi. Položil ji zpět na magnet a přisunul k němu nevelký olověný trychtýř. Stiskl na přístroji páčku a vyzval Kersaina, aby teď kuličku odtrhl.

Kersain ji uchopil jako předtím Gertruda, ale vůbec s ní nehnul. A nepohnul kuličkou, ani když se namáhal ze všech sil a prsty obou rukou. V jeho očích se zračil údiv. Ale Mauny vybízěl dál:

„Teď dejte ruku nad kuličku, asi tak ve vzdálenosti půl metru.“

Kersain zvedl ruku a Mauny zmanipuloval páčkou na svém přístrojku. Kersain ucítil prudký úder do dlaně. Otočil ruku, aby se podíval, co ho to udeřilo. A viděl, jak kulička, když zmizel odpor jeho dlaně, prudce vylétla ke stropu. Jeho údiv teď byl bezmezný.

„Ale to... to přece... přece je...“

„Ta druhá síla, ve kterou se změnila síla magnetická,“ doplnil jeho přerývaná slova Mauny. „Znáte ji dobře pod jmény přitažlivost, váha, gravitace. Kulička se působením mého maličkého ozářovače stala v jedné chvíli strašně těžkou, aby vzápětí ztratila svou váhu úplně. Nejdříve vás pak udeřila do dlaně a nato vylétla až ke stropu. Teď padne dolů svou vlastní vahou.“

Stiskl páčku na přístrojku a vedle pana Kersaina udeřilo něco do podlahy.

Kersain a Gertruda se na sebe dívali. Nebyli mocni slova. Doktor Briet si cosi bručel do vousů.

„Pane generální konzule,“ přerušil mlčení sir Freddie. „Nedivil jste se, když jste dostal příkaz své vlády poskytovat všestrannou pomoc vědci, který si ve vaší vlasti vysloužil pověst fantasty, k čemuž se vám on sám upřímně — ale neřekl bych, že vhodně a uváženě — přiznal?“

„To... jaksí ušlo mé pozornosti, to přiznání myslím. O příkazu jsem nijak zvlášť nepřemýšlel,“ odpověděl Kersain.

„Vysvětlím vám tedy já, jak ke všemu došlo. Vedle vědeckých společností jednotlivých států a zemí existuje Mezinárodní společnost pro vědecký pokrok. Její sídlo je nyní v Londýně a já jsem její jednatel pro mezinárodní styky. Ne, slečno, vědec nejsem, a nejsem ani zaměstnancem té společnosti. Jsem jen ... takový amatér ze záliby.

Naše společnost se začala zajímat o pana fantastu a já jsem byl vyzván, abych se pokusil se s ním seznámit, a jak se říká, oťukat ho. Pan vědec byl zatím poslán do Tasmánie a já se rozjel za ním. Mé oťukávání — ze stanoviska čistě lidského, podotýkám, protože vysokým vědám opravdu nerozumím — dopadlo tak, že jsem naší společnosti oznámil: ten fantasta nebude jen fantasta, mělo by se to s ním zkusit. Bylo by se to zkusilo asi nějakou podporou, aby se mu umožnilo další bádání. Jako na zavolanou se však do Tasmánie dostaly prospekty nově zakládané společnosti Selene Company Limited. Pohovořil jsem si o nich tady s Norbertem. Já v tom viděl jen sprostý akciový podvod, ale on věděl, že nějaký Costerus Wagner vydal dobrý spis o kosmickém záření. Na prospektech byl Costerus Wagner uveden jako jeden ze zakladatelů zmíněné společnosti, a proto jsme se rozhodli, že se tomu podíváme na zuby zblízka. Přihlásili jsme se jako akcionáři a rozjeli se do Melbourne ...

Podvod to byl, a jaký! Norbert hořel touhou horempádem zpravit policii, aby akcionáři nepřišli o peníze. Uklidnil jsem ho, zatelefonoval naší Mezinárodní společnosti a dovolil si malý návrh, který byl přijat. Promluvil jsem si s Norbertem a naše společnost s

pařížskou observatoří. Zúčastnili jsme se ustavující schůze Selene Company Limited a výsledkem bylo, že vědátorský fantasta z ní odešel jako ředitel nové společnosti a anglický budižkničemu jako její ručitel. Pánové Wagner, Gryphins a Vogel ostrouhali kolečka. Zatím jsou živeni na účet Selene Company Limited, protože jsou nedocenitelnou zástěrkou pro náš skutečný cíl. Činnost společnosti se rozběhla, jednaly o ní vlády, naše a vaše, a tak jste, pane generální konzule, dostal příkaz, abyste soukromý obchodní podnik, respektive jejího ředitele pana Norberta Maunyho, všestranně podporoval.“

„Ale nezůstalo v celém případě i tak trochu podvůdku, třeba jen politického?“ neodpustil si otázku doktor Briet.

„O podvodu nemůže být řeč,“ rázně mu odpověděl Freddie. „Já přece jen něco vystudoval. Práva. A musím tedy vědět, co je podvod. Zde nejde o nějaké předstírání, které by mělo za účel přinést zisk jednomu na účet druhého. Nikdo nebude poškozen. Akcionáři dostávají své úroky podle smlouvy a vklady se jim vrátí, až se Selene Company Limited rozejde. Mohou je ostatně kdykoli bez ztráty prodat.“

„Ale ti akcionáři složili vklady v důvěře, že se brzy stanou milionáři,“ namítl doktor.

„To si myslí každý drobný akcionář, většinou naletí na podvodníka a přijde o všechno. Naši nepřijdou o nic. Za to ručí Mezinárodní společnost pro vědecký pokrok.“

„Ale co tedy je účelem celého podniku?“ ozval se i Kersain.

„To vám líp vyloží přítel Norbert,“ s úsměvem se vzdal odpovědi baronet.

„Pokus přiblížit Měsíc do takové vzdálenosti k Zemi, aby byl dosažitelný kabině s lidskou posádkou. Ta kabina by byla poháněna silou, která vynesla malou kuličku ke stropu hvězdárny. Matematicky jsem dokázal reálnost takového podniku. Zbývá jen prověřit mou teorii pokusem a ten zde připravujeme.“

„Všichni spokojeni?“ ptal se Coghill.

Trojnásobné ano bylo odpovědí na jeho dotaz.

„Tak, a měli bychom jít k večeři. Tyrrel má už všechno jistě dávno připraveno, zvláště když mu pomohla Fatima. Jdeme!“ zakončil rozhovor Freddie.

Večeře proběhla ve veselé náladě. Zasloužil se o to baronet, který dával k lepšímu humorné příběhy ze svých cest a ještě rozmarnější skutečné události ze života lidu své otčiny, Skotska.

Po večeři Gertruda připomněla Maunymu, že jí slíbil ukázat Měsíc v dalekohledu. Do hvězdárny se odebrala celá společnost a tam se do pozorování Měsíce a viditelných planet zabrali nejen Gertruda s Fatimou, ale i Kersain a Briet. Norbert vykládal a vykládal, odpovídal na dotazy.

Čas přímo letěl. A blížila se půlnoc, když doktor Briet připomněl, že Gertruda už měla dávno spát, aby se dostatečně posílila na zítřejší úmornou cestu.

„Já se vyspala dost odpoledne,“ bránila se dívka. „A potom ... pan Mauny mi přece slíbil, že mi ukáže mou hvězdu.“

„Lituji slečno, že jsem zapomněl. Ale dnes byste se Gertrudie nedočkala. Září sice v seznamu drobných planetek pod jménem, které jste jí laskavě propůjčila, ale nezáří na obloze v této roční době ...“

Příštího dne při snídani byli všichni nesmírně překvapeni, když se na prahu sálu rukojetí objevil znenadání a bez ohlášení trpaslík, kterého před několika měsíci viděli v sídle rhadamehského mokaddema.

Nepromluvil, jen s mnoha úklonami a poklonami položil před Norberta dopis a čekal. Musili poslat pro Mabrukiho, protože Mauny sice již arabsky mluvil, ale číst arabské písmo nedovedl.

Když Mabruki posléze přišel, četl:

Našemu milému synovi Norbertu Maunymu, velmi učenému ve vědách a kouzlech, pozdrav a přání zdaru.

Sluhovi svému Kaddúrovi jsem uložil doručit Ti tento list, jímž Ti oznamujeme, že povinný poplatek placený nám za pomoc milého našeho kmene Šerofů zvyšujeme od dnešního dne na pět tisíc piastrů za měsíc. Alláh budiž pochválen!

*Ben Kamsa
mokaddem rhadamehský*

Norbert věděl, jakou cenu pro něho má pomoc Šerofů i přízeň svatého muže z Rhadamehu, a proto se nehoršil nad nehorázným zvýšením měsíčního poplatku. Chtěl však dodržet svou povinnost k jednatelům. Poslal pro ně a vyzval trpaslíka, aby usedl a podle chuti si posloužil ze zásob na stole. Trpaslík se jen uklonil, ale zůstal stát a nejevil zájem o jídlo.

Jeho pozornost se nesla jinam. Všichni si povšimli, že upírá zrak na slečnu Kersainovou s výrazem hlubokého obdivu. Byl tedy přece jen lidský, když si uchoval cit pro krásu. A krásu dívčinu obdivoval tak zaujatě, že si ani nepovšiml příchodu tří jednatelů.

Vstoupili podle svého zvyku neohrabaně, sotva pozdravili, ale neměli nejmenší námitky proti zvýšení poplatků. Teď se k nim pozvedl i zrak trpaslíkův. Tu se jeho výraz obdivu rázem změnil ve výraz svrchované hrůzy a nenávisti. A pak bez rozloučení a bez vyčkání odpovědi na mokaddemův dopis vyrazil ze dveří. Mauny za ním vyběhl, ale už ho ani nezahlédl.

Bylo to podivné a nevysvětlitelné. Nakonec se shodli na domněnce, že trpaslík na něco zapomněl a že si pro odpověď přijde, až svou zapomnětlivost napraví. Nejpodivnější však bylo, že trpaslíka nikdo nespatriil, ani když šel nahoru na Tebhalí, ani když se vracel.

Toho dne v pět hodin večer Kersainovi odjížděli. Kersain se nedal zdržet do příštího dne, jak navrhoval Norbert, třeba se o jednodenní odklad přimlouval i doktor Briet.

Mauny a Coghill hosty ještě kus cesty vyprovázeli. Baronet se snažil ze všech sil, aby poslední společné chvíle byly co nejsrdečnější. Svým společenským umem cele zaujal Kersaina, Brieta i Fatimu. Jen Gertruda a Norbert se neúčastnili rozhovoru. Jeli vedle sebe mlčky a v hlubokém zadumání.

Oba se obírali stejnou myšlenkou: zda se ještě uvidí a kdy to bude. Ale žádný z obou nenašel v sobě dost odvahy, aby o tom promluvil nahlas.

XI

ČERNÁ STRÁŽ

Uplynulo sedm nebo osm týdnů od doby, kdy návštěva Kersainových na kratičkou chvíli zpestřila jednotvárnost života na hoře Tebhalí. Práce pokračovaly pravidelným chodem, ale nikdo si nemohl nevšimnout změny, kterou podle Mauneho soudu způsobila tak podivně zakončená návštěva trpaslíkova. Pracovníci z kmene Šerofů je postupně jeden po druhém opouštěli.

Před trpaslíkovou návštěvou jich bylo v osadě pod horou přes osm set. Teď se jejich počet zmenšil na necelé tři tucty. Odcházel pod různými záminkami. Jednomu se doma narodil syn, druhému se nečekaně rozmnožilo stálo ovcí, třetího volal domů otec, čtvrtému se prostě začalo stýskat. A tak to šlo den za dnem.

Práce jejich odchodem nijak neutrpěly. Houfně přicházeli dárfúrstí Arabové a ucházeli se o práci. Mabruki si mohl vybírat.

Ale s příchodem dárfúrských domorodců se obnovily zvěsti o příchodu zlatého věku pro Súdánce, o jejich blízkém a konečném vítězství nad Egyptany a o dni, kdy budou vyvražďeni všichni d'aurové — Evropani. Virgil o všech těch řečech pravidelně podával zprávy Maunymu, ale nijak se jimi neznepokojoval. Říkal, že jsou to pouhé tlachy, aby se Arabové měli čím bavit. Jinak soudil Mabruki. Spjoval tyto pověsti a odchod Šerofů s možností, že se připravuje povstání v suákinském kraji. A Mabruki byl nesporný znalec Arabů i jejich myšlenek. Dokázal to mnohokrát při jednání s nespokojenci. Jemu byl podnik Mauneho nejvíc zavázán za to, že už bylo odpovědně a přesně vykonáno tolik práce.

Mabruki také netajil před Maunym podezření, že zbylí Šerofové tu zůstali jen proto, aby pobuřovali nové dělníky. Sledoval jejich činnost... Kteréhosi večera zpozoroval, že dělníci se jeden po druhém trousí k velkému stanu Šerofů. Připlížil se k zadní stěně stanu a dýkou prořízl v plátně otvor, aby mohl pozorovat, co se děje uvnitř.

Ve stanu bylo hluboké ticho. Čadící lampa matně osvětlovala těla Arabů ležících tváří k zemi, s rukama vztaženýma vpřed. Všichni byli zahaleni do burnusů a zcela nehybní.

Mabruki už se klonil k názoru, že se stal svědkem prosté muslimské večerní pobožnosti. Tu do stanu vstoupil Arab a zastavil se ve středu ležících. Mabruki ho znal. Byl to Abd el Zengrí, který byl vždy mluvčím Šerofů.

Příchozí nejdřív proslovil krátkou modlitbu, ale pak přešel k vlastnímu účelu schůze.

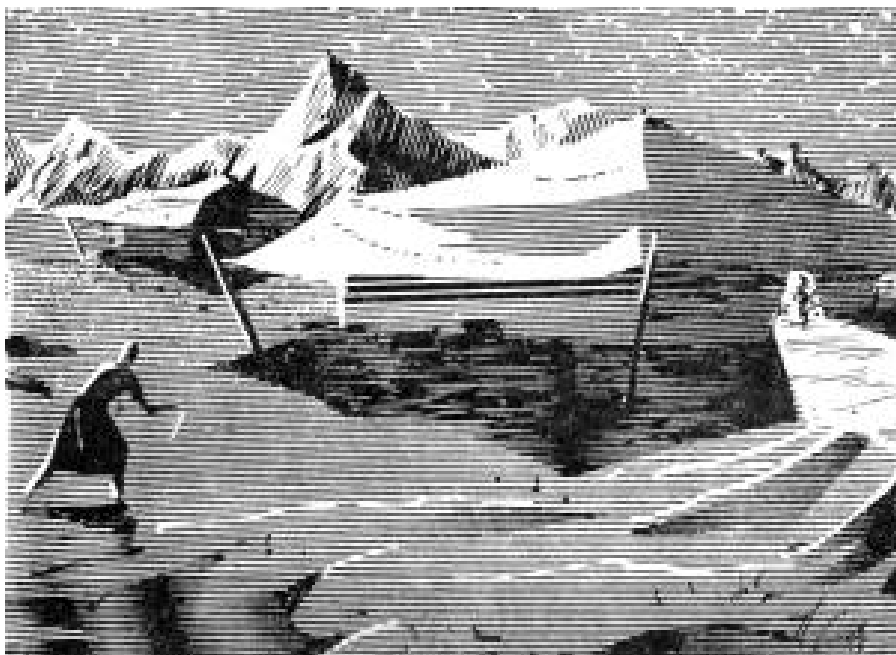
„Miláckové Alláhovi, den spásy se blíží, neboť Pán vás miluje... Když jste se narodili, větry ztajily svůj dech, moře bylo klidnější než olej a Měsíc ozařoval dálavy pouští. Alláh, aby vás zkoušel, uvalil na vás kruté jho Egyptanů a d'aurů. Záhy však povstanete jako lvové na úpatí hor a utiskovatele i nevěřící rozsápete svými ocelovými spáry.“

Shromážděním proběhlo chvění a ozývaly se tlumené kletby. Abd el Zengrí sklonil hlavu a na chvíli se odmlčel... Pak se napřímil a pokračoval klidným, přidušeným hlasem:

„Ó Pane, co čekáš od synů svých? ... Krácej před nimi, za ruku veď svůj lid! ... Bud' pro něj paprskem, který přichází od východu, hvězdou, která se rozzáří nad pouští! ... Jsi milosrdný, lidu svému jsi poslal proroka, příslibeného od třinácti věků. Povstal z temnot! Zjevil se na ostrově Naftu jako květ leknínu na vodách Nilu. Jeho jméno je Mahdí, to jest Vznešený! Plakal nad hříchy lidstva. Jeho obydlím byla studna, ale jeho modlitby z hloubi země pronikly až k trůnu Alláhu!... Ó lide blahoslavený, království tvé přichází...“

Odpovědí mu bylo pochvalné brumlání, které jako rána bičem podnítilo řečnickovo úsilí. Napřímil se ještě víc a jeho hlas zesílil:

„Vidím tě, ó Mahdí, vidím tě na bojišti! Tvůj krok je rychlejší než let sokola. Města padají v tvou moc, marně pokoření líbají tvé nohy. Jsi nesmiřitelný, všechny je zahubíš! Hicksa paša se postavil v čelo khedivova vojska a pobádán duchy temnot vedl je proti tobě. Dobil Duejmu, dobyl El Obejdu a sledoval tě na jih ... Slyšte, miláckové Alláhovi, co On učinil pro vás!... Poslal Mahdímu džiny své a Mahdí u Kashgilu sevřel bezbožníky do neprolomitelného kruhu věřících. Po celé tři dny synové koránu

konali dílo spravedlnosti a bezbožníci zahynuli všichni!... Z třinácti tisíc neunikl ani jediný!“

Vybuchl jásot a křik radosti. Posluchači vyskakovali a dupali ... Řečník si pospíšil uklidnit hluk:

„Já, nehodný sluha Mahdúv, svolal jsem vás na dnešní večer, abych vám oznámil, že hodina vítězství a spásy se blíží... Střezme se však křikem probudit nedůvěru nepřitele ... V klidu a pokoře očekávejme znamení, které přijde. A především se modleme, bratří, a děkujme Alláhovi za jeho lásku!...“

Všichni přítomní zase zaujali polohu předepsanou pro muslimské modlitby. Mabruki té chvíle využil, aby tiše zmizel. Spěchal oznámit vše Maunymu.

Zpráva o úplné záhubě Hicksova vojska se zdála neuvěřitelná. Zlou předzvěstí však bylo, že od výpravy již po dva měsíce nedocházely žádné zprávy.

Záhy pak nebylo lze pochybovat o katastrofě egyptského vojska. Mluvili o ní všichni obchodníci i velbloudáři, přicházející z

Kordofánu. V Berberu o pravdivosti této zlé noviny nepochyboval nikdo. Posléze se Norbertu Maunymu dostalo potvrzení zprávy o záhubě Hicksova vojska od očitého svědka, somálského dělníka, který přišel žádat o práci. Před měsícem sám viděl kashgilskou pláň pokrytou bezhlavými mrtvolami egyptských vojáků. Mahdí nedal milost nikomu. A zmocnil se zbraní, pušek i děl, které posílily jeho moc.

To byla událost velmi vážná. Mezi dělníky Norbert pozoroval nebývalý neklid, ale to nebylo to hlavní. Horší bylo, že Mahdíovo vítězství mnohokrát znásobí jeho slávu a povzbudí ho, aby táhl na Chartúm.

Sir Coghill se vypravil do Berberu, aby si opatřil čerstvé zprávy. Zjistil, že egyptská posádka tam sice ještě je, ale že čeká každého dne rozkaz, aby opustila město a odplula po Nilu. V Chartúmu je prý tomu také tak. Byl však ústup ještě možný? Mabruki o tom pochyboval. Chartúm je příliš daleko od egyptských hranic a lodí i lodic pro dopravu vojska málo. Pěší cesta by vojsko vedla kraji, kde obyvatelstvo bylo nespolehlivé, ne-li přímo nepřátelské ... Jediná jiskra, zpráva o Mahdíově pochodu na sever, roznítí povstání po celém Súdánu.

Norbert Mauny nemínil opustit své dílo. Vždyť těch poplašných zpráv už slyšel tolik, a nic se nestalo. Kdyby věřil pověstem a věštbám, nebyl by vůbec započal práci, která se blížila svému vyvrcholení. Ještě dva tři měsíce, a všechno bude připraveno k rozhodnému pokusu. Měl by snad obětovat tolik námahy a tak velký finanční náklad pro nepodložené zprávy? Ani ho to nenapadlo. Tebhalíská planina přece neměla význam pro nikoho a její okolí nebylo obydleno. Proč by měl Mahdí vést svá vojska právě sem?

Sužovalo ho něco jiného. Vědomí, že Gertruda a její otec dlí v místě, jemuž hrozí bezprostřední nebezpečí. Dokud Chartúm byl na jihu chráněn početným egyptským vojskem, vedeným anglickými důstojníky, byla bezpečnost města zajištěna. Dnes však, kdy mezi Mahdíem a hlavním městem obou Nilů je jen poušť a řídké osídlené kraje, je jeho bezpečnost víc než pochybná.

Ale Mahdí se snad bude připravovat rok nebo ještě déle, než udeří. Do té doby ho dávno předstihne Anglie, která přece musí

pomstít krev svých synů, řekl si nakonec Norbert. Kdyby hrozilo vážné nebezpečí, pan Kersain jako zástupce nezúčastněné mocnosti bude jistě svou vládou odvolán a i se svou dcerou opustí Chartúm včas... Hlavní věcí je pospíšet si zde a zakončit dílo!

Urychloval práce, zvláštními odměnami pobízel dělníky k většímu výkonu, rozmnožoval jejich řady.

Kteréhosi dne požádali Gryphins, Vogel a Wagner o rozmluvu. Mauny je přijal v přítomnosti Freddieho.

„Tak tady máte náramně hezkou zprávu,“ pravil Gryphins. „Dostali jsme to z Berberu v bedně objednaného piva.“ A podával Maunymu modrý papír. Byl to originál telegrafické zprávy, zaslané ze Suákinu vojenskému velitelství v Berberu. Norbert četl:

Generál Graham, který operoval s malou angloegyptskou armádou jižně od Suákinu, byl obklíčen v Tokaru. Vojsko pobito do posledního muže Osmanem Dingou, velitelem Mahdíových tlup ... Cesta ze Suákinu do Berberu je v moci vzbuřenců.

„Opravdu nepříjemná zpráva,“ řekl Mauny. „Ale naštěstí je dosud volná cesta k Nilu.“

„Právě proto jsme tady,“ odpověděl mu Wagner. „Myslíme, že každý, komu jen trochu záleží na životě, vydá se bez průtahů touto cestou.“

„Oznamujete mi tím svůj odchod?“ ptal se Norbert.

„Svůj i váš,“ odpověděl Wagner, „neboť se domníváme, že už nemůžete pomýšlet na to, abyste pokračoval ve svém nešťastném pokusu.“

„Tak to tedy je ... Jak jste přišli na tenhle nápad?“

„Jak? ... Nenecháte-li všeho hned, zítra nebo pozítří budete musít. Všichni dělníci se vám rozutečou. A nevíte, co se povídá ve vesnici a v táborech? Že nás všechny povraždí! Čekají jen na znamení.“

„To se povídá dávno a znamení nepřichází už déle než rok.“

„Co tomu říkáte vy, sire Coghille?“

„Uzavřené sázky mi brání, abych zaujal jakékoliv stanovisko. Řeklo by se mi, že jsem ovlivňoval situaci.“

„Pánové,“ pravil Norbert, „považujete-li za nutné odejít, nikdo vám nebude bránit... Naopak! Usnadníme vám odchod a zajistíme cestu k Nilu, jak dalece nám to bude možné.“

„Víte dobře, že nemůžeme opustit zdejší podnik a zůstat vám bez pomoci a dohledu,“ namítl Wagner.

„Pak, pánové,“ zakončil rozhovor Mauny a povstal na znamení, že slyšení je u konce, „pak mi nezbyvá než vám přát, abyste byli špatnými proroky... Já se totiž odtud nehnu!“

Jednatelé odešli a Norbert osaměl s Freddie, který se na něho díval s otázkou ve zraku.

„Co zamýšlím?“ odpověděl na tento němý dotaz Norbert. „Ještě nevím. Zařídím se podle okolností. Nemíním se však vzdát své práce, abych se zavděčil našim povedeným jednatelům.“

„Ale ti lidé mají v mnohém pravdu.“

„Mají i nemají. Cesta k Nilu je volná, ale jak to bude dál s cestou po Nilu nebo spíše podle Nilu. Je volná taky?“

Jal se přecházet po místnosti sem tam a pak stiskl tlačítko zvonku.

Vstoupil Virgil.

„Virgile, poohlédni se po Mabrukim a řekni mu, aby ke mně hned přišel.“

Starý vůdce asi nebyl daleko, protože se objevil za malou chvíli.

„Řekněte mi,“ ptal se ho Norbert, „bylo by možné vybrat z našich dělníků sto odhodlaných a spolehlivých mužů? Vyzbrojili bychom je, vycvičili a opatřili si tak ochranné vojsko pro dnešní neklidnou dobu.“

Mabruki se zatvářil rozpačitě.

„Ne,“ pravil pak. „Mezi našimi lidmi nejsou bojovníci. A žádný z nich není spolehlivý.“

„Krásná vyhlídka,“ povzdechl si Mauny. „Kdyby k něčemu došlo, byli bychom odkázáni jen sami na sebe... Pět lidí!... Naši tvrz sice snadno uhájí i tři muži, zbraně máme výtečné... ale musíme počítat s únavou. Ta by nás nakonec zdolala.“

„Snad by bylo možné najmout dobré a spolehlivé vojíny,“ řekl Mabruki. „Mohli bychom se pokusit získat bývalé vojáky Zebehrovy, jestli se už nepřidali k Mahdímu.“

„Co je to za lidi?“

„Zebehr byl otrokář v kraji velkých jezer. Vycvičil si tam sbor mladých černochů jako svou osobní stráž. Když bylo otroctví zrušeno a Zebehr uvězněn, jeho bývalí lidé zůstali bez práce. Nepochybuji, že by rádi vstoupili do našich služeb.“

„Ale jak se s nimi domluvit?“

„Jejich vesnice v oáze Gandaře nejsou tak daleko odtud. Pouhé dva dny cesty.“

„Nuže, Mabruki, máte mou plnou moc najmout alespoň sto těch černých mužů za podmínek, které sám uznáte za přijatelné ... A jeďte hned!“

Jiná porada se ve stejné době odbývala v místnosti jednatelů. Samozřejmě při plných sklenkách a v mracích tabákového dýmu.

„Poznali jste, že toho Francouze k rozumu nepřivedeme,“ hovořil právě Wagner. „Musíme použít silnějších prostředků.“

„Jakých?“ ptal se Vogel.

„To už bude má věc. Doufám, že jsme jednotní v úmyslu dostat se co nejdříve odtud.“

„To teda jo.“

„Ale nemůžeme odejít sami a Francouze zde nechat... To by znamenalo utéci od obchodu, který nás stál už rok vyhanství.“

„To je pravda,“ přizvukoval Gryphins.

„Donutit ho k odchodu násilím, na to nestačíme. Mohl by náhodou zmizet, ale to by bylo podezřelé. Vidím jen jediné východisko: přimět ho k dobrovolnému odchodu vyvoláním vzpoury dělníků. Podle různých příznaků soudím, že to nebude nic nesnadného.“

„No jo, ale Arabáci třeba podřežou krky i nám,“ namítl Vogel.

„Nám nic neudělají, když je přesvědčíme, že jdeme s nimi... Víte přece, že se už rok učím arabsky. Je to má jediná zábava v tomto prokletém kraji. A umím tu hatmatilku zatraceně dobře.“

„To víme.“

„Nuže, ode dneška budeme nosit arabský oblek a já jim vyložím, že jsme přijali jejich víru a že jdeme s Mahdí. Jestli neudělají do týdne to, co chceme, pak jsem nemotora.“

„Nápad to zlej není,“ souhlasil Gryphins. „Stojí za pokus.“

„A začneme s ním hned dnes večer.“

„Jak si to všechno vlastně představuješ?“

„To je přece jasné, ne? Každá vzpoura znamená plenění, a zvláště v těchto krajích. Francouz přijde o zásoby, materiál a jeho práce bude zničena. Pak se rád s námi odtud ztratí, jestliže se mu ovšem při té mele nic nestane. Stane-li se, tím líp! Sepíšeme o případu pěkný protokol, po Nilu se dostaneme do Egypta, po moři do Londýna a odtamtud zpět do Melbournu. Tam už si s akcionáři poradíme.“

„Výborný nápad!“

„Sláva Wagnerovi!“ přidal se ke Gryphinsonově chvále i Vogel.

Čtyři dny se nic nedělo. Jen Virgilovi se zdálo, že dělníci jsou liknavější, vzpurnější. Ale přičítal to nepřítomnosti Mabrukiově. Zůstal však velmi překvapen, když jednou večer uviděl tři Araby v burnusech, jak sestupují po serpentinové cestě k vesnici. Pověděl o tom Maunymu, který byl stejně překvapen, ale marně se snažil přijít na nějaké přijatelné vysvětlení.

Na případ pak zapoměli, neboť se vrátil Mabruki. Černé válečníky přivedl, ale nechal je utábořit ve vzdálenosti tří kilometrů od Tebhalí. Z vrozené opatrnosti je nechtěl seznamovat se stanicí, pokud je Mauny skutečně nenajme.

Norbert a Freddie se s Mabrukim okamžitě vypravili k tábořišti černých válečníků. Došli tam v šest hodin večer. Černoši seděli kolem ohně a po dobré večeři zpívali za doprovodu bubnů. Byli to vesměs mladí, štíhlí mužové atletických těl, pružní jako rákos a silní jako lvi. Zebehr asi velmi náročně vybíral ty nejlepší z dětí uloupených ve vesnicích v kraji velkých jezer a právě z těch nejzdatnějších si vchoval svou stráž. Všichni byli oděni stejně. Jen suknicí z leopardí kožišiny kolem beder a přílbou z velbloudí kůže. Vyzbrojeni byli pouze svazky oštěpů a štíty.

Mabruki představil příchozí černošům. Tu mezi nimi hned povstal mladý válečník a předstoupil před Norberta.

„Jsem Šaka, král lidu velkých jezer,“ představil se arabsky s nemalou důstojností. „Bud' zdrav, velký náčelníku!“

„Buď zdrav i ty! Jsi ochoten vstoupit se svými bojovníky do mých služeb?“

„Jsem. Jsme dobří a věrní vojáci. Mabruki už s námi dojednal naše práva. Buď si jist, že dostojíme svým povinnostem.“

„Ujednáno! Platí, co řekl Mabruki.“

Šaka pronesl rozkaz v řeči Norbertovi nesrozumitelné. Černí bojovníci rázem vyskočili a začali tlouci oštěpy do štítů. Mladý náčelník se chopil Maunyovy ruky, pozvedl ji k ústům a naplil vědci do dlaně.

Norbert často rozmlouval s Mabrukim o černošských zvyklostech, a věděl proto, co to znamená. Bušení do štítů, to byl pozdrav, kterým černí bojovníci zdraví svého nejvyššího vůdce, krále. Naplítí do dlaně pak byl slib věrnosti a přátelství rovného s rovným. Mauny neváhal a Šakovi bohatě oplatil jeho příslib přátelství.

Po tomto projevu bušení do štítů vzrostlo v pravou bouři a brzy zazněl i zvuk tamtamu, který však skoro zanikl v ječivých výkřicích:

„Ajeté!... Ajeté!... Ajeté!“

Šaka se znova chopil Maunyovy ruky. Tentokrát si ji položil na hlavu.

Vřava rázem zmlkla a jen buben vyťukával podivné staccato.

„Pán nařizuje odchod?“ ptal se Šaka.

„Ano.“

Šaka se obrátil k bojovníkům, pokynul rukou a to stačilo, aby se jeho mužstvo chopilo zbraní i zavazadel a v mžiku bylo připraveno k odchodu. Pět dvojic však odbíhalo od formace pryč.

Sir Coghill vyčetl údiv ve vědcových očích a vysvětloval:

„Šakovi lidé jsou bezvadně vojensky vycvičení. Ty dvojice jsou zajišťovači. Budou střežit boky a zadní frontu našeho voje.“

Docházeli k vesnici dělníků... Mabruki postřehl podezřelé hemžení kolem stanu Abd el Zengrího a navrhl Norbertovi, aby se tam s ním podíval. Mauny nařídil Šakovi, aby s vojem vyčkal na místě, a sám s Mabrukim se připlížili k zadní stěně stanu.

Otvoru, který ve stanovém plátně udělal Mabruki, si dosud nikdo nepovšiml. Norbert jím pohodlně obhlédl značný kus stanového vnitřku.

A jaký byl jeho úžas, když uslyšel hlas Wagnerův, hovořící bezvadně arabsky. A teď už Wagnera i viděl. Byl to skutečně on: Wagner v arabském burnusu a s turbanem na hlavě. Nedaleko něho stáli ve stejném ústroji Gryphins a Vogel.

„Lidé malé víry,“ hřímal Wagner, „tak dáváte v plen naději na vstup do devátého ráje Alláhova? ... Pracujete pro nevěřícího a v den soudu vás prorok zapudí od tváře své! Což nevíte, jaký je úmysl toho, pro něhož pracujete? Alláh zavěsil Měsíc na nebesa, aby byl posvátným znakem naší víry ... Bezbožný Francouz chce znak ten strhnout na Zem, aby jej mohl znesvětit svou nohou ... A vy mu k tomu pomáháte!“

Z hrdel Arabů zazněly skřeky hrůzy a vzteku.

Wagner začal mluvit dál, ale Norbert už slyšel dost. Rychle se vrátil k místu, kde čekala jeho černá stráž.

Stačilo několik slov a Šaka rozdělil své válečníky na dva oddíly, které potichu obklopily stan. Ostatní bylo už jen otázkou několika minut. Wagner, Gryphins a Vogel byli sevřeni černými pažemi a předvedeni před Norberta.

Mauny se rozhodl zatím je jenom zbavit svobody a uvěznit do místnosti jedné sklářské pece, která už nebyla v činnosti. Virgil je měl střežit a Šaka se bez výzvy zaručil svou hlavou, že žádný z těch tří neutěče.

Virgil a Norbert teď už věděli, kdo byli ti tři Arabové sestupující od stanice k vesnici. Nemohli však vědět, jakou neplechu mezi dělníky zatím natropili. Norbertovi na tom nezáleželo. Měl teď své vojsko, věrnou černou stráž, ale sužovaly ho jiné obavy. Jestliže Hicksovo vojsko bylo opravdu zničeno do posledního muže, pak Mahdí má volnou cestu na Chartúm. Co se stane s panem Kersainem a jaké hrůzy čekají jeho dceru? Tato obava ho olupovala o spánek a neodbytně se mu drala do mozku i ve chvílích nejpilnější práce. Najednou se rozhodl.

„Freddie,“ pravil baronetovi, „chtěl byste mě tu na několik dní zastat jako můj plnomocník? Musím vykonat něco, co je pro mne víc než povinnost.“

„Já vím, Chartúm,“ odpověděl Freddie. „A docela vás chápu. Jen si jeďte! Ale ne sám. Někoho si vezměte s sebou, nejlíp Mabrukiho.“

„Děkuji. Myslím, že to bude nejdéle na týden.“

A příštího dne se Mauny vydal na cestu. Podle baronetovy rady s Mabrukim.

XII

V CHARTÚMU

Tebhalíská planina je vzdálena od Chartúmu, hlavního města Súdánu, čtyři dny jízdy. Ale Norbert, šíraný netrpělivostí, urazil tuto vzdálenost se svým průvodcem Mabrukim za osmačtyřicet hodin. Třetího dne ráno se už před nimi na nevysoké plošině a v rámci bohatého palmového věnce vynořily minarety a ploché střechy města nazývaného královnou obou Nilů.

Norbert po celou dobu chvatné jízdy viděl všude neklamné známky zmatku a zděšení. Po obou březích Nilu projížděly čtyři ozbrojenců. Houfy uprchlíků spěchaly k městu s celým svým skrovným majetkem, naloženým buď na velbloudu, nebo na oslíku. Byli však i takoví, kteří neměli ani velblouda, ani osla, a sotva se vlekli. Muži, ženy, starci i děti, vyzáblí, se zanícenýma očima a s nohama zkrvavenýma od dlouhé chůze. Zmatek vzrůstal, čím víc se blížili k Chartúmu. Zde už to byl divý shon, rozbouřený příval zděšených ubožáků spěchajících k hradbám, za nimiž doufali najít útočiště. A všude bylo slyšet jedno a totéž:

„Mahdí!... Mahdí jde!“

„Mahdí! Pořád jen Mahdí! Viděl jste ho někdy, Mabruki?“ ptal se Mauny.

„Viděl. Na nilském ostrově Abbě, kde žil jako poustevník. Tam žil, modlil se a postil. Ale není to pravý Arab. Říká se o něm, že se narodil v Káhiře. Do Súdánu přišel ještě v době otrokářství a sám prý se jím také zabýval. Na mne nezapůsobil dobrým dojmem. Ale lidé se za ním do Abby jen hrnuli. Prosili o radu nebo věštbu a přinášeli

dary. Poustevník pomalu bohatl a do daleka se šířila pověst o jeho svatosti. Pak sňatkem vešel do příbuzenství s mocnou rodinou Baggarů, kteří si nadělali jmění otrokářstvím. Jednoho krásného dne prohlásil, že se mu zjevil Alláh a nařídil mu, aby se ujal díla Muhammádova a dokončil je ... Tak se zrodil Mahdí, Vznešený.“

„Je to tedy obratný šibal, ne?“

„Ani bych neřekl. Spíše fanatic, který věří ve svou svatost i božské poslání. V jeho slovech je mnoho pravdy, když mluví proti cizincům a jejich nadvládě. Súdán nemá důvod, aby si chválil egyptskou správu. Kdekdo zde má bašibozuků po krk. Není divu, že Mahdí nachází všude tisíce posluchačů, když hlásá, aby utlačovatelé byli ze země vyhnáni. Také se nesmí zapomínat, že je členem mocného řádu dervišů ghelaniských a že už několik let má hodnost duchovního správce celého hornonilského kraje. To mu zajišťuje všeobecnou úctu a trpnou poslušnost každého pravého věřícího.“

„A myslíte, že má naději na úspěch?“

„Obrovskou. Nic bych se nedivil, kdyby se za několik měsíců stal pánem celého Súdánu. Jakmile se zmocní Chartúmu, má další cestu otevřenou.“

„Ale Chartúm se může hájit,“ namítal zaujatě Mauny a ukazoval na hradby, které se už tyčily takřka před nimi. „Je dobře opevněn, má četnou, vyzbrojenou posádku. A to nemluvím o evropském obyvatelstvu města a všech těch uprchlících, jejichž překotný útěk nedokazuje, že by byli pro Mahdího nadšení.“

„Pravda, Chartúm by se dal hájit,“ a starý zkušený černoch pokrčil rameny, „ale jeho obyvatelé a všichni uprchlíci by k tomu musili mít především chuť. A pak by tam musil být statečný a rozvázný muž, který by obranu řídil. Chartúm však nemá ani chuť bránit se, ani vhodného vůdce. Uvidíte, že se brány města otevrou bez boje, jakmile k nim přirazí Mahdí v čele svých věrných.“

Za několik minut už vjížděli východní bránou do města. Norbert byl nepříjemně překvapen netečností, ledabylostí i špinou egyptských vojáků na strážnici. Stejně špinavé bylo i město samo. Jaký protiklad proti malebnému vzhledu zpovzdálí. Ulice plné špíny, domky většinou z nepálených a neomítnutých cihel, nízké, zanedbané. Jen mešity, guvernérův palác a budovy evropských

konzulátů stály za pohled. To tedy bylo opěvované město na soutoku obou Nilů, klíč k Súdánu a důležité středisko vnitroafrického obchodu.

Mauny se bez prodlení odebral na francouzský konzulát. Na nádvoří nechal Mabrukiho u velbloudů a vystoupil do úřadovny v prvním poschodí. V kanceláři zastal pana Kersaina ve společnosti dceřině.

„Jaké příjemné překvapení!“ vítal Kersain příchozího.

„Jdete jako na zavanou,“ radostně dodala Gertruda. „Hyneme tu nudou.“ Norbertovi se dívka zdála ještě roztomilejší než kdy jindy, ale neušlo mu, že je pobledlá a unavená.

„Pak doufám, že se mi snadno podaří přemluvit vás,“ pravil, když vřele stiskl obě podávané mu ruce. „Chci vás totiž oba i s doktorem Brietem unést na tebhalískou stanici. Nebo alespoň do Berberu, či vypravit vás po Nilu do Káhiry.“

„Do Káhiry by to v této situaci a bez svolení vlády nešlo,“ odpověděl mu Kersain. „Pokud jde o návštěvu vaší malé říše, o tom si můžeme pohovořit... Chartúm nás nudí všechny. To, co se tu děje, by připravilo o nervy i nejdřívějšího člověka.“

„Nedovedete si představit, jak to tady vypadá,“ vpadla otcí do řeči Gertruda. „Vojsko je zbabělé a zbabělý je i lid... Věřil byste, že už teď se mluví o vydání města, třebaš Mahdí je bůhvíjak daleko?“

„Ano, je to tak,“ potvrzoval konzul. „Všechno propadlo panice, a zvláště vojsko. Přitom město je bezvadně opevněné, vyzbrojené nejmodernějšími zbraněmi, má stálou posádku osmi tisíc mužů, padesát tisíc obyvatel, a to nepočítám na dvacet tisíc uprchlíků. Je tu dostatek zásob potravin i nábojů... Nejsm voják, ale troufal bych si udržet Chartúm nejméně rok i proti Mahdímu a jeho přesile.“

„Řekl jste to už guvernérovi?“

„Říkám mu to stále, ale nechce rozumět. Je jako všichni ostatní... A to tady na Modrém Nilu má loďstvo patnácti parních člunů. Stačilo by vyzbrojit lodice děly — těch je tu plno — a Mahdí by se nedostal ani k Chartúmu. Víte, o čem zdejší správa místo toho jedná? Kdo z Evropanů a Egyptůanů těmi parními čluny odjede, kdyby se nebezpečí zvýšilo. Pouhá dražba, kdo dá víc!“

„Situace cizích rezidentů za takových poměrů je zde jistě trapná.“

„Trapná? To je slabé, je hrozná! Neseme následky chyb, kterých jsme se nedopustili. Sdílíme útrapy a nebezpečí a nejsme zváni ani do rady, ani k žádnému jednání. Máme hájit zájmy příslušníků našeho státu a jsme si vědomi, že k tomu nemáme ani sílu, ani moc. Ale co můžeme chtít? ... Chartúm potřebuje silnou, cílevědomou osobnost, a muž takových vlastností je vzácnost, zvláště zde na Blízkém východě ...“

Pak přešli v hovoru na Norbertovu práci a její pokroky. Mauny vylíčil vše o sabotážích svých jednatelů i to, jak si opatřil vlastní vojsko. Neobává se proto o bezpečnost svou a svých lidí. Ale nezamlčel možnost, že poměry mu nedovolí dosáhnout cíle. Jestliže povstání vypukne brzy, dělníci se mu rozutečou a bez nich nelze provést závěrečné přípravy.

Gertruda odešla, aby se zúčastnila příprav v kuchyni a převlékla se. Kersain její nepřítomnosti využil, aby Norbertovi pověděl, co nejvíc sužovalo jeho otcovské srdce.

„Drahý příteli,“ pravil polohlasem. „Jsem v situaci, z které není východiska. Nechtěl jsem o tom mluvit před Gertou, ale jsem plně přesvědčen, že se blíží strašná katastrofa. Arabský fanatismus je rozpoután, ani jeden Evropan nevyjde z Chartúmu živ. Já zde zůstat musím, dokud je zde jeden jediný Francouz. Musím sdílet osud svých krajanů, i když jim nemohu pomoci... Ale dcera, mé ubohé dítě! Jak snést myšlenku, že bude vystavena útrapám obležení, bude-li se ovšem Chartúm vůbec hájit, a že zažije hrůzy arabského vpádu. Nás muže čeká smrt, ženy však osud daleko horší! Přiznám se, že bych dal vše za to, kdybych věděl, že Gerta je v bezpečí. Ale ona mě nikdy neopustí. Nemluvím ani o tom, že vlhký chartúmský vzduch jí nesvědčí ... Chápete mé zoufalství a mou úzkost?“

„Chápu je až příliš jasně,“ odpověděl Mauny. „A přiznám se, že jsem se do Chartúmu vypravil jen proto, abych vám nabídl své služby.“

„Myslíl jsem si to a děkuji vám z hloubi svého uštvaného srdce.“ Vstal a jal se nervózně přecházet po místnosti. „Ale co můžeme dělat?“ pokračoval. „Já nesmím a nemohu opustit Chartúm, Gerta zde nesmí zůstat! Znáte nějaké východisko z tohoto dilematu?“

„Mohli byste i se slečnou odejít se mnou, ne natrvalo, jen na den dva. Pro vás by pak přijel spěšný posel s výzvou k návratu, řekněme do šestatřiceti hodin. Pro muže je při vypětí všech sil možné vrátit se z Tebhalí do Chartúmu v tak krátké lhůtě, ale nikdy pro ženu. To slečna Gertruda určitě uzná a ostatní už bude naší věcí. Ten výstup s poslem lze snadno nahrát. A slečna se potom doví novou zprávu, že cesta do Chartúmu je zatím odříznuta tlupami Mahdího.“

„Ano, to by šlo. Je to výborná myšlenka,“ pravil Kersain. „V ní poznávám celé vaše srdce ... Jenže zástupce Francie nesmí opustit Francouze v tísní ani na jediný den. A pak? Směl bych svou dceru svěřit dvěma mladým mužům, kteří s ní nejsou v tom nejvzdálenějším příbuzenském poměru? Osobně důvěřuji jak vám, tak i siru Coghillovi. Ale je tu svět, neúprosné veřejné mínění a jeho

zlovolné odsudky. Chápete, doufám? A přidejte k tomu ještě možnost, že bych již nežil, abych mohl dceru bránit.“

„Chápu vás úplně, pane generální konzule. Máte zcela pravdu. Ale,“ pokračoval slavnostně, „odvážil byste se za tak výjimečných okolností svěřit čest slečny dcery jejímu snoubenci?“

„Jejímu snoubenci, jak to myslíte?“ Kersain se zastavil tváří v tvář Norbertovi.

„Mám-li jen špetku naděje, že nebudu odmítnut, dovolil bych si požádat vás o ruku slečny dcery.“

„Je snad již nějaká dohoda mezi vámi v tomto směru?“ ptal se Kersain.

„Naneštěstí není.“

„Kdyby byla, pak bych s radostí uvítal vaši žádost a neváhal bych svěřit Gertu do vašich rukou. Natolik nejsem otrokem společenských pravidel. Ale ...“

„Vím, jsem chudák, nemám majetek ani jistotu, že jednou získám nějaké významnější místo ve vědě ...“

„Ne, ne, příteli! Tak jsem to nemínil. Na vašem majetku záleží pramálo... Ale žádný otec nikdy neví, co se děje v hlavě jeho dcery,“ odpověděl Kersain a usmál se.

„Nelíbím se tedy slečně? ... Vím, jsem neobratný v projevech obdivu a sympatií.“

„Proč ten ukvapený závěr? Nic takového jsem neřekl, protože to nevím ... Nechte mě domluvit, abyste se konečně dověděl, co vám chci říci. Umírající ženě jsem slíbil, že se nikdy nebudu nijak snažit, abych ovlivnil volbu naší dcery. Ten slib je mi svatý. Musíte se předem dohodnout s Gertou, třeba hned dnes večer.“

„Ne, dnes večer ne, prosím vás! A také slečně Gerte neříkejte nic o této naší rozmluvě... Bojím se, abych vše nepokazil chvatem. Nevíte, čím mi slečna Gerta je ... Celým životem!“

„Vida, i vědec dovede být romantik! Ale docela se mi tak líbíte, Norberte. Jenže vám nerozumím. Mládí se obvykle snaží, aby si své životní štěstí zajistilo co nejdřív.“

„U mne však dosud nejsou předpoklady, abych se o něco podobného směl odpovědně pokusit,“ odpověděl Mauny. „Cílem mého návrhu je uchránit slečnu Gertu od smrti nebo ještě něčeho

horšího. A to i za cenu, že ji ochráním pro jiného muže. Představuji si to takto: Vy můžete za tak hrozivého nebezpečí svěřit svou dceru snoubenci. To svět nebude moci mít za zlé ani vám, ani jí. Slečna Gerta se o našem dnešním ujednání nemusí vůbec dovědět. Nebude jím vázána. Vázán budu pouze já, a to až do chvíle, kdy vy toto formální zasnoubení prohlásíte za zrušené. Čest slečny Gerty mi bude svatá, to přísahám! Ani o své lásce jí nepovím, leda by se mé poměry změnil tak, že bych to mohl učinit s dobrým svědomím. Jak znám slečnu Gertu, dostalo by se mi určitě odmítnutí, kdybych jí o své lásce řekl dnes. I tak se obávám, že při volbě mezi svým bezpečím a otcem dá přednost otcí.“

„To zařídíme. Je tu ještě doktor Briet a ten může Gertě odjezd z Chartúmu nařídit ze zdravotních důvodů. Bude mít ostatně pravdu. Dnes večer se o tom poradíme. Samozřejmě mu povíme, jak si to představujeme, abych zachránil svou čest a dceři život. Vám věřím, Norberte, a přál bych si...“

V té chvíli ulice zabouřila mnohými hlasy. Kersain vykročil k terase, aby se podíval, co se děje. Ale vtom už se rozlétly dveře, do místnosti vběhla uřícená Fatima a volala:

„Generál Gordon!... Generál Gordon přijíždí... Město je na nohou!“

„Generál Gordon?“ nevěřil Kersain. „Kde by se tu vzal? Nepopletla jsi to nějak, děvče?“

„Vykřikují to vyvolávači a kdekdo to opakuje,“ bránila se dívka.

„Pojďme se podívat!“

Vyšli na terasu, kam zároveň ze sousední místnosti vstoupila Gertruda. Ulice byla plná lidí, hlava na hlavě.

„Kdyby to bylo pravda, mohlo by to znamenat obrat ve smýšlení lidu i vojska. Ale asi to bude jen klamná naděje, kterou pak vystřídá ještě větší ochablost a lhostejnost,“ soudil Kersain.

Hluk v ulici přešel náhle v nepřetržitou bouři hlasů:

„Ať žije Gordon paša! Ať žije spása Chartúmu!“

Na konci ulice se objevil velbloud a na něm seděl muž převyšující vše kolem. Byl to muž malé postavy, plavých vlasů i vousů, oděný v stejnokroj egyptského velícího generála. Ano, byl to Gordon.

Jak se přibližoval, všude se k němu vztahovaly paže.

„Zůstaň s námi, zůstaň!“ křičel dav.

Generál postupoval zvolna. Dojel k vládnímu paláci, sesmekl se s velblouda a vešel do budovy, jako by z ní vyjel dnes ráno. A zatím tomu byly už čtyři roky, kdy se vzdal místa, na něž se vracel v době vrcholného nebezpečí.

Jakmile zmizel v budově, lidé si vzájemně padali do náručí, jákali, tančili. Vypadalo to, jako by ten malý muž znamenal pro Chartúm víc než celá armáda. Skleslost lidí zmizela jako kouzlem. Nikde se už nemluvalo o hrozícím nebezpečí. Gordon byl zde, Mahdí byl zapomenut. Chartúm si oddechl.

Večer bylo město slavnostně osvětleno a generál Gordon pořádal recepci pro členy konzulárního sboru, představitele civilní správy i vojska a pro přední chartúmské občany. Na recepci vyjádřil pevnou důvěru, že se město ubrání jakémukoli útoku. Bude ovšem třeba obranu připravit, utužit kázeň ve vojsku a vycvičit dobrovolníky. Ke konci pak prohlásil, že v několika málo týdnech přibude do Súdánu britská armáda, aby zemi zajistila pokoj a mír, lidu spravedlnost.

Všichni odcházeli z recepcí plni naděje a nadšení. Jen francouzský generální konzul se nemínil poddat iluzi dne.

„Tvrdil jsem ráno, že Chartúmu chybí muž,“ pravil Norbertovi, který na něho čekal před vládním palácem. „Ten muž přišel. Zbývá otázka, zda bude dostatečně podporován. Jestliže se anglické vojsko objeví včas, bude vše v pořádku. Ovšem z Káhiry do Chartúmu je daleko, zvláště pro Evropany. Kdyby byl Gordon přijel v čele alespoň jednoho pluku, pak by to bylo jiné. Ale snad to vše vidím příliš černě. Nu, uvidíme!“

Pak hned začal o jiném:

„Zajdeme k Brietovi pozvat ho na zítřejší oběd a smluvit s ním ten náš divadelní kousek. Je to jediný způsob, jak přimět Gertu k odjezdu odtud. Dnes všechno přeje naději a víře. Hleďme toho využít. Snad se podaří i náš plán.“

Briet byl okamžitě se vším srozuměn a svůj výstup sehrál dokonale.

„Abych nezapomněl, pane Mauny,“ pravil hned, jak byl uvítán Gertou, „děkuji vám za pozvání, abych strávil asi dva týdny na té vaší hoře. Už se na to těším.“

„I já a Gerta bychom rádi jeli s tebou,“ navázal na jeho slova Kersain, „jen kdyby to bylo možné. Několik dní oddechu by prospělo mně i jí. A také bychom se rádi podívali, jak postoupila práce našeho pana hvězdáře... Ale povinnost je povinnost. I když příjezd generála Gordona a jím ohlášený příchod britské armády odstraňují jakékoli nebezpečí, nemohu Chartúm opustit bez schválení naší vlády. A to se nedá opatřit za den nebo dva. Škoda přeškoda, že nemůžeme jet.“

Gertruda byla zklamaná, ale střežila se dát to najevo.

„To je nepříjemné,“ prohlásil doktor. „Gerta potřebuje změnu vzduchu. Zdejší výpary ze stojatých vod jí neschvědí. Výlet na Tebhalí by jí velice prospěl.“

„Já už jsem vysvětlil, proč nemohu odjet,“ odpověděl mu Kersain.

„Vím, povinnost především, švagre! Ale snad je možné vyhovět jak povinnosti, tak i nutné péči o zdraví naší Gerty. Za jak dlouho by ses mohl vypravit za námi?“

„Asi za čtrnáct dní, myslím.“

„Tak proč bys mi na ty dva týdny nesvěřil Gertu i s její Fatimou. Za dva týdny přijedeš za námi a to už Gerta bude mít zas tu krásnou barvu, která jí tak sluší.“

„Bez otce bych šla nerada, strýčku,“ bránila se Gerta.

„Ráda nerada, o to teď neběží,“ prohlásil Briet co nejuvážnějším hlasem, „běží o tvé zdraví. A za to jsem odpověden já!“

Zraky všech se obrátily ke Kersainovi.

„Já nemám nejmenších námitek,“ ujistil je Kersain. „Právě naopak. Teď to bude v Chartúmu samá schůze a porada, takže doma budu stejně jen hostem. Co tomu říkáš ty, Gerto?“

„Zařídím se, jak rozhodnete vy, tatínku.“

„Pak tedy rozhodni, že pojedíš. Strýc nemluví do větru. Když řekl, že tvé zdraví to vyžaduje, ví jistě proč. Svěřím ti ji, švagre, ale ručíš mi za ni, že se nebude přepínat, že bude chodit brzy spát, a vůbec za všechna ta že ...“

„Ručím. Chceš-li, dám ti to písemně i s kolkem.“

Jeho odpověď vyvolala veselost a v tomto ovzduší se už snadno ujednaly další podrobnosti. Kersain je vyprovodí jednu nebo dvě míle a za čtrnáct dní za nimi přijede. Odjedou zítra večer.

Čas do odjezdu rychle uplynul v přípravách. Výprava dostala ještě dva domorodé průvodce a druhého dne v sedm hodin večer vyjela. V osm se Kersain loučil s dcerou a s přáteli. Políbil dceru a stiskl si ruce s muži.

„Svěřuji Gertu vám,“ zašeptal Norbertovi, když mu tiskl pravici. „Kéž se zase opravdu shledáme.“

Pak obrátil koně a odjížděl, aby si nikdo nepovšiml slz v jeho očích.

Gertrudě se při loučení také sevřelo srdce, ačkoli si nedovedla vysvětlit proč. Jako by jí něco říkalo, že neměla otce opouštět. Teď už bylo pozdě změnit své rozhodnutí. Ale nemohla se zbavit smutných myšlenek a Norbert s Brietem se marně snažili ji rozveselit.

Podle zvyku cestovatelů v poušti se o půlnoci utábořili pod dvěma stany na úpatí pahorku, pod nímž vedla cesta.

Příštího dne k páté hodině posnídali a chystali se právě vydat na další cestu, když tu uviděli nějakou arabskou ženu popohánějící před sebou oslíka s nákladem fíků. Žena nabídla fíky cestovatelům, a tak jí jeden košík odkoupili a fíky hned snědli jako vítaný doplněk snídaně.

Zanedlouho po jejich požití se všech zmocnila nepřekonatelná ospalost. Fatima podlehla spánku první a Gertruda krátce po ní. Pak i doktor a Norbert. Také oba Arabové brzy následovali jejich příkladu.

Nejdéle zápasil Mabruki. Bránil se proti spánku myšlenkou, že jeho povinností je nespát. Ale nakonec spánek přemohl i jeho.

XIII

ČÁRY NEBO KEJKLE?

Gertruda se probudila. Protírala si oči, neboť se musila domnívat, že i po procitnutí je dále hříčkou snů. Vzpomínala si na

poslední dojmy, než ji přemohl spánek. Nevysoký pahorek, pod ním vyšlapaná stezka a koldokola poušť ...

Ted' procitla v kruhové síni, osvětlované sedmi měděnými lampami. Stěny síně byly zdobeny skutečně uměleckými plastikami a freskami. Bazaltové sloupy a porfyrové sochy vytvářely na obvodu síně okruh, za nímž se v pološeru tajily vstupy do četných výklenků. Stěny výklenků byly, jak se zdálo, pokryty látkovými tapetami živých barev. Ve skutečnosti to však byly plastiky a fresky, jejichž lesk přetrval třicet století. Nadaný umělec tu do stěn trpělivým dlátem vyhloubil skupiny bojovníků, zvířat, psohlavých bohů a bohyň, ibisů a všechno to zpestřil skulpturami květin a palmet. Pak přišel malíř, který měkkým štětcem sledoval ostré obrysy vytesané dlátem a vdechl plastikám barvu života. Kolem fresek, jejichž podklad byl rudý, se táhla zelená čára a ta jako by zvyšovala jasnou běl stropu, na němž rozvířaly mystické kalichy lotosové květy na dlouhých stoncích. Zlato palmet pak zesilovalo čáru vlýsu, který se táhl nad nepravými drapériemi.

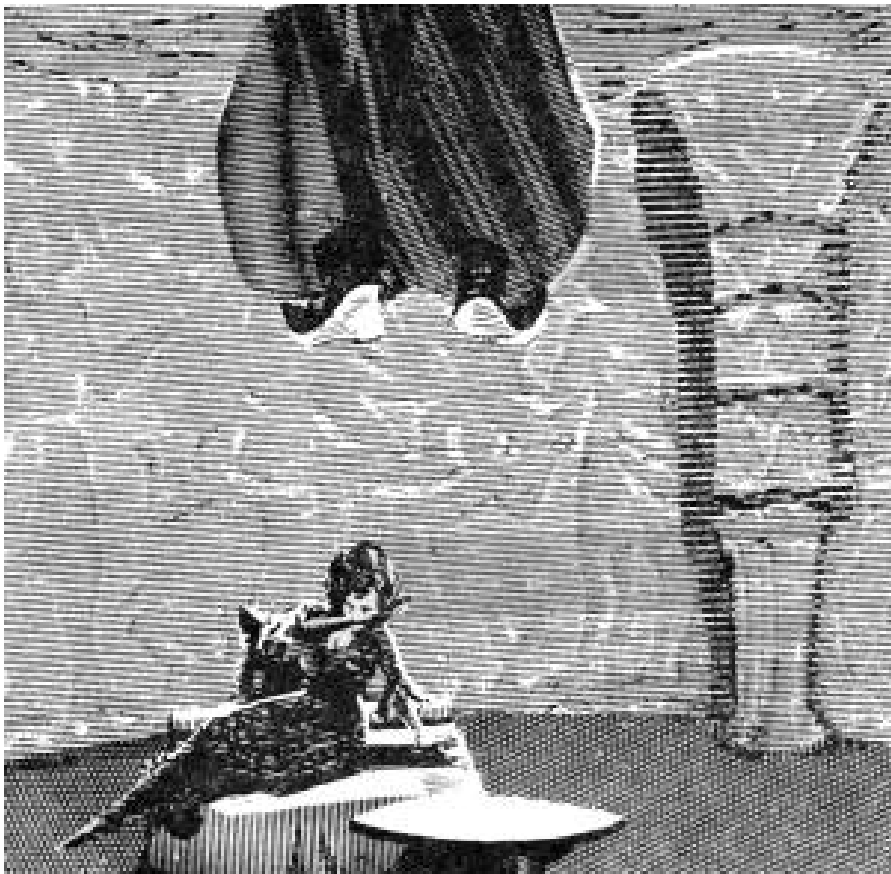
Gertruda s otcem hodně cestovala po Egyptě a poznala mnohé jeho zajímavosti z dob dávno minulých. Uvědomila si proto, že se probudila v podzemní místnosti, jaké v době největšího rozkvětu Egypta byly budovány jako předsíňové vstupy k hrobkám faraónů. Zpozorovala, že spočívá na nádherném bizarním loži. Obrovský ležící tygr z bronzu nabízel k odpočinku svůj široký hřbet pokrytý měkkou koženou žíněnkou. Bylo to lože zhotovené snad pro některou princeznu z doby osmnácté dynastie vládců Egypta. Křeslo ze slonoviny vyřezávané do podoby nejjemnější krajky, stříbrný stolek, jehož leštěnou desku nesla socha klečícího otrocka, a lví kůže, prostřená na dlaždicích, to bylo další zařízení síně, v níž Gertruda nabyla vědomí.

Spatřila, že na lví kožešině je schoulena dosud spící Fatima. Jak se jen obě dostaly do tohoto tajemného obydlí? Jak dlouho už spí? Gertruda se podívala na hodinky ... Stály.

„Fatimo!“ zavolala a seskočila z lože.

Malá Arabka otevřela oči a namáhavě se zvedala.

V té chvíli se rozlétly dveře ukryté ve zdi a do síně vstoupil obrovitý černochoch ve sněhobílém burnusu.

„Pán!“ zvolal, poodstoupil stranou a vrhl se tvář na dlažbu.
Za ním důstojně kráčel Kaddúr, trpaslík rhadamehský.

Byl oděn v bělostný indický šat, od něhož se ostře odráželo červené řemení krátkého palaše. Jílec zbraně byl vyložen drahokamy a sponu na trpaslíkově obrovském turbanu tvořil diamant značné velikosti. Kaddúrova černá, zploštělá tvář však nádherným ústrojem nezískala na půvabu, spíše naopak. Jeho sražená postava se zdála tím grotesknější.

Kaddúr si zřejmě nebyl vědom grotesknosti svého zjevu. Majestátně došel před Gertrudu a stanul před ní s úsměvem na tváři.

„Co si přejete?“ ptala se ho Gertruda mrazivě.

Trpaslík pozvedl paže a pozdravil ji hlubokou východní poklonou.

Gertruda si vzpomněla, že rhadamehský trpaslík je němý.

„Vím,“ pravila, „jste němý, a proto mi nemůžete odpovědět. Asi mi přinášíte vzkaz svého pána. Mám jemu děkovat za únos a ztrátu svobody? ... Ale rozumíte mi? Umíte francouzsky?“

Trpaslík přikývl.

„Vyřídíte tedy svému pánovi, že se dopustil bídáctví! Asi potřebuje peníze ... Ať oznámí otci, kolik výkupného žádá ... Nebo ještě líp, ať mě dá dopravit do Chartúmu. Má mé čestné slovo, že výměnou za mne jeho posel obdrží od otce požadovanou částku výkupného. Doufám jen, že to bude částka rozumná, nepřesahující otcovy možnosti.“

Kaddúr místo odpovědi před Gertrudou poklekl, pozdvihl lem jejího šatu a uctivě jej políbil. Pak se na dívku zadíval zrakem tak prosebným, že se neubránila soucitu.

„Čím vám mohu pomoci?“ ptala se. „Jedná snad váš pán s vámi příliš tvrdě? ... Opusťte jej a doveďte mě do Chartúmu. Můj otec se vás ujme a dovede vás ochránit. Otroctví je přece zrušeno i v tomto kraji.“

Na trpaslíkových rtech se objevil trpký úsměv. Povstal, opřel si ruce v bok a promluvil bezvadnou franštinou:

„Nejsem otrok!... A nejsem také němý!... Nemusím se sklánět před nikým a nepotřebuji ničím ochrany! Skláním se před krásou a přicházím ti nabídnout, šťastná dívko, abys po mém boku sdílela vládu nad Súdánem.“

Gertruda byla úžasem tak ochromena, že nebyla schopna odpovědi. Vždyť němý otrok promluvil, promluvil její mateřskou řečí a nepřímou se prohlásil za vládce Súdánu.

„Dala ses oklamat zdáním, děvče,“ pokračoval Kaddúr. „Nabízíš výkupné mně, který může vládnout poklady. Mluvíš o mém pánu mokaddemovi, vedle něhož jsi mě viděla hrát otrockou komedii. Ve skutečnosti je rhadamehský mokaddem otrok můj, protože já ho pozvedl z prachu chudoby a bezvýznamnosti... Jsem první poradce velkého Mahdího a stanu se jeho vezírem, až on bude králem Súdánu a kalifem ... Velkého Mahdího!“ zasmál se. „Beze mne by nebyl

velký, neboť já jsem Kaddúr, který zná mnohá kouzla a tajemství, jak ovládat lidi... Právem ti mohu po svém boku nabídnout místo, které ti budou závidět všechny ženy světa!“

„Dost!“ pravila Gertruda hrdě. „Nejsem arabská žena, a jen arabské ženy se kupují.“

Trpaslík se však dosud nepovažoval za přemoženého.

„Je to snad má černá kůže, která v tobě budí odpor? I to je jen maska. Jsem bílý jako ty. A mé myšlenky nejsou myšlením Araba, nýbrž bílého člověka. Netoužím po ženě, která jde jako ovce za tím, komu ji prodal její otec. Jen evropská žena je schopna hrdosti královny! Ale ani evropské ženy nejsou necitelné k bohatství a moci!“

„Některé snad, jenomže já nejsem z nich. Co je moc a její pramen bohatství? Nic. Pouhá maska, v jakých máš zálibu ty, jak se zdá. Jsou to jen masky, které zastírají pravou tvář člověka!“

„Vím, proč tak mluvíš. Miluješ toho mladíka Norberta Mauneho. Je chudý, bez moci, a proto tím vším pohrdáš. Obdivuješ jeho učenost, jeho vědu. Jeho vědu? ... Co chce dokázat? Není mi tajné nic, vím i to! Chce ovládnout zemskou přitažlivost, gravitaci. Potřebuje k tomu mnoho strojů a mnoho lidských paží. Já jsem mu umožnil, že má ty paže, ne mokaddem. Chtěl jsem poznat, jak míní ovládnout to, co kouzelníci prastarých národů dovedli už dávno. Potřebuje mnoho strojů a mnoho paží, mně stačí myšlenka, vůle. Pohled!“

Trpaslík podstoupil o několik kroků a pomalu, zvolna se začal zvedat do výšky. Vystoupil asi do poloviny výšky síně a tam se zastavil.

„Co mi odpovíš teď?“ zeptal se a zvolna se začal snášet na své původní místo.

„Že jsem to už viděla. Myslím ty holubice v Rhadamehu. Nevím jen, zda to vidím opravdu nebo zda mi to vypravuješ. Vím však, co je to hypnotismus, sugesce, davová sugesce.“

„Víš, a nevíš nic! Hypnotismus a sugesce jsou jen projevy myšlenky a vůle. Vaši učenci a lékaři snad dovedou vnutit svou vůli lidem, ale jen některým. Vysmáli by se mi, kdybych je vyzval, aby ovládli neživé předměty. A viz!“

Nestvůry, které podpíraly dveře a římsy, náhle ožily a naplnily podzemí řevem. Ze zdí sestupovaly starodávné figury, bohové s psími hlavami, obludní krokodýlové a zuřiví býci. Vše jako by postupovalo k dívce a na ni soustřeďovalo blesky krvavých očí...

Fatima pronikavě vykřikla a hledala ochranu v náruči své paní.

„Co mi řekneš teď?“ ptal se trpaslík.

„Abys dal pokoj s tímhle svým zvěřincem. Mě nezastrašíš,“ odpověděla Gertruda.

Kaddúr pohnul rty. Nestvůrné postavy zahalila mlha, která se jen zvolna rozptylovala. Když se rozptýlila docela, síň a výklenky byly zas takové, jak je Gertruda spatřila při procitnutí. Nestvůrná zvířata se opět stala sochami a freskami.

„Jsi hrdá, nebojácná a odvážná,“ pravil trpaslík. „Právě proto se mi líbíš, proto tě obdivuji... Snad najdu jiný způsob, abys uznala mou moc. Ukáži ti, čím se zabýváš v myšlenkách a co se stane.“

Vyňal z pasu stříbrnou píšťalku a pronikavě na ni hvízdal. Otevřely se dveře třetího výklenku. Ale Gertruda ve výklenku neviděla nic. Jen jako by se tam za nějakou křišťálovou tabulí válely husté mlhy. Mlha zvolna nabývala tvaru lidské postavy sedící u stolu. Obrysy postavy se pomalu vyjasňovaly a jasně se i pozadí...

Gertruda poznala v muži svého otce. Seděl ve své pracovně v budově chartúmského konzulátu a pročítal svazek listin. Teď odstrčil listiny a opřel se o lenoch křesla. Zamyslel se. Gertruda věděla, že vzpomíná na ni.

„To je přítomnost,“ ozval se Kaddúrův hlas. „A teď budoucnost...“

Obraz ve výklenku se změnil. Gertrudě bylo, jako by se na Chartúm a jeho okolí dívala z velké výšky. A v tom okolí tisíce a tisíce postav, pěších, na koních i velbloudech, vytvářely kruh kolem města.

„To je Mahdí a jeho voje,“ doprovázel obraz Kaddúrův hlas. „Chartúm bude sevřen, oblehnut a dobyt. Nikdo z něho neunikne. Ale stačí tvé ano a tvůj otec bude v bezpečí. Nebude mu zkriven ani jediný vlas na hlavě. A nikdo neublíží ani jednomu z tvých krajanů... Jak se rozhodneš?“

„Chartúm hájí generál Gordon a ten město ubrání. Nevěřím tvým kouzlům, ale ráda ti přiznám, že jsi člověk vzdělaný... a snad i mocný. Při všech svých vědomostech však neznáš jednu pravdu. Lásky se nedá ani vyprositi, ani vynutit. To je má konečná odpověď.“

Trpaslík zůstal chvíli stát beze slova, bez hnutí. Pak se prudce otočil a odcházel. Jeho černý průvodce se zvedl a šel za ním.

Za oběma zapadly dveře. Gertruda a Fatima pak slyšely už jen řinkot řetězů a hřmot zasouvání závor.

Uplynula hodina. V podzemí vládlo nerušené ticho. Náhle se opět ozvalo řinčení řetězů a rachot závor. Dveře se otevřely.

Z úst obou dívek se ozval radostný výkřik. Na prahu spatřily Norberta Maunyo.

„Gerto!... Slečno Kersainová!“ zvolal mladý muž. „Nenadál jsem se štěstí, že se s vámi setkám tak brzy ... Odpusťte mi, že jste se mou vinou octla ve vězení.“

„Odpustit vám?“ odpověděla Gertruda. „Nevím co. Jestli je někdo vinen, že jsme věznění, jsem to především já. Ale co je se strýcem a Mabrukim?“

„Neviděl jsem je od chvíle, kdy jsme snědli ty fíky, které byly napuštěny nějakým uspávacím prostředkem. Také si nedovedu představit, kdo nás to vlastně vězní.“

„Vy to nevíte? Rhadamehský trpaslík. A příčina? Zalíbila jsem se mu. Tedy zajetí i věznění je vina má. Kaddúr mi nabídl, abych se stala jeho ženou ...“ A Gertruda krátce vypověděla, co zažila po svém probuzení.

„Říkal, že je běloch jako já,“ zakončila. „A já mu věřím. Jeho způsob myšlení rozhodně není východní, arabský.“

„Máte asi pravdu,“ potvrdil její mínění Mauny. „Jeho tvář nemá černošské rysy, odulé rty a zploštělý nos. Zde na Východě lidé znají mnohé prostředky, jak měnit barvu vlasů i pleti. Když vidím nádheru vašeho vězení — já jsem totiž trčel v docela jiném —, jsem ochoten uvěřit i to, že je nějakým vlivným člověkem Mahdíova hnutí. Jedině tím si mohu vysvětlit přátelský postoj Šerofů k nám v době, kdy vše kolem bouřilo proti Evropanům. Situace se změnila teprve od chvíle, kdy k nám Kaddúr přišel s mokaddemovým dopisem a náhle tak tajemně zmizel. Vzpomínáte si? Marně jsem

hloubal, co jsme mu udělali. Teď už vím. Poprvé si vás podrobněji všiml, vás a vaší krásy. Tehdy se díval jen a jen na vás. Zamíloval se do vás.“

„Naneštěstí asi máte pravdu,“ řekla Gertruda. „Škoda že se to stalo. Chudák! Vlastně je mi ho líto. Neuvědomuje si, že pro jeho postavu se do něho nezamiluje žádná žena. V mém případě by ovšem neměl naději, i kdyby byl krásný jako Adonis a bohatý jako Kroesus. Také jsem mu to jasně řekla.“

„Chudák je opravdu. Ale tihle malí lidé bývají někdy mstiví. Svět je k nim nespravedlivý pro jejich vadu, za kterou nemohou, a oni se za tu nespravedlnost zase mstí světu. Všem lidem. Rozhodující je, co vlastně chce a co opravdu zmůže.“

Sotva domluvil, otevřela se výplň ve zdi a Kaddúr se objevil v čele černé stráže. Norbertovi bylo okamžitě nápadné, že jeho černí průvodci se dopodrobna podobali Šakovým bojovníkům. Stejně postavy, stejný ústroj, stejné zbraně.

„Co chci a co zmohu, to se brzy dovíte,“ odpověděl trpaslík na poslední Norbertova slova. „Vaše štěstí, že jsem vás všechny vyslechl. Chtěl jsem donutit slečnu Kersainovou, aby se stala mou ženou. Už nechci, leda by ona sama změnila svou vůli. Chtěl jsem toho dosáhnout výhrůžkou, že dám zmučit vás, jejího strýce i vašeho černého sluhu. To bych přece zmohl, ne? Ani to teď nepřichází v úvahu, protože jsem z vašeho rozhovoru poznal, že máte cit pro ubohé, pro trosečníky života. Ale jedno udělat chci, udělat musím: zničit vaše dílo, pane doktore Mauny. Myslil jsem, že je budu moci zachovat a využít z něho mnohé pro dobro ubohých lidí zdejšího kraje. To bylo tehdy, když jsem ještě věřil, že se slečnou Kersainovou po boku a s její pomocí budu spravovat Súdán pro dobro Arabů i Evropanů. To minulo. Jen Mahdí může osvobodit Súdán od egyptské tyranie. A Mahdího náboženské city by váš podnik urážel, pane doktore. Proto musí zmizet.“

Odmíchl se, jako by očekával námitky nebo nějaký návrh.

Norbert s Gertrudou se na sebe dívali, ale mlčeli. Byli ohromeni Kaddúrovou řečí, pronesenou v čisté franštině a tak ryze evropsky.

„Musíme tedy na Tebhalí,“ pokračoval Kaddúr, když se nedočkal odpovědi. „Splnit úkol, o kterém jsem mluvil. A ještě jeden

další... Vy pojedete se mnou jako moji zajatci... Teď pan doktor Mauny musí s námi. Dámy mohou být bez starosti. Nic se mu nestane. Jen se setká s panem doktorem Brietem a s Mabrukim v lepším vězení, než bylo to dosavadní. Zde ho nechat nemohu. To by bylo proti společenským pravidlům, že ano?“ ukončil žertovně.

XIV

VÁLEČNÍCI Z KRAJE VELKÝCH JEZER

Sir Frederick Coghill odpočíval po noční hlídce. Stovkou černých válečníků z kraje velkých jezer byla bezpečnost Tebhalí zajištěna, ale po odchodu Mauného a Mabrukiho nastala svízele s velitelstvím obrany. Prakticky zbyli pro tuto službu jen tři lidé: Coghill, Virgil a Tyrrel. Museli se střídát po osmi hodinách. A práce nebyla snadná. Dohlížet na střídání černých stráží, na práci dělníků a ve dne navíc ještě dalekohledem pozorovat okolí.

Dnes Freddiemu služba skončila o půlnoci, kdy ji předal Virgilovi. Probudil se s rozbřeskem nového dne a teď odpočíval v křesle pod Maunyovým přístřeškem. A Mauny byl předmětem jeho myšlenek i obav. Co se stalo, že se tak dlouho nevrací? Jeho znepokojení zmírňovala poněkud zpráva, která se přes Berber dostala až na Tebhalí, že obrany Chartúmu se ujal Gordon.

Z myšlenek ho vyrušil příchod Virgilův.

„Sire,“ po vojensku hlásil bývalý alžírský střelec, „na poušti se objevila větší ozbrojená jednotka a zřejmě míří sem k nám. Myslím, že bychom ji měli zastavit už dole před vesnicí.“

„Správně. Vezměte si ty černé válečníky, kteří se projeví jako nejlepší střelci. Já jdu na hvězdárnu. V případě potřeby vás podpořím střelbou z kulometu nebo z děla... Ale snad se to vrací pan Mauny. Už měl být zpátky dávno.“

„Provedu,“ odpověděl Virgil a spěšně odešel.

Vybral si třicet černých bojovníků, vydal jim zbraně a poklusem se rozběhli dolů po cestě. Za dvacet minut se jejich četa dostala k vesnici. Zde Virgil zanechal deset mužů jako zálohu, krytou

domky, a ostatní odvedl do vzdálenosti dvojnásobného dostřelu pušky od vesnice. Tam jimi po obou stranách obsadil cestu.

Příchozí nedali na sebe dlouho čekat. Když se objevili za zákrutem, Virgil poznal, že je to karavana o síle asi dvou set mužů, skoro vesměs pěšáků. Jinak tu byl jen jeden jezdec na koni, asi velitel, a čtyři velbloudi.

Když se karavana přiblížila, Virgil s hrůzou zpozoroval, že na velbloudech sedí jeho pán, doktor Briet a Mabruki, všichni spoutaní. Na čtvrtém velbloudu byl stan, v jakém obyčejně cestují ženy. V jezdcí na koni poznal — černého trpaslíka rhadamehského.

Vyběhl na cestu a přilícil pušku.

„Stůj!“ zvolal. „Ani o krok dál!“

Kaddúr byl překvapen nečekaným odporem. Ale asi odhadl, že jeho oddíl má početní převahu. Předjel a odpověděl Virgilovi:

„Z rozkazu rhadamehského mokaddema přicházím obsadit Tebhalí.“

„Já nemám s mokaddemem žádnou smlouvu,“ odsekl mu Virgil. „A tím méně budu poslouchat tebe! ... Jen můj pán a velitel mi může něco takového nařídit. Ale ne velitel v poutech. Okamžitě ho propusť a všechny ostatní s ním. Pak teprve můžeme jednat.“

„Já ti zase nařizuji, abyste složili zbraně a ustoupili. Jinak vás rozdrtíme!“

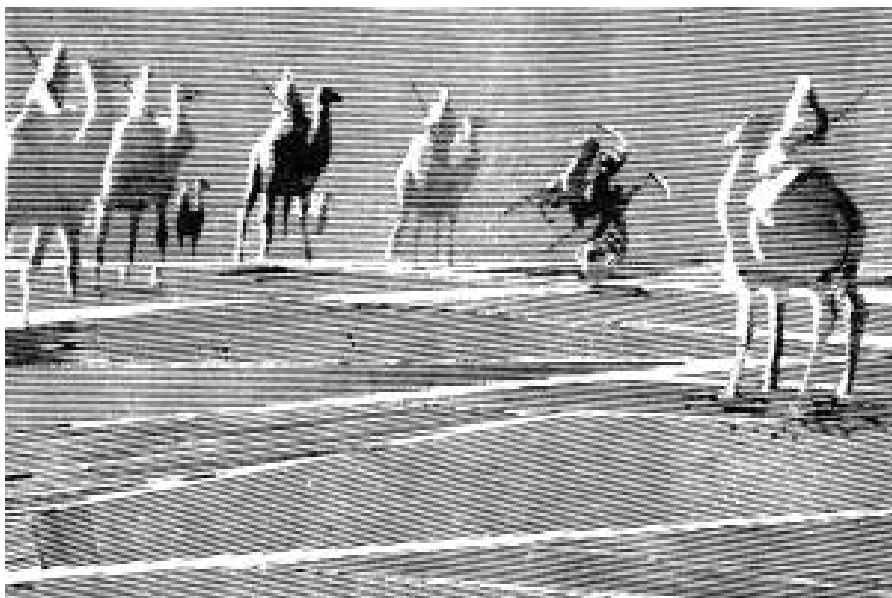
„Složít zbraně? ... To tak, ty skřete! ... Pozor! K líci zbraň!“ velel svým lidem.

K jeho velkému překvapení se černí bojovníci sice vztyčili, ale pušky nepozvedli. Jen Šaka mu přiskočil po bok. Bez ručnice, pouze se štítem a kopím. Své kopí pozvedl tak, že jeho hrot směřoval k zemi.

Na druhé straně stejné překvapení zažíval i Kaddúr. Na jeho povel se v jeho doprovodu nepohnula ani noha. Jen náčelník jeho oddílu postoupil o několik kroků. Také on držel v ruce oštěp s ostrým směřujícím k zemi.

„Synové kraje velkých jezer nebojují nikdy proti sobě,“ slyšel Virgil vysvětlovat Šaku.

„Na druhé straně jsou naši bratři. Proti těm nepozdvihneme zbraně,“ v stejnou chvíli volal na Kaddúra náčelník jeho oddílu.

Kaddúr vytasil palaš. „Nařizují vám to, vpřed!“ velel.

„Nebojujeme proti bratřím,“ ozvalo se jeho mužstvo sborem. Kaddúr zrozpačitěl... Pak nařizoval:

„Čelem vzad! ... Odchod!“

To se však nehodilo Virgilovi. Odhodil pušku a vytasil šavli.

„Chtěl jsi boj!“ vykřikl na Kaddúra. „Máš ho mít! Braň se!“

Virgilova slova vyvolala nadšené výkřiky synů velkých jezer na obou stranách. Souboj vůdců, to odpovídalo jejich zvykům.

Virgil zaútočil. Kaddúr dokázal, že ani on není zbabělý, že nenosí palaš jen jako ozdabu. Lehkým pohybem změnil směr Virgilovy šavle a jeho palaš se mihl. Virgil ránu zachytil, ale damascenská ocel trpaslíkova palaše byla lepší než ocel Virgilovy šavle, která se rozlétla na dva kusy.

Kaddúrův palaš se znova pozvedl... Nedopadl však, protože Virgil bleskurychle přiskočil k trpaslíkovu koni, uchopil jezdce za krátkou nohu a svrhl ho s koně.

Arabský hřebec poděšeně uskočil a Virgil se na Kaddúra vrhl. Měl v úmyslu protivníka zaškrtit, ale ucítil pod rukou jen bezvládné

tělo. Kaddúr dopadl na hlavu a ztratil vědomí. Virgil zdvihl trpaslíkův palaš a jeho hrot opřel o prsa padlého. Pak se rozhlédl.

Černý velitel nepřátelského oddílu ležel v prachu u jeho nohou.

„Jsi vítěz,“ pravil. „Netrestej nás přísně!“

„Jsou to naši bratři,“ přimlouval se Šaka.

„Kdo mluví o trestu?“ odpověděl Virgil. „Přemohl jsem jen tady toho. Propadl mi životem nebo svobodou. Jeho majetek je můj. Kaddúr zůstane mým zajatcem a mým majetkem se stane jeho hřebec i čtyři velbloudi se všemi zajatci. To jsou mé podmínky. Vstaň a řekni, zda s nimi souhlasíš.“ Obrátil se přímo k ležícímu náčelníkovi trpaslíkových černochoů.

Muž okamžitě vyskočil, ale neodpověděl. Místo odpovědi nastalo všeobecné křepčení a vzájemné objímání všech synů kraje velkých jezer bez ohledu na příslušnost k té nebo oné straně.

Virgilovi nezbylo, než aby se sám postaral o zajatce. Zbavil je pout a hlásil Norbertovi:

„Předávám vám velení, veliteli.“

„Šako!“ zavolal Norbert.

Šaka se vynořil z křepčícího zástupu a přistoupil k Norbertovi s hlubokou úklonou:

„Přeješ si, pane?“

„Doprav zajatce nahoru a odevzdej ho tam mému zástupci. Ručíš mi za něj svou hlavou. A dej tam dopravit koně i všechny čtyři velbloudy. Ty, Virgile, jdi s nimi a dohlédni, aby vše bylo řádně provedeno. Pak se i s Šakou vraťte sem. Dojednáme mír.“

Zatímco Virgil s černochoy, kteří nesli tělo zajatcovo na štítě, a s osvobozenými zajatci na velbloudech stoupal po serpentínové cestě, Norbert se obrátil na náčelníka trpaslíkových černochoů.

„Jaké je tvé jméno, náčelníku?“ ptal se.

„Dinga, Šakův pane.“

„Nuže, Dingo, nevstoupil bys se svým lidem do mých služeb, když jsi ztratil pána?“

„Neztratil jsem pána, Šakův pane. Byl jen velitelem výpravy a jemu jsme věrnost nepřísahali. Přísahali jsme Mahdímu. Musíme se proto k němu vrátit.“

„Pak se může stát, že se znovu setkáte se Šakou a s jeho lidem jako nepřátelé.“

„Zas nebudeme bojovat. Ale vrátit se musíme.“

Proti prostým, ale rytířským zásadám synů kraje velkých jezer se nedal uplatnit žádný protinávrh. Musilo se stát tak, jak Dinga řekl. Norbert ho mohl jen požádat, aby se svým lidem přijal občerstvení.

„Přijímáme, Šakův pane. A mám prosbu. Naříd' svému podnáčelníkovi Virgilovi, aby nám ponechal zásoby a zbraně, které mu patří jako vítězi... Čím více potravin budeme mít, tím později se vrátíme k Mahdímu.“

Mauny pochopil černochovu diplomacii. Dinga mu nepřímou říkal, že sice bude musit oznámit, co se stalo v Tebhalí, ale že se to stane tak pozdě, jak jen to bude možné. Nabízel tím lhůtu k přípravě obrany před novým útokem a sobě zajišťoval co nejpozdější opětovné setkání se Šakou jako s nepřítelem.

„Potraviny si ponecháte a zbraně taky. Kromě toho vám vrátím velbloudy a dám je naložit potravinami ze svých zásob.“

„Jsi moudrý, Šakův pane. A byl bys ještě moudřejší, kdyby ses dal se svými dovést Šakou do kraje velkých jezer. Tam jsou místa, kam se Mahdí nedostane. A odtamtud vede cesta na druhou stranu, kde prý jsou také bílí.“

„I ty jsi moudrý, náčelníku. A jsi dobrý ... Ale musíš zpět k Mahdímu a já musím zůstat zde.“

Mezitím se vrátil Virgil se Šakou, za nímž šli všichni jeho válečníci.

„Rozkaz je proveden,“ hlásil Virgil. „Kaddúr je v místnosti, kde dříve byli jednatelé. Je stále v bezvědomí a pan doktor Briet ho ošetřuje. Vstup do místnosti střeží Smith. Tak to nařídil sir Coghill. Ten se stará o dámy, které jsou ze všeho strašně nervózní.“

„Děkuji, správně jsi vše zařídil. Ale řekni mi, proč s tebou jdou Šakovi lidé?“

„Šaka říkal, že bude velký mírový palaver a u toho prý musejí být všichni.“

„Dobře, je to asi jejich mrav.“

„Šako,“ obrátil se pak arabsky na černého náčelníka. „Dinga dostane velbloudy, které mu daruji. Dej je přivést do vesnice ke

skladišti potravin. Ty, Virgile, dej na ně naložit potraviny, které můžeme postrádat. Tolik, aby stačily pro ten mírový palaver a ještě trochu zbylo Dingovi na cestu ... Jste spokojeni, Šako a Dingo?“

„Jsi dobrý a milosrdný, Šakův pane,“ odpověděl Dinga. „Škoda že nemůžeme zůstat u tebe.“

Oba černé oddíly se promísily ve společném houfu. Když byly dovezeny potraviny, zaplály ohně a ozval se i zvuk tamtamů.

Šaka s Dingou se přidružili ke svým válečníkům a Norbert s Virgilem se vydali po serpentinové cestě vzhůru.

Mladý vědec si konečně mohl stisknout ruku s Freddiem a doplnit to, co baronetovi už pověděly Gertruda a Fatima. Virgil šel pro lékaře.

Briet oznámil, že Kaddúr se dosud neprobral k vědomí, přes jeho veškerou snahu. Utrpěl těžký otřes mozku a nelze ještě určit, jaké následky z toho vzniknou. Pak se všichni rozhovořili o situaci.

„Myslím, že pan doktor Briet se musí postarat, aby se Kaddúr brzy a docela uzdravil,“ mínil Coghill. „Podle toho, co jsem slyšel od slečny Kersainové i od Norberta, to nebude jen tak nějaký bezvýznamný služebník Mahdíův. Je tedy pro nás cenným rukojmím, kdyby došlo k nejhorsšímu. Norbertovi se snad podaří dohodnout se s ním, jako se mu to podařilo už jednou. Kdyby se za nás chtěl Kaddúr přimluvit u Mahdího, mohli bychom se stát ostrůvkem klidu v nastávající bouři a dokončit své práce. Není vyloučeno, že Kaddúr je natolik vlivný. Určitě jen on rozhodoval o šerofských dělnících. Začali nám odcházet, když se na nás z nějakého neznámého nám důvodu rozhněval.“

„Kolik těch šerofských dělníků vlastně ještě máme?“ přerušil ho Mauny.

„To je právě to — ani jediného. Krátce po vašem odchodu byla v Abd el Zengírově stanu zase velká schůze. Mluvil tam prý nějaký cizí Arab, asi posel. Druhého dne ráno přišel Abd el Zengrí s deputací. Žádali pro všechny Šerofy doplatek mzdy nebo pro každého potraviny na osm dní.“

„A co jste jim dal?“

„Potraviny. Stejně byly určeny pro ně. Pak hned odešli. Sledoval jsem jejich odchod dalekohledem. Zamířili jižnějším směrem, než kdyby jejich cílem byl Berber a pak Suákin.“

„Kolik dělníků nám ještě zbývá?“

„Jen osmadvacet, ale nepotřebujeme jich víc. Sklovitý podklad pod horou je hotov. Poslední tři dny insolátory pracovaly jen u nabíjení baterií a při vodním čerpadle. Však už jsem na vás netrpělivě čekal, Norberte, abyste určil další práci. Co vlastně ještě chybí?“

„Chybí toho ještě mnoho. Znamená to asi tak měsíc práce pro šedesát paží, které nám zbývají. Především musíme smontovat kabinu, abych jí mohl použít, až se Měsíc přiblíží k Zemi.“

„Vy chcete na Měsíc?“ zvolala Gertruda. „A sám?“

„Docela na Měsíc ne,“ s úsměvem jí odpověděl Norbert. „Pověděl jsem vám a vašemu otci přece už v Chartúmu, že nemám v úmyslu přitáhnout Měsíc až k Zemi a vyvolat nebezpečí srážky s ním. To by byla katastrofa pro celý svět. Něco takového se sice říkalo na valné hromadě akciové společnosti Selene Company Limited, ale to byla naše jediná možnost, jak uchránit majetek akcionářů před velkopodvodníky. A kromě toho dobrý plášťik pro můj skutečný záměr. Chci ovlivnit měsíční dráhu, aby se náš odvěký společník přiblížil k Zemi. Ale jen natolik, aby se poměr přitažlivosti mezi Zemí a Měsícem změnil podle mého výpočtu. Síla, jejíž ukázkou jste viděla, dopraví kabinu na hranici vzájemné přitažlivosti obou těles. A tam se musím podívat, jestliže mám pokračovat na svém vědeckém úkolu ... Ale nepoletím sám. V kabině se mnou bude Virgil.“

„To celé čtyři neděle bude trvat práce na kabině?“ ptal se Freddie.

„Pouze pět dní, počítajíc v to i zamontování padáků. Ale kabina musí dostat přesný směr podle propočtu. Jinak bychom se mohli dostat někam, kam nechceme. Její směr zajistí šachta ve středu hory. Ale tam pro ni musí být upravena dráha. A to bude zdoluhavá práce.“

„Dokdy musí být všechno hotovo?“ zajímal se doktor Briet. „Nebo na čase nezáleží?“

„Záleží. Přesně za dvaadvacet dní bude šachta v poloze, kterou potřebuji. Dráha musí být hotova alespoň tři dny předtím. Jinak bych musil čekat nových sedmapadesát dní.“

„Myslíte, že nám Mahdí dopřeje tolik času?“ ironicky se zeptal Coghill. „Tak se mi zdá, že své sázky určitě vyhraji.“

„Spoléhám na jednání s Kaddúrem,“ odpověděl mu Norbert. „A na pana doktora Brieta, že ho nenechá umřít. Trochu také na generála Gordona, že Mahdího hodně dlouho zdrží před Chartúmem... A že ho tam rozdrťí,“ dodal rychle, když si uvědomil přítomnost Gertrudinu.

XV

ČERNÁ STRÁŽ ODCHÁZÍ

Uplynulo osm dní. Kaddúr nezemřel. Doktor Briet prohlašoval, že už je úplně zdrav. Ale Norbert Mauny byl zklamán v naději na dohodu s ním a na jeho zákrok u Mahdího. Kaddúr znova oněměl a nic ho nedokázalo přimět k jedinému slovu. Trpaslík skoro stále spal a donášené potraviny se sotva dotkl.

„Odhadl jsem ho správně už v Rhadamehu,“ řekl doktor Briet, když Kaddúrovo chování budilo všeobecný podiv. „Rozhodně zná tajemství indické jógy, dokonalého ovládnání těla vůlí. Nemusil by vůbec jíst dlouhý čas, a přece by nezemřel. Měřil jsem mu tep a tělesnou teplotu ve spánku. Tep klesá na třetinu normálu a teplota skoro na dvacet stupňů. Je však možné, že o mém měření dobře věděl a že tep i tělesnou teplotu záměrně snížil svou vůlí v době, kdy jsem měření prováděl.“

Norbert Mauny se nedočkal jednání s Kaddúrem, ale neuspěl ještě jinde. Kabina byla už dávno hotova, avšak práce v šachtě postupovala velmi pomalu, jestliže se to dalo nazvat postupem vůbec. Arabští dělníci nedovedli pochopit, co se na nich chce, a byli jen nevykonnými pomocníky. Skutečnou práci, která byla velmi náročná, vykonali vlastně Mauny, Virgil a Tyrrel. Časem zaskakoval

i Coghill. Pomáhal ze všech sil a úspěšně, ale prohlašoval, že jeho práce není fair, protože je v rozporu s jeho sázkami.

Norberta napadlo, že by si mohl zajistit pomoc pánů jednatelů. Dal si předvést Wagnera a zaútočil na něho připomínkou jeho vědecké minulosti.

„S tím mi dejte pokoj!“ odsekl Wagner. „A s tou vaší vědou zvlášť! Co má vědec z toho, když na něco přijde, něco objeví. Smetánku slíznou jiní. Hloupý může být člověk v mládí, ale když přijde k rozumu, tak se má starat, aby měl co nejméně ze života při nejmenší námaze... Však to poznáte sám!... Co máte z té své dřiny? Pravděpodobně ještě přijdete o krk.“

„Když přijdu o krk já, přijdou o něj všichni zde a vy také,“ namítl Norbert.

„To jste vedle jako jedle,“ zachechtal se Wagner. „My už jsme si to zařídili. Hned tehdy, když jsme chtěli, abyste tady všechno pověsil na hřebík a práskl s námi do bot. A když vy jste nechtěl v zájmu své vědy a z pocitu nějaké té vaší ideální povinnosti.“

„Víte však, jak se takové jednání nazývá mezi čestnými lidmi?“

„Jen to řekněte rovnou. Já nejsem choulostivý. Jsem zrádce, zbabělec, kořistník, příživník. Ale poznal jste už nějakého čestného člověka? Já ne!... A jste vy čestný člověk, když jste nám sebral nádherný obchod, který jsme si připravili a do kterého jsme vložili všechnen svůj majetek? Co jste pro nás? Taky jen kořistník a příživník! A zrádce našich akcionářů! Pověsil jste jim na nos zrovna takového bulíka jako já!... Ovšem, vy v zájmu vědy a lepšího příští lidstva!... Snad v tomhle zájmu jste nás taky dal zavřít, ne? ... Kdo vám dal právo zbavovat nás svobody? ... Co tomu říkáte vy, pane šlechtici?“ obrátil se na sira Coghilla, který byl jednání přítomen jako tichý svědek.

„Škodili jste společnosti, které jste měli sloužit,“ krátce odpověděl Freddie.

„Škodili, neškodili... Už jsem přece řekl, chránili jsme si do budoucnosti krk. Ve vašich kruzích se tomu říká diplomacie. Vy jste nás okradli taky diplomaticky!... Ale nechme toho! Nikam by to nevedlo. Podle stanov máme revidovat. Revidovat budeme, jiného nic neděláme.“

Nezbylo než dát Wagnera odvést k jeho druhům.

„To jste si mohl ušetřit, příteli,“ řekl Freddie Norbertovi po Wagnerově odchodu. „Co jste chtěl docílit u takového sobce, trosečníka života z vlastní viny? To se dřív dohodnete s Kaddúrem.“

„Doufal jsem, že jako vzdělaný člověk se v hodině nebezpečí vzchopí.“

„Neznáte lidi. Nesud'te každého podle sebe!“

Nebezpečí skutečně hrozilo, třebaš v okolí Tebhalí byl dosud klid. Mabruki vysílal černé zvědy daleko do kraje. A dovídal se od nich, že mahdistické tlupy se už objevují i v okolí Berberu.

O skutečné situaci věděli všichni kromě Gertrudy a Fatimy. Gertruda se nevzdávala naděje, že dnes nebo zítra se na Tebhalí

objeví její otec. Každého dne vystupovala do kopule hvězdárny a vyhlížela dalekohledem, zda otec už nepřijíždí.

Norbert a Briet před ní zprávy Mabrukiho přísně tajili a neodvažovali se prozradit jí láskyplný klam pana Kersaina. Milující otec chtěl dceru ochránit před hrůzami obležení a zatím ji poslal vstříc nebezpečí ještě vážnějšímu, než jaké ohrožovalo jeho. Už v zájmu svého zdraví se Gertruda nesměla nic z toho dovědět.

Byl skoro zázrak, že vojska Mahdího se dosud neobjevila na dohled z Tebhalí. Vysvětlení se jim mělo dostat už příštího dne, ale zároveň mělo vzrůst i nebezpečí.

Mabruki oznámil Norbertovi, že si s ním přeje mluvit Šaka. Norbert přijal náčelníka černých ochránců na hvězdárně ve společnosti Coghillově.

Šaka vstoupil a hluboce se uklonil.

„Velký náčelníku,“ začal, aniž vyčkal dotazu, co si přeje. „Dinga ti vzkazuje pozdrav a lásku. Jazyk jeho posla ti praví mými ústy: Nikdy jsem se svými nevstoupil do tábora Vzneseného. Nikdo neví, co se stalo v Tebhalí. Dinga nezrušil své slovo, byl slibu zbaven. Dva dny pochodu před Chartúmem jsme narazili na velkou skupinu lidu z kraje velkých jezer, muže, ženy a děti. Ale mužové měli na krcích šebbahy, otrocká jha, a ženy a děti byly vlečeny na provazech. Vedli a vlekli je jezdcí, služebníci Mahdíovi. Udeřili jsme na otrokáře. Neodolali naší zlobě a zbraním, které jsi nám milostivě ponechal. A my se teď vracíme do kraje velkých jezer, abychom vyhnali nebo pobili nájezdníky, kteří plení vesnice a lid odvádějí do otroctví... A prosím tě, velký náčelníku, propusť milostivě Šaku a jeho bojovníky ze služeb svých, abychom byli silnější proti násilníkům. A jestliže můžeš postrádat nějaké pušky, dej mu je, ó velký náčelníku. I dlouhé nože, co z pušek dělají oštěpy... Dinga ti to nezapomene! Až zvítězíme, pošle ti tři velbloudí náklady sloních zubů.“

Norbert Mauny přeložil Šakova slova baronetovi a tázavě se na něho zadíval.

„Jdu se poradit s Mabrukim,“ odpověděl mu Freddie. „Jen ten nám může říci, co máme udělat.“

Vrátil se za chvíli. Mabruki přišel s ním.

„Lháře jsi udělal ze starého člověka, ó Šako,“ začal Mabruki hned plísnit černého náčelníka. „Břicha jste si cpali v době klidu a opouštíte nás v době nebezpečí. Tvé slovo je jako chmýří, s kterým si hraje vítr nad pouští!“

„Odpusť, otče, trpce pravdivá jsou tvá slova, ale volá Dinga a jeho slova jsou kvílením lidu z kraje velkých jezer. Můžeme nechat bez pomoci náš lid, který je odvlékán do otroctví a zabíjen? Kde jsou naše vesnice? Vítr rozvál popel z nich! Co se stane s dětmi našeho lidu? Surový otrokář je nahází do hořících chat, protože by nevydržely pochod pouští... Ano, Šaka je lhář, ale není zrádce. Za plné břicho nenechá bez pomoci lid svého kraje. Snad zahyne s ním, ale dřív mnohého nájezdníka pošle do temnot smrti.“

Norbert a Freddie se při slovním souboji obou černochů tiše radili. Norbert pak zasáhl:

„Řekni mi, Šako, povede tvá cesta přes kraj dárfúrský?“

„Nevím, kudy bude cesta volná, ale Dárfúr je v našem směru.“

„V jakém poměru jsi ty a tvoji lidé k našim dárfúrským dělníkům? V přátelském nebo nepřátelském?“

„Není krve ani msty mezi námi, ale nenaplili jsme si do dlaní slib přátelství.“

„A kdy bys chtěl odejít, Šako?“

„Tvá vůle rozhoduje, velký náčelníku, který máš mé slovo.“

„Poslyš tedy! Propustím tě na pomoc tvému lidu a dám ti dvacet pušek s dlouhými noži, abys byl silný. Ale dříve musíš se svými válečníky rozbořit a zničit všechny stavby a domky na úpatí hory. A naše dělníky, osmadvacet hlav, bezpečně doprovodíš na hranice jejich domova, dárfúrského kraje. Za každou jejich hlavu mi ručíš hlavou svou. Víš, že jsem pánem Měsíce. Ten půjde s tebou a poví mně, jak jsi splnil slib, který mi dáš. Porušíš-li jej, duch Měsíce zničí tebe i všechny tvůj lid... Slyšel jsi, ó Šako?“

„Šaka slyšel a Šaka splní rozkaz! Při východu pána noci se zaváže přísahou krve Šaka i všichni jeho bojovníci.“

„Jdi tedy s pokojem. Až ty a tvoji bojovníci provedou všechny práce, budete moci odejít. Zatím převedte ty tři zajatce zdola sem nahoru do prázdného skladiště vedle malého černého muže. A zastav se u Bu Saida, nejstaršího z dárfúrských dělníků. Požádej ho, aby ke

mně přišel. Ale přísahu pánu noci nesložíš dnes, nýbrž až třetího dne od dnešního večera. Pán noci vstane v ten večer v doprovodu svého šakala, který je šakalem smrti pro ty, kdož jsou věrolomní.“

Norbert věděl, že za tři dny Měsíc doroste právě do první čtvrti a že bude v dosti těsné konjunkci s Venuší. Chtěl tohoto úkazu využít, aby Šaka skutečně dopravil dělníky do jejich domoviny, jestliže budou s jeho doprovodem souhlasit.

„A teď abychom se na chvíli věnovali doktorovi a slečně,“ navrhol Freddie, když Šaka odešel. „Mabruki nám přijde povědět, až se dostaví Bu Said.“

Přešli do sálu rukojetí, kde už byli netrpělivě očekáváni.

„Co se stalo, že jste tak dlouho jednali?“ přivítala je Gertruda otázkou.

Norbert jí pověděl o příchodu Dingova posla, o Šakově žádosti i o svém opatření v zájmu bezpečnosti dárfúrských dělníků. Pro její útěchu pak dodal:

„Zdá se, že Mahdí znova začíná pronikat na jih. To by naznačovalo, že se mu před Chartúmem nedaří. Snad tam dokonce utrpěl od Gordona porážku.“

„Pak tedy tati bude moci přijet. Jak jsem ráda!“

„Ale proč se zbavujete i dárfúrských dělníků, když nám odchází černá stráž?“ divil se doktor Briet. „Mohli bychom je vycvičit ve zbrani, aby nám v případě potřeby pomohli hájit naši stanici.“

„Ano, kdybychom jim mohli věřit,“ za Norberta odpověděl baronet. „Kdysi jste líčil mentalitu Arabů a já dnes vím, že jste tehdy měl zcela pravdu. Kdyby se objevilo skutečné nebezpečí, mohl by k nim přijít nějaký posel ve jménu velkého proroka a měli bychom vnitřního nepřítele ve svých zdech. Nepřítele, kterého bychom si proti sobě sami vyzbrojili a vycvičili.“

„Přítel Freddie zapomněl říci, že nemáme v úmyslu arabské dělníky propouštět nebo vyhánět,“ doplnil Norbert. „Ponecháváme jim plně na vůli, zda chtějí odejít nebo zůstat. Ale myslím, že odejdou, jakmile se dovědí, že nás opouští černá stráž. Mým úmyslem je, aby se dostali bezpečně domů.“

„A bylo by nejlíp, kdyby odešli,“ dodal Coghill.

„Ale co bude s námi?“ trval na svém doktor Briet.

„My musíme zůstat tady, to je naše jediná naděje,“ vysvětloval Freddie. „Je vyloučeno, abychom šli se Šakou do krajů, kde zuří boje. Do Suákinu bychom asi nepronikli. A ani nevíme, jak to dnes v Suákinu vypadá. Zde máme naději, že unikneme pozornosti, neboť naše stanice nestojí při žádné cestě, dokonce ani při nejdlehlší stezičce. Jsme v úplné pustině, v kraji, který nemá nejmenší strategický význam.“

„A musíme tu přece počkat na otce,“ dodala Gertruda.

Její slova dokonale umlčela jakékoli další protesty a námitky lékařovy. Nemohl Gertrudě odporovat. Musil by jí povědět pravdu, a to nechtěl. Vynasnažil se proto sám, aby se rozhovor dostal na jiné pole. Začal líčit svá pozorování při ošetřování Kaddúra. Nemluvil však dlouho. Do sálu vstoupil Virgil. Hlásil, že černá stráž dopravila do stanice na určené místo všechny tři jednatele. Šaka mu řekl, že mají být dopraveni do malého skladiště vedle Kaddúra, a on se přichází ptát velitele, zda to skutečně tak nařídil a proč.

Nezbývalo, než aby Norbert vypověděl vše od začátku i Virgilovi. Při četných Virgilových poznámkách a kritikách na účet Šakův se vyprávění protáhlo až do chvíle, kdy se ozvalo zaklepání a ve dveřích se objevil Mabruki.

„Bu Said čeká na hvězdárně, pane,“ oznamoval.

Norbert a Freddie se omluvili přítomným a odešli s Mabrukim. Bu Said, přítlostlý Arab nearabsky plných tváří, čekal v křesle, kam ho usadil Mabruki. Teď povstal, pozdravil a ptal se:

„Jaké je tvé přání, pane?“

„Dal jsem tě zavolat, abych se s tebou poradil,“ odpověděl Norbert a potřetí musil vyprávět, co a jak se stalo. „Nevím,“ zakončil, „zda za takových podmínek chcete u nás zůstat, nebo se vrátit domů. Šaka a jeho lidé půjdou podle hranic vašeho kraje a doprovodí vás tam, budete-li chtít.“

„Chceme domů,“ odpověděl Bu Said. „Dnes už odešli všichni z vesnice obchodníků a my jsme se ještě před tvým pozváním rozhodli, že půjdeme také ... Ale ne s těmi černými. Třeba by nám někde v poušti podřezali krky, aby se zmocnili toho, co jsme si uspořili ze mzdy a co ještě dostaneme.“

„To vše záleží jen na vás. Řekni, jsou mezi vámi někteří, kdo jsou nebo byli bojovníky a nebáli by se použít střelné zbraně?“

„Někteří jsou, asi tak deset mužů. Ale zbraně nemáme, jen nože.“

„Vyzbrojím vás na cestu. Dostanete deset pušek a dostatek nábojů. Ostatní dostanou nože, které se dají připevnit na pušky nebo také na násady lopat. Vzniknou tak dobré a pevné oštěpy. Těch deset bojovníků vycvičíme, jak s puškami zacházet. Samozřejmě dostanete i potraviny a mzdu, jako byste pracovali až do konce měsíce.“

Při posledních Norbertových slovech Arabova očka zazářila.

„Alláh je milosrdný k milosrdným,“ pravil.

„A kdy chcete odejít?“ pokračoval Mauny. „Před Šakou nebo až po něm?“

„Raději až po něm, abychom ze stop mohli vyčíst, kam ti černí šli.“

Mauny chtěl zmírnit Arabovu nedůvěru, a proto mu řekl o Šakově slibu, že složí přísahu krve Měsíci a zaváže se mu svou hlavou doprovodit dělníky bezpečně až k hranicím jejich domova.

„Ať přísahá, když chce, ale co je přísaha pro takového divocha, který Alláha nezná... My půjdeme teprve druhý nebo třetí den za ním.“

„Pak před Šakou ani před nikým z jeho lidí neříkejte, že chcete odejít. A nedivte se, až dole pod horou budou černoši bourat všechny stavby. I dělnické domky. Nařídil jsem jim to.“

„Proč bychom se divili, nám je to jedno. My v domcích nebydlíme, bydlíme ve stanech. A ty jsou dost daleko od stavení. Domky jsou tu po Šerofech. To jsou synové města a libují si ve zdech. Před černochoy budeme mlčet, o odchodu neřekneme nic, je to v našem zájmu ... A tobě za sebe i všechny děkuji. Alláh ti stokrát odplatí, co děláš pro nás.“

Bu Said odešel s mnohými poklonami a díky. Norbert mohl být jist, že odcházejí alespoň jako přátelé ti, kdo nebyli schopni být ochránci.

Arabovo rozhodnutí zjednodušovalo vše. Šaka nebude musit přísahat a bude moci se svými odejít, jakmile strhnou stavby. A to při jejich touze po brzkém odchodu jistě udělají za jediný den.

Bylo však třeba Šaku vyrozumět. Mabruki ho musil jít vyhledat a Norbert s Freddiem se vrátili do sálu rukojetí, kde Norbert vylíčil průběh jednání s Bu Saidem.

„Co tomu říkáte, pane doktore?“ ironicky se zeptal Freddie Brieta. „To by byli ochránci, vidíte?“

Briet neříkal nic.

Maunyova domněnka o pracovním vypětí Šakových válečníků se objevila jako zcela správná. Začali pracovat příštího dne ráno a v poledne byli hotovi. Kolem úpatí hory bylo prázdné. Jen tu a tam zůstala hromádka kamení, ale ne tak velká, aby se za ní mohl skrýt nepřítel, kdyby se objevil.

Šaka byl jasně velmi spokojen, že nemusí přísahat a doprovázet arabské dělníky k hranicím jejich domova. To Norberta utvrzovalo ve víře v jeho poctivost. Jistě neměl v úmyslu Arabům ublížit, natož je olupovat a vraždit.

A večer toho dne sledovala Gertruda Kersainová z okna svého pokoje nový odchod. Tam kdesi pod horou se černí bojovníci seřadili do dlouhého jednostupu a Gertruda je teď viděla, jak se jako obrovský černý had táhnou pouští a zvolna mizejí v rychle se snášejším soumraku. Mizeli však ve směru, který dívku nelákal. Ne, odtamtud nemohla očekávat příchod otcův.

XVI

SITUACE SE PŘIOSTRŮJE

Třetího dne poté by Gertruda byla mohla pozorovat další odchod, odchod dárfúrských dělníků. Nebylo to však večer, nýbrž ráno, kdy dívka ještě spala. A také to nebyl odchod spořádaný. V neurovnaném shluku vykročili Arabové na západ směrem ke svým domovům.

Až o tři hodiny později vystoupila Gertruda na hvězdárnu a zamířila menší dalekohled k jihu, odkud jedině mohl přijet otec. Marně dalekohled zaostřovala, marně napínala zrak. Krajina v

obzorníku přístroje zůstávala žlutavě pustá. Nikde ani stopa po pohybu, ani ta nejmenší známka života.

Gertrudě Kersainové bylo souzeno, aby ještě celý týden marně pozorovala jižní obzor den co den. Teprve sedmého dne plna radosti přiběhla z hvězdárny k šachtě ve středu nádvoří, kde pracoval Norbert Mauny.

„Otec přichází, otec se vrací!“ volala.

„Poznala jste ho?“

„Ne, to ne. Ale daleko na jihu, směrem k nám, se pohybuje skupinka jezdců. Kdo by to mohl být jiný než tatínek s doprovodem? Pojdte se podívat!“

Norbert přerušil práci, dal několik pokynů svým spolupracovníkům Virgilovi a Tyrrelovi a pak vešel s dívkou do hvězdárny. Usedl k velikému teleskopu a začal jej nařizovat podle směru tubusu dívčina dalekohledu. Jemu nevadilo, že hvězdářský dalekohled ukazuje pozorované předměty obráceně. Byl na to zvyklý.

Rozpoznal asi třicet jezdců, ale marně mezi jejich hlavami hledal tropickou přílbu. Jezdci byli vesměs oděni v bělavé pláště a na hlavách měli turbany. Záblesky, zřejmě sluneční odraz na oceli, prozrazovaly ozbrojence. Ne, to určitě nepřicházel pan Kersain. Vždyť to také neměl v úmyslu. Tam v dáli se blížilo nebezpečí.

Norbert se lítostivě zadíval na Gertrudu, která ani na chvíli neoddálila oko od okuláru dalekohledu.

„Zatím bude ještě dlouho trvat, než rozeznáme obličej,“ řekl jí pro útěchu. „Ale teď mi promiňte, musím ještě něco zařídit. Za chvíli jsem zpátky.“

Vyhledal Coghilla a společně s ním odešli k Virgilovi a Tyrrelovi. Tam Norbert oznámil všem, co viděl, a netajil se obavou, že jde asi o četu mahdistů.

„Myslím, že budeme napadeni,“ zakončil. „A musíme učinit vše nutné k naší obraně. Děly a kulometry snadno uhájíme přístup na cestu ke stanici. Jinudy se k nám nepřítel dostat nemůže. Je však třeba děla a kulometry vybalit, umístit na stanoviště a připravit ke střelbě. K tomu máme času dost. Jezdci se k nám nedostanou dřív než za tři hodiny. Já teď musím zpět na hvězdárnu. Slíbil jsem to

slečně Kersainové, která sedí u dalekohledu v pevné naději, že přijíždí její otec. Nechtěl bych, aby byla sama ve chvíli, až rozezná, kdo se to k nám blíží. Chudinka! ... Prosím proto sira Coghilla, aby se zde ujal příprav k obraně jako velitel. Má k tomu stejně spíš předpoklady než já. Jako střelce ke kulometům může zařadit Mabrukiho a doktora Brieta. Mabruki s kulometem zacházet umí, doktor se to snadno naučí.“

„Přijímám propůjčenou hodnost,“ skoro vesele odpověděl Freddie. „A můžete se na mne spolehnout. Vojančinu mám v krvi, asi po předcích. Také jsem ji trochu studoval prakticky. Ručím vám za to, Norberte, že ani jeden Arab se nedostane na deset metrů od vstupu na cestu. Máme však zastřelovací náboje pro děla?“

„Ano. Dvě bedny. Jsou ve třetím skladišti hned vedle děl.“

„Na ten oddílek mi stačí jeden náboj. Dělo obsloužím sám, kulometry si vezme na starost Virgil s Tyrrelem. Doktora zatím vynecháme. Ať hlídá naše povedené jednatelé a Kaddúra. Hned do toho, hoši! Nejdříve vyneseme zbraně a náboje na stanoviště. To je můj první rozkaz v situaci ohrožení. Stanoviště děl a kulometů jsou označena a připravena. To jsme s panem Virgilem zařídili už dávno. A teď rozkaz číslo dvě: Pane doktore Mauny! ... Čelem vzad! ... Odchod směr hvězdárny. Pochodem ... v chod!“

Norbert se neubráníl úsměvu, když přesně podle povelu vykročil a zamířil k hvězdárně. Gertruda dosud seděla u dalekohledu.

„Rozeznáváte už podrobnosti?“ ptal se jí.

„Dosud ne. Blíží se velmi pomalu. Je to jedenatřicet jezdců, vesměs na koních. Ale bojím se, že ... že tatínek mezi nimi není,“ ukončila svou odpověď skoro vzlykem.

Norbert přistoupil k teleskopu a upravil jeho zaměření. Viděl teď už zcela jasně četu třiceti jezdců ve vojenském pořádku. Na pět kroků před četou jel jezdec jeden — velitel. Všichni kromě velitele byli ozbrojeni puškami, dlouhými arabskými předovkami. Chvillemi rozeznal i některý obličej. Vždycky hnědý arabský obličej pod turbanem, některý dokonce hodně tmavý, skoro negerský. Asi výzvědná hlídka. A nedalo se poznat, zda egyptská nebo mahdistická.

„To je vojenská průzkumná hlídka,“ vysvětloval Gertrudě. „Pana otce asi něco zdrželo. Pravděpodobně úřední záležitosti, nebo dosud nedošel souhlas ministerstva.“

„Ale co ti vojáci? Co tady chtějí?“

„Do tří čtyř hodin se to dovíme, jestliže mezitím nezmění směr.“

Gertrudu dalekohled přestal bavit. Odešla z hvězdárny, aby o vojácích pověděla Fatimě.

Norbert opustil hvězdárnu též a šel na stanoviště děl, kde Freddie byl plně zaměstnán výcvikem Tyrrela a Virgila.

„Dobře že jdete, Norberte,“ vítal příchozího baronet. „Právě se chystáme odpálit zkušební ránu.“

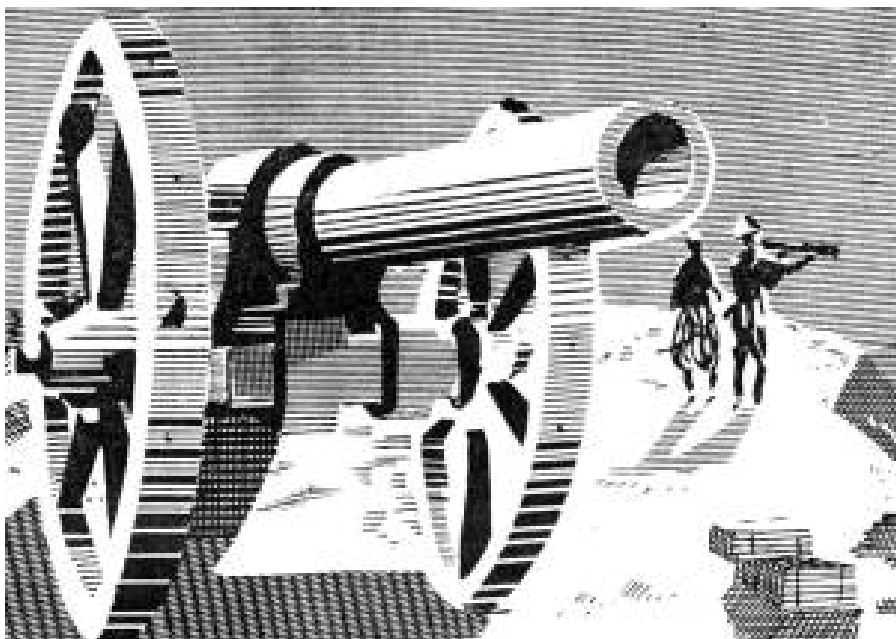
„Kam míříte?“ divil se Mauny. Dělo totiž mířilo skoro kolmo k obloze.

„Uvidíte,“ odpověděl Coghill, vsunul náboj do uzávěru, natáhl průbojník a trhl šňůrou. Ozval se ostrý třesk, ale Norbert se marně díval do dálky, kam střela asi dopadne. Už chtěl uplatnit ironickou poznámku, když tu najednou se zablesklo u vstupu na cestu a ozval se výbuch následovaný hustým mrakem zvířeného prachu.

„Povedlo se,“ jásal baronet. „Tyrrele, udělej čárku na zaměřovači. To je způsob, který se cvičí ve skotských horách,“ vysvětloval pak Maunymu. „Tak se dá střílet z jednoho údolí přes vrchol hory do údolí sousedního. Pro nás to má několik výhod. Uspoříme prach, kterého potřebuji jen čtvrtinu, dělostřelec může bezpečně sedět v zákrytu zdi a nepřítel do poslední chvíle nebude mít tušení o našem dělu. Toto dělo nepustí na cestu nikoho. Připravil jsem už kartáče, které rozhodí spoustu kulek a železných střepin v širokém okruhu.“

„Kde jste se to všechno naučil?“ divil se Norbert.

„Řekl jsem vám už, že jsem vojnu studoval trochu prakticky. V mládí jsem to dokonce dotáhl až na dělostřeleckého poručíka,“ zubil se Freddie. „Jenže vojančina mě brzy omrzela, a tak jsem zůstal tím poručíkem v záloze ... Tamhle je naše dělo pro daleký dostřel, to na podstavci. Upravili jsme je s Virgilem a Tyrrelem na pojízdné. Jeho podstavec může být zaklínován na čtyřech místech našeho dvora. Příslušné otvory do skalního masívu jsme už vydlabali.“

Dělostřelba je připravena odrazit jakýkoli útok. Teď ještě kulometry, vidíte je?“

Norbert se rozhlížel po dvoře, ale neviděl nic.

„Chápu,“ pravil. „K jejich přípravě jste se dosud nedostali. Ale to má čas, kulomet není dělo.“

„Pane veliteli kulometčků Virgile, ukažte pánovi naše kulometná hnízda,“ znova se zazubil Freddie.

Virgil vedl Norberta nejdřív k jednomu rohu zdi a potom k druhému přímo naproti. Na obou místech byla zeď probourána v dlouhém úzkém pruhu.

„Shýbněte se a rozhlédněte se otvorem,“ radil Virgil.

Norbert poslechl. Jediný pohled mu prozradil, že odtud kulomet může ovládat celou polovinu okolí stanice.

„Podívejte se ještě trochu víc dolů,“ vybízel Virgil.

Norbert pod sebou viděl dosti dlouhý pruh serpentinové cesty.

„To je zákrut v první třetině cesty,“ vysvětloval Virgil. „Na druhé straně je to stejné jako tady, jenže kulomet ovládá zákrut v

druhé třetině. I kdyby nepřítel pronikl na cestu, nahoru by se nikdy nedostal.“

„To je tvá práce?“ ptal se Mauny.

„Práce částečně ano, ale nápad je to pana poručíka. Panečku, ten rozumí vojančině! A jak dovede všechno vysvětlit! I Tyrrel si u kulometu už počíná jako starý mazák.“

Nadšení Virgilovo bylo upřímné. Tak upřímné, že bývalý alžírský střelec místo „pan baron“ začal říkat „pan poručík“. A to u něho něco znamenalo!

Norbert odešel na hvězdárnu, aby zjistil, jak se zatím změnila situace. Teď mu stačil pohled malým dalekohledem. Četa nebyla dál než hodinu cesty od stanice. Ale nemířila k Tebhalí, nýbrž poněkud východněji.

Co to znamená? myslil si Mauny. Vždyť naši stanici musejí vidět. Jdu se poradit s Freddiem.

Freddie nebyl nijak překvapen. „Vím o tom,“ pravil. „Čas od času je pozoruji tímhle polním kukátkem. Jejich postup je obvyklým postupem výzvědných čet. Nejdříve prozkoumají celé okolí stanice a teprve pak se pokusí navštívit nás. Nebo také nepokusí. To podle toho, jaký rozkaz dostal velitel čty.“

Coghill dokázal, že vojenskému řemeslu rozumí opravdu dobře. Průzkumná četa se pohybovala celé čtyři hodiny kolem stanice, ale nikdy ne blíž než na kilometr, a vůbec se nepokusila navázat styk s její posádkou. Ještě před soumrakem pak zamířila jižním směrem. Norbert její odchod sledoval dalekohledem. Nezměnila směr až do chvíle, kdy ji pohltila tma.

To však neznamenalo, že posádka stanice se mohla oddat odpočinku a klidu. Ústup nepřítele mohl být také jen úskok, a proto musili hlídat celou noc. Teď bylo na Norbertovi, aby hlídku usnadnil. Na čtyřech místech hradební zdi umístil silné reflektory a dráty k jejich zapojovačům zavedl do hvězdárny. Stráž zde mohla klidně sedět a čas od času osvětlovat jak vstup na cestu, tak i nejbližší okolí hory.

O prvou stráž se přihlásil Mabruki. Ostatní kromě Tyrrela a Virgila se sesedli v sále rukojetí.

„Co soudíte o naší nynější situaci, sire?“ zahájil rozhovor doktor Briet.

„Co soudím? Mahdisté o nás vědí, to je jasné. Oddíl měl prozkoumat naše postavení a sílu. To, že byl vyslán, je pro nás důkaz, že dárfúrští dělníci se dostali šťastně domů a že mezi nimi nebyl žádný mahdistický vyzvědač. Oddíl se toho moc nedověděl. Spatřili jen horu a na ní tvrz. Neví však, jak silná je její posádka. Velitel čety nás asi považuje za početnější, když se vůbec nepokusil vejít s námi ve styk ...“

„A nedostala se ta skupina do našeho okolí jen náhodou?“ mínila Gertruda.

„To rozhodně ne. Kdyby tomu tak bylo, byli by vyslali člověka, aby s námi promluvil. Jistě dobře věděli, že je to místo obsazené d'aury, a měli rozkaz jen k průzkumu, nikoli k útoku.“

„A co asi bude dál?“ ptal se lékař.

„Nejsem vševědoucí a nevím, jak jsou mahdističtí velitelé vzděláni ve vojenské taktice. Správně by teď na nás měli poslat silnější oddíl, spíše celý pluk. S příkazem, aby nás donutil se vzdát nebo našeho stanoviště dobyl.“

„A co my?“ ptal se Briet dál.

„Musíme se bránit,“ s úsměvem odpověděl baronet. „Naším štěstím je, že se bránit můžeme — a úspěšně. Je nás málo a potravin máme nejmíň na rok. Vodu také, a to i v případě, že by vypátrali a zničili naši artéskou studni. Natolik chytrí však asi nebudou. K nám nahoru se mohou dostat jen po serpentínové cestě a my vstup na ni snadno uhájíme kulometry. Kartáče obou našich děl by nepřátelské řady zdecimovaly, kdyby se mahdisté pokusili zdolat nás hromadným útokem. Jejich pušky k nám nedostřelí, naše k nim ano, jakmile by se přiblížili k úpatí hory. Slunce nám zastřít nemohou, naše insolátory budou nerušeně pracovat dál. Naše postavení je prostě nedobytné, leda ...“

„Vida, přece jen je tu nějaké leda,“ přerušil ho doktor.

„... leda by si opatřili těžká děla,“ dokončil baronet bez ohledu na lékařovu poznámku. „Dopravit by je sem mohli. Víte přece ze zkušenosti, co jsme sem dokázali na velbloudech dopravit my.“

Otázkou je, kde by ta děla vzali. Ale je tu ještě jedno vážnější leda, o kterém by nám snad mohl něco povědět pan doktor Briet.“

„Vojákem jsem nikdy nebyl,“ bránil se doktor.

„Ale jste lékař... Je nás celkem osm a z toho ještě dvě ženy. Tedy šest mužů, kteří mohou bojovat, ale musí též držet stráž ve dne v noci, a k tomu ještě hlídat čtyři vězně. Jak dlouho může člověk vydržet takové napětí, pane doktore?“

„Tak deset, nejvýš čtrnáct dní,“ odpověděl Briet jaksi zkroušeně.

„Počítám také tolik,“ souhlasil Freddie. „Ale zle bude, jestli proti nám pošlou celé vojsko. Pošlou-li jen pluk, tomu dokážeme zasadit takové rány, že Arabové nevydrží a prchnou. Proti třem čtyřem plukům však nevydržíme. Leda by přítel Norbert zapráhl na pomoc svou vědu, nějakou tu elektřinu, magnetismus, gravitaci nebo antigravitaci. Anebo kdyby nám své kejkle propůjčil Kaddúr a vsugeroval mahdistům, že nás chrání nějakí ti džinové nebo šejtani.“

„Kaddúr je v poslední době nějak apatický, doopravdy apatický,“ na baronetův vtíp poznamenal lékař vážně. „Myslím, že mu dnes záleží na Mahdím stejně málo jako na nás. Je apatický ke všemu, asi i k vlastnímu životu. Snad je toho příčinou jeho marná láska k mé neteři, co mohu vědět já, starý mládenec, který se v životě ani jedinkrát, opravdu ani jedinkrát nezamiloval ... Ale dnes jsem u něho pozoroval něco nového. Jeho sousedé byli hrozně hluční. A tu v trpaslíkových očích zahořela taková nenávisť, že div zrakem nepropálil zed'. Kaddúr nám nepomůže. Snad skutečně jen ta věda našeho milého hvězdáře.“

„Škoda na jedné straně nese s sebou často prospěch na straně druhé,“ odpověděl Norbert. „Dnes mohu otevřeně doznat, že svůj úkol nedokáži splnit úplně. Ne proto, že by mé propočty byly chybné, ale ztroskotal jsem v čase! Nepředvídatelné okolnosti mě připravily o pomocníky. Bez nich nemohu včas dokončit vedení v šachtě, a to je nutné pro mou výpravu na Měsíc nebo co nejbliž k němu. Kabina zůstane nevyužita. A to může být zase na prospěch věci. Mohu kabinu naplnit výbušninami a opatřit ji rozbuškou. I bez vedení v šachtě ji mohu vyslat do vzduchu a nechat spadnout na místě, kde budu chtít. Získáme tak pumu, které se nevyrovná žádný dělový náboj ani doletem, ani účinkem. Mám kromě velké kabiny

ještě dva modely, jeden menší, druhý větší, a těch mohu použít stejným způsobem. Připravím je, ale nerad bych jich použil proti lidem. Nanejvýš v případě, že by nepřítel měl mocnější děla, než jsou naše.“

„Tak přece jen nám pomůže věda, alespoň trochu,“ prohodil doktor.

„Nejvíce však spoléhám na překvapení Arabů a jejich pověřivost,“ pokračoval Mauny. „Pokus s přiblížením Měsíce k Zemi musím učinit stejně, aby naše náklady přinesly alespoň nějaký užitek. Udělám ho, jakmile budeme obleženi. Průměr Měsíce se značně zvětší a mezi arabským vojskem jistě vznikne panika, nastane všeobecný útěk.“

„Na tenhle prostředek bych příliš nespolehal,“ nesouhlasil Freddie. „Ne že bych nevěřil vaší vědě, Norberte. Nevěřím však v arabskou zbožnost a pověřivost. Měsíc je znak jejich víry, to je pravda, Alláha chválí a vzývají stokrát za den, ale nejraději mají takového Alláha cinkavého. Viděl jste to přece v Rhadamehu, ne? ... Proto se chci pokusit o naši záchranu ještě jinou cestou, a to pomocí peněz. Jenže v tom případě bychom musili zeslabit naši posádku o jednoho muže — Mabrukiho. Co tomu říkáte?“

„Je-li s tím spojena naděje na úspěch, pak bezvýhradně souhlasím,“ odpověděl doktor. „A i když to nevyjde, Mabruki si za všechnu svou práci a pomoc zaslouží, aby zde nebyl, kdyby došlo k nejhoršímu.“

„A ostatní?“

„Myslím, že všichni jsme stejného mínění,“ řekla Gertruda.

Mauny jen přikývl.

„Představuji si to takto,“ vysvětloval Freddie. „Rhadamehského mokaddema jsme poznali jako velkého ctitele peněz a klenotů. Mám s sebou zlaté kapesní hodinky s těžkým řetězem. Tyhle hodinky odbíjejí čas a kromě toho hrají několik taktů menuetu. Chci s nimi poslat Mabrukiho k mokaddemovi s návrhem, že mu zaplatíme padesát tisíc piastrů, jestliže pro nás pošle četu Šerofů s rychlými velbloudy a dopraví nás do bezpečí. Těch padesát tisíc piastrů dostane ovšem mokaddemův zmocněnec až u cíle.“

„Co když se mokaddem bude bát nebo nebude ochoten?“ namítl Briet.

„Mabruki bude mít kromě hodinek ještě dopis. V suákinském přístavu teď jistě kotví alespoň jedna naše válečná loď. Možná také, že v městě je dosud v činnosti anglický konzulát. Spíše ano než ne. Jestliže rhadamehský mokaddem nebude ochoten nebo schopen poskytnout nám ochranu, Mabruki půjde dál do Suákinu a odevzdá tam dopis na konzulátě nebo veliteli válečné lodi. Při dodání obdrží deset tisíc piastrů, aby měl zajištěno bezpečné stáří. Zaslouží si to, jak správně řekl pan doktor Briet. O další se postará naše stará Anglie. Jak, to je její věc. Myslím však, že někde blízko pobřeží bude mít těch svých lodí víc a pravděpodobně alespoň jednu dopravní s celým plukem námořní pěchoty na palubě. Hlavně abychom neztroskotali v čase, jak to hezky říká přítel Norbert. O Mabrukiho obavy nemám. Ten se jistě dostane do Rhadamehu nebo až do Suákinu, a to hodně brzy. Jen když do toho bude mít chuť.“

XVII

DVOJÍ DOZNÁNÍ

Mabruki chuť měl. Po krátkém vysvětlení, co má dělat v tom nebo onom případě, se hned začal připravovat k odchodu. Bylo třeba přemlouvání, než si dal říci, že vyjede až krátce před východem slunce. Byl totiž přijat Norbertův návrh, aby mu dali na cestu jednoho ze čtyř koní osady, a to koně nejrychlejšího, kdysi Kaddúrova arabského hřebce. Mělo to několik výhod. Do rozbřesku dne se Mabruki dostane daleko od stanice, a kdyby ho pronásledoval nepřítel, bude moci snadno uniknout.

Jeho odjezdu byli přítomni všichni kromě obou dívek. Když Mabruki zmizel za prvním zákrutem cesty, Mauny řekl baronetovi:

„Freddie, víte, že jste mu zapomněl říci o těch deseti tisících?“

„Neřekl jsem mu to úmyslně. Vypadalo by to, že ho propouštíme ze služeb. A to přece není naším úmyslem. Jestliže bude

musit až do Suákinu a tam těch deset tisíc dostane nečekaně, bude mu ta odměna tím milejší.“

„Jen aby se mu něco nepříhodilo cestou,“ zaobával se Mauny.

„Co by se mu mohlo přihodit? Malé skupině na svém rychlém koni snadno unikne. Kdyby narazil na celé vojsko, nestane se mu také nic, protože je černochoch a starý k tomu. Staří černoši nejsou vítáni jako otroci. Nanejvýš by přišel o koně a o ty mé hodinky. A to by pro něho bylo jaksi důkazem spolehlivosti. Jak jinak by se černochoch mohl dostat k takovým hodinkám a nádhernému koni? Jedině krádeží nebo loupeží spáchanou na Evropanu. Ale sázím jednu proti deseti, že Mabruki bude nejdéle do pěti dní v Suákinu, když nepochodí v Rhadamehu. A že se cestou vyhne jakémukoli nepříjemnému setkání.“

„Kéž mu přeje štěstí!“

„A nám čas!“ dodal baronet.

Osud však nemínil splnit Coghillovo přání. Druhý den po Mabrukiho odjezdu Gertruda zase pozorovala z hvězdárny, zda nepřijíždí její otec. Kolem desáté hodiny přišla za Norbertem, který pracoval u insolátorů.

„Pojďte se podívat!“ zvala rozčileně. „Na jihu je zase vidět lidi, ale je jich mnoho.“

Mauny došel pro baroneta a pak všichni tři vystoupili na hvězdárnu. Gertruda se nemýlila. Ve směru od Chartúmu se ke stanici blížilo několik skupin jezdců. Norbert jich teleskopem napočítal dvanáct. Podle jeho soudu bylo v každé skupině nejmíň padesát jezdců.

„Tak to máme tedy ten pluk,“ řekl Freddie, když mu Norbert pověděl, co zjistil. „Prominete mi, musím jít připravit střelbu. Virgil má nápad, že bychom měli zřídit podkop pod nájezdem na naši cestu a v případě hromadného útoku ho vyhodit do vzduchu elektrickou jiskrou. Co tomu říkáte, Norberte?“

„Že je to dobrý nápad. Energie máme dost a drátů pro vedení taky. Potíž bude jen s přívodem drátů k podkopu. Nájezd na cestu je asi v tomto směru. Mohl bych vedení na konci zatížit a vyhodit je odtud ven. Cesta má třináct zákrutů. Na každém by musil někdo

čekat, dráty zachytit a hodit k zákrutu dalšímu. Kdyby totiž dráty někde mezi dvěma zákruty uvízly, byli bychom hotovi.“

„Zkusit to můžeme. Kolik drátů byste potřeboval?“

„Pět kol toho dvoupramenného drátu. A k tomu jedno pětakilové závaží. Virgil ví, kde závaží jsou.“

„Hned vám ho sem pošlu s drátem a závažím.“

„Sám to všechno neunese. Pošlete s ním i Tyrrela. A ještě budou musít jít nejmíň třikrát.“

Freddie odkvapil.

„Bojím se, že tatínka už nikdy neuvidím,“ zavzlykala po baronetově odchodu Gertruda a zabořila obličej do dlaní.

Norbert k ní přistoupil a položil jí ruku na skloněnou hlavu.

„Neplačte, Gerto,“ pravil měkce. „Vyslechněte mé doznání. Je čas, abyste se dověděla pravdu. Váš pan otec neměl vůbec v úmyslu přijet na Tebhalí. Povinnost ho nutila zůstat v Chartúmu, kterému hrozilo obležení, hlad, nemoci. Nechtěl vás vystavit tolika nebezpečím, protože vás má příliš rád. Dohodli jsme se, že vás vezmu s sebou na Tebhalí. Váš tatínek ví, jak ho máte ráda, že byste odmítla ho opustit ve chvíli nebezpečí. Proto ten jeho slib, že za čtrnáct dní přijede za vámi... Vím, že mi možná nevěříte. Snad si právě myslíte, že váš pan otec by nikdy nesvolil, abyste žila sama u cizích mužů ... Proto je tu doktor Briet.“

Dívka zvedla hlavu a obrátila uszlenu tvář k Maunymu.

„Věřím vám, Norberte,“ pravila mezi slzami. „A myslím, že vám i rozumím. Přijel jste do Chartúmu jen proto, abyste mě odvedl. Teď teprve vím, co mi tatínek napověděl při loučení slovy: ‚Budeš tam jako doma.‘ Byl připraven, že mě už neuvidí... Ne, nesnažte se mě těšit! Je nutno pohledět do očí pravdě! Zvláště když za několik dní budeme možná sdílet tatínekův osud... Nechme chmurných myšlenek a starejme se o přítomnost. Na poradě jste řekli, že je vás jen šest schopných obrany stanice, a Mabruki odešel. Dovolte nám, mně a Fatimě, abychom se zařadily do obrany a nahradily alespoň Mabrukiho. Já mohu vykonávat stráž zde, Fatima může dávat pozor na chování vězňů. Co tomu říkáte?“

Vtom vešli Virgil a Tyrrel, kteří přinášeli drát, a Norbert už nemohl dívce odpovědět. Tyrrel odešel hned pro další dávku, ale Virgil zůstal a rozvíjel před Maunym svůj plán.

„Já půjdu na první zákrut,“ pravil, „a na druhém bude čekat Smith. Vy na prvý zákrut snadno dohodíte. Já hodím na druhý Tyrrelovi, a tak budeme ve dvojici stále sestupovat až dolů. Vy zde nahore budete jen rozvíjet drát a napojovat, když kolo drátu bude rozvinuto celé. Po každém hodu vám škusnutí drátem poví, že je všechno v pořádku.“

„Dobře, ale to trhnutí musí být opatrné. Spoje budou jen spojovány, a nikoli letovány. Zvlášť názorně to vysvětlí Tyrrelovi.“

Gertruda pochopila, že by na odpověď Norbertovu musila dlouho čekat, a odešla z hvězdárny.

„Vysvětlím mu to hodně názorně,“ sliboval Virgil. „A jak to bude s napojením proudu? Bude nějaké vedení odtud do sálu rukojetí?“

„Ne, to není třeba. Mám tady dostatečně silnou baterii, kterou zapojím přes spínač, jakmile se vedení dostane až dolů. Pak sejdu a u podkopu zapojím jiskříč.“

„Jiskříč už tam je. Pan poručík ho udělal z elektrického zvonku. A ukázal mi, jak se zapojuje. Také podkop je plný a z trosek nejbližšího domku je tam připraveno kamení k zasypání a zazdění podkopu. Připravte dráty, já už běžím. Až hvízdnu, bude to znamení, že čekám.“

Odběhl.

Norbert připojil pevně závaží na konec dvojice drátů a dráty rozvinul, aby se někde v místnosti při hodu nezadrhly. Pak doširoka rozevřel kopuli hvězdárny a čekal.

Nemusil čekat dlouho. Za chvíli se ozval hvízd. Rozkýval závaží a hodil.

Smluvené trhnutí však nepřicházelo. Mauny už se obával, že závaží někde uvízlo, když se zdola ozval Virgilův hlas, zesilovaný asi trychtýřem ze zkrouceného plechu.

„Dobré!... Dohodil jste až k Tyrrelovi. Jdeme dál dolů, a proto bude chvíli trvat, než dáme znamení.“

Celou hodinu trvalo rozvíjení a napojování drátů, než Tyrrel Smith přišel oznámit, že vedení je už dole u podkopu.

Mauny přešel k dalekohledu, představěl rozevření kopule a zadíval se na postupujícího nepřítele. Jeho skupiny se zdánlivě vůbec nepřiblížily. Arabové asi postupovali s příslovečnou arabskou pomalostí. Jen jedna četa byla znatelně blíž. Zamířil na ni teleskop. V jeho zorném poli rozeznával, že jezdci čety jedou klusem.

Zavřel kopuli a šel vyhledat Coghilla. Našel ho u většího děla ve společnosti doktora Brieta. Freddie pozoroval zaměřovačem nejvyšší z pěti kopců, které byly v nejbližším okolí stanice.

„Snažíme se s doktorem určit vzdálenost toho vrcholu,“ vysvětloval Freddie. „Tam se jistě usadí štáb a já bych ho rád trochu pokropil.“

„Zbytečně se namáháte,“ pravil jim Norbert. „Na hvězdárně jsou zaznamenány výšky i vzdálenosti všech vrcholů v nejbližším okolí.“ A pověděl, co vyzozoroval teleskopem.

„Ta četa jsou jistě vyjednáváci,“ usoudil Freddie. „Předloží nám ultimátum, které asi nepřijmeme. Vlastně... teď byste mohl něco udělat vy, doktore. Pokuste se vyburcovat Kaddúra z jeho letargie. Povězte mu, co se děje, a vysondujte, zda by bylo možné zajistit nám volný a bezpečný odchod výměnou za jeho osobu.“

„Dobře, jdu. Vystřídám alespoň Gertu a Fatimu, které se ujaly místo mne dozoru nad vězni. Je stejně čas, aby se věnovaly přípravě oběda.“

Lékař se vzdálil.

„Tohle dělo teď nepotřebuji k uhájení přístupu na cestu, když se vám to povedlo s tím podkopem, jak mě informoval Tyrrel. Až podkop vybuchne, udělá tam takovou spoušť, že hromadný jezdecký útok, kterého se jediné musíme bát, bude nemožný. Proto jsem hledal pro dělo jiné zaměstnání,“ vysvětloval dále Coghill.

„Jestli chcete, Freddie, mohl byste mi pomoci při jiné práci. Spustit a řídit insolátory na ochozu, abychom měli dostatek elektrické energie. A rozestavit na ochozu osm malých zářičů pro přeměnu magnetické energie. Dva vyneseme až na nádvoří, kde už jsou připraveny oba modely kabin. Až je opatříme náložemi a rozbuškami, budou na to vaše pokropení spolehlivější než dělo.“

„Milerád, příteli. Dříve však zajedu k našim hochům, aby mi tam něco nezapackali.“

„Zajedete?“

„Ano, na koni. Ztloustli nám tady až hanba, a já tlusté nerad. Kismet stejně určit, že budou snědzeni, abychom věčné konzervy v zájmu zdraví vystřídali čerstvou stravou.“

Za chvíli se skutečně na cestě ozval jasný zvuk kopyt. Norbert zrovna zapojoval a zaměřoval insolátory na ochozu.

Když baronet přijel zpět, vynesli zářiče, opatřili modely náložemi a šli do sálu rukojetí na oběd. Doktor Briet už tam seděl.

„Jak jste pochodil?“ ptal se ho Freddie.

„Dobře i špatně. Z letargie jsem ho burcovat nemusil. Spíš to vypadalo, že na můj příchod čeká. Němý nebyl, zato drzý. Řekl mi, abych mu dal pokoj se všemi návrhy i s Mahdím. Abychom si sami vylízali, co jsme si nadrobili. Že si promluví s vámi, Norberte, ale až on sám bude chtít. Povídal také něco o tom, že Mahdí provedl

pitomost, kterou všechno zkazil. Pak se na té své palandě ode mne odvrátil a dělal, jako bych tam nebyl. Nezbylo mi než odejít. Teď opravdu nevím, co si mám o tom človíčkovi myslet.“

„Je to ubožák,“ soudil baronet. „Pro jeho šerednost svět byl k němu krutý, on tím trpí a nenávidí všechny lidi... Nedá se nic dělat. Musíme se bránit. Norberte, pojd'me se podívat na hvězdárnu, jak to venku vypadá. Zatím sem dojdou Virgil s Tyrrelem.“

V postupu nepřítele bylo vidět změnu. Vedoucí skupinu už rozeznali prostým okem. Ostatní skupiny příliš nepostoupily.

„Za dvě, nejdéle za tři hodiny se dovíme, co nás čeká,“ pravil Coghill. „Děle to té vyjednávačské skupině trvat nebude ... Norberte, naříd'te mi tu velkou troubu tamhle na ty dvě protáhlé skupiny, ano?“

Mauny zamířil teleskop a baronet dlouhou dobu pozoroval obě skupiny. Pak odstoupil od dalekohledu.

„Podívejte se sám, přáteli, a řekněte mi, co vidíte.“

Norbert přitiskl oko k okuláru dalekohledu.

„Zdá se mi, že v těch dvou skupinách jsou samí velbloudi, zatímco ostatní jezdcí jsou na koních. O hodně dál za nimi je ještě jedna taková skupinka.“

„Správně ... To znamená, že tam jede dělostřelba. V první skupině je těch velbloudů nějak moc. Mohla by to být těžká děla. Ty vaše modely kabin si rozhodně necháme v záloze jen na ně ... Teď se pojd'me najíst!“

Oběd podávala Gertruda, protože Fatima střežila místnosti vězňů. Najedli se rychle a takřka mlčky. Hrozící nebezpečí vážalo jazyky.

Po obědě se Norbert s Freddieem na hvězdárně radili, kde by měli přijmout parlamentáře. Vedoucí skupina Arabů už byla tak blízko, že do hodiny musila dorazit k úpatí hory.

„Vyjednávače přijmete vy, Norberte,“ pravil Freddie, „protože už mluvíte velmi dobře arabsky. Místo si vyberte sám, ale doporučoval bych, aby to bylo při vstupu na cestu a abyste přijal jen jednoho vyjednávače, neozbrojeného. Jeho doprovod musí zůstat ve vzdálenosti nejméně třiceti metrů od místa setkání. Že tam zůstane, za to ručí mé dělo. Vás bude chránit Virgil, skrytý za záhybem cesty a ozbrojený puškou a pistolemi.“

„Ano, to bude nejlepší.“

„Sejděte tedy pomalu s Virgilem dolů, já připravím dělo nabitě zaměřovacím nábojem a nařídím Tyrrelovi kulomet. Slečna Kersainová — už jsem s ní o tom mluvil — sem přijde pozorovat a doktor Briet s Fatimou si vezmou na starost vězně.“

Norbert u vstupu nečekal dlouho. Jen něco málo přes půl hodiny. Pak už se objevili Arabové. Zastavili se dobrých padesát metrů od vstupu. Jeden z nich sestoupil s koně, okázale odložil všechny zbraně na zem a pomalu kráčel k Norbertovi.

„Vy jste zde velitel?“ ptal se, když k němu došel na dva kroky. Ale nemluvil arabsky, nýbrž francouzsky.

„Ano,“ odpověděl Norbert.

„Přicházím z rozkazu Mahdího s výzvou, abyste se vzdali a postoupili našemu vojsku tvrz Tebhalí.“

„Není to tvrz, je to vědecká stanice.“

„Velký prorok řekl tvrz. Chcete se vzdát?“

„Za jakých podmínek?“

„Bez podmínek. Ty určí Velký v Ummdurmánu, kam vás odvedeme jako zajatce.“

„Můžete mi říci, jak to, že mluvíte tak dobře francouzsky?“

„Deset let jsem sloužil v egyptské armádě jako důstojník.“

„Jste velitelem této čety nebo snad celého vašeho vojska?“ ptal se Norbert dál.

„Ne, jsem vyslancem velitele, protože mluvím francouzsky.“

„Pak mi můžete vyřídit jen to, co jste už řekl, a nemáte právo vyjednávat. Je to tak?“

„Ano.“

„Lituji, ale naše další jednání by potom nemělo význam. Vraťte se ke svému veliteli a řekněte mu, že já mluvím arabsky stejně dobře jako vy francouzsky. Že zde budu čekat deset minut. Vám děkuji za ochotu, buďte zdrav.“

Egypt'an vojensky pozdravil a vážně a důstojně odcházel. Když došel k svému oddílu, nastal v něm ruch provázený změtí hlasů. Poté jiný jezdec odhodil zbraně a na koni se rozjel k Norbertovi. Zarazil své zvíře až těsně před Maunym, který nehnul ani brvou.

„Jsem tady, d'aure!“

„Vidím tě, ale musím si poslat pro koně, abych s tebou mohl mluvit.“

„Co si to dovoluješ? Mám tě rozdrtit?“

„Sám bys byl rozdrčen dřív. Chceš-li se mnou mluvit, sestup s koně. Jinak se vrať.“

Norbertův hrdý postoj zapůsobil. Arab seskočil s koně a plesknutím ho pobídl, aby se vrátil k oddílu.

„Kdo jsi, že se odvažuješ takhle se mnou mluvit?“ ptal se Arab.

„Patří mi tato stanice s tebhalískou vysočinou a s celou Bajudskou pouští podle smlouvy, kterou jsem uzavřel s Ben Kamsou, mokaddemem rhadamehským, a kterou schválil velký Kaddúr.“

„Kaddúr? Abú el Násr?“

Jméno Abú el Násr, což v překladu znamená Otec vítězství, řeklo Norbertovi všechno. To byl nejdůvěrnější Mahdíův poradce. Kaddúr tedy nebyl ani chvástal, ani šarlatán.

„Ano,“ odpověděl Mauny.

Arab zrozpačitěl. Zřejmě uvažoval a konec své úvahy vyslovil nahlas:

„Mahdí nic neříkal o Abú el Násrovi. V poslední době není vídán v paláci Vznešeného ... Jsem velitelem tohoto vojska a opakuji rozkaz, který jsem obdržel: Vydej tvrz a vzdej se se všemi svými! To ostatní si se Vznešeným vyřídíš v Ummduřmánu, kam tě dovedeme.“

„Vydám stanici se všemi zásobami a zbraněmi jen za podmínky, že budu moci volně a bezpečně odejít se všemi svými přáteli. Smlouvu mi odpřísáhneš u brady Prorokovy. To je mé poslední slovo!“

„Zadus se jím tedy, d'aure!“ odsekl Arab a odcházel.

Norbert také odstoupil za první zákрут a odtud pozoroval, co se bude dít dál.

Velitel došel k svému oddílu. Vyskočil na koně a cosi rozkázal. Oddíl se začal řadit. Zda k útoku nebo k odjezdu, to se Norbert nikdy nedověděl. Freddie si to vyložil jako přípravu k útoku. Nahoře se ozval slabý třesk a za chvíli vybuchla slepá střela mezi vstupem na cestu a oddílem. Koně se začali plašit, oddíl se rozprášil a jezdci v nepořádku ujížděli zpět do pouště.

Norbert s Virgilem pomalu stoupali ke stanici. Nahoře už čekala Gertruda.

„Norberte, trnula jsem hrůzou, zda se vám něco nestalo,“ zvolala a Mauny s radostí pozoroval, jak se přemáhá, aby se k němu nevrhla.

„Nestalo se nám nic, Gerto, ale od této chvíle jsme ve válce s Mahdím, a to je vážné.“

„To vím. Chcete-li se podívat, uvidíte, že oddíly vojska se už objevují také na severu. A z té čety, co nás navštívila, se asi dvacet jezdců rozjelo k ostatním oddílům.“

„Poslové,“ odpověděl jí Norbert. „Se zprávou pro velitele ostatních oddílů, že vyjednávání ztroskotalo a že máme děla. To bude zajímat Freddieho. Chcete jít k němu se mnou?“

„Šla bych ráda, ale volá mě povinnost ženy. Fatima je už jistě netrpělivá. Na shledanou u večeře.“

Mauny našel Coghilla u děla, které vneslo zmatek do skupiny arabských vyjednávačů. Podrobně mu vylíčil, co se na úpatí událo, a zároveň mu sdělil pozorování Gertrudino.

„Na to se musím jít podívat,“ rozhodl baronet. „A hned, dokud je ještě rádně vidět.“

Vystoupili na hvězdárnu a zasedli k dalekohledům. Norbert k teleskopu a Freddie k menšímu.

„Je jasné, že mahdisté mají mezi sebou hodně bývalých egyptských důstojníků, dobře vyškolených, pravděpodobně u nás v Anglii. Postupují přesně podle strategických pravidel,“ řekl po chvilce pozorování Coghill. „Prozradil jsem Arabům, že máme dělo. Bylo to předčasné, ale měl jsem strach o vás a o Virgila. Velitel předsunutého oddílu udělal to, co bylo jeho povinností. Vyslal rychlé posly, aby zpravili velitele ostatních oddílů. Výsledku jste si snad už všiml. Ty tři velbloudí skupiny urychlují postup. Ostatní jezdecké oddíly se přeskupují tak, aby naši stanici obklíčily ze všech stran.“

„Jak dlouho jim to může trvat, než sem dopraví děla a než nás úplně obklíčí?“ ptal se Mauny.

„Obklíčení budeme do dvou dní. S děly jim to bude trvat o den dva déle.“

„A jakou máme naději?“

„To bude záviset na dostřelu jejich děl. Jestliže budou moci ostřelovat naše budovy až na vrcholku hory, dlouho nevydržíme. Pak se budeme moci spolehnout jen na ty vaše kabinky, že jim tu jejich dělostřelbu hodně brzy rozmetají. Mají-li jen polní děla, mnoho s nimi nedokáží, neboť ta až k nám nahoru nedonesou. Pak si troufám udržet se zde třeba půl roku. Rozhodně tak dlouho, než se stará Anglie rozhoupá a pošle nám pomoc.“

„Ptal jsem se proto, abych se mohl rozhodnout, zda a kdy mám začít se svým pokusem,“ vysvětloval svůj dotaz Norbert.

„A došel jste k názoru?“

„Že bych snad měl začít zítra. Pokus by vyvrcholil za šest dní, tedy pravděpodobně v době plného útoku Arabů, a snad by nám prospěl vyvoláním zmatku v jejich řadách.“

„Snad... trochu. Řekněte mi však: Můžete s pokusem začít odpovědně už zítra? Na kdy jste ho měl propočten?“

„Ode dneška za šestadvacet dní, kdy budou nejpříznivější podmínky. Ale těch šestadvacet dní na věci mnoho nemění.“

„Pak do toho! Váš i můj stát stojí jen přípravy k pokusu hezké peníze a osvobozovací výprava sem nebude také laciná. Musíme se za to pochlubit nějakým úspěchem. Ty vaše kabinky jsou sice velkým úspěchem, ale ...“

„Mluvíte o státech, tedy Francii a Anglii. Co ty mají společného s naším pokusem?“

„Nebud'te dětina, příteli,“ smál se baronet. „Což vám nebylo nápadné, že suákinský francouzský konzul, do té chvíle vám úplně neznámý, vás přijal a hostil jako nějakého vyslance nebo ministra? A myslíte, že nějaký anglický baronet, který se jen tak pro zábavu toulá světem, by se mohl odvážit požadovat na anglickém námořnictvu, aby ho tahalo z kaše? ... Ne, Norberte. V této chvíli stojí na tomto místě vedle sebe zástupci Francie a Anglie, kteří se dostali do války s Mahdím! A tím do ní dostávají i své státy!“

„Ale vždyť já ...“

„Jsem jen prostý francouzský občanek, s kterým nikdo o ničem takovém nejednal, chcete říci, vidíte? Ale jednal. Jen si vzpomeňte na Tasmánii. Tam s vámi přece jednal jakýsi Freddie Coghill. Ten poznal, že doktor Norbert Mauny přišel na něco opravdu

významného. Francie se jeho projektu vysmála, avšak v Anglii vzbudil zaslouženou pozornost, zvláště ve vojenských kruzích. A tak se Anglie s Francií musila dohodnout. Zvláště když jste si za své vědecké působiště zvolil kraj, kde se zájmy Anglie a Francie už delší dobu zatraceně střetávají. Výsledkem té dohody je, že teď tady sedíme v zapeklité kaši. Ale ani ta naše kaše nemusí být bezvýznamná. Možná že nádherně odlehčuje Chartúmu. Ostatně už to, že tady držíme v zajetí pana Kaddúra, který podle vašeho zjištění je Mahdíův Otec vítězství, stojí za víc než všechny náklady na váš pokus. Naše vláda dávno podezírala tajemného Abú el Násra, že drží v rukou nitky súdánského povstání a že poskytuje zaostalému Mahdíovi rozumy, rozumy dobré a úspěšné. Naši agenti se po Abú el Násrovi pídí už přes rok. Nedivím se, že ho neobjevili. Kdo by ho také mohl vytušit v černém, sraženém človíčkovi, v otroku rhadamehského mokaddema ...“

Baronet se odmlčel, aby vědci poskytl možnost vyslovit dotaz nebo námitky. Ale Mauny byl vším tak překvapen, že se nezmohl na jediné slovo.

„Proč vám to všechno říkám?“ pokračoval proto Freddie. „Abych vás přesvědčil, že jste svůj dluh vyrovnal i bez toho závěrečného pokusu. Pokus tedy není nutný. Jestliže však jste si jist, že nehrozí nebezpečí nějaké katastrofy a že jeho provedení neoslabí příliš naše síly potřebné k obraně, pak opakují: Do toho!“

„Jist si jsem. K provedení pokusu stačí uvést v činnost energii a jen časem dohlédnout na ukazatele napětí... Ale my tu debatujeme a váš Tyrrel zatím dole musí hlídat přístup bez vystřídání.“

„Přístup, a nejen přístup na cestu, nýbrž celé okolí naší hory se hlídá samo. Obětovali jsme na to deset pušek a asi deset kilo střelného prachu. Těsně při zemi jsou tam dole napjaty dráty. Kdo o ně zavadí, spustí pušku, jejíž hlaveň ústí do pěkně upěchované nálože. Ozvala by se rána, která by probudila i mrtvého. A Tyrrel by přístup hned kropil kulometem. Ne, můj nápad to není! Na tohle přišel doktor Briet a s Tyrrelem to dali dohromady. Bezpečnost je zajištěna. A teď pojďme k večeři!“

XVIII

TYRREL ZASAHUJE

Dík samoobrannému zařízení se mohli zúčastnit večere společně. A nerozešli se ani po jídle. Norbert Mauny považoval za nutné povědět všem o svém úmyslu začít zítra s pokusem přiblížit Měsíc k Zemi. Upozorňoval, jaké následky může pokus mít pro obyvatele Tebhalí.

„Zpočátku se asi budete cítit trochu malátní a někdo může mít také potíže s dechem,“ vysvětloval. „Zvětší se přitažlivost a tím i naše váha. Ale ne příliš. Naše svalstvo si na tak malé zvýšení brzy zvykne a počáteční nesnáze pominou.“

Tento sál bude od chvíle, kdy zapojím přístroje, uzavřen a přístupný jen za mé přítomnosti. Jako obývací pokoj si zařídíme sousední uprázdněné skladiště.

Velitelem obrany je sir Coghill. Jedině on bude mít právo určovat stanoviště obránců a počátek i konec všech obranných akcí. Nutnost obrany se však objeví teprve asi za dva dny. Po ty dva dny budeme všichni pracovat na tom, co je ještě třeba dodělat.

Spoléhám se, že obranou bude i můj pokus. Proto s ním začínám. Průměr Měsíce na obloze se značně zvětší a Měsíc je přece symbol muslimské víry. Počítám s pověřčivostí Arabů, že zjev vyvolá v jejich řadách zmatek a snad i všeobecný útěk. Sir Freddie je jiného názoru, ale to vám řekne on sám.“

Coghill okamžitě navázal na Norbertova slova:

„Je pravda, že víra Arabů je pevná a pověřčivost velká. Silnější je však strach před smrtí. Zmatek v jejich řadách vznikne, ale s ním se rychle vypořádají jejich duchovní a velitelé. Velitelé hlavně. Neposlušnost svých lidí trestají okamžitou smrtí a od víry a pověr většinou ustoupili už dávno. V Mahdíově hnutí vidí jen svůj nynější i budoucí prospěch, který si budou hájit všemi prostředky. Na ně může platit jen porážka nebo neúnosné ztráty na lidech a materiálu. A o to se musíme přičinit.“

Zítra pod Norbertovým vedením změníme oba malé modely kabiny v dokonalé samohybné pumy. Použijeme jich proti dělům,

kteřá už sem nepřítel dopravuje. Jsou-li to jen malá děla polní, jež nás v naší vysoké poloze nemohou ohrozit, pak nám naše samohybné pumy poslouží jako prostředek hromadného ničení při prvním mocnějším nepřátelském útoku.

Ze skladiště vyneseme všechny náboje do děl, kulometů i pušek a rozložíme je po celém nádvoří v malých hromádkách. To pro případ, že nepřítel má děla těžká. Než mu je zneškodníme, stačí je několikrát odpálit. Bude určitě ostřelovat budovy, a kdyby náhodou zasáhl naše skladiště nábojů, měli bychom náraz po obraně.

Zbývá nám ještě skoro sto pušek. Upevníme je na hradební zeď a po nabití spojíme provázky jejich spouště tak, aby na jedno zatažení provázku vystřelilo deset pušek zároveň. Nepočítám, že by jejich střely mohly nepříteli příliš ublížit, je to jen válečná lest. Nás je pět, se slečnou Kersainovou šest. Budeme tedy moci náraz odpálit až šedesát pušek. To nepříteli přesvědčí, že naše stanice má velmi četnou posádku. Rozmyslí si podniknout hromadný útok a dá přednost obléhání. Získáme čas, a to je to, co potřebujeme.

Mabruki se již brzy dostane do Suákinu nebo na naši loď, pokud tam už není, a odevzdá můj dopis. Pošlou nám určitě pomocnou výpravu, ovšem bude to trvat nejmíň tři týdny, než se k nám dostane...“

„A co jestli se sem nedostane nebo nedostane-li se Mabruki do Suákinu,“ namítl doktor Briet.

„Nemám obavy, že se k nám výprava nedostane, jakmile jednou vyrazí. O Mabrukiho strach nemám. A o budoucnost také ne. Mahdíova revoluce nemá naději na úspěch, protože mahdisté si znepřátelili černochoy. Nebude to dlouho trvat a zhrouť se. Nakonec na ní vydělají naše Anglie a vaše Francie. A trochu také místní obyvatelstvo, protože dostane přece jen lidštějšího pána, než jsou Egypťané. Do doby, než se tak stane, dokážeme udržet své stanoviště, které je téměř nedobytné. Jen vydržet!“

Samozřejmě každý musí předem dobře vědět, co bude při obraně dělat. To vám ještě musím říci. Děla máme na starosti já a pan Virgil, kulometry pan doktor Briet a Tyrrel. Všichni jsme dobře zacvičení, a to až k automatizaci v zaměřování podle zpráv, které budeme dostávat z hvězdárny. Tam bude naší pozorovatelkou slečna

Kersainová. Norbert jí vysvětlí, jak má používat přehledu vzdáleností jednotlivých bodů našeho okolí a jak hlásit vše krátce číslem. Zásobování si vezme na starost Fatima. A konečně péči o vězně ten, kdo bude právě volný. V pohotovosti bude stále jen jedno dělo a jeden kulomet, což zajistí možnost střídání a odpočinku. Dnes v noci mají službu Mauny a Coghill. Zítra nástup všech služeb ve tři čtvrti na šest ráno. Proto bych doporučoval, abyste si šli brzy lehnout a pořádně si odpočinuli.“

Nebylo námitek a sál rukojetí se brzy vyprázdnil. Norbert s Freddiem se dohodli, že Norbert bude mít hlídku do půlnoci a Freddie od půlnoci do rána. Freddie také hned odešel spát.

Noc minula klidně. Příští den věnovali všichni dokončení nejnmutnějších prací na kabinách a přemístění nábojů. Na hvězdárně od rána Gertruda nepřestávala pozorovat pohyby nepřitele. Několikrát přišla s hlášením k Norbertovi nebo k Freddiemu. Její zpráva ke čtvrté hodině odpolední byla vážná:

K Tebhalí přitrhly silné nepřátelské svazy a začaly je obklopot ve vzdálenosti asi jednoho kilometru od úpatí hory.

Freddie vystoupil s Gertrudou na hvězdárnu. Norbert byl zaměstnán přezkušováním přístrojů v sále rukojetí.

Goghillovi stačil jediný pohled, aby posoudil vážnost situace. Mahdistů bylo jistě přes tisíc, zformovaných do šesti oddílů kolem hory. Nejsilnější útvar stál proti vstupu na serpentínovou cestu. To ukazovalo, že Arabové zaútočí ještě dnes. Freddie se rychle rozloučil s Gertrudou, ale dříve ji ještě poučil, aby okamžitě stiskla spínač vedení k podkopu, jakmile se na nádvoří ozve dělo. Pak spěchal dohlédnout na děla i kulometry a sám zasedl k dělu, které mělo hájit vstup na cestu.

Celou hodinu se nic nedělo. Pak náhle zavlál nad nepřátelským útvarem zelený praporec a asi dvě stě jezdců se rozletělo k cestě. Freddie chvíli čekal a potom trhl spouštěčem děla, které od předešlého výstřelu bylo zaměřeno směrem vzhůru.

Třeskla rána a Freddie přiskočil ke zdi, aby mohl pozorovat dopad a účinek kartáče. Viděl, jak se skupina jezdců a koní náhle zavlnila, a do uší ho udeřil hromový náraz. To Gertruda na hvězdárně stiskla spínač k vedení podkopu.

Účinek výbuchu byl strašný. Děšť kamení, kusů lidských i koňských těl vylétly do vzduchu. A teď nový výbuch. Do zadních řad útočníků dopadl kartáč a dokončil to, co podkop ušetřil. Jen dvě desítky jezdců se bezhlavě hnaly z místa zkázy... Ještě jeden výbuch ... Někdo z prchajících narazil na poplašné zařízení. Kulometry mlčely. To znamenalo, že nikomu z útočících se nepodařilo dostat se na cestu.

Freddie se až neopatrně vyklonil přes zeď. Teď však neviděl nic. Vše mu zakrýval mrak zvířeného prachu. Vrátil se k dělu, nabil je a spěchal na hvězdárnu.

Gertruda seděla na židli s obličejem v dlaních. Když vstoupil, zvedla k němu oči.

„Kolik jsem jich zabila?“ ptala se zajímkavě.

„Asi žádného,“ lhal Freddie, aby ji uklidnil. „Váš podkop vylétl dřív, než se dostali na něj. To můj kartáč natropil mezi nimi ty spousty.“

Přistoupil k rozevřené kopuli a podíval se dolů... Byly to opravdu spousty, jediná změřt kamení a těl. Přístup na cestu byl úplně zavalen do výše nejméně dvou metrů. Tebhalí se rozhodně nemusilo obávat nového jezdeckého útoku. Přístup na cestu by byl obtížný i pro pěšáky.

Vešel Norbert.

„Co se děje?“ ptal se. „Byl jsem plně zaměstnán v sále rukojetí. Slyšel jsem rány, ale nemohl jsem se vzdálit od přístrojů. Až teprve teď, kdy už je zase klid.“

„Podívejte se dolů a uvidíte,“ vybídl ho Freddie.

Norbert se vyklonil.

„To tedy musil být pořádný útok,“ pravil. „Divím se, že to všechno způsobily tři rány, které jsem slyšel.“

„Vlastně jen dvě,“ vysvětloval Goghill. „Výbuch podkopu je zastavil a můj kartáč rozdrtil. Ta třetí rána, to bylo jen jedno z našich poplašných zařízení... Vy už jste dole se vším hotov?“

„Ano. Přesně ve čtvrt na šest jsem zapojil proud, nařídil magnetometr a zapjal tři měniče energie.“

„Kdy bude vidět výsledek?“

„Až zítra večer. Průměr Měsíce by se měl zvětšit o dvacetinu stupně. Pozítří večer bude terč Měsíce už dvojnásob velký.“

Gertruda poznala, že její další přítomnost na hvězdárně není nutná, a odešla. Jakmile se za ní zavřely dveře, Freddie pravil:

„Jen jí jsme zavázáni za to, že útok byl tak skvěle odražen. Podkop vyletěl právě ve chvíli, kdy na něm byli téměř všichni útočníci. Ale ona to nesmí vědět. Přesvědčil jsem ji, že nikoho nezabila, že vinen je pouze můj kartáč. A zatím jen jejímu zásahu můžeme děkovat, že takové tři dny budeme mít klid. Pak snad už změna na Měsíci bude tak značná, že si jí Arabové všimnou.“

„Patrná bude určitě, a jak! Myslím, že Arabové budou notně vystrašení.“

„Vystrašení budou jistě, ale na nějaký zázrak nesmíme čekat. Dnešní katastrofa jejich útočného oddílu nám přinesla rozhodně víc. Arabové nemohli vědět o podkopu. Jeho výbuch a rána z děla téměř splynuly. Musí nutně dojít k závěru, že jsme vyzbrojeni mocnými děly, jim zcela neznámými... Ale to neznamená, že můžeme povolit v bdělosti, zvláště dnes v noci. Místo hromadného útoku pošlou asi jednotlivce. V jejich vojsku jsou určitě i horalé, kteří dokáží zlézt úbočí naší hory. Ještě štěstí, že jsme zřídili ty reflektory.“

Coghillův úsudek byl opět správný. V noci se jednotlivci pětkrát pokusili proniknout ke zdem stanice. Díky reflektorům a poplašnému zařízení byly tyto pokusy v zárodku zmařeny — až na jedinou výjimku. Jednomu z mahdistů se podařilo dostat až na cestu v její druhé třetině. Teprve tam ho zneškodnil Tyrrelův kulomet.

Druhého dne se pak projevilo, že velitel nepřátelského vojska správně posoudil význam reflektorů, znemožňujících jakýkoli noční útok. Obležení ráno zjistili, že ve vzdálenosti asi dvou set metrů od úpatí hory na místech proti reflektorům byly v noci z trosk dělnických domků zřízeny střelecké předprsně.

„Musíme rychle přemístit kulometry a zamířit druhé dělo,“ pravil doktor Briet Coghillovi.

„To by bylo zbytečné,“ odpověděl Freddie. „Tam bude jen několik vybraných střelců s nějakými lepšími puškami, kteří budou mít za úkol rozstřílet naše reflektory. Pochybuji, že nepřítel má tak dalekonosné karabiny. Nechť puškám odpovědí pušky! Máme

báječnou příležitostí pochlubit se početností naší posádky. Ať celá obrana nastoupí, já zatím upravím zaměření naší hromadné střelby.“

Šestičlenná posádka stanice nastoupila a každému jejímu členu byla svěřena šňůra od spoušti deseti pušek. Ale čas plynul a nic se nedělo. Teprve k poledni se objevilo pět malých čet, které se úprkem řítily k předprsím. Nedostaly se však vůbec k výstřelu. Freddie dal znamení a rázem třesla salva šedesáti ran. Jen některé střely zasáhly cíl, ale stačilo to, aby se nepřátelští střelci vraceli tam, odkud přišli.

Mužští členové obrany okamžitě začali zase nabíjet pušky, které v deseti minutách byly připraveny k nové salvě. Nebylo toho třeba. Nepřítel svůj pokus obsadit předprsně už neopakoval. Dal se baronetovým trikem zřejmě přesvědčit o početnosti posádky stanice. Důkazem toho bylo hlášení Gertrudy, která odešla na hvězdárnu, zatímco muži byli zaměstnáni nabíjením pušek. Nepřítel změnil své přeskupení. Ve vzdálenosti asi pěti set metrů od úpatí hory vytvořil kolem Tebhalí řídký řetěz stráží. Zbytek nepřátelského vojska byl pak zformován do několika početných oddílů ve velké vzdálenosti za předsunutými strážemi.

„Výborná taktika,“ usmál se Freddie, když vyslechl dívčino hlášení. „Jenže počítá s nereálnými fakty. Nepřátelský velitel věří, že je nás mnoho a že máme jak dalekonosné pušky, tak i těžká děla. Předsunuté stráže nás hlídají, abychom se nemohli nepozorovaně pokusit o výpad nebo únik. Jsou rozestaveny řídce, aby nebyly dobrým cílem pro naši hromadnou salvu. Zbytek vojska je připraven k zásahu, ale ve vzdálenosti, kam nedonesou ani ta nejlepší děla. Pro nás to znamená klid. Zůstanu hlídat na hvězdárně sám. Ostatní se půjdou najíst a odpočinout si. Později mě může přijít vystřídat Norbert.“

Klid vydržel nejen po celý den, ale i v noci. Nepřátelé se už nepokusili o průnik a nezaútočili ani na reflektory.

Jakmile se setmělo, Norbert zamířil teleskop na Měsíc a měřil jeho průměr. Byl větší o více než dvacetinu stupně. Pokus se dařil. Dnes však Arabové ještě nemohli prostým okem toto zvětšení zpozorovat.

Nepřítel nezměnil svou taktiku ani příštího dne. Změna se projevila jen v pohybu dosud vzdálených oddílů s velbloudy. Jedna

skupina zřejmě vzrostla a předstihla ostatní dvě, které jako by na poušti znehybněly. Freddie upozoroval tuto změnu malým dalekohledem a došel pro Norberta, zaměstnaného v sále rukojetí.

„Norberte, mohli byste se mnou na hvězdárnu? Potřeboval bych, abyste mi něco zjistil teleskopem.“

Mauny přehlédl stav ukazatelů měřicích přístrojů, cosi upravil a šel s Coghillem.

„Podívejte se, tamhleta skupina s velbloudy značně vzrostla, a taky se přiblížila,“ upozorňoval Freddie Maunyo. „Malým dalekohledem nemohu rozeznat podrobnosti. A bylo by záhodno zjistit, kolik je těch velbloudů, jak asi velké je dělo, které táhnou, a jak rychle ten oddíl postupuje. Je to možné?“

Norbert neodpověděl, přistoupil k teleskopu a zaměřoval. Poté hlásil:

„Velbloudů je celkem kolem šedesáti. Ale jsou to skupiny dvě. První o čtyřiceti velbloudech táhne nějakou nízkou skříň, dlouhou asi jako dva velbloudí páry. Za tou vidím něco vyššího, ale kratšího. Vypadá to jako nějaká kára. Rychlost jejich postupu vám budu moci udat teprve za chvíli. Podejte mi sem náš zaměřovací plán.“

Pak se střídavě díval do dalekohledu, na plán a na hodinky. Za deset minut řekl:

„Jejich postup je něco málo přes dva kilometry za hodinu. A míří tam k tomu návrší, které je nejbliž k nám. Budou-li postupovat stále stejnou rychlostí,“ podíval se do plánu, „mohou se tam dostat do večera.“

„To tedy znamená, Norberte, že si musíte připravit tu jednu svou kabinku. Mahdisté zřejmě někde sehnali těžké dělo a nesmíme jim dovolit, aby se s ním dostali za návrší, kam naše děla nedonesou. Dokážeme jim to trochu pocuchat?“

„Pokusím se. Ale kabinku mohu odeslat jen z nádvoří, odkud není vidět v tomto směru. Musíme spolupracovat. Budete mi musit dávat odtud z hvězdárny znamení, zda kabinku řídím správně. A hlavně potom, až ji dopravím nad ten oddíl. Musíme začít nejpozději po čtvrté hodině, dokud mi můj malý zářič bude dávat ještě dost energie. V tu dobu bude skupina už tak blízko, že bude naděje na úspěch.“

Dohodli se na znameních a sešli z hvězdárny, kam zatím přišla Gertruda, aby pokračovala ve své hlídce. Neměla co hlásit. Mahdisté neměnili své postavení.

V půl páté odpoledne nastoupil na hvězdárně službu Coghill, protože Mauny na nádvoří byl už připraven provést svůj pokus. Kabinka poslechla stisk odesílače a pomalu stoupala do výše. Bílý praporek Coghillův, nakláněný na tu nebo onu stranu, určoval směr. A pak se v rozevřené kopuli objevil praporek rudý. Mávnutí, a Norbert vypjal řídicí přístroj. Až na Tebhalí bylo slyšet výbuch.

Kabinka neexplodovala přímo ve skupině, nýbrž trochu dál, jak Freddiemu prozradil sloup černého dýmu. Ale i to stačilo. Ve skupině zavládl zmatek. Poplašení velbloudi prchali do pouště a lidé se hnali za nimi.

Na hvězdárnu vyběhl Mauny.

„Podařilo se?“ ptal se už ve dveřích.

„Ano, ale nestrefili jsme se,“ odpověděl mu Coghill. „Podívejte se raději teleskopem, co jsme dokázali.“

Mauny přistoupil k teleskopu a nařídil jej.

„Dva nebo tři velbloudi leží na zemi,“ hlásil. „Ostatní a lidé zmizeli. Ta zadní kára je převržena. Teď tam tryskem přijíždí skupina jezdců a obklopuje náklad.“

„Malý, ale přece jen úspěch,“ optimisticky si pochvaloval Coghill. „Do soumraku rozprchlé velbloudy nepochytají a v noci pokračovat nemohou. Snad jsme přece jen získali den. A co Měsíc?“

„Podívejte se k východu. Vyšel ve čtyři hodiny šestatřicet minut. Tamhle je, vidíte! Jeho srpek je o hodně větší, než bývá obvykle.“

Byla to pravda, ale Arabý nenapadlo, aby si všímali Měsíce...

Tentokrát se Coghillova předpověď nesplnila. Ráno při rozbřesku dne Norbert marně pátral teleskopem po opuštěných nákladech. Zmizely. Když to Mauny oznamoval Coghillovi, baronetova tvář se zachmuřila.

„To se mi docela nic nelíbí,“ pravil. „Škoda že nevidíme za ten pahorek. Nezbyvá nám než čekat a připravit se. Jdu zaměřit děla a vyzoomět ostatní.“

Odpoledne ve tři hodiny došlo k dalšímu útoku. Obležení odpočívali v nové obytné místnosti po opožděném obědu. Chyběl jen Mauny, který odešel na hvězdárnu rozhlédnout se po nepříteli.

Náhle zaslechli slabý zvuk výstřelu. Vzápětí vstoupil do místnosti Mauny.

„Střílejí na nás a dostřelují,“ hlásil. „Koule dopadla na úbočí hory pod kopuli hvězdárny, ale nevybuchla.“

„Jejich dělo je asi zařízeno jen na masivní koule,“ usoudil Freddie. „Musí to však být pořádný kus, když donese přes pět kilometrů. Teprve doba, kdy vystřelí podruhé, nám poví, jaké dělo to mají. Rozhodně ať nikdo nechodí na hvězdárnu. Zastřelují se na její kopuli a je to pro ně také nejsnadnější cíl... Norberte, kdy dnes vyjde Měsíc a jak bude veliký?“

„V pět hodin čtyřicet dvě minuty. Jeho průměr bude proti včerejšku dvojnásobný.“

„To na Araby nestačí. Nešlo by přiblížování zrychlit?“

„Zásobu energie mám, ale potřebné propočty do té doby nesvedu, abych mohl urychlení zařídit za dvě tři hodiny. Bez nebezpečí mohu gravitační pole zesílit jen nepatrně.“

„Připravte se na zesílení. Po druhém výstřelu se dohodneme.“

Na druhý výstřel čekali téměř půl hodiny. Tentokrát zaslechli brumlání kule.

„Přestřelili,“ vysvětloval Freddie. „Mají nějaké staré dělo, které se po výstřelu musí chladit a čistit. Snad se nabíjí ještě postaru zpředu. Teď si, Norberte, můžete bez nebezpečí doskočit na hvězdárnu pro nějaké ty papíry, které potřebujete, abyste mohl zrychlit to přiblížení Měsíce. Najdete nás všechny v sále rukojetí, který má nejpevnější kryt i strop. Proto se tam přestěhujeme.“

Přečkali ještě dva výstřely, než byl Norbert jakžtakž hotov se svými propočty. Kam dopadla třetí koule, neslyšeli. Čtvrtá opět přeletěla.

„Už je to tak, to jejich dělo bude předovka, nějaký muzeální kus,“ poučoval baronet. „U toho záleží na přesném odměření prachové nálože a na kvalitě střelného prachu. Ale zničit jim je musíme. Nezapůsobí-li na ně zvětšení Měsíce, nezbude nám než vytáhnout a naplnit jeden náš balón. Vystoupím na něm do výše a vy, Norberte, připravíte druhou kabinku. Z balónu budu vidět za to návrší a budu vám moci dávat znamení.“

Při páté ráně nepřátelského děla zaslechli třesk padajícího zdiva dřív než sám výstřel.

To snad pobídlo Norberta, aby přiskočil k řídicímu stolu a začal manipulovat s oběma pákami, bílou a černou, a s velkým otáčecím číselníkem, potenciometrem.

Všichni pozorovali jeho počínání kromě Coghilla, který se zadíval na Gertrudu a Fatimu, sedící vedle sebe.

Náhle viděl, jak obě dívky blednou. Fatimě se rozevlály vlasy jako pod náporem prudkého větru a pak se arabská dívka svezla z křesla na zem.

Sám také již cítil, že mu vstávají vlasy, a vnímal podivný, hrozně nepříjemný zvuk. Vnímal jej nikoli sluchem, nýbrž celým tělem.

„Zastavte to! Hned!“ vykřikl.

Tyrrel skočil k řídicímu stolu a stiskl černou páku. Musil, pán to přece rozkázal.

Mauny mu chtěl ruku zadržet, ale Tyrrel byl o mžik rychlejší.

Vtom se ozvalo zahřmění jako tisíců a tisíců děl a po něm následoval hrozný otřes a pád do temnot...

DÍL DRUHÝ
TROSEČNÍCI PROSTORU

I

PO KATASTROFĚ

Byl jasný, slunečný den, když Norbert otevřel oči. Všude kolem ticho, hluboké, mrtvé ticho.

Den byl až oslnivě jasný a úmorně teplý.

Mauny si jen pomalu uvědomoval, kde je a co se stalo.

Hořejší částí těla ležel na arabském divanu v sále rukojetí a jeho nohy spočívaly na koberci. Ano, ten hrozný výbuch jím sem mrštil. Kolem něho bylo vše v nepořádku a zpřevráceno. Elektrický lustr byl zkroucen a utržený magnetometr ležel uprostřed rozbitého porcelánového nádobí. Gertruda, Fatima, doktor Briet, Freddie a Tyrrel leželi tu i tam: na pohovce, v křesle nebo na koberci na podlaze. Prostě tam, kam byli při náhlém otřesu vrženi.

Prvou myšlenkou mladého učenice bylo pomoci Gertrudě. Dívka tu ležela ve mdlobách, ale bez zjevného poranění. Její tep byl slabý, dech sotva postřehnutelný.

Norbert se pudově rozhlížel po lékaři. Spatřil ho spícího u noh křesla. Katastrofa ho překvapila, když v křesle vychutnával číši čaje. Otřes ho srazil na zem, kde jeho mdloba přešla ve spánek. Nasvědčovalo tomu jeho pochrupávání. A stačil lehký dotek, aby se probudil.

Briet si nejdřív horlivě mnul oči a v nelíčeném úžasu se rozhlížel kolem sebe. Vzdychl se, postavil, ale stále ještě se nemohl probrat z jakési strnulosti.

Konečně přišel k sobě a zaklel:

„U všech hromů!... Co se stalo? ... Co jste to s námi provedl?“

„To nevím sám,“ odpověděl mu Norbert. „Nejdůležitější je, že jste se probudil, doktore. Slečna Kersainová je v bezvědomí. Pojd'te ji ošetřit, prosím vás.“

Lékař se dal jako dítě dovést ke křeslu, ve kterém spočívala Gertruda. Ale tam zůstal stát bez pohnutí, beze slova. Jako by se sám dosud nevzpamatoval.

Norbert Mauny ho uchopil za paži a zatřásl jím.

„Což spíte? ... Co mám dělat?“

Bylo vidět, jak se doktor namáhá, aby se soustředil.

„Skříňku s léky!“ vyrazil konečně ze sebe.

Norbert pochopil. Rychle se otočil směrem, kde byly dveře do přilehlé místnosti sloužící jako spíž. Tam byla skříňka s léky. Jeho pohyb však byl tak prudký, že se otočil dokola a div na Gertrudu nepadl. Pomalu se vzchopil a rozvážně otevřel dveře spižírny. Za dveřmi ležel v bezvědomí Virgil. Překročil ležícího, ale jeho pohyb byl zase příliš prudký a zanesl ho až k regálu u protější stěny. Přidržel se regálu, pootočil se a sňal skříňku s léky. Opatrně vyšel a zamířil k lékaři.

Nějak se mi ještě točí hlava, myslil si.

„Kterou lahvičku mám vzít?“ ptal se Brieta.

„Éter sirnatý,“ strojově odpověděl lékař.

Norbert vyhledal lahvičku a sám tekutinou potřel čelo a spánky dívčiny. Pak jí přidržel lahvičku u nosu.

Stačilo to. Gertruda otevřela oči.

„Norberte ... Vy!“ zvolala.

Její pohled padl na Fatimu, ležící jí u nohou.

„Fatima!... Pomozte jí!“

Sklonil se k arabské dívce a také jí několika kapkami éteru skropil čelo a tváře.

Fatima se probudila. Povstala, vrhla se do náručí Gertrudě a přitiskla se k ní.

„Ta tma, ta hrozná tma,“ šeptala.

„Neboj se, dítě,“ konejšila ji Gertruda. „Už je všechno pryč. Copak nevidíš?“

„Vidím, vidím!“ a ještě újeji se přitiskla k své paní.

Norbert se teď obrátil k doktorovi.

„Zdá se mi, že i vy potřebujete osvěžení,“ pravil a svá slova uvedl hned ve skutek.

Briet se pod chladivým účinkem éteru otřásl.

„Máte pravdu ... Nemohu se nějak vzchopit. Ale už to půjde. Dejte to sem, budu pokračovat sám.“ Vzal Norbertovi lahvičku z ruky a sklonil se nad Coghillem.

Norbert opatrně znova vkročil do spíže a zvedl Virgila.

Ani bych nevěřil, že takový junák může být tak lehký, myslil si.

Virgil se brzy probral z mdloby, vymanil se z Norbertova náručí a zvolal:

„Hele!... On je docela pěkný den!... A my jsme živi! To jsem nečekal, když to se mnou tak šlohlo.“

Doktor Briet zatím přivedl k vědomí nejen Coghilla, ale i jeho vzorného komorníka. Ten, s obrovskou boulí na čele, seděl na místě, kde ho doktor vzkřísil, a modrýma očima těkal nechápavě kolem sebe.

„Ale to mám žízeň!“ vyrazil pak ze sebe. „Láhev vína je dole v bufetu na levé straně,“ dodal, aby snad přítomné přesvědčil, že už se úplně vzpamatoval.

Dobrák Virgil otevřel dveře bufetové skříně. Ale otevřel je nějak prudce, div skříň nezvrátil na sebe.

„Točí se ti taky hlava?“ ptal se ho Mauny.

„Hlava? ... Ne!... Je mi naopak tak lehce, že jsem hotov servat se se všemi Araby světa.“

Opatrně vyňal láhev, podnos a sklínky.

„Kdo všechno bude pít?“ ptal se.

„Všichni,“ odpověděl lékař. „Trocha vína nám může jen prospět.“

I Gertruda a Fatima se musily napít portského. Posloužilo jim znamenitě. Stejně jako ostatním.

Všichni vyvázli z katastrofy bez úrazu. Víno je vzpružilo. Sesedli se kolem stolu, aby si pohovořili.

„Ale je tu hrozné horko,“ promluvila jako první Gertruda.

Norbert povstal a opatrně šel k oknu, aby vyhověl přání paní svého srdce a vpustil do místnosti trochu čerstvého vzduchu. Okno však neotevřel. Bezděky jím vyhlédl a strnul.

Z tohoto okna bývalo vidět jen kus žlutošedé pouště a teď Norbert pohlížel na nejbizarnější seskupení hor, vrchů a skalisek všech možných tvarů a podivného zbarvení. Jako by prudké

zemětřesení zpřevrátilo krajinu a obrátilo ji naruby. Byla tu skála vedle skály, kužel vedle kužele a mezi tím vším četné krátery. Byl to pochmurný, hrůzný, takřka strašidelný pohled. Nikde stéblo trávy, nikde stopa života. Kraj, na který se Mauny díval, dýchal zkázou, smrtí.

I stíny skal a vrchů byly podivné. Černé jako inkoust, bez odstínů a polostínů. Ještě podivnější však byla výška, z které se díval na kraj pod sebou. To nebyla výška hory Tebhalí. Stanice teď musila být výš, mnohem výš. To, co viděl dole, se podobalo krajině na Měsíci...

Měsíc! blesklo mu mozkem. To by vysvětlovalo tu domnělou závrať, tu lehkost Virgilova těla.

Hned tu myšlenku zapudil.

Na Měsíci není vzduch. Kdybychom byli vrženi na Měsíc, dávno bychom se byli udusili, usuzoval. A musilo by být vidět hvězdy i za bílého dne.

Pozvedl hlavu ... Obloha byla skoro černá a hvězdy viděl. Ne sice zřetelně, ale přece jen je viděl.

Náhle mu bylo vše jasné: Jsou na Měsíci. Byli sem vrženi při náhlém vzrůstu antigravitační síly, který svým zásahem vyvolal Tyrrel. Na Měsíc bylo vrženo vše, co bylo odizolováno od země tak pracně získanou sklovitou vrstvou. Tedy celá hora Tebhalí, která je však stále nabitá magnetickou a gravitační silou. Proto hora s sebou vzala i vzduchovou vrstvu. Proto se nezadusili. Ale jak je ta vrstva silná a za jak dlouhou dobu se rozplyne?

„Co tam děláte, Norberte? Nemůžete otevřít to okno, potřebujete pomoc?“ ptal se Freddie.

„Neodvažuji se je otevřít,“ odpověděl. „Hned vám povím proč.“

Opatrnými kroky se vrátil k svému místu a usedl.

„Freddie, vy jste přítel sázek,“ pravil. „Vsadil byste se i se mnou? A jak vysoko?“

„Oč se chcete vsadit? Sázkový úvěr máte u mne až do pěti tisíc liber.“

„Chtěl bych se vsadit, že se přece jen dostaneme na Měsíc. O těch pět tisíc liber.“

„Platí,“ ochotně souhlasil baronet. „Tady je ruka.“

„A bude sázka platná i tehdy, jestliže na Měsíci už jsme?“ ptal se Mauny dál, místo aby se chopil podávané ruky.

Všichni se na něj podívali udiveně — a soucitně.

Vycítil jejich myšlenky.

„Ne, nejsem opilý, ani jsem se nezbláznil,“ pravil. „Podívejte se na kresby měsíčních krajin, pokud jste si je ještě neprohlédli, a pak se pojd'te podívat k oknu. Ale vstávejte opatrně. Jsme o mnoho lehčí, protože na Měsíci je mnohem menší přitažlivost. A svaly máme uzpůsobeny pro přitažlivost zemskou. Nepatrný prudší pohyb vás připraví o rovnováhu.“

„Láry, fáry!“ zvolal doktor Briet a už ležel břichem na řídicím stole, zatímco jeho křeslo za ním udeřilo o zeď.

Velmi opatrně se napřímil a pomalu kráčel k oknu. Ostatní za ním, také pomalu a opatrně.

„Opravdu to vypadá stejně jako na těch vašich obrázcích, Norberte,“ pravil baronet. „Docela rád věřím, že jsme na Měsíci. Jen

bych chtěl vědět, jak jsme se sem dostali a zda se budeme moci dostat odtud.“

„Jak jsme se sem dostali, to vám odpovědně říci nemohu,“ doznával Mauny. „Víte, že jsme chtěli urychlit přiblížení Měsíce, abychom vyděsili Araby a získali čas. Řekl jsem vám, že k tomu mám dost energie, ale že nejsem schopen tak rychle provést nutné výpočty. Propočítal jsem možnost takového zákroku, ale jen zhruba. Na něco jsem pravděpodobně zapomněl. Nač, to mi poví teprve budoucnost. Zatím je skutečností, že celá hora Tebhalí se octla na Měsíci. Nikoli však její okolí, ani to nejbližší, osvětlují si to tak, že jejím izolováním jsem uvolnil její zakotvení v zemském povrchu. Pan Smith v době pokusu stiskl černou, negativní pásku. Tím změnil magneticko-gravitační energii v antienergii. Celá naše hora, slabě zakotvená, se mohla vybavit ze zemské přitažlivosti a podlehnout přitažlivosti Měsíce. Tak tomu mělo být s mou kabinou. Nedovedu však pochopit, jaká síla zapůsobila, že mohla vynést těžkou masu celé hory... Teď o budoucnosti. Nejsou-li poškozeny naše přístroje, insolátory a hlavně spodní izolační vrstva, pak nebude těžké, aby naše kabina přemohla poměrně slabou měsíční přitažlivost a dostala se zpět na Zem. S tím se počítalo již původně a vše je připraveno, i padáky. Musíme ovšem zase počítat s časem. Hlavně ze dvou důvodů. Jak víte, na Měsíci den trvá našich čtrnáct dní a noc také tolik. Ve dne je strašné vedro, v noci mráz větší než na zemských pólech. Proti vedru se dokážeme uchránit, ale proti zimě bychom byli bez ochrany. Tolik energie naše akumulátory nemohou nastřádat, abychom jí mohli vyhřívat jen jedinou místnost celých čtrnáct dní. Dnes jsme na tomto místě asi ve čtyřicáté hodině měsíčního dne. Zbývá nám tedy doba dvanácti pozemských dní, ve které musíme vše připravit a opustit Měsíc... K tomu nás nutí i zásoba vzduchu. Zásobu chemikálií pro výrobu vzduchu máme taky jen na čtrnáct dní. Je sice pravda, že jsme si s sebou přinesli nečekanou zásobu vzduchu ze Země, ale ta nám asi dlouho nevydrží ...

Naším bezprostředním úkolem proto musí být přezkoušení všech našich zásob a zařízení. Jestliže jich nebylo příliš mnoho poškozeno nebo zničeno, pak vám mohu zajistit, že se na matičku Zemi vrátíme. Potravin máme dost, spíše nadbytek. Také vody v

nádržích, pokud ovšem nebyly poškozeny. O tom se musíme přesvědčit nejdřív. Na naši artéskou studni se spoléhat nemůžeme, neboť ta zůstala na staré Zemi...

Rozdělme si práci. Já a Freddie přezkoušíme stav všech našich technických zařízení. Virgil se Smithem stav technických zásob. Doktor Briet a slečna Kersainová stav zásob potravin a vody. Musíme pracovat rychle, protože nevíme, jak dlouho nám vydrží zemská atmosféra. Poněvadž i tak budeme v nebezpečí, že by nám atmosféra mohla uletět v době prohlídky, musíme se zajistit, abychom se nezadusili. Naštěstí Carréovy přístroje se stlačeným kyslíkem jsou připraveny... Virgile, jděte s panem Smithem do skladiště a přineste jich sem sedm. Ne sedm, jedenáct. Docela bych zapomněl na naše pány jednatele a na Kaddúra.“

Virgil s Tyrrelem odešli. Za chvíli byli zpět se šesti Carréovými respirátory. Položili je před Norberta a šli pro další.

„Ve skladišti je všechno v pořádku, nic není poškozeno,“ hlásil Virgil při odchodu.

„Teď se všichni musíme naučit s přístroji zacházet,“ pokračoval Norbert, když Virgil s Tyrrelem odešli. „Jak vidíte, je to zinková schrána s popruhy, aby si ji člověk mohl dát na záda, řekněme jako školní brašnu. Nahoře je uzávěr, od kterého vede silná gumová hadice končící polomaskou. Polomasku lze těmito gumovými páskami pevně přitisknout na obličej, takto... Jak vidíte, kryje ústa i nos. Vdechovat můžete jen nosem a vydechovat jen ústy, obráceně nikoli. Hadici lze od schrány odšroubovat. Při odšroubování je třeba dbát toho, aby napřed byl uzavřen kohoutek pod závěrem.“

Odšroubujte každý hadici a přiložte si masku na obličej. Dobře. Teď se pokuste mluvit. Jde to, že ano? Ale pomalu, protože potřebný vzduch se přivádí do plic jen nosem. Hlavně dbejte toho, aby vzduch neunikal pod okraji masky. Vyzkoušíte si to snadno. Pokuste se vdechovat ústy. Kdo to dokáže, má masku špatně připevněnou a musí zkrátit její přídržné pásky. Pomocí těchto přezek. Proveďte zkoušku.“

Všichni přítomní si masku připevnili a upravili.

„Kohoutek od hadice je na levé straně schrány a snadno na něj dosáhnete pravou rukou. Touto rukou lze také hadici jedním

otočením do schrány zašroubovat nebo z ní odšroubovat. Při prohlídce budeme mít hadice odšroubované a kohoutky budou uzavřeny. Kdyby se někdo začal dusit, našroubuje hadici a otevře kohoutek. Takto... Jak vidíte, netrvá nasazení ani vteřinu.“

Mezitím se vrátili Smith s Virgilem a hned se zúčastnili cvičení s ostatními Norbertovými žáky, třebaš zařízení a používání respirátorů dobře znali.

„Nyní schrány na záda,“ vyzval Norbert, „a každý si upraví popruhy tak, aby mu schrána na zádech dobře seděla. Hlavně aby rukou dosáhl pohodlně na šroubový uzávěr a kohoutek. Připraveni? Tedy zašroubovat hadici a otevřít kohoutek! Ráz... dva. Jde to, dýchá se dobře, že ano? ... Teď opačně. Uzavřít kohoutek, uvolnit hadici. Ráz... dva ...“

„Na jakou dobu nám stačí ta zásoba vzduchu ve schráně?“ ptal se lékař.

„Na šest hodin při normální chůzi. Při práci nebo nějakém namáhavějším výstupu na pět hodin. Pro naši prohlídku to bohatě stačí, budeme-li respirátory potřebovat vůbec. Při výpravě do vzdálenějšího okolí použijeme obleků, které jste si prohlédli už dřív. Ty mají větší schrány.“

„A až nám kyslík dojde?“ ptal se doktor Briet dál.

„Nic není snadnějšího než vyrobit si nový. Chemikálií k tomu máme dostatek, ty určitě nárazem neutrpěly.“

„Tak se do té občůzky pusťme hned,“ navrhoval Freddie.

„Ano, ale napřed ještě něco,“ odpověděl Mauny. „Fatima nedostala žádný úkol. A i pro ni jeden mám... Fatimo, pochopila jste všechno, dovedla byste to vysvětlit druhému a popřípadě mu masku i nasadit?“

„Ano.“

„Tedy já a sir Coghill vezmeme čtyři schrány s maskami a doneseme je ke dveřím našich věžňů. Vy, Fatimo, kdybyste v době naší nepřítomnosti ucítla nedostatek dechu, nasadíte si masku a věžňům donesete připravené schrány. Poučíte je rychle, co mají dělat, nebo jim masky sama nasadíte. Dokážete to? A nebudete se bát?“

„Dokážu. A proč bych se bála, když jim budu pomáhat?“

„No dobrá. Ostatně kdyby se projevil nedostatek vzduchu, stejně bychom k vám co nejrychleji přiběhli a pomohli vám ... Tak do práce! Tady jsou bloky a tužky. Zapisujte jen to, co je viditelně poškozeno. Nikoli všechny věci ve skladištích. Od toho máme podrobné seznamy. Kdo bude hotov, vrátí se sem do sálu...“

Nikdo neměl námitky nebo jiný návrh a dvojice se rozešly.

II

SMRT PŘICHÁZÍ NA MĚSÍC

Z obhlídky se do sálu rukojetí nejdřív vrátili Virgil a Tyrrel. Za necelou půlhodinu. Když v sále nikoho nenašli, vydali se hledat Norberta a Coghilla. Našli je u hradeb v plné práci s insolátory a hned jim nabídli svou pomoc. Dva insolátory byly zničeny a bylo přerváno vedení k baterii. To už Mauny s Coghillem spravili a teď nařizovali nepoškozené přístroje. Díky nečekané pomoci byli i oni hotovi v půlhodině. Stroje na výrobu elektrického proudu se rozběhly a napájely baterii novou zásobou.

Do sálu rukojetí se vrátili všichni čtyři společně. Ale kdo tam dosud nebyl zpět, byl doktor Briet s Gertrudou.

Virgil se hned nabídl, že se po obou podívá.

„Ještě chvíli počkáme,“ rozhodl Norbert Mauny. „Zatím pověz, co jste zjistili.“

„Všechno je v pořádku, jen náhradní tlakoměr se rozbil a rtuť z něho vytekla. Protože v sále a na hvězdárně se rozbily také, jsme bez tlakoměru ... Kromě toho jsme přišli o koně. O všechny tři. Ale to nezavinil otřes, třebaš domek, který jim sloužil za stáj, je úplně v sutinách. Rozbila ho ta dělová koule, kterou se Arabové strefili. A je to pořádná koule. Má nejmíň třicet centimetrů v průměru. Vyvalila se sama z trosek a dokulila se až k hradební zdi. Zdivo i střecha se zřítily na koně a zasypaly je. To je všechno, a teď bych ...“

Nedomluvil, neboť do sálu právě vešel doktor Briet. Ale sám.

„Kde zůstala slečna Gerta?“ starostlivě se ptal Norbert.

„Žádné strachy, nic se jí nestalo,“ odpověděl lékař. „Ošetřuje nemocného. Prohlídku jsme skončili už dávno. Dva pytle s moukou jsou roztrženy, z jedné bedny se konzervy rozkutálely po skladišti, rozbilo se pět sklenic a dva talíře, ale to jsou maličkosti. Hlavní je, že cisterny s vodou jsou nepoškozeny a že do nich nic nenapadlo ... Když jsme byli tak brzy hotovi, Gerta navrhla, abychom se podívali k Fatimě. Našli jsme ji, jak poctivě čeká s respirátory u dveří našich vězňů. Na můj dotaz mi řekla, že v obou místnostech je ticho. To mě přimělo, abych se na naše vězně podíval. Nejdřív na Kaddúra ...“

„A to je ten nemocný?“ vskočil mu do řeči Freddie.

„Ne, Kaddúrově nemoci bych ani příliš nevěřil,“ odvětil doktor. „Našel jsem ho na loži v letargii, ale v té jeho chtěné. Hned a sám se z ní také probral. A víte, jakými slovy mě uvítal?“

„Nějakou drzostí, že ano?“ mínil baronet.

„Ne, docela vážně se mě zeptal: »Tak jak se vám líbí na Měsíci, doktore?« Jeho otázka však na mne zapůsobila hůř než rána kyjem do hlavy. Chápejte! Z okna jeho místnosti je vidět jen vnitřek hradební zdi. Jak tedy mohl vědět, že jsme na Měsíci? Také jsem se ho na to hned zeptal. Vychrlil na mne důvody, které pro mne byly pramenem dalšího úžasu. Ten človíček je ve skutečnosti studnice učení, opravdová encyklopedie. Ostatně to poznáte sami. Přivedl jsem ho s sebou. Čeká přede dveřmi na svolení, zda smí vstoupit.“

Norbert s Freddieem na sebe pohlédli a Mauny se pak zvedl, šel ke dveřím a otevřel je:

„Jen dál, pane Kaddúre nebo snad pane Abú el Násre,“ zval ho. „Jste nám všem vítán.“

Trpaslík vstoupil s rukama zkříženýma na prsou, hluboce se uklonil a beze slova usedl po turecku na koberec.

„Pan Kaddúr totiž přišel o svůj byt,“ vysvětloval Briet. „Jeho sousedí byli v bezvědomí. Fatimu jsem poslal pro skříňku s léky, ale to vy jste zde ještě nebyli zpátky. Gryphinse a Vogela jsem vzkřísil snadno. Jak přišli k sobě, hned chtěli něco pít. Samozřejmě ne vodu. A tak Fatima sem šla podruhé, pro ten zbytek portského ...“

S Wagnerem to bylo horší. Éter nepůsobil, nepomohla ani masáž srdeční krajiny. Nakonec mi pomohl pan Kaddúr. Doteky prstů v zátylí nemocného přivedl Wagnera k vědomí, ale ten nešťastník

začal blouznit. Změřil jsem mu teplotu: skoro čtyřicet stupňů Celsia. Zřejmě nervová horečka, vyvolaná prudkým otřesem mysli. Ale nebezpečná pro srdce nemocného, které je ve zbědovaném stavu. Myslím nadměrným požíváním alkoholu. Pan Kaddúr je jiného názoru.“

„Hašiš,“ ozval se trpaslík.

„Asi má pravdu,“ potvrzoval jeho mínění lékař. „A nejspíše máme pravdu oba. Wagner začal s alkoholem a tady z nedostatku dobrých likérů se naučil používat zdejší narkotikum, hašiš. Musil jsem mu dát morfium, abych ho uklidnil. Teď spí. Žádal jsem jeho kumpány, aby na něho dávali pozor a hned mě zavolali, kdyby se probudil a začal zase blouznit. Ale se zlou jsem se potázal. Vyjeli si na mne, že oni nejsou doktoři a že je to práce pro mne. A abych je zbavil toho blázna, že s ním nechťejí být pohromadě.“

Přenesli jsme proto Wagnera do světnice pana Kaddúra, který nejen svolil, ale pomohl mi také Wagnera přemístit. Teď na něho dávají pozor Gerta s Fatimou. Poučil jsem je, jak mu mají vyměňovat obklady na hlavě a v srdeční krajině. Jsem přesvědčen, že mu poslouží líp, než by mohli a chtěli jeho kumpáni...“

„Řekl bych, že bychom si to s těmi dvěma měli vyřídit hned teď,“ přerušil ho Freddie. „Musí nám říci, jak si představují další soužití s námi. Zde bude plno práce, chceme-li se vůbec odtud dostat. A na tu práci máme přesně vymezený čas. Jsou to zdraví, statní lidé, kteří podle mého soudu jsou povinni spolupracovat na záchraně všech, počítajíc v to i je. Co tomu říkáte vy, Norberte?“

„Souhlasím s vámi, Freddie, jen bych navrhoval menší odklad. Předem bychom měli projednat naše vzájemné soužití s panem Kaddúrem. Nesmíme zapomínat, že i on byl naším nepřitelem a že také my jsme s ním nejednali právě přátelsky. A rád bych ponechal první slovo jemu.“

Kaddúr povstal a postavil se tak, aby byl tváří proti všem. Pak začal svou bezvadnou franštinou:

„Neřekl bych, že jsem kdy byl vaším nepřitelem. Kdyby nebylo mne, pan doktor Mauny by nikdy nedokázal zřídit svou stanici na Tebhalí, ani kde jinde v Súdánu. Pan doktor Mauny mě pojmenoval jménem, pod kterým jsem znám v okruhu přívrženců Mahdího. Tedy

snad si také uvědomuje, že Šerofové pro něho pracovali se souhlasem velkého proroka. O jeho plánech jsme byli přesně zpraveni. Postaral se o to pan Wagner, který poslal do Rhadamehu Ben Kamsovi dva dopisy, jeden už ze Suákinu a druhý z Tebhalí. Také o postupu prací jsme byli přesně informováni. To zase obstarával šejk Šerofů, který u vás pracoval jako dělník. Je pravda, že původně jsme měli v úmyslu zmocnit se vašich zásob a zbraní, jež měly prospět prorokovi při vedení jeho osvobozovací války proti Egyptu, ale pan doktor Mauny jednal se Šerofy tak, že si získal jejich úctu i lásku. Šerofům se skutečně dosud nikdy nežilo tak dobře, jako když měli od pana Mauneho trvalý a dobrý výdělek, spojený nadto se spravedlivým a přátelským jednáním. To mě přimělo, že jsem přemluvil Mahdího, aby v Bajudské poušti nechal vyrůst malou evropskou kolonii. Mahdí, nevzdělaný a bigotní člověk, viděl ve svém boji jen náboženskou stránku, slávu islámu. Já něco docela jiného. Chtěl jsem pomoci súdánskému lidu, který žil v hrozné bídě, zvláště od doby, kdy se dostal pod panství Egyptanů. Mně bylo jasné, že islám tu pomoci nemůže, nýbrž jen technický pokrok, dosažitelný za spolupráce s evropskými vědci dobrého srdce. Malý příklad: artéská studně v Tebhalí vyvrtaná stroji poháněnými slunečním svitem. Každá taková studně by znamenala nový život pro některý kout pouště, zúrodnění neplodné pustiny a chléb pro mnoho lidí, dosud trpících a často i umírajících hladem. O sluneční svit v Súdánu není nouze a objevil se i vědec dobrého srdce, vy, pane doktore Mauny. Proto ten žebrácký poplatek čtyř set piastrů měsíčně za užívání území několika tisíc čtverečních kilometrů.

Jenže Mahdí se dopustil strašné chyby, nelidskosti. Dal zmasakrovat několikatisícové egyptské vojsko a s ním i jeho anglické důstojníky. Tím si podepsal rozsudek neúspěchu. Anglie neodpouští smrt svých synů, vidíte, sire Coghille? V té chvíli jsem poznal, že Súdánci svůj boj prohráli... Na tom nic nezmění obležení Chartúmu, popřípadě ani jeho dobytí. Jedinou nadějí pro Súdánce bylo odpoutat se od Mahdího a proti islámskému šílenství postavit něco, co by dokázalo upoutat súdánský lid... To byla příčina mé nečekané návštěvy na Tebhalí. Chtěl jsem se pokusit ovládnout lid a postavit se na místo Mahdího, alespoň ve východním Súdánu. A zajišťoval

jsem si prostředky a spojení. Na Tebhalí jsem spatřil něco, co mě přivedlo k názoru, že vy všichni, jak jste tady, nejste lidé čestní, nýbrž taky jen vykořisťovatelé ...

Proto ten únos, můj první skutečný nepřátelský čin proti vám. Ale byl bych rád, kdybyste ho podrobili logickému soudu v tomto směru: Kdyby šlo jen o mou touhu po bílé ženě, mohl jsem dát unést slečnu Kersainovou a ostatní nechat spát. Nikdy byste nepodezírali mne. Ale unesl jsem všechny, proč? Je pravda, že jsem slečně Kersainové nabízel ruku, bohatství, moc. Byl jsem odmítnut a pomstil jsem se tím, že jsem jí umožnil schůzku s panem Maunym, proč? A pak jsem všechny dopravil do Tebhalí. Sice jako zajatce, ale zajatce, s kterými bylo zacházeno se všemi možnými ohledy. Proč?

Na všechna ta proč vám teď neodpovím. Učiním tak až v soukromé rozmluvě s panem doktorem Maunym, jestliže si to bude přát. Jen tolik musím říci, že jsem brzy změnil úsudek o vás jako o lidech špatných.

Jsem přesvědčen, že jste se všichni domnívali, že po únosu jsem se vypravil se zajatci na Tebhalí s nějakým záměrem. Ano, a nebyl to záměr špatný. Byl zmařen náhodnou okolností, že vaši obránci a moji průvodci byli z téhož kmene. A pak statečností pana Virgila, které upřímně vzdávám čest, třebaš zničila mnoho dobrého pro mne i pro vás, ale hlavně pro Súdán a jeho lid. Dnes už na tom nezáleží. Minulost se nedá změnit v přítomnost. Zvláště když jsme na statisíce kilometrů vzdáleni od tehdejšího dějiště věcí...

Dnes mohu jen prohlásit, že jsem vám cele k službám. Svou tělesnou silou i schopnostmi, mám-li jaké. A to i s těmi zvláštními schopnostmi, kterým pan doktor Briet říká kejkle, ačkoli vpravdě to kejkle nejsou. Jste spokojen, pane doktore Mauny?“

„Ano, a děkuji vám za ochotu k spolupráci na záchraně všech,“ odpověděl Norbert. „Tu ochotu jsem očekával a jsem rád, že jsem se nemýlil.“

„Já bych však chtěl ještě něco vědět,“ přihlásil se sir Coghill. „Proč mahdisté obléhali tak tvrdě Tebhalí? A jak jste jim podal zprávu, že jste naším vězněm?“

„Řekl jsem vám už, že Mahdí věděl o existenci evropské stanice na Tebhalí. Domnívám se jen, ale jistě správně, že u něho převládla

touha zničit vše evropské. Pravděpodobně na radu někoho z jeho okolí. A nebyl u něho Kaddúr, aby mu to rozmluvil. Kaddúr byl vaším zajatcem. Víte však sami, jak dobře jste ho střežili. Nemohl s nikým přijít do styku. Jak by byl mohl podat někomu zprávu? Leda myšlenkovou telegrafií a v tu přece nevěříte, sire Coghille. Nebo snad ano?“

Freddie po této trpaslíkově odpovědi tak zrozpačitěl, že Norbert považoval za vhodné ulehčit mu situaci dalším, celkem zbytečným dotazem:

„V čem asi byste byl schopen nám pomoci, pane Kaddúre?“

„Považujte mě za sluhu, za otroka,“ odpověděl Kaddúr klidně. „Jsem malý, ale silný jako každý dospělý muž. Zvláště snad bych mohl pomoci přímo vám. Myslím, že ze všech přítomných, mimo vás ovšem, mám největší znalosti z fyziky, mechaniky i chemie. Ale budu dělat všechno, co mi nařídíte ...“

V té chvíli se prudce otevřely dveře sálu a v nich se objevila Gertruda.

„Strýčku a pane Norberte, pojd'te hned se mnou,“ žádala.

„Wagner se probudil a zase blouzní?“ ptal se Briet.

„Je při smyslech, ale neblouzní,“ odpověděla dívka. „Zcela rozumně mě požádal, abych vás a Norberta přivedla k němu.“

Oba vyzvaní povstali a odešli s Gertrudou. Dívka spěchala a doktor Briet jí sotva stačil. Vstoupili do místnosti, kterou obýval Kaddúr. Z lůžka se na ně upíraly dvě oči naplněné smutkem i jasem zároveň.

Lékař přistoupil k nemocnému a chtěl se přesvědčit o stavu jeho srdce.

„Nechte toho, doktore, nemá to cenu,“ řekl Wagner hlasem znějícím jaksi dutě. „Pozval jsem vás jen jako svědka toho, co chci říci panu Maunymu. A byl bych vděčen dámám, kdyby na chvíli odešly.“

Odmíchl se, jako by si chtěl odpočinout, a teprve když se za oběma dívkami zavřely dveře, pokračoval:

„Cítím, že mi zbývá jen málo chvil do konce ... Do zaslouženého konce! ... A před svou smrtí chci poděkovat panu doktoru Maunymu za nabídku k spolupráci, kterou mi učinil. Přišla

však pozdě. Můj mozek i srdce byly už zničeny nezřízeným životem, alkoholem a nakonec silnými narkotiky. Chci ho také poprosit za odpuštění všech překážek, které jsem mu stavěl do cesty. Snad o nich neví, ale nebylo jich málo. Myslím, že jsem vinen i útokem mahdistů na Tebhalí, třebaš jsem nic takového neměl v úmyslu, když jsem agitoval mezi Šerofy. Nevím ani, proč jsem to vše dělal. Snad z vědecké žárlivosti, snad ve prospěch svých společníků, a možná že jen z nepřičetnosti... Za své společníky chci pak prosit, abyste jim poskytli odměnu umožňující jim zařídit si po návratu do normálního života nějaký obchod. Ujali se mne, když jsem v pravém smyslu slova umíral hladem. Za jejich peníze jsem zařídil obchod, míněný poctivě, ne podvodně, a všechny jejich úspory jsem prodělal. Abych jim je vrátil, vymyslel jsem ten akciový podvod, který jste nám překazil vy, pane doktore Mauny ...“

Opět se odmlčel. Řeč mu zřejmě působila potíže. A jen s námahou mluvil dál po hezky dlouhé odmlce.

„Chcete mi podat ruku na důkaz odpuštění a slibu, že splníte mé přání?“

„Zde je, pane kolego,“ odpověděl Norbert a stiskl bezvládnou ruku ležícího. „Musím vám však ještě říci, že v této chvíli už nejsme v Súdánu, nýbrž na Měsíci.“

Nemocný ožil.

„Na Měsíci? Opravdu ... Pak se splnil můj dětský sen, který snad nejvíc ovlivnil volbu mého budoucího povolání. Zpackal jsem si život a osud mě odměňuje tím, že budu první člověk, který na Měsíci zemře a bude tu pochován. Děkuji osudu i vám všem. Teď umřu klidně a lehce.“

Otočil se a zavřel oči. Jeho dech se stal sípavým.

Doktor Briet přistoupil k Wagnerovi a lehce mu položil prst na krční tepnu.

„Agónie,“ pravil. „Svou řečí se příliš vyčerpal. Zůstanu u něho až do konce, až poprvé na Měsíc zavítá smrt. Vy, Norberte, se vraťte k ostatním a dívky vezměte s sebou.“

Norbert vyšel, ale radou lékařovou se neřídil. Gertrudu a Fatimu, které čekaly přede dveřmi, zavedl do sálu rukojetí a stručně

se jim omluvil, že se musí vrátit. Vstoupil pak do místnosti, kde dleli Gryphins a Vogel. Pokoj byl plný tabákového kouře.

„Pánové,“ začal, „přicházím vám oznámit smutnou novinu. Váš druh, pan Costerus Wagner, umírá ... Ne, nemělo by význam,“ pokračoval, když oba muži projevíli náznak chuti povstat, „abyste se s ním chtěli jít rozloučit. Je už v agónii, nepoznal by vás ... Můj hlavní úkol je jiný. Musím vám povědět, že v této chvíli již nejsme v Súdánu, nýbrž na Měsíci, kam jsme byli vrženi s celou stanicí...“

„Co tohle má být za vtíp?“ hrubě zareagoval na jeho slova Gryphins.

„Žádný vtíp, naprostá pravda. Můžete se o ní snadno přesvědčit, když vyjdete k hradební zdi a podíváte se po okolí. Zatím to můžete učinit bez nebezpečí, protože se stanicí jsme si přinesli i zásoby vzduchu, který na Měsíci chybí. Nemohu vám říci, jak dlouho nám ta přinesená zásoba vydrží, a chtěl bych vás proto seznámit s dýchacími přístroji, kterých budeme musít užívat. Jsou připraveny za dveřmi.“

Vogel chtěl také něco říci, ale nezmohl se na jediné slovo.

„Tak to sem přineste a naučte nás s tím zacházet,“ svoloval Gryphins. „Pak se půjdeme podívat na ten váš Měsíc.“

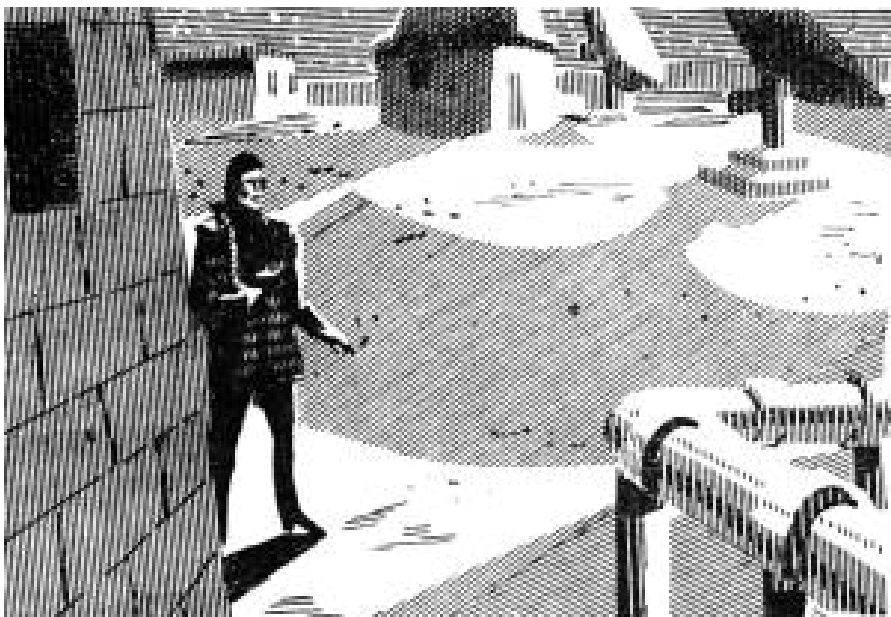
Mauny skutečně respirátory přinesl a pustil se do slovního i praktického výcviku obou. Když si polomasky správně nasadili, Gryphins rozhodl:

„A teď se jdem podívat!“

„Ještě okamžik,“ zadržel ho Norbert. „Předem si musíme pohovořit o vzájemném poměru za změněné situace. Čeká nás v příštích dnech hodně práce, abychom se mohli vrátit zpět na Zem. Můžete se té práci zúčastnit, a také nemusíte. Ale chtěl bych váš slib, že naši práci nebudete sabotovat, jako jste to dělali dosud. Škodili byste tím nejen nám, ale i sobě. Slíbíte-li nám to, nebudete nadále vězněni.“

„Na to odpovíme, až se přesvědčíme, že skutečně jsme na Měsíci a že vaše povídání není jen nějaká bouda,“ odpověděl Gryphins.

Vyšli a Norbert je vedl místo k hradební zdi na hvězdárnu. Tam pomalu rozevíral kopuli a otáčel jí, aby oba mužové viděli do všech směrů.

Jejich úžas byl nelíčený. Okolí, které byli zvyklí vidět, se k nepoznání změnilo.

„Ale vždyť Měsíc je tamhle,“ náhle zvolal Vogel.

Na obzoru právě vycházel dorůstající srpek. Ale srpek obrovský, přinejmenším třikrát větší, než je Měsíc viděný ze Země.

„To není Měsíc, to je Země,“ vysvětloval Norbert Vogelovi. „Všimněte si té velikosti.“

„To jste s ním asi něco udělal. Vždyť proto jste tady, ne?“ namítl Gryphins.

„Ne, má pravdu, je to Země,“ zastal se Norberta Vogel. „Podívej se dobře. Na té méně osvětlené části je vidět obrysy obou Amerik. Měsíc přece vypadá jinak.“

Oba hezkou chvíli beze slova pozorovali obrovitý srpek. Pak Gryphins promluvil:

„Tak tedy dobře. Máte náš slib, že vašim pracím nebudeme škodit. Samozřejmě za podmínky, že budeme dostávat jídlo a všechno, co potřebujeme. Snad vám pomůžeme i při některé práci, když uznáme, že se dělá ve prospěch všech.“

„Jestli chcete, můžete jít se mnou do sálu rukojetí, kde jsme všichni shromážděni.“

„To radši ne,“ odmítl Gryphins. „Zůstaneme ve svém bejváku. Vy o naši společnost stojíte stejně málo jako my o vaši. Jdeme domů ... A kdy bude nějaké to jídlo?“

„Na jídlo si dosud nevzpomněl nikdo z nás. Ale to se napraví. Jídlo dostanete nejpozději za hodinu,“ řekl mu Mauny.

Rozešli se. Gryphins a Vogel ke své ubikaci, Norbert k sálu rukojetí.

III

KDE JSME?

V sále rukojetí nalezl Mauny jen sira Coghilla. Doktor Briet dosud hlídal poslední okamžiky Wagnerovy. Gertruda, Fatima, Virgil a Tyrrel se zabývali v kuchyňské místnosti přípravou jídla.

„Chtěl jsem říci oběda,“ pravil baronet, když Norbertovi vysvětlil důvod nepřítomnosti ostatních. „Ale copak vím, zda je poledne nebo večer? Vypadá to, jako bychom se dostali mimo prostor i mimo čas. Vždyť nám ani není známo, který den dnes je. Ten poslední den v Súdánu byla středa, ale jak dlouho jsme sem na Měsíci letěli? To nevíme nikdo, ani vy. Víme pouze, že jsme na Měsíci. Ale kde na Měsíci? Můžete mi říci alespoň to, Norberte?“

„Okamžitě nemohu. Ale s vaším dovolením si odskočím na hvězdárnu a za chvíli to určím. Právě vyšla nad obzor Země a to mi pomůže při stanovení naší polohy na Měsíci... Nebo pojd'te se mnou. Můžete si prohlížet Zemi malým dalekohledem.“

„Rád bych, ale musím zůstat tady,“ odmítl pozvání Freddie. „Víte, kvůli Brietovi. Je u něho Kaddúr a ten sem přijde oznámit, kdyby se s Wagnerem něco stalo. Tak jsme to s Kaddúrem dohodli.“

„Jak jste se tu snaželi, když jste tu zůstali sami?“ zeptal se Norbert.

„Ale výborně. Měli jsme dosti dlouhý rozhovor, politickou debatu, o Súdánu a Africe. A divte se, anglicky. Ten člověk mluví

anglicky stejně dobře jako francouzsky a za hloubku jeho politických vědomostí by se nemusil stydět ani náš ministr zahraničí. Jeho znalosti jsou obdivuhodné. Předpověděl mi, že po potlačení súdánského povstání Velká Británie nadlouho ovládne nejen Súdán, nýbrž i Egypt. Také řekl, že náš rozhodný nápor lze očekávat od východu. Skutečně je to tak plánováno, ale jak on to může vědět? Pomalu bych byl schopen věřit v jeho nadpřirozené schopnosti! Rozhodně to není nevzdělaný divoch, ani průměrný člověk. Škoda že není přátelsky nakloněn Anglii. Řekl mi, že súdánskému lidu přineseme úlevu, avšak jen dočasnou. Víc že mu poskytnout nedokážeme pro náš rasismus, imperialismus a obchodnickou dravost. Chtěl jsem naši starou Anglii obhájit, a tu na mne vyrukoval s Indií a s indickými poměry. Sice uhlazeně jako obratný politik nebo diplomat, ale velmi jízlivě. Nakonec prohlásil, že se nemůžeme shodnout v názorech pro náš rozdílný původ a výchovu. Pak se zdvořile odporoučel s omluvou, že je nejvýš vhodné, aby se někdo podíval k doktoru Brietovi a k Wagnerovi. Proti tomu se nedalo nic namítat, a tak jsem zde zůstal sám.“

Mauny pochopil, že se baronet dosud nevyrovnal se svou politickou porážkou, a odporoučel se též.

Na hvězdárně se horlivě pustil do zaměřování a do výpočtů. Dospěl k výsledku, který v daných poměrech mohl jedině určit, že totiž jejich stanice je kdesi v okolí průsečíku 24° severní šířky a 8° východní délky, samozřejmě měsíčních. Přinesl si na stůl podrobnou mapu Měsíce, našel na ní příslušný průsečík a porovnával mapu s tím, co viděl. Ano, porovnání souhlasilo. Ten vysoký horský pás, táhnoucí se kamsi do nedozírna, to mohly být jen měsíční Apeniny, ten nižší hřeben, na jehož konci spočívala jejich stanice, to je Hamus. A nížina táhnoucí se na východ, to je Mare serenitatis, Moře jasnosti.

Zavřel kopuli, uložil mapu a šel do sálu rukojetí, aby baronetovi oznámil, kde na Měsíci jsou.

Sir Freddie tam však už nebyl sám. Proti němu v křesle seděl doktor Briet a na koberci na zkřížených nohou Kaddúr.

„Dokonáno jest!“ hlásil lékař vstupujícímu. „Wagner zemřel, aniž se probudil. Nikoho jsme už nevolali. S panem Kaddúrem jsme mu zatlačili oči a připravili ho k věčnému odpočinku. Pak teprve

jsme šli sem. Děvčatům jsme o jeho smrti neřekli a navrhují pomlčet o ní před nimi tak dlouho, jak jen to bude možné.“

„Zcela správně,“ souhlasil Norbert. „A my teď musíme pro něho najít vhodné místo posledního odpočinku. Přál si odpočívat na Měsíci, a proto ho nemůžeme pohřbít zde na Tebhalí, které je a zůstane součástí naší matičky Země, i když teď trčí na měsíčním horském hřebenu. Hled'te,“ sňal jednu z měsíčních map a ukazoval, „jsme někde tady, kde se pohoří Hamus stýká s měsíčními Apeninami. Zde u této roviny obklopené krátery, kterou staří hvězdáři považovali za moře a nazvali Moře jasnosti. Po jídle se vypravím dolů a porozhlédnu se po nějakém místě, kde nám naše prostředky dovolí vyhloubit pro Wagnera hrob. Šel byste se mnou, Freddie?“

„Milerád.“

„I já bych se zúčastnil,“ nabídl se Kaddúr.

„Promiňte mi, příteli,“ odpověděl mu Mauny, „není to možné. Ne protože bychom si nepřáli vaší společnosti, ale půjdeme na území, kde určitě není vzduch. Musíme obléci ochranné obleky a z našich obleků není ani jeden vhodný pro vaši postavu. Musíme některý upravit, a to není práce na hodinu. Jestliže zjistíme, že je

možné pohybovat se na Měsíci jen s dýchacím přístrojem, budete se moci zúčastnit příští vycházky. Nezlobíte se na mne pro mou upřímnost?“

„Proč bych se zlobil. Řekl jste pravdu a mou malou postavu nemáte přece na svědomí vy,“ usmál se trpaslík.

Byl to prvý úsměv, který zjasnil jeho tvář, ale při tom úsměvu bylo v jeho hlase hodně smutku. A Coghill by byl přísahal, že i hodně zloby.

Nebyl mu však dopřán čas, aby o tom mohl uvažovat. Ve dveřích se objevil Tyrrel a vážně hlásil, že večeře je připravena.

„Víš určitě, že je to večeře?“ žertem se ho zeptal Coghill.

„Určitě,“ rozhodně odpověděl vzorný komorník. „Však to poznáte sám. Slečna Kersainová si dala záležet.“

Tyrrel se pod Virgilovým vedením dost změnil, ale anglického myšlení se zbavit nedovedl. V Anglii je nejvydatnějším denním jídlem večeře a slečna Kersainová připravila jídlo o několika chodech, takže to musila být večeře.

Jedli v sousední místnosti, kterou Tyrrel Smith uklidil, aby zahladil všechny stopy otřesu. Na úpravu a bohatost jídla si opravdu nikdo nemohl stěžovat. Gertruda pak byla navýsost spokojena, když viděla, jak všem chutná. Nebylo divu. Vždyť byli pořádně vyhladovělí, i když si to až dosud v prudkém spádu událostí ani neuvědomovali a chuť pocítili teprve při prvních soustech.

Po jídle Mauny s Coghillem oznámili svůj úmysl vydat se na průzkum nejbližšího měsíčního okolí. Mauny pak doporučoval ostatním, aby ulehli a odpočinuli si.

„Nezapomínejte,“ pravil, „že den zde bude trvat ještě dvanáct dní. Zatemněte si své místnosti plátnem z obalů a snažte se usnout. Čeká nás nutná práce. Musíme pečlivě utěsnit všechny místnosti, kterých používáme, aby z nich nemohl unikat vzduch. Zatím nevíme, jak dlouho nám vydrží vzduch zemský, který jsme si přinesli s sebou. Ty, Virgile, dřív než ulehneš, dones do každé místnosti okrouhlou nádobku, kterých jsme se sirem Coghillem připravili sedm v technickém skladišti. Obsah nádobek pohlcuje kysličník uhličitý, který všichni vydechujeme ... Slečno Gerto, dostali jídlo také naši jednatelé?“

„Ano, a kdy už. Sháněli se po něm ještě dřív, než jsme byly hotovy. Musily jsme je už tehdy podělit aspoň suchary.“

„Pane doktore Briete,“ pokračoval Mauny, „nepodíval byste se k nim a nedoporučil jim, aby si zatemnili místnost a vyspali se?“

„Beze všeho. A řeknu jim také hned, aby se připravili, že si budou musit svou místnost utěsnit. Alespoň to jsou přece povinni si udělat sami.“

Norbert a Freddie potom odešli do skladiště, kde Mauny už při prohlídce vybral a připravil vhodné skafandrové obleky. Když si je oblékali, Freddie se divil dvěma dosti širokým gumovým hadicím, které spojovaly přilby obou obleků.

„K čemu je tohle?“ ptal se. „Abychom se jeden druhému neztratili?“

„Ne, ale abychom jeden druhého slyšeli,“ odpověděl mu Norbert. „Ve vzduchoprázdnu se zvuk nešíří. Kdybychom měli jen respirátory, nemohli bychom spolu hovořit. Proto jsem volil tyto obleky. Domnívám se, že do vzduchoprázdného prostoru se dostaneme, jakmile vykročíme z oblasti naší hory. Hadice můžeme ostatně odšroubovat, když je nebudeme potřebovat.“

Dooblékli se, aniž k přilbám zapojili kyslíkové schránky a sluchové hadice.

„Dýchat můžeme právě těmi otvory od sluchových hadic,“ vysvětloval Mauny. „Musí se ovšem uvolnit jejich vnitřní uzávěr. Takto...“

Mauny se pak vyzbrojil špičákem, krátkou lopatou a svazkem silného lana. Stejně lano dal i Coghillovi, který dostal ještě dlouhou hůl s okovanou špicí.

„Já se budu opírat o špičák,“ pravil. „Vaše hůl nám zase poslouží při zkoumání hloubky dutin.“

Pak se vydali na cestu. Všichni obyvatelé Tebhalí, kteří se v době jejich příprav shromáždili před sálem rukojetí, je doprovodili až k bráně, kde se s nimi rozloučili přáním brzkého návratu. Tentokrát zde byli i Gryphins a Vogel, chyběl jen Kaddúr.

Mauny s Coghillem pomalu sestupovali po serpentínové cestě. Tíži své výstroje skoro necítili, ale v neprodyšných oblecích jim bylo horko. Takřka se vařili v potu.

Když minuli prvý zákrut, nemohli tušit, že tam za hromadou kamení leží malá postava s dýchacím přístrojem po boku. Zmizeli za zákrutem. Postava se zvedla a Kaddúr, bezhlučně a v bezpečné vzdálenosti, se plížil za nimi.

Freddie s Norbertem došli na konec serpentínové cesty. Za ním kdysi býval přístup na Bajudskou poušť a později po útoku mahdistů vysoká hromada kamení, která se tu navršila po výbuchu podkopy. Teď byl před nimi sráz holých a ostrých skalisek.

Norbert se naklonil, aby zjistil výšku srázu. Hned se však vztyčil a o krok ustoupil. Při naklonění totiž okamžitě pocítil náznak dušení. Usedl na zvýšený okraj cesty a pokynem naznačil Freddiemu, aby usedl vedle něho.

„Zde končí naše zásoba dýchatelného vzduchu,“ pravil mu. „Dolů musíme už se zapojenými přístroji. Ale před dalším postupem se musíme poradit. Sestupovat bude jen jeden z nás, druhý zůstane zde u konce provazu, aby sestupujícího pomohl vytáhnout, kdyby se snad dostal na místo, odkud by byl další sestup nemožný. Domluvit se nebudeme moci. Musíme si ujednat znamení. Jedno trhnutí provazem bude znamenat, že sestupující se dostal na jeho konec, že je vše v pořádku a další sestup možný. Dvojí trhnutí bude výzvou, aby druhý následoval. Trojí pak znamením, že další sestup je nemožný, že sestupující se vrací... Kdo z nás půjde a kdo zůstane nahore?“

„Půjdu já,“ odpověděl Freddie rozhodně. „Prodělal jsem už několik horských výstupů i sestupů ve Švýcarsku. Dokonce jsem se dostal i na Montblank. Ne protože by mě to bavilo, spíš jaksí jen ze společenské nutnosti. Jistě však mám v horolezectví víc zkušeností než vědátor jako vy.“

„To máte pravdu, já v tomto směru nemám zkušenosti prazádné,“ doznával Norbert. „Naše provazy jsou dlouhé padesát metrů. Já upevním svůj na tento balvan a budu čekat na vaše znamení. Vy na můj provaz budete moci navázat svůj, bude-li třeba. Až dáte znamení, půjdu buď za vámi, nebo vás vytáhnou. Předem si ještě upravíme obleky a přezkoušíme správnost funkcí dýchacího zařízení.“

Vzájemně si pomohli upevnit přílby a zapojit dýchací trubice k vzduchovým vakům. Norbert smyčkou upevnil svůj provaz na balvan a přehodil jej přes okraj, který tvořila izolační vrstva. Coghill se přidržel provazu, přehoupl se přes okraj a zmizel Maunymu z očí.

Mauny usedl na balvan a čekal. Na hodinkách sledoval čas.

Neuplynulo ani deset minut a provaz sebou dvakrát trhl.

Norbert se přesunul přes okraj a začal také sestupovat. Sestup byl lehčí, než vypadal. Byl tu sice hrot černé skály vedle hrotu, ale všude dost výstupků nebo trhlín pro oporu nohy.

Brzy se dostal k místu, kde na jakési terase čekal Freddie. Jakmile se dostal k němu, baronet sáhl do pobočního vaku a vytáhl sluchovou trubicí. Chtěl mluvit. Norbert také vyňal sluchovou trubicí a vzájemně si propojili přílby.

„Tenhle sestup by dokázal každý kluk, a bez lana,“ ozval se hned baronetův hlas. „Teď půjdete napřed vy a já budu držet provaz. K sestupu ho potřebovat nebudu. Až dáte znamení, shodím vám jej dolů. Tady je člověk tak lehký, že může dělat divy.“

Pak odpojili sluchové hadice a sestupovali. Po čtyřech etapách sestupu se konečně dostali k místu, kde sklon půdy, pokryté drtí drobných kaménků, byl již poměrně mírný. Znova se spojili sluchovými trubicemi.

„Teď už budeme moci postupovat bok po boku,“ řekl Norbert. „Naše Tebhalí se usadilo na kopci, který podle pěti délek našich provazů je asi dvě stě až dvě stě třicet metrů vysoký. Nejdříve ho obejdeme, abychom zjistili, co je to vlastně zač.“

„To ani nemusíme,“ ozvala se odpověď. „O tom jsem se přesvědčil už nahoře u okraje. Tebhalí sedí na jednom z takových menších kráterů, jaké máte na svých obrázcích. Půjdeme hned hledat nějaké vhodné místo pro Wagnera.“

„Dobře. Jenom se ještě přesvědčím, kterým směrem půjdeme, abychom si zajistili zpáteční cestu bez bloudění.“

Mauny vyňal z kapsy kompas a otevřel jeho kryt. Freddie pozoroval, jak jím otáčí na všechny strany a přitom potřásá hlavou v přílbě.

„Co je?“ ptal se.

„Kompas je mrtvý,“ odpověděl mu Norbert. „Jeho jehla zůstává bez pohybu v každé poloze, ať otočím kompas jakkoli.“

„Musíme si tedy dělat znamení, abychom si vyznačili cestu zpět,“ mínil Coghill. „Kamení je k tomu tady dost.“

„To ano. Ale víte, co znamená ten mrtvý kompas? Že Měsíc nemá vůbec magnetické pole. To je strašně významný objev! Podle mé teorie o spojitosti magnetického a gravitačního pole by to byl důkaz, že Měsíc nemá ani pole gravitační. Ale pocítujeme zde tíži, což je zase důkaz opaku... To je přímo k zbláznění!“

„Tak na to zatím nemyslete a nechte Měsíc, ať si blázní jak chce. Teď myslíme na to, abychom co nejdříve našli nějaký ten poslední příbytek pro Wagnera a mohli se vrátit domů. Tam si ten nečekaný objev propočítáte a pak si o něm pohovoříme.“

Mauny zavřel a zasunul kompas. Potom se rozhlédl kolem.

„Tamhleten balvan podobající se obelisku by byl velmi vhodný jako pomník,“ pravil. „Pokusíme se u něho vykopat hrob.“

Došli k balvanu a Mauny odepjal špičák od pasu. Ale kopl jen dvakrát. Prvý úder smetl kamenitou drť. Při druhém se však špičák odrazil prudce zpět. Norbert se naklonil a odhrábl drť.

„Žula, kompaktní žula,“ řekl. „Na tu bychom potřebovali dynamit.“

„Tak se podíváme jinam,“ prakticky rozhodl Freddie.

Postupovali, odbočovali a hledali. Baronet značil cestu kameny a Norbert zkoušel. Výsledek však byl stále stejný. Měsíční půdu všude tvořila kompaktní, nerozborná skála.

Po dlouhém putování se dostali k předhůří horstva, které viděli ze stanice, k měsíčním Apeninám. Zde konečně našel Freddie u kolmého horského srázu výmol asi půldruhého metru hluboký a metr široký. Jenže byl také pouze metr dlouhý.

„Uděláme z Wagnera skrčence a bude to,“ navrhol baronet.

„Napřed se přesvědčím, zda se ten výmol nedá prodloužit,“ rozhodl Mauny. „Rozpojíme se a já tam slezu se špičákem a lopatou.“

„Dobře. Ale k pasu si připněte provaz, abyste se třeba někam neprobořil.“

Mauny sestoupil do výmolu. Jeho přední stěna špičák zase odrážela. Pokusil se kopat na opačné straně, kde výmol zabíhal pod skalní stěnu. Tam to šlo. Nikoli lehce, ale přece. Kopal a lopatkou vyhazoval drť. Nemohl vidět, že Freddie z drtě cosi vybírá a vrší na malou hromádku.

Po dlouhé a těžké práci se Norbert konečně mohl do výmolu položit. Věděl, že je vyšší, než byl Wagner. Hrob byl tedy připraven.

Vylezl bez pomoci baronetova provazu. Freddie hned spěšně našrouboval do jeho i své přílby sluchové roury.

A už se ozval jeho hlas:

„Víte, co jste vykopával?“

Norbert se sklonil, zvedl kus vykopané horniny a prohlížel si ji.

„Je to nějaká zinková ruda, ale prapodivného zjevu a složení,“ odpověděl.“

„No ano. Ale co je to tady?“

Mauny sledoval směr Coghillovy tyče k navršené hromádce, přistoupil k ní a zvedl jeden kousek: křemen s bohatou spleť zlatých žilek. Freddie zatím vzal do ruky a ukazoval mu malou hrudku zlata skoro úplně čistého.

„Jak vidíte, dokonce jsme splnili očekávání našich akcionářů,“ Privil. „Jenže žádný z nich se asi nedočká doby, kdy se tohle zlato začne těžit pro pozemšťany. Zatím poslouží jen Wagnerovi. Měl zlato rád a teď v něm bude navěky odpočívat jeho hlava ... Ale jak dlouho tady vlastně už jsme?“

Norbert se podíval na hodinky.

„Jsme tu už déle než čtyři hodiny. Musíme rychle zpět. Naši budou mít o nás starost... Zatím jen ještě něco: sem na tu skálu dáme nápis namalovaný černým nebo bílým lakem na plechové desce, kterých máme dostatek. Aby budoucnost věděla, který člověk si jako první přišel na Měsíc pro smrt. Nápis napíšeme latinsky a namaluje jej Virgil, který je dobrý kreslíř. Vy si dejte do brašny své zlato, já vezmu vzorky ostatních rud. Možná že v nich je něco vědecky cennějšího než obyčejné zlato.“

Sebrali nejlepší vzorky zlata i ostatních rud a vydali se na zpáteční cestu.

IV

BLOUDĚNÍ

Vraceli se podle kamenů, které sir Coghill při hledání místa pro Wagnerův hrob pokládal ve vzdálenosti asi dvaceti metrů od sebe. Teď teprve poznávali, jak klikatá byla jejich cesta.

Šli už asi dvacet minut a Freddie se začal nudit.

„Jak jste to myslil s tím nedostatkem magnetického a gravitačního pole na Měsíci?“ zeptal se náhle. „Bude to mít nějaký špatný vliv na možnost našeho návratu na Zem?“

„Neřekl jsem, že Měsíc nemá gravitační pole, nýbrž že by je neměl mít, když nemá pole magnetické. Přemýšlel jsem o tom rozporu tam při kopání hrobu a došel jsem k názoru, že Měsíc

skutečně gravitační pole nemá. Ty projevy jeho gravitačnosti považuji jen za odraz gravitace zemské, tedy vlastně za jakousi antigravitaci. Jestliže můj názor je správný, pak to náš návrat z Měsíce na Zem spíše usnadní, než ztíží.“

„Teď vám, Norberte, už vůbec nerozumím. Nemohl byste mi ten svůj názor vysvětlit nějak jasněji?“

„Vzpomeňte si na můj pokus s kuličkou v sále rukojetí a na ten náš malý model kabiny, kterého jsme použili jako pumy proti mahdistům. V obou případech jsem toho dosáhl antigravitací, kterou jsem vyvolal kondenzací záření zamířené na zvláštní seskupení zmagnetizovaných tělísek. Měsíc nemá ovzduší, a proto vliv slunečního záření na jeho povrch je nepředstavitelně mocný. Mohla by tu snadno vzniknout gravitace i antigravitace. Ale chybějí mu k tomu ta moje zmagnetizovaná tělíska, jinými slovy magnetické pole. Už rozumíte?“

„Zatím se jen snažím. Na tu kuličku, která se vznesla ke stropu sálu rukojetí při návštěvě pana Kersaina, si jasně vzpomínám. Také na tu kabinku, která letěla jako nějaký pták bez křídel několik kilometrů směrem, kterým jste chtěl. Ale celkem mi to nic neříká.“

„Proč svítí Měsíc na zemské obloze, když jeho povrch není žhavý, jak se o tom přesvědčujeme nejlíp právě teď?“

„To ví každý školák. Je to odražené světlo sluneční.“

„Podle soudu některých vědců i podle soudu mého je světlo jen vlnění, zvuk je vlnění, každá síla je vlnění. Magnetismus je síla, gravitace je síla, obě budou tedy také jakýmsi vlněním. Jestliže se může odrážet vlnění světelné, proč by se nemohlo odrážet i vlnění gravitační? Chápete už?“

„Tak trochu. Nejde mi však na rozum, když jednou říkáte, že Měsíc nemá gravitaci, a vzápětí, že ji má. Co je pravda?“

„Věda soudí, že Měsíc gravitaci má. O gravitačních projevech na Měsíci se přesvědčujeme stále, protože i zde máme jakousi váhu, byť malou. Ale já přesto tvrdím, že Měsíc vlastní gravitaci nemá.“

„To by bylo třeba dokázat.“

„Pro mne je důkazem to, že Měsíc nemá rotaci.“

„Nemá rotaci? Vždyť jsme se učili, že se kolem své osy otáčí asi tak za osmadvacet dní.“

„A je to také správné. Ale přesto rotaci nemá.“

„Tohle už vůbec nechápu.“

„Tak vás o tom přesvědčím názorně. Rozviňte malý kousek svého provazu a podejte mi jeho konec... Zbytek přidržte a obejděte mě v kruhu nebo v elipse. A dávejte pozor na všechny předměty, které při obíhání uvidíte ... Ano, tak je to dobře ... Obešel jste mě dokola. A řekněte, otočil jste se kolem své osy?“

„Ne!“

„A vidíte, otočil jste se. Viděl jste tamtu skálu, i onu, i tu, co je teď za vámi. Ano?“

„To souhlasí.“

„Ale to dokazuje, že jste se otočil v jednom plynulém směru, když jste všechny ty body viděl. A otočit se plynule dokola v jednom směru je totéž, jako otočit se kolem své osy, ne?“

„Ano. Otočil jsem se kolem své osy, aniž jsem si to uvědomil.“

„Zcela správně. Otočil jste se kolem své osy ve stejné době, za kterou jste mě obešel. Stejně tak se Měsíc otočí kolem své osy za dobu, kterou potřebuje k oběhu kolem Země, aniž má vlastní rotaci. To jeho otáčení je vyvoláváno jen přitažlivostí Země, stejně jako jeho oběh kolem zeměkoule. Obé je nutně synchronizováno ... Měsíc nemá rotaci, nemá magnetické pole. Proto podle mého soudu nemá ani gravitaci. A proto také si nemohl udržet ovzduší, měl-li kdy vůbec jaké. Stačí vám to jako důkaz?“

„Úplně. Ale ještě něco mi není jasné. Jak to, že si naše Tebhalí udrželo atmosféru, i když se octlo na Měsíci?“

„S tím jsem si také dlouho lámal hlavu. Došel jsem k jakési teorii, ale nikoli k důkazu. Snad jste si všiml, že jsem páky v sále rukojetí nechal v témže stavu, do kterého je uvedl váš Tyrrel.“

„Ne, toho jsem si nevšiml.“

„A jestlipak jste si všiml, že zde jsme lehčí než na naší stanici nahoře?“

„Něco takového mě napadlo, ale nepřemýšlel jsem o tom.“

„Pro mne je to důkaz, že má teorie je asi správná. Usoudil jsem totiž, že Tebhalí se stalo jakýmsi kondenzátorem gravitace. Proto jsem se střežil změnit polohu pák. Když jsme se před několika hodinami přesmykli přes okraj izolační vrstvy, brzy jsem poznal, že

jsem o hodně lehčí. A to byl ten důkaz. Polohu pák v sále rukojetí změním teprve tehdy, až dokonale utěsníme všechny místnosti, které obýváme. Stačí vám toto vysvětlení?“

„Myslím, že je správné. Ale zase jsme se zdrželi. Musíme si teď pospíšíť!“

Vydali se na další cestu, sledující rozhozené kameny. Najednou však se jim nohy začaly bořit do jemného černavého prachu.

„Stát!“ zvolal Mauny. „Jdeme špatně. Na tomto místě jsme dosud určitě nebyli.“

Zastavili se a rozhlíželi, zda jejich zrak někde nespátří stavby na Tebhalí.

Marná námaha. Tebhalí jako by zmizelo.

„No, to je pěkná mela,“ povzdychl si Freddie. „Zabloudili jsme. Směr jsme ztratili asi tam, kde jsem se točil kolem vás. Musíme se vrátit.“

„Ano. Ale dřív si vezmu vzorek tohoto prachu.“

Z mosazné, vodotěsné krabičky vysypal do brašny sirky a krabičku naplnil prachem.

Pak se zvolna vraceli podle kamenů, které je sem přivedly. Šli asi půl hodiny, když teď zas se zastavil baronet.

„Jdeme pořád špatně,“ řekl.

„Přece ty kameny nikdo nemohl přeložit na jiné místo,“ namítl Norbert.

„To asi ne, když tu nikdo není, ale už dávno bychom musili být u místa, kde jsme se zastavili. Pamatuji si je dobře. Byly tam takové tři balvany jako nějaké malé obelisky. Musil jsem se jim vyhýbat, když jsem obíhal kolem vás jako Měsíc. Co budeme teď dělat?“

Mauny se otáčel a rozhlížel.

„Tamhle jsou Apeniny a tamhle pohoří Hamus. Ten prach, to byl asi začátek Moře jasnosti... Rozum mně říká, že bychom měli jít tímto směrem, a něco jako by mě táhlo zase ve směru právě opačném.“

„Snad je to volání milujícího srdce a takový hlas se musí poslechnout,“ zažertoval Freddie. Ale hned dodal: „To je jen vtíp. Uprímně řečeno, mám stejný pocit jako vy. Pojdme!“

Šli beze slova. Po několika stech kroků se jim v cestu postavil hřeben temné vyvřeliny.

Baronet jej bez váhání začal přelézat. Norbert ho trpně následoval. Když se dostali na vrchol hřebene, Freddie radostně zvolal:

„Hleďte, tam je ten obelisk, u kterého jste se marně pokoušel kopat hrob. A ty kameny, které vedou od něho, ty jsem určité pokládal já!“

Sestoupili z hřebene, šli podle kamenů a zanedlouho dorazili k vysokému srázu, na němž se ve výši bělala bílá nitka jejich provazu.

Výstup na sráz byl mnohem těžší než sestup. I tak se však za půl hodiny došplhali ke konci provazu. S jeho pomocí byl další výstup již snazší. Brzy se dostali k převisu a po provaze přes něj na začátek serpentínové cesty.

Znavení a uřícení spíše dopadli, než usedli do stínu na balvan, na kterém před třemi hodinami seděla malá černá postavička v usilovném myšlenkovém napětí.

Sir Coghill si hned začal odšroubovávat přilbu. Mauny mu v tom chtěl zabránit, ale pak sám následoval jeho příkladu, když viděl, že Freddie si spokojeně oddychl.

„Jsem mokrý jako myš, a to spíš ze strachu než z námahy,“ upřímně se doznávat baronet. „Už jsem v duchu viděl, jak tam dole ležíme vedle sebe — dvě udušené mrtvoly. Ten podivný pocit, který nás vedl správným směrem, nás zachránil. Co to vlastně bylo? Je snad možné, že to byl vliv vašeho gravitačního kondenzátoru?“

„To těžko,“ usoudil Norbert. „Spíš bych řekl, že se v nás probudil pud, který mají na Zemi ptáci i některá zvířata. Skutečnou příčinu však nedovedu vysvětlit ani vám, ani sobě. Zde na Měsíci mohou platit docela jiné přírodní zákony než na Zemi. Mohou nás čekat ještě všelijaká překvapení. Jsem zvědav, co tomu všemu řeknou vědci, až naše zdejší poznatky sepíšu.“

„Asi nic,“ zasmál se Freddie. „Protože se o tom nedovědí. Neboť vy nic takového nenapíšete. Nezapomínejte, že všechny vaše pokusy financovala a bude dál financovat naše Mezinárodní společnost, která teď je ve skutečnosti spolkem dvou vlád, anglické a

francouzské. Kdybyste něco takového napsal, věda by vás prohlásila za blázna nebo šarlatána. Znemožnil byste se vědecky i lidsky. Vaše teorie jsou správné, ale zatím nejsou schopné umožnit pravidelné spojení mezi Zemí a Měsícem. To si přece musíte doznat. Začal jste něco velkolepého, budete ve svém bádání pokračovat, ale sám. A nedokončíte to, co jste začal. To dokáže druhá, třetí, a možná ještě pozdější generace, které přijdou po nás. Až svět dojde k daleko vyššímu rozvoji techniky ... Toho, co jste zatím uskutečnil — a jsou to obdivuhodné věci — by bylo možné využít především k válečným účelům, k ničení lidí. A určitě by vašich objevů byla takhle zneužito. Proto nic podobného neuveřejníte ... V duchu jistě se mnou souhlasíte. Vy, kterého i Arabové nazvali mužem dobrého srdce. Naše a vaše vláda usoudily a dohodly se, že vaše vynálezy je třeba utajit v zájmu jejich i všeho lidstva. A doufají, že vy jako dobrý syn svého národa a dobrý člověk pochopíte, že je to tak správné. A ostatně, kdo ví, zda se vůbec dostaneme zpět na Zemi, na naši matičku Zemi!“

„Uznávám vaše důvody a budu se jimi řídit. Ujišťuji vás však, že mě nikdy nenapadlo, že by má práce mohla sloužit válce.“

„O tom mě nemusíte přesvědčovat, to vím. Ale napadlo by to mnoho jiných, jakmile by poznali vaše výzkumy. Dovolím si vám teď něco připomenout, to, co jste nedávno připomněl vy mně. Tu vaši kabinku, která se změnila v pumu. Sám jste svého vynálezu použil k válečným účelům. Sice k obraně, avšak kde je hranice mezi obranou a útokem? Na světě je jen jedna spravedlnost, ale každý člověk, každý národ a každý stát se domnívá, že platí jen spravedlnost jeho a spravedlnost toho druhého považuje a odsuzuje jako bezprávi. Nakonec se za tou takzvanou spravedlností světa skrývá hrubá moc a její nezřízené vášně ... Představte si, že ta vaše kabinka by vážila tuny, byla plná výbušných látek a byla poslána do středu hustě obydleného města! Nebo něco ještě horšího. Že na takové město by z vesmíru byla stržena nějaká planetka, třeba vaše Gertrudia nebo nějaký obrovský meteorit. Strhnout Měsíc by se snad nikdo neodvážil, protože to by znamenalo zkázu celého světa. Ale kdo může zaručit i to? Lidské vášně jsou nevyzpytatelné a nemají hranic! Přál byste si něco takového?“

„Ne, to ne,“ zdrceně odpověděl Mauny. „Ale co bude s mou prací, s mými objevy?“

„Budete pracovat dál, to jsem vám už řekl, a zcela závazně. Svě objevy budete zdokonalovat, budete připravovat cestu budoucím. Nelze vyloučit, že vaše bádání vás dovede k něčemu méně velkolepému, než je dobytí Měsíce, třeba jen k maličkosti, která však usnadní lidstvu jeho věčný boj o zachování a zlepšení života. Pak získáte, co zatím musíte ztratit: slávu geniálního vynálezce.“

„Nezapomínejte, příteli, že nemám prostředky, abych mohl pokračovat ve svých pracích, abych mohl dál objevovat,“ namítl Norbert.

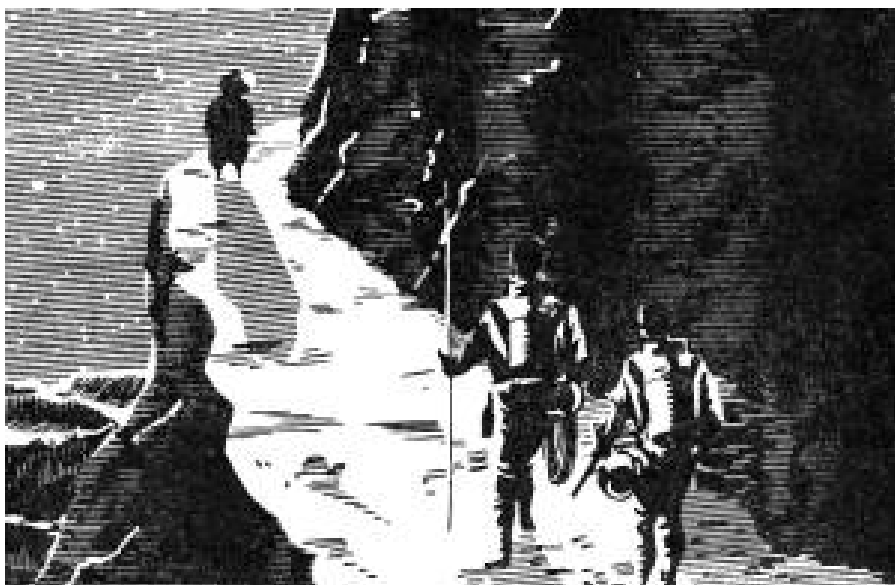
„Řekl jsem vám již, že budete dál financován pro své bádání, ale rozumím vám. Ve vašich slovech je trochu starosti o budoucnost. Budu upřímný. Snad na vás působí srovnání vašeho sociálního postavení s majetkem mým a s postavením pana generálního konzula Kersaina. Mohu vám odpovědně říci, že vy jste bohatší jinak. Pan Kersain to věděl už tehdy, když vás hostil v Suákinu a pozoroval, jak se dvě srdce pro sebe rozhořela. A vy to poznáte, až se dostaneme zpátky na Zemi, jestliže se tam dostaneme ...“

Na chvíli se odmlčel a potom pokračoval:

„Co se stane, jestliže se zpět nedostaneme, jestliže nás pohltí prostor? Pro lidstvo to bude ztráta, ale zároveň dočasné oddálení velkého nebezpečí. Říkám ztráta dočasná, neboť pokrok se zastavit nedá a někdo jiný objeví to, co zemře s vámi. A lidsky? Vy byste byl na tom nejlíp z nás všech. Zemřel byste bok po boku milované a milující bytosti. My ostatní bychom na tom byli hůř. O nic líp než Kaddúr... Ale nechme škarohlídství a věřme, že se na Zemi šťastně dostaneme.“

„Já jsem o tom pevně přesvědčen,“ odpověděl Mauny. „Všechna má zjištění z poslední doby mě v tomto přesvědčení jen utvrzují. Měsíc nemá gravitaci a té odražené zemské gravitace využiji, abychom se bez ztráty energie dostali s kabinou do sféry přitažlivosti zemské. Ušetřená energie mi pomůže, abych zabrzdil volný pád kabiny do zemské atmosféry, kde bychom shořeli jako každý meteorit, kdybychom na ni narazili plnou rychlostí.“

„Ale pádu se nakonec přece jen neubráníme,“ namítl baronet.

„Ubráníme, a to docela snadno. Kabinu jsem vám podrobně ukazoval. V té nejspodnější masivní třetině je zásobárna energie a jádro přístrojů. Ve druhé jsou řídicí kola a páky. Ve špičce části první, nejhořejší, která je zhotovena z lehkého kovu, jsou zamontovány padáky. Třetí i druhou část lze za letu postupně odpoutat a odhodit. Třetí část odhodíme ihned, jakmile vyčerpáme její energii, a druhou, až se dostaneme do dostatečně husté vrstvy zemského ovzduší, kde se už uplatní padák.“

„Vejdeme se však do kabiny všichni?“

„Vejdeme. Ovšem za cenu pramalého pohodlí. Jistě jste si všiml, že v hořejší části kabiny jsou oddílky ve třech řadách kolem vnitřního obvodu kabiny. Původně se počítalo, že posádkou kabiny budou dva tři lidé. Oddílky byly určeny pro zásoby. Teď se v nich musí umístit lidé a pevně se tam připoutat. Do každého oddílu mohou ulehnout čtyři lidé. Nás je jen deset a kromě toho já a ještě někdo, buď vy, nebo Kaddúr, musíme zůstat ve druhé části u řídicího stolu. Jsou tam tři sedadla s řemeny k připoutání.“

„Proč to připoutávání?“

„V prostoru není žádné nahoře nebo dole. A dostaneme se do míst, kde nebudeme vážit nic a kde každý bezděčný pohyb může mít za následek přinejmenším úraz.“

„Z vašich slov plyne, že budeme cestovat bez zásob. Jak dlouho bude ta naše cesta trvat?“

„To vám nemohu říci přesně. Původní výstup na Měsíc jsem propočítal na dvaasedmdesát hodin. Naši zpáteční cestu odhaduji na čtyřicet až padesát hodin. Pro zásobu kyslíku je místo mezi oběma stěnami první a druhé části. Hltače kysličníku uhličitého jsou na podlaze části druhé. Jako zásobu potravy bude mít každý s sebou pouze arabský měch s vodou a sáček cukru. To úplně stačí, musí stačit... Ale abychom snad už šli. Pověděl jsem vám vše, co jsem původně chtěl prohovořit za společné účasti všech před odletem ... Nahoře se jistě diví, proč se nevracíme. Jsme pryč už celých osm hodin.“

Sňaté přílby upevnili na řemenech obleků a vykročili. Teď jasně poznávali, oč jsou zde na Tebhalí těžší. Cesta do mírnějšího svahu byla namáhavější, než byl výstup na příkrý svah kráteru. Spolupůsobila tu snad i únava?

Prošli dvěma zákruty serpentínové cesty, když tu spatřili sestupující malou postavu Kaddúrovu.

Jakmile se k nim dostal na doslech, volal:

„Pánové, kde jste se zdrželi tak dlouho? Nahoře jsou už všichni vzhůru a mají o vás strach.“

„Můžete nám snad říci, kdo se strachuje nejvíc?“ nedokázal si odpustit otázku Freddie.

„Jestliže nepočítám pány jednatele, kteří dovedou mít strach jen o sebe, pak asi všichni stejně.“

„A kdo nejmíň?“ zaútočil baronet.

„Já!“ zcela nečekaně odpověděl Kaddúr.

„Vy? ... A proč?“

„Protože vím, že už nejmíň tři hodiny jste mimo jakékoli nebezpečí.“

Oba mladí mužové strnuli údivem. Zastavili se.

„Vy víte? ... Co můžete vědět?“ vyhrkl Freddie.

„Třebas i to, že celou hodinu jste odpočívali na začátku této cesty,“ klidně odpověděl Kaddúr. „Kdybych vám řekl víc, byli byste možná jako pan doktor Briet, který mi řekl, že je příliš stár na to, aby věřil kouzelníkům a hádačům. To když jsem celou společnost ubezpečoval, že se vám nic nestalo, že se už vrátíte. Proto jsem ji vlastně nahoře opustil a šel jsem vám naproti.“

V

POHŘEB

Za půl hodiny všichni tři vstoupili do sálu rukojetí a byli bouřlivě uvítáni.

O čem se Norbert neodvážil upřímně mluvit s baronetem, prozradila Gertruda Kersainová sama.

Nedbajíc společenských ohledů, přistoupila k Norbertovi, položila mu ruce na ramena a zadívala se mu do očí pohledem, v němž planula láska.

Jindy tolik ostýchavý Norbert neodolal a na kratičkou chvíli přitiskl dívku k sobě.

„Tak vypravujte, co jste všechno zažili a objevili,“ vyzýval doktor Briet.

„Teď se nebude vypravovat nic,“ rozhodně odmítl jeho žádost Freddie. „Jsme utaháni, jdeme spát!“

„Něco přece jen říci musíme,“ mírnil jeho prohlášení Norbert. „Hrob pro Wagnera jsme našli a připravili. Jeho pohřeb bude asi za šest hodin, až si odpočineme. Snad se ho zúčastníte všichni a uvidíte na vlastní oči to, co jsme spatřili my. V době našeho odpočinku musíte provést několik příprav. Pan Smith vyrobí z nějakých dřev nosítka a opatří je popruhy nebo řemeny, aby Wagnerovo tělo mohlo být k nosítkám připevněno. Virgil najde ve skladišti nějakou dřevěnou desku nebo plech velikosti asi 100 X 50 cm, třeba i větší, a lakovou barvou namaluje na desku nápis, který mu napíše tužkou na papír. Bude to deska na Wagnerův pomník. A připraví dvě nádoby. Do jedné dá směs sádry a cementu, do druhé, která musí být

uzavíratelná, nalije vodu. To všechno budeme potřebovat, abychom mohli desku upevnit a hrob uzavřít. Pan doktor Briet promluví s Gryphinsem a Vogelem, zda se pohřbu svého druha zúčastní, a kdyby snad nechtěli, pokusí se je přemluvit. To je tak všechno, a teď...“

„Vy oba něco pojíte,“ skoro rozkazujícím tónem dodala Gertruda.

„Děkuji za zájem,“ odpověděl jí baronet. „Smím-li využít vaší laskavosti, pak prosím o vodu. To je to jediné, co můj žaludek snese a po čem touží. A té vody musí být hodně, ne nějaká malá sklenička. Norbert je na tom jistě stejně. Tedy dvě pořádné dávky, prosím!“

Za chvíli poté oba mladí mužové odcházeli do hvězdárny, kterou si vyvolili za místo odpočinku. V ruce každý nesl plničky džbán vody a skoro stejné množství vody jim už žbluňkalo v žaludku.

V sále rukojetí se ujal vedení doktor Briet. Nejdřív pochválil Gertrudu.

„Bylo to od tebe hezké, Gerto, žes byla na ty hochy tak milá. dovedu si představit, co ti dva prožili. Jsou utaháni až hrůza.“ Pak se obrátil ke všem:

„Musíme přesně splnit úkoly, které nám dali. Já jdu hned jednatele donutit, aby se zúčastnili pohřbu. Pak pomohu vám, pane Virgile, s tím latinským nápisem, kdybyste nemohl něco přečíst. Latina se mi sice z hlavy dost vykouřila, ale snad to společně dáme dohromady k dokonalé spokojenosti autora nápisu. Potom se ujmu řízení insolátorů. Panu Smithovi pomoci nemohu, protože jsem na truhlařinu levý. Zato on je šikovný a jistě ta nosítka vyrobí dobře a sám. Gertruda a Fatima dají hlavy dohromady a vymyslí, co nejlepšího by připravily na zub těm našim utahancům, až se probudí. Asi tak za šest sedm hodin. Zatím obě mohou pokračovat v přípravě těsnicího materiálu. A pan Kaddúr, kde je vlastně Kaddúr?“

Trpaslík zmizel. Byl to jeho pravidelný zvyk, ale Briet se začal kabonit.

Gertruda proto uznala za vhodné Kaddúra se zastat.

„Strýčku,“ pravila, „nesmíme zapomínat, že má pravděpodobně za sebou také pěknou námahu. Předě dvěma hodinami jste ho skoro

vyhnal svými posměšky, když nás ujišťoval, že Norbert a Freddie jsou živi a zdraví a že se vrací. Odešel a přišel až s nimi. To znamená, že je byl hledat. Má tedy i on právo na odpočinek.“

„Nu ... máš asi pravdu, děvče. Mně to došlo teprve teď. Nechme Kaddúra Kaddúrem, ať si dělá co chce. Norbert mu žádný úkol nedal a my ho vlastně ani nepotřebujeme. Jen jsem chtěl, aby řídil insolátory, než promluvím tam s těmi. Ale cestou k jednatelům mohu nařídít insolátory sám. A dlouho se u nich stejně nezdrím.“

Rozešli se. Sál rukojetí se vyprázdnil...

Když po šesti hodinách Norbert s Freddie sestoupili z hvězdárny, bylo už vše připraveno. U hradební zdi vedle brány stála velká plechová deska, jejíž nápis Mauny uznal za bezvadný, a po obou stranách desky dva kbelíky, z nichž jeden byl pečlivě uzavřen. Poněkud dál pak ležela černě natřená nosítka a na nich byl přišněrován dlouhý balík v černém plátěném obalu.

„Velikost té náhrobní desky Virgil přehnal,“ pravil Norbert, „ale uspořím vám tím práci. Je tak veliká, že úplně pokryje hrob; upevníme ji na něj velkými hřeby a nemusíme s sebou brát cement a vodu.“

„Vodu snad bychom vzít měli,“ namítl Freddie.

„To ano, ale pitnou ve dvou měsících. Ty asi poneseš my,“ odpověděl mu Norbert. „Do jednoho kbelíku dáme červenou barvu a budeme jí značit cestu. To bude spolehlivější než kameny. Zabloudit nesmíme, protože obě dívky a Kaddúr budou mít jen respirátory se zásobou kyslíku na šest hodin. Musíme si ještě rozmyslet, zda bychom si neměli vzít respirátory všichni. Bylo by to pohodlnější než potit se v neprodyšných skafandrech.“

„Nebudeme se však moci vzájemně dorozumívat.“

„Budeme. Každý dostane do brašny několik listů papíru a tužku. Slovo nahradíme písmem.“

V té chvíli se u nich objevil Tyrrel Smith.

„Slečna Kersainová se dává poroučet, že jídlo je připraveno v sále rukojetí,“ oznamoval skoro slavnostně. „Ostatní už čekají.“

Mezi těmi ostatními však chyběli Gryphins a Vogel. Doktor Briet hned vysvětloval, že už pojedli a že se pohřbu zúčastní. „Dokonce se sami nabídli, že ponесou tělo svého druha,“ dodal.

Kaddúr zde byl, ale nikoli u stolu. Seděl na koberci u stěny. Věděli však o něm, že jeho denním jídlem je jen několik sucharů nebo hrst rýže se šťávou z nějakého ovocného kompotu. Jídlo bylo výborné a k velké radosti Gertrudině Mauny i baronet mu vzdali zaslouženou pochvalu. Chutnalo i ostatním, třebaš nebyli vyhladovělí.

Když Gertruda s Fatimou odnesly talíře a příbory a vrátily se ke stolu, Norbert začal líčit příhody výzkumné cesty. Pouze o jednom se nezmínil: o jejich bloudění a o tajemném nutkání, které je přivedlo do správného směru. Báł se, že by toho baronet využil k nějaké poznámce o volání srdcí.

„Vy jste se zde činili také, všechna čest,“ zakončil. „Z mého vyprávění jste už poznali, co vás tam dole čeká. Rozhodněte se, kdo se chce zúčastnit pohřbu až do konce a kdo nikoli. Nevím, ale pro dámy a pana doktora Brieta by snad cesta po srázu dolů a potom nahoru byla příliš obtížná. Mohli by se vrátit od konce serpentinové cesty. K tomu návrhu mě vede i to, že pro dámy nemáme vhodné skafandrové obleky. Ale přitom hned musím říci, že já a sir Coghill jsme se už rozhodli jít jen s dýchacími přístroji.“

„Já půjdu až k hrobu,“ rozhodně prohlásila Gertruda.

„A já ji nesmím nechat bez lékařského dozoru,“ dodal Briet.

„Dobře. Půjdeme tedy všichni. Za dvě hodiny vyrazíme,“ rozhodl Norbert. „Jen bych ještě chtěl říci, že nebudeme potřebovat cement a vodu. Virgilova deska je tak veliká, že stačí jako příkrov. Místo kbelíku s vodou vezmeme nádobu s červenou barvou a tou si budeme značit cestu, abychom nezabloudili. Náhrobní deska se prostě připevní na hrob. Virgil nějaké dlouhé hřeby ve skladišti jistě najde. Dva měchy s vodou ponesu já a sir Coghill. Poneseme také potřebné provazy, nejméně pět kusů ... Chce někdo něco dodat?“

Povstal Virgil.

„Veliteli, dovolte mi, abych mluvil,“ začal vojensky.

„Jen mluv a velitele někam založ,“ pobízel ho Norbert.

„Tedy já a Tyrrel jsme ve skladišti našli dva podvozky, na kterých jsme sem dopravovali těžké stroje. Tyrrel z nich vyrobil dva pěkné, říditelné vozíky. Nemusí se ani táhnout, dolů po cestě pojedou samy. Řídit se dají snadno odzadu, dvěma provazy. Na vozíky

naložíme všechno, co budeme potřebovat. Ve skladišti jsme také objevili čtyři provazové žebříky s bambusovými příčli, každý padesát metrů dlouhý. Říkal jste, že ten kráterový svah je asi dvě stě až dvě stě padesát metrů vysoký. Možná že žebříky budou stačit. Dámám ulehčí sestup a zvláště pak zpáteční výstup. Jestliže nebudou dost dlouhé, vyrobíme pátý žebřík ze dvou lan. Těch máme deset a každé je padesátimetrové. Je toho sice pořádný balík, ale pan Wagner se snad neurazí, když to svezeme na vozíku, na kterém on pojedje na své poslední cestě... Naplnili jsme všechny respirátory a připravili čtyři skafandrové obleky. Respirátory a obleky se naloží na druhý vozík. Tam přijde i ta deska a barva, kterou ještě namíchám. Hřeby, kladivo, dvě lopaty a dva špičáky jsme už také připravili. Zbývá naplnit asi čtyři měchy vodou. To hned provedu.“

„Výborně, hoši!“ chválil Norbert. „Děkuji vám za sebe i za všechny. Ušetřili jste nám mnoho práce a starostí.“

„Tak se mi zdá, Tyrrele,“ přidal se i baronet, „že jsem tě dosud nedocenil. Od prvního máš o pět liber týdně víc, co tomu říkáš?“

Tyrrel tomu neřikal nic. Mlčel. Místo něho promluvil Kaddúr:

„Zabloudění se nikdo z vás bát nemusí. S vaším dovolením půjdu s vámi a mám orientační smysl přírodních lidí.“

Domluvil a usedl opět na koberec.

„Já jdu vyrozumět Gryphinse a Vogela,“ řekl doktor Briet a vstal.

„Snad bude lepší, když je přivedete sem,“ mínil Mauny,

„Pokusím se,“ přislíbil doktor a vyšel.

Vrátil se za chvíli. Gryphins a Vogel skutečně přišli s ním.

Norbert je přivítal, usadil a potom se rozhovořil o Wagnerovi, o jeho studiích a vědeckých úspěších.

„To je ovšem jen jeho život z mládí. Jak žil dál, to mi není známo. Ale na tom pramálo záleží. Jisté je tolik, že zemřel jako první člověk na Měsíci a jako první také spočine v měsíční půdě. Až jednou lidé budou schopni na Měsíc přijít, pak zde naleznou jeho hrob s náhrobní deskou a v dějinách bude zapsán jako první, kdo vkročil na půdu našeho odvěkého souputníka. Necht' je mu půda lehká!“

Když Norbert skončil, povstal k podivu všech Gryphins.

„Costerus Wagner nebyl dlouho naším společníkem, ale mohu říct, že to byl dobrý člověk,“ začal. „Jenže strašně nepraktický pro život, který si zvolil. Když už nemohl nebo nechtěl zpět k vědě, pak je mu líp, aby zůstal zde, než aby na Zemi jednou zašel v bídě.“

„Děkuji vám za přátelskou vzpomínku na mrtvého,“ navázal hned na jeho slova Norbert. „A považuji tuto chvíli za vhodnou, abych vám oznámil, že pan Wagner vám před smrtí odkázal všechny pohledávky, které má za naší společnosti. Myslím, že ta částka bude určitě větší než to, co jste vy, pánové, ztratili při podniku jím navrženém.“

Bylo zajímavé pozorovat, jak se tváře obou dědiců při Norbertově řeči rozjasňovaly. Záhadou však bylo, proč oči Kaddúrovy sršely zlobou.

Gertruda s Fatimou roznášely čaj s ovocnou šťávou, který zatím připravily. Po čaji se rozproudil hovor, kterého se tu a tam zúčastnili i Gryphins a Vogel.

A najednou venku zazněla hrana, opravdová hrana, jakou se doprovázejí pohřební průvody. Vyběhli. U brány spatřili Tyrrela, jak klíčem na šrouby tluče do dvou plechových desek, jedné větší a druhé menší. Nevšimli si, kdy se Smith nenápadně vytratil ze sálu. Museli však uznat, že v jeho nápadu a provedení je řádný kus umění. Vždyť desky skutečně zněly zvukem zvonů.

„Nenásilné upozornění, že je čas, abychom vyšli,“ pravil sir Coghill. „Kde se tohle v mém vzorném komorníkovi jen vzalo?“

Všichni spěchali se upravit a za půlhodinku se začali scházet u brány. Tam už byly na cestě připraveny oba vozíky. Prvý s mrtvolou Wagnerovou, na níž byly vysoko navršeny provazy, a druhý s ostatními potřebami. Jen skafandrový oblek tam byl jeden. Pro všechny případy, jak rozhodl Norbert.

Gertruda a Fatima byly oblečeny skoro jako sestry. Gertruda si od Fatimy půjčila kalhoty, jaké nosí turecké a arabské ženy, a oplátkou jí zapůjčila šedou blůzu, jakou měla sama.

Jediný člověk se dostavil ve smutečním, v černém. Tyrrel Smith, kterého velmi mrzelo, že jeho pán odmítl obléknout se také do černého.

Objevil se Mauny. V náručí nesl hromadu slaměných klobouků, jakými se Šerofové chránili před sluncem. Nejdřív podal klobouky Gertrudě a Fatimě. „Vím, že vám nebudou moc slušet,“ omlouval se. „Ale úžeh by byl horší.“

Potom rozdělil ostatní klobouky a průvod se seřadil. Jako první jel vozík s Wagnerovým tělem. Řídil jej Tyrrel Smith. V černém obleku se šosy a s bílým širákem na hlavě vyhlížel takřka groteskně, zvláště proto, že klobouk mu byl moc velký a zapadl až přes uši.

Za prvním vozíkem šli ve dvojicích Gryphins s Vogelem, Gertruda s Fatimou a Coghill s Maunym.

Pak jel druhý vozík řízený Virgilem, jemuž dělal společníka doktor Briet.

Kaddúr nebyl ani vpředu, ani vzadu. Teď se znova ozvala hrana. Tam tedy zůstal Kaddúr. Průvod vykročil. Cesta dolů v lehkých oděvech a bez zavazadel byla nenamáhavá, snadná. Řidiči i jejich vozíky se dokonale osvědčili. Ani jednou vozíky nenarazily na skály u cesty, ani jedno zavazadlo z nich nespadlo.

Dolů se dostali, než se nadáli. Teď je však čekal namáhavější úsek. Vozíky dolů nemohly, nosítka z mrtvolou se musila snést nebo spustit smykem.

Mauny podělil všechny účastníky respirátory, upravil jim je a pak se radil s Freddiem. Výsledkem bylo, že Freddie se přehoupl přes okraj a sjel po provazu, který tu zůstal od předešlé výpravy. Za chvíli dvojí trhnutí oznámilo, že vše je v pořádku, že se může pokračovat.

Virgil už upevnil u okraje začátek provazového žebříku a pomalu jej spouštěl v nevelké vzdálenosti od provazu. Nové dvojí trhnutí.

Norbert poučoval:

„Teď začne sestup. Jako první půjde doktor Briet a za ním naše dámy. Upozorňuji, aby se nikdo nesnažil mluvit. Bylo by to zbytečné, protože by ho nikdo neslyšel. Kde není vzduch, není ani zvuk.“

Pomohl doktorovi přes okraj. Tentokrát trvalo déle, než provaz sebou trhl. Pak Norbert pomohl Gertrudě a Fatimě. Měly postupovat za sebou, protože jejich společná váha nemohla žebřík ohrozit.

Potom Virgil sbalil dva žebříky, utáhl je čtyřmi provazy, uvázal vše na pátý provaz a začal zvolna spouštět. Balík nikde neuvázl, neboť provaz sebou brzy škulbl dvakrát.

Ještě jeden žebřík a dva provazy. Pak Virgil sestoupil, aby pomohl žebříky dole upevňovat. Teď to trvalo mnohem déle, než provaz sebou škulbl, ale bylo to trojí trhnutí za sebou. Smluvené znamení, že je zřízena cesta až k úpatí kráterového valu. Za chvíli se nad převisem objevila Virgilova hlava a brzy nato stál Virgil vedle Norberta. Mlčky mu vsunul do ruky papír. Norbert jej rozbalil a četl:

Norberte, nemějte o nás strach. Všichni jsme se snadno dostali dolů a je nám dobře. Čtyři žebříky stačily. Freddie vzkazuje, abyste spustil nosítka. Ve vzdálenosti jednoho metru vpravo od žebříku. Gerta.

K nosítkám, na něž byla připevněna též deska, bylo upevněno pět navázaných provazů a nosítka spouštěna smykem. Narazila, když byl odvinut skoro celý čtvrtý provaz. Virgil se domníval, že uvázla, ale dvakrát dvě trhnutí na původním provaze ho vyvedla z omylu. Zároveň ucítil, že napětí provazu povolilo. Vytáhl jej nahoru a po krátké poradě s Norbertem spustil dolů ještě dva náhradní dýchací přístroje. Pak pravil jednatelům:

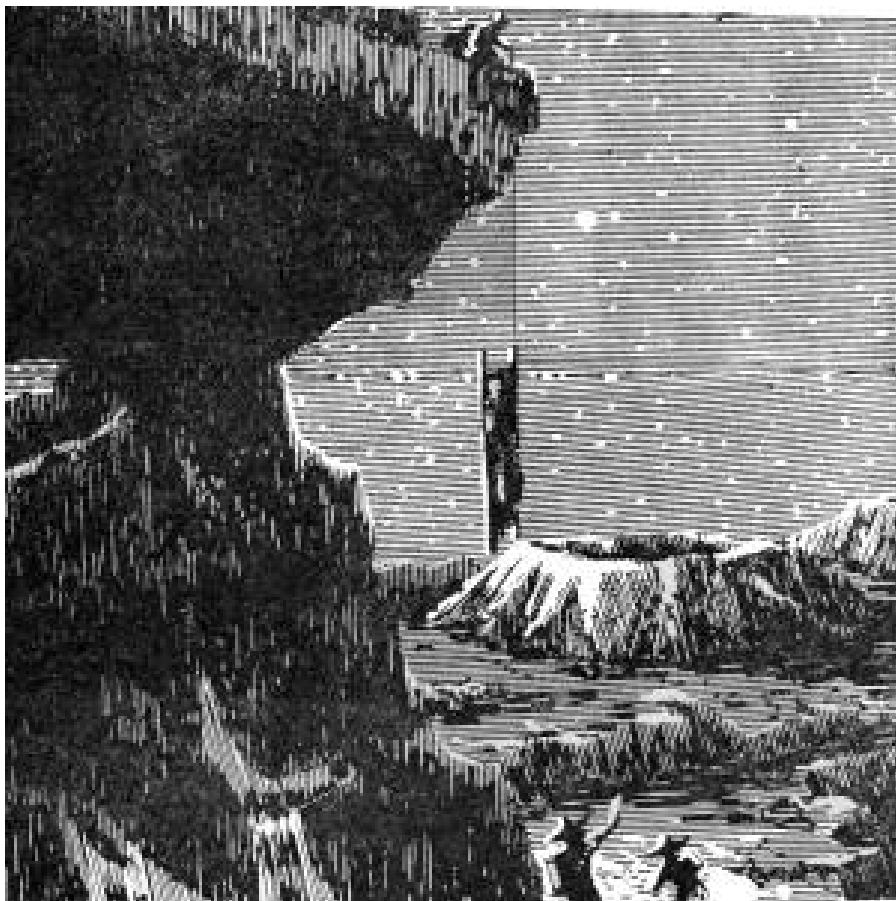
„Teď půjdu zas dolů a po mně vy, jeden za druhým v intervalu asi deseti minut. Můžete se zabezpečit provazy kolem pasu. Zde nahoře je bude držet Tyrrel.“

„Což jsme větší baby než ta děvčata,“ odsekl mu Gryphins a přehoupl se přes okraj. Teprve potom sestoupil Virgil a za ním postupně Vogel a Smith s kbelíkem barvy v ruce.

Norbert se rozhlížel po Kaddúrovi. Ale kdoví, kde byl Kaddúr. Škubání provazu ho nutilo, aby sestoupil. Byl to však rozdíl proti sestupu dřívějšímu. Žebříky byly napjaty a upevněny. Každý končil u malé terasy, která mohla posloužit jako odpočívadlo. Sestoupit dolů, to teď byla hračka a netrvalo to ani deset minut.

Když se jeho nohy dotkly půdy, někdo ho zatahal za kabát. Takřka úplně kryt černým stínem, seděl na úpatí Kaddúr.

Norbert neodolal. Vytáhl z brašny list papíru a napsal na něj:

„Jak jste se sem u všech hromů dostal?“

Za chvílku mu černá ruka podala papír zpět:

„Pomocí antigravitace, ale ne té vaší.“

A černá postavička dlouhými skoky utíkala k průvodu, který už byl seřazen a čekal.

V čele byl Freddie a vedle něho Kaddúr. Za nimi stály obě dívky a pak doktor Briet s Tyrrelem, připraveni vystřídat u nosítek Gryphinse a Vogela. Naposled Virgil s kbelíkem v jedné a se štětkou v druhé ruce. Norbert se přidružil k němu se dvěma náhradními respirátory na ramenou. Průvod vykročil.

Norbert se podíval na hodinky a Virgil natřel první kámen.

Zanedlouho mĕjeli obelisk, kde se Mauny marně snažil vykopat hrob. A asi za dvojnásobnou dobu uviděl Norbert skalní stěnu, u níž byl připraven Wagnerův poslední odpočinek. Když ke skále došli, podíval se na hodinky. Přesně za pĕtačtyřicet minut. A on s Freddiem tady bloudili celé čtyři hodiny.

Pohřeb byl tichý, protože jinak nemohlo být. Virgil vstoupil do připraveného hrobu. Gryphins a Vogel zbavili černý balík provazů, kterými byl připoután k nosítkám, a podali jej Virgilovi. Ten jej v hrobě uložil a vystoupil. Poté se jal sbírat kameny a kaménky a zvolna je spouštěl na mrtvolu. Všichni ostatní ho napodobili. I Gryphins s Vogelem, ale ti dva to dlouho nevydrželi. Když už se pro kameny musilo chodit dál do okolí, začali se věnovat hromádkám vykopané drti a pozorně ji prohlíželi. Čas od času cosi spouštěli do svých vaků.

Jejich činnosti si nikdo nevšímal. Neušla však pozornosti Kaddúrově, třebas se trpaslík tvářil, že nic nevidí.

Hrob se zvolna plnil. Kameny a balvany už dosahovaly jeho úrovně. Virgil s Tyrrelem posuňkem naznačili, že kamenů je už dost, chopili se lopat a začali na kameny nahazovat drť. Vytvořili tak měkkou horní vrstvu. Virgil potom přinesl desku a podle ní si vyznačil místa, kde bude třeba vydlabat otvory a desku upevnit. Otvory udělal špičákem a desku přibil ke skále dlouhými hřeby.

Obřad byl skončen. Jen obě dívky ještě sáhly do vaků a vytáhly z nich po umělé kytice, kterou položily na desku.

Freddie náhodou pozvedl oči do výše. Přistoupil k Norbertovi, lehce do něho rýpl a ukazoval vztaženou paží.

V hladké skalní stĕně nad hrobem se táhla rýha plná černých hrotů ... Tam do výše stoupal, ne, spíše se vznášel Kaddúr ...

Mauny okamžitě pochopil, co to stoupaní má znamenat. Mĕl to být důkaz Kaddúrový antigravitačnosti.

Trpaslík se v kratičké chvíli octl na vrcholu horského hřebenu. Tam se otáčel, pak z vaku vyňal list papíru a cosi do něho pečlivě zakresloval. Potom dal papír zpĕt do vaku, přikrčil se a zmizel.

Když se však průvod seřadil k zpátečnímu pochodu, Kaddúr už byl zas v jeho čele.

VI

PĚT DNÍ

Zpáteční cesta účastníků pohřbu ke kráterovému valu nebyla problémem. Dostali se k němu asi za hodinu bez bloudění a bez námahy.

Jen jedno je sužovalo: nemožnost mluvit, nemožnost vzájemně si sdělovat dojmy, jichž byli plni. Mohli si psát, pravda, ale za pochodu se píše špatně.

Nejnetrpělivější byl Coghill. Byl by se rád zeptal Kaddúra, proč vystupoval na tak srázný hřeben a co si tam zapisoval nebo zakresloval. Také si nedovedl vysvětlit, proč Norbert se zjevným nezájmem přijal jeho upozornění na trpaslíkovu podivnou libůstku ve zlézání hor. Snad by byl neodolal a i při chůzi se zeptal Norberta písemně, ale nechtěl ho vyrušovat.

Mauny, na chvíli zbavený všech starostí, se mohl věnovat Gertrudě. Šli vedle sebe v doprovodu Fatimině. Tu se vzájemně dotkly jejich lokty, tu se náhodou setkaly jejich ruce. Oba mladí lidé nepotřebovali slov. Ty letmé dotyky vydaly za celou knihu, knihu o velké lásce.

Výstup na val byl namáhavější než cesta k němu, ale také bez nebezpečí. Byly tu žebříky, které zde měly už zůstat trvale. Vystupující ubyli o pět šestin na váze a síla svalů jim zůstala původní. Postupovali od příčle k příčli a na terasách odpočívali. Jen pro doktora Brieta znamenal výstup velkou námahu. Pot mu z pleše pod kloboukem zaléval oči, břicho mu při stoupání značně překáželo. Virgil, který šel za ním, nespouštěl z něho zrak, aby ho včas zachytil, když by padal.

Když se doktor Briet dostal na terasu pod nejhořejší žebřík, měl stoupání dost. Usedl stranou od žebříku, vytáhl kapesník a začal se pečlivě utírat. Na hlavě, na obličejí i na prsou. Virgil se dostal teď k němu a také ustoupil stranou. Rozhodl se, že počká, až si doktor odpočine.

Brzy se na terasu dostaly i Gertruda a Fatima. Ani jedna z nich si nepotřebovala odpočinout, a tak hned stoupaly dál a Virgil mohl jen obdivovat, jak lehce, a dokonce půvabně.

Dívky už byly nahoře, když se na terase objevil Freddie.

„Tak co, nejde to dál, doktore?“ zavtipkoval písemně.

„Což o výstup,“ odpověděl mu na stejném listě lékař, „to není nic těžkého. Ale to zatracené horko. Čekám, až vychladnu.“

„To se načekáte, když sedíte v nejprudším slunečním žáru na rozpálené skále. Nastavte raději ten svůj šátek. Naliji vám na něj vodu z měchu, otřete se trochu a zas to půjde.“

Briet uposlechl písemné rady, zvedl se a začal opět vystupovat. Šlo to sice pomalu, ale přece.

Coghill počkal, až se doktor Briet za pomoci Norbertovy dostal na cestu, a poté rychle postupoval od příčle k příčli.

Teprve potom došla řada na Virgila, aby mohl dokázat, že i on je v plné síle. Ale několikrát se při výstupu zastavil a otáčel se. Vyhlížel Tyrrela.

Musil čekat hodně dlouho, než se nad převisem objevila Tyrrelova hlava. Pomohl mu na cestu, sňal respirátor a hned se do něho pustil:

„Kdes byl, ty loudo? To už taky nemůžeš?“

„Co bych nemohl? Pozoroval jsem naše jednatele. Sami se mi nabídli, že ponесou krumpáče a lopaty, a tak jsem chtěl vědět, proč najednou ta ochota.“

„Třebas jim napravila hlavy Wagnerova smrt.“

„I čerta! Každou chvíli se zastavovali, kopali, hrabali a něco vybírali. Ale nemohl jsem na dálku rozeznat co.“

„To ti můžu říct, i když jsem je neviděl. Něco, čím by mohli zas balamutit nějaké akcionáře. Asi na ně budeme musít čekat.“

A měl pravdu, čekat musili. Ale společnosti to nevadilo. Všichni se usadili ve stínu skály a nahrazovali si dobu nuceného mlčení.

Gryphins s Vogelem byli už dávno nahoře a společnost se stále ještě nezvedala. Bylo třeba opětované výzvy baronetovy, než se odhodlali vydat po serpentínové cestě zpět ke stanici.

Virgil s Tyrrelem odebrali všem respirátory a vaky a naložili je na vozíky, které zde nechtěli nechat. A tu zjistili, že ochota pánů

jednatelů nebyla pouze chvilková. Gryphins a Vogel se nabídli, že jeden vozík potáhnou sami. A hned se také do něho zapřáhli a vyrazili. Byla to jen náhoda, že to byl právě vozík s jejich vaky?

Baronet se rozhlížel po Kaddúrovi, kterého ještě před chvílí viděl rozmlouvat s dívkami. Ale Kaddúr jako obvykle byl už někde daleko vpředu. Protože tentokrát byl ve společnosti dívek kromě Norberta i Briet, přidružil se k nim a zeptal se Norberta:

„Co jste říkal Kaddúrově výstupu na ten vysoký hřeben?“

Mauny mu pověděl o svém krátkém písemném rozhovoru s trpaslíkem a projevil názor, že to asi byla provokace na jeho účet.

„Pokud jde o způsob jeho výstupu a rychlost, se kterou se dostal zpět k nám,“ dodal, „to přesahuje lidské možnosti a schopnosti. Nechápu, jak něco takového může člověk dokázat. Snad pan doktor Briet...“

„Už jsem vám přece říkal, co všechno jsem se dověděl o indických fakírech z lékařských časopisů a že něco jsem i sám viděl. Nějaký doktor Sierk například psal o cejlonském fakírovi, který se dal pohřbit na celých šest měsíců, a přece nezemřel. To také přesahuje lidské možnosti a nešlo o podvod, protože vše bylo pod stálou kontrolou. Gerta a Fatima mi vyprávěly, že v době našeho zajetí viděly v egyptské hrobce Kaddúra vznést se vysoko od země. Tehdy jsem si to vykládal tak, že se staly obětí sugesce. Dnes bych na ten svůj tehdejší výklad nepřísahal, protože ten jeho druhý výstup ze včerejška se rozhodně nedá sugescí vysvětlit. To je všechno, co vám mohu říci. Víím stejně málo jako vy a Kaddúr nepoví. Leda snad Norbertovi, kterého si oblíbil, kterého má rád.“

„Myslíte?“ divil se Mauny.

„Nemyslím, jsem o tom přesvědčen. Když Kaddúr nepoustevníčí, je výhradně s vámi.“

„To je pravda, ale nic to neznamena. Pomáhá mi při opravě přístrojů a už hodně pomohl. Vykládám si to tak, že se chce učit praktické technice. Teorii zná. Ale... teď si vzpomínám. Přece jen něco mi pověděl, co jsem neznal. Vyráběli jsme kyslík a naplňovali jím nádrže v kabině. Vysvětloval jsem mu postup a namátkou uvedl, že potřebných chemikálií nemáme příliš velkou zásobu. Odpověděl, že zato dost vody, která se přece dá rozložit. A odběhl. Za chvíli se

vrátil s kamenem, podle vzhledu to byl bazalt. Umístil jej do ohniska našeho velkého insolátoru a nad kámen umístil kus plechu. Za nějakou dobu začala z kamene vystupovat pára a srážela se na plechu v podobě drobných kapiček vody.

„O vodu by nebylo,“ řekl, když mě upozornil na ty kapičky. Ale to bylo vše. Dál už o pokusu mluvit nechtěl.“

„Mohu tedy Kaddúrovi věřit,“ ptala se Gertruda, „když mi před chvílí řekl, že tatínek je živ a že se mu nic nestane? Říkal také, že Chartúm dosud nepadl. A já mám dojem, že bych mu věřit měla.“

Odpověděl jí Coghill:

„To prvé mu můžete věřit směle. Kaddúr byl významnou osobností mahdistického hnutí a v Chartúmu je mahdistů jistě plno. Mohl udělat opatření, aby se vašemu panu otci nic nestalo, a pravděpodobně je také udělal. Možné je i to druhé, když se obrany Chartúmu ujal Gordon.“

Cesta až na stanici jim trvala skoro hodinu. Došli ke zkušenosti, kterou před nimi při svém předešlém výstupu učinili Mauny a baronet. Poznali, že zde jsou o hodně těžší, než byli dole na půdě opravdu měsíční. Doktor Briet projevil tento poznatek slovy:

„Není tu tak horko, ale jsou těžší nohy. Aspoň se mi to zdá.“

„Nezdá se vám to, je to skutečnost,“ potvrzoval jeho mínění Norbert. „Tebhalí si s sebou přineslo na Měsíc nejen atmosféru, ale také část zemské tíže. Soudím, že zde vážíme asi polovinu váhy zemské, zatímco dole jsme vážili jen šestinu. Přesný poměr úbytku váhy na Tebhalí a na Měsíci zjistit nemohu, protože nejsme vybaveni pérovou váhou. Tu šestinu však už dávno stanovila věda podle poměru zemské a měsíční hmoty.“

Po návratu a po krátkém občerstvení se hned dali do práce. Virgil s Tyrrelem uklízeli vozíky, vaky a všechno náradí do skladišť, ostatní podle svých schopností pomáhali dokončit utěsnění místností. Pracovali i Gryphins a Vogel, kteří tentokrát neodmítli ani společnou přesnídávku. Kaddúra spatřili v plné práci už při návratu. Řídil insolátory.

Všichni věděli, že Mauny s pomocí Kaddúrovou a baronetovou opravil již všechny přístroje v sálu rukojetí a že je potřebuje vyzkoušet. Nebylo jim také zatajeno nebezpečí, že zkouška může mít

za následek únik atmosféry, kterou si Tebhalí přineslo na Měsíc. Stejně bylo všem známo, že Slunce zanedlouho překročí vrchol své čtrnáctidenní dráhy na obloze. A to znamenalo, že jim podle Virgilova kalendáře zbývá méně než sedm dní, chtějí-li se dostat zpět na Zem.

Proto se všichni snažili pracovat závodním tempem i za cenu, že k odpočinku uléhali rozlámání a vyčerpání.

Na společné poradě rozhodli, že utěsní pouze pět místností: sál rukojetí, náhradní obývací místnost, kuchyň, pokoj jednatelů a pokojík Kaddúrův. Až zmizí vzduch, do ostatních se bude musit chodit s respirátory.

Krátce, utěsnění mělo být provedeno v místnostech, které byly určeny pro delší pobyt nebo sloužily jako ložnice. V sále rukojetí měli nocovat Norbert, Freddie a Briet, v obývacím pokoji Virgil a Tyrrel. Jednatelé a Kaddúr své ložnice měli a obě dívky mohly spát v nevelké kuchyni. Spát v místnosti bez vzduchu s dýchacím vakem by bylo nebezpečné. Bezděčný pohyb ve spánku by mohl zavinit sesunutí masky a udušení spícího.

Těch pět místností si však vyžádalo práci, kterou Virgil označil slovy tři dny. S Tyrrelem si totiž pořídili vlastní kalendář. Odpočinek pro ně znamenal noc a doba mezi dvěma odpočinky den. A tímto kalendářem se pomalu začali řídit všichni.

Když bylo utěsnění hotovo, nastala hned práce další: umístit do každé místnosti velkou nádrž na stlačený kyslík a zřídit přívod na jeho doplňování. Den práce.

Potom přišla zkouška těsnění.

Místnost za místností byla naplněna přetlakem kyslíku a Norbert, Freddie, Virgil, Tyrrel a Kaddúr s rozžatými svíčkami v ruce obcházel a oblézali jednotlivé místnosti a zkoušeli, zda se někde neobjeví výkyv plamene.

Těsnění bylo bezvadné. Ale na třech místech se objevila závada ve zdivu. Unikal tam vzduch a musili škvíry zatmelit cementem a sádrou. Další den práce.

Proti Gryphinsovi a Vogelovi nemohli mít žádné námitky. Oba si nejen utěsnili svou místnost, ale pomáhali všude, když byli o pomoc požádáni. Vogel se projevil jako úspěšný zedník. Asi to bylo

jeho původní zaměstnání. Silák Gryphins se pak osvědčil při dopravě a usazování těžkých kyslíkových nádrží.

„Ti lidé se úžasně změnili k svému prospěchu,“ pravil jednou Norbert baronetovi.

„Nesud’te ukvapeně,“ dostalo se mu v odpověď. „Nejspíš se snaží, abychom zapomněli na to, co všechno nám provedli, a naopak abychom nezapomněli dosvědčit jim jednou poslední přání Wagnerovo. Všimněte si, že Kaddúr se jim vyhýbá jako moru. A ten dovede člověka prohlédnout.“

„Kaddúr se vyhýbá každému.“

„Tak stoprocentní to není. O vás nemluvím vůbec, své mínění jsem vám už řekl. Ale snese i mne, rasisticko-imperialistického Angličana. S Virgilem a Tyrrelem jsem ho dokonce slyšel žertovat.“

„Pak to bude asi proto, že jednatelé se na něho dívají pohrdavě jako na černocho. Tak jednali i s Mabrukim, a s tím přicházeli do styku často, zatímco Kaddúra téměř neznají.“

„Nechci se přít s vaším dobrým srdcem,“ zakončil baronet rozhovor. „Nechme čas, ať nám poví, kdo z nás má pravdu.“

Čas zatím nabádal ke spěchu. Umístění kyslíkových nádrží, zkouška těsnění a oprava zdiva si vyžádaly další dva dny práce. Ode dne jejich přiletu na Měsíc uplynulo sedm a půl Virgilova dne, čili sto osmdesát hodin. Do chvíle, kdy na Měsíci nastane noc, zbývalo jim jen sto osm hodin.

Proto se Mauny rozhodl, že přístroje v sálu rukojetí vyzkouší co nejdřív.

Ke zkoušce došlo po uplynutí dalších dvanácti hodin. Norbert po jídle vyzval všechny, aby zůstali v sálu rukojetí, kde již byly připraveny i respirátory. Vysvětlil proč a nemusil nikoho zvlášť nutit. Všechny upoutala v sále zvědavost.

Sir Coghill zasedl ke kohoutku u přívodu kyslíku do sálu a Norbert k řídicímu stolu. Proti němu na opačném konci stolu stál nevyžádaný pomocník, Kaddúr.

Mauny nařídil pečlivě kolo zesilovače na nulu. Zvedl černou páku a zasunul bílou. Nic se nedělo. Jen slabé bzučení prozrazovalo, že stroj je v činnosti.

Norbert položil ruku na kolo zesilovače a zvolna je posouval, aby se ručička na ukazateli blížila k číslu plus jedna

Jeho nervy projelo chvění, které poznal už na Tebhalí. A viděl, jak Fatima bledne a kolísá. Rychle vrátil zesilovač zpět na nulu. Jeho nepříjemný pocit zmizel, Fatima si přejela rukou čelo.

Norbert ještě pomaleji posouval řídicí kolo na opačnou stranu, k číslu minus jedna. Bylo mu, jako by z něho padala všechna tíže. Fatima se naklonila ke Gertrudě a něco jí šeptala.

Přes pocit lehkosti rychle vrátil stroj na nulu a pákami jej vypjal. Bzučení utichlo, lehkost zmizela.

Uchopil jeden z respirátorů a pravil: „Zůstaňte zde v klidu, já se podívám, jak je venku.“ Hodil si dýchací vak přes rameno a přistoupil ke dveřím. Tam se obrátil: „Vy, Freddie, otočte na chvíli kohoutek, kdyby se u někoho projevil dýchací potíže.“

Rychle nadzvedl ochranný závěs z gumované látky a otevřel dveře. Vykročil ven a zavřel za sebou.

Byl připraven nasadit si masku dýchacího přístroje na obličej, ale nebylo toho třeba. Mohl klidně dýchat. Vrátil se do sálu, teď bez jakékoli opatrnosti. Oči všech byly na něho upřeny v napjatém očekávání.

„Stroje jsou v dokonalém pořádku,“ oznámil, „a nedošlo k tomu, čeho jsem se obával, ke ztrátě vzduchu. Pocítil někdo z vás dechové potíže?“

Promluvila Gertruda.

„Fatima mi říkala, že jednu chvíli jí bylo na padnutí a pak hned zas lehkou. Já sama pocítila chvění v konečcích prstů, ale to také brzy zmizelo.“

„Mně bylo, jako by mi někdo najednou položil ruku na pleš a hned ji zas odtáhl,“ hlásil doktor Briet.

Když se po lékaři už nikdo nepřihlásil s žádnou připomínkou, Norbert vysvětloval:

„Nejdříve jsem zapjal zvýšení tíže a potom přešel k jejímu snížení. Viděl jsem, že o Fatimu se pokouší mdloba, a proto jsem v obou případech postupoval velmi opatrně. Mé obavy, že po snížení tíže náš vzduch uletí do prostoru, se naštěstí nesplnily. Můžeme se volně pohybovat po celé stanici jako dřív.“

„S tím těsněním jsme se tedy dělali zbytečně, že?“ doktor Briet si podle svého zvyku neodpustil přátelské rýpnutí.

Mauny mu rozuměl, a proto mu odpověděl stejným způsobem.

„Opatrnost je matka moudrosti, říkají lékaři, když pro jistotu nemocnému předpisují dva rozdílně působící léky. Já jsem se tím příslovím řídit také. Pravda, utěsnit pět místností bylo pracné. Ale naše práce tím nekončí. Po odpočinku, Virgil by řekl zítra, nás čeká další, snad ještě náročnější, ale bezpodmínečně nutná.“

„Jaká ještě, prosím vás?“ divil se lékař.

„Úprava kabiny, která nás ponese k matičce Zemi. Kabina byla původně určena pro dva, nejvýš tři lidi. A teď se nás do ní musí vtěsnat deset. Prostoru je tam dost, ale musí být přizpůsoben pro lidi. Byl určen pro neživé zásoby. Oddíly zřízené pro předměty musí být předělány na lehátka.“

„To budeme po celou dobu letu jen ležet?“ zeptal se Gryphins.

„Ano, a dokonce připoutání k lehátkům.“

„Ale vždyť sem jsme se dostali bez lehátek a bez připoutání,“ namítl Gryphins.

„Pravda, ale váš společník to zaplatil životem. Na Měsíc jsme se dostali, aniž jsme to očekávali, a proto nebylo učiněno žádné opatření pro bezpečnost lidí. Naš sestup na Zem plánujeme, a je tedy naší povinností postarat se o bezpečnost všech. Domnívám se, že část cesty, možná že její větší část, poletíme v beztlížném stavu. Pak by stačil i nepatrný bezděčný pohyb, aby se člověk dostal do situací končících přinejmenším zraněním. Kdyby se to přihodilo všem najednou, mohl by vzniknout chaos, znamenající záhubu všech. Proto je připoutání k lůžku nutné.“

„A kdy vlastně odletíme?“ ptal se Gryphins dál.

„Abych vám to mohl říci přesně,“ odpověděl mu Norbert, „musím provést ještě jakési propočty. Nejpozději to však musí být do chvíle, než zde nastane noc. A to bude za pětadevadesát hodin... A teď jedno upozornění pro všechny: nechte otevřené nebo pootevřené dveře svých ložnic. Těsnění nedovolí výměnu vzduchu a to by nebylo příjemné. Naše dámy se mohou přestěhovat z kuchyně do své původní, neutěsněné místnosti a tam se zavřít. Preji vám všem klidný odpočinek!“

VII

ZLATO, ZLATO!

Norbert se chtěl odebrat do hvězdárny, aby tam dokončil propočty, o kterých mluvil, a aby si přímým pozorováním prověřil jejich správnost. Podlehl však přemlouvání baronetovu a zvláště domluvě doktora Brieta, jenž mu řekl otevřeně, že špatně vypadá a že je to následek přepracování. A Freddie doktorova slova rozvedl v závěr, že je Maunyo povinností, aby zůstal zdrav. Jen on dokáže řídit kabinu při návratu na Zem. Kdyby mu selhaly nervy, znamenalo by to smrt všech.

„Vždyť jsem vám přece všechno vysvětlil, vám a Kaddúrovi,“ bránil se Norbert. „Kterýkoli z vás obou by mě mohl kdykoli nahradit.“

„Mluvím jen za sebe,“ odpověděl Freddie. „Přiznávám, že snad bych mohl. Ale jen za podmínky, že vše bude probíhat tak, jak předpokládáte. Při nejmenší nepravdělnosti bych byl se svým uměním v koncích. Kaddúrovi bych svůj život nesvěřil, třeba uznávám, že je možná schopnější než já.“

Výsledkem bylo, že k odpočinku v sálu rukojetí ulehli všichni tři.

Mauny byl přepracován a unaven skutečně. Usnul okamžitě, jakmile dopadl na lůžko.

Probudila ho bouřlivá výměna slov mezi baronetem a jeho vzorným komorníkem.

„Co to žvaníš, popleto?“ rozčiloval se Freddie. „Taková hloupost a on pro ni člověka budí z nejlepšího spánku. Jdi a nech nás spát.“

„Pane barone, přišel bych stejně. Snídaně je už připravena,“ hájil se Tyrrel. „A zloděj tady skutečně byl. Přišel jsem na to, když jsem šel do spíže pro konzervy s uzeným masem, které jsem si tam včera připravil. Konzervy pryč, suchary pryč, a taky puška pana

doktora Mauného, co tam visela. S vaším dovolením se divím, že jste ho neviděli.“

„Koho?“

„Toho zloděje přece! Vždyť do spíže musil projít tudy.“

„Mluvil jsi už s Virgilem? Třebas ten jídlod nesl a pušku dal někam jinam.“

„Ne, s Virgilem jsem nemluvil,“ doznával Tyrrel Smith.

„Tak se ho jdi zeptat a dej mi pokoj!“

Tyrrel schlíple odešel, ale baronetovo přání nemělo být splněno.

Mauný se po Tyrrelově odchodu podíval na hodinky a tiše se začal oblékat.

Sotva dooblékl kabát, když do sálu vrazili Tyrrel a Virgil.

„Veliteli,“ hlásil Virgil Norbertovi. „Já jsem nic ve spíži nebral. Tu pušku jsem měl v rukou naposled, když jsem ji čistil tam dole na Zemi.“

„Co je to tady za rámus?“ ozvalo se rozespalé zabručení z lůžka Brietova.

„Tak co je?“ řízně zaznělo z lůžka baronetova.

„Virgil s vaším dovolením nic nebral, pane barone,“ odpověděl mu vzorný komorník.

„Co se stalo?“ ptal se doktor Briet, teď již úplně probuzený.

Nastalo vysvětlování, zmatené a chvílemi bouřlivé. Přítrž mu učinil Mauný, do té doby tichý svědek.

„Pánové, takhle se nikam nedostaneme, když budete mluvit jeden přes druhého,“ pravil. „Stejně jsme spali déle než osm hodin, a tak můžeme vstát... Ty, Virgile, se podívej po Kaddúrovi, a vy, pane Smithe, promluvte s jednateli. Co je s našimi dámami, Virgile?“

„V kuchyni se dosud neobjevily. Asi ještě spí.“

„Tak na ně zaklepej a řekni jim, že je čas vstávat. A pozvi je sem.“

Tyrrel a Virgil odešli, Briet a Coghill se začali oblékat.

Jako první se do sálu dostavily obě dívky. Trochu vyděšené, ale ještě víc zvědavé.

Než jim Norbert vše podrobně vypověděl, byl tu již Virgil zpět.

„Veliteli, Kaddúr přijde hned,“ oznamoval. „Nařizuje insolátory a říká, že o ničem neví.“

Na Tyrrela musili hezkou chvíli čekat. Když se konečně objevil, postavil se před Coghilla a vážně hlásil:

„Pane barone, s vaším dovolením jsem nemohl provést rozkaz pana doktora Maunyo. Jednatelé jsou ve své místnosti zamčeni. Dlouho jsem bouchal na jejich dveře, ale marně.“

„Zamčeni v utěsněné místnosti!“ lekl se Norbert. „To může pěkně dopadnout. Virgile, dojdi do skladiště a přines svazek náhradních klíčů.“

„Myslíte, že se jim mohlo něco stát?“ ptal se Freddie.

„Mohou být v bezvědomí. Zvláště tehdy, jestliže ze své místnosti odstranili pohlcovač kysličníku uhličitého,“ odpověděl Norbert „Musíme jejich místnost hned otevřít.“

„Co když jejich klíč je v zámku zevnitř?“ namítl Briet.

„Tak vyrazíme okno ...“

Než Tyrrel donesl snídani, Virgil už tu byl se svazkem klíčů. Klíče byly opatřeny vlaječkami, takže Norbert snadno našel ten pravý.

Briet, Coghill, Mauny a Virgil spěchali za jednatelem. Dívčím baronet řekl, že posnádají později a Tyrrela aby tu nějak zaměstnaly.

V místnosti jednateleů klíč zevnitř nebyl. Snadno otevřeli. Nikdo tam nebyl. Sňali z oken zatemnění. Na stole se zaleskly dvě stejně velké hromádky.

„Zlato, i oni našli zlato,“ zvolal Freddie. „My tady skoro šílíme strachem a páni jednatele se zatím vypravili nahrabat si další poklady. To je ten Tyrrelův zloděj. Vzali si potravu na cestu. Ale proč brali i tu pušku?“

„Uvažte,“ pokusil se o vysvětlení Mauny, „že donedávna se s námi vůbec nestýkali. O Měsíci vědí jen to, co poznali při své účasti na Wagnerově pohřbu: že tu musí mít dýchací přístroj. Krajina, kterou spatřili, se příliš neliší od některých pustin na Zemi. Asi myslí, že zde mohou žít i nějaké měsíční šelmy. Proto se ozbrojili.“

„Hloupí jsou na to dost,“ souhlasil Coghill. „Pojďme se nasnídat a nestarejme se o ně. Určitě se vrátí.“

„Nasnídat se můžeme,“ souhlasil Norbert. „Ale pak se musím za nimi podívat. Zlato je může zavést všelikams a mohli by zabloudit. A dýchací přístroj má kyslík jen na šest hodin.“

„Však oni se na svou cestu vypravili pořádně, uvidíte! Jen žádné ukvapování!“ soudil Coghill.

U snídaně se kromě jednatelů sešli všichni. Bylo přirozené, že se mluvilo jen o jejich zmizení. Každý se snažil uplatnit nějaký svůj dohad. Jen Kaddúr beze slova pojídal svou denní dávku, dva suchary. Když dojedli, Norbert řekl:

„Rozhodné je, kdy vlastně odešli. Slyšel někdo něco?“

Přihlásil se Virgil.

„Myslím, že než jsem usnul, zaslechl jsem přibouchnutí dveří. Ano, zaslechl. Řekl jsem si, že velitel jde spát nebo pozorovat na hvězdárnu. Tyrrel už chrápal.“

„To nejspíš odešli hned, jak jsme usnuli. Asi chtěli být zpět, než se probudíme,“ mínil baronet.

„A zpět nejsou,“ pravil Norbert a povstal. „Virgile, dva dýchací přístroje a dva měchy s vodou. Jdeme za nimi!“

Jen klid!“ vybízel Freddie. „Nejdříve si zjistíme, co všechno si vzali s sebou, a teprve pak budeme jednat. Třeba si chtěli zlata nahrabat co nejvíc, a proto tu ještě nejsou.“

Na obhlídku zásob se vydali všichni kromě dívek a Kaddúra.

Prvé zjištění učinili hned u brány. Byl tam jen jeden vozík.

„Co jsem říkal?“ zajásal Coghill. „Ti dva se vybavili pořádně. A s vozíkem do svahu jim to moc rychle nepůjde. Zvlášť jestliže si zlata nahrabali hodně. A vy byste se hned plašil z obavy o ně, Norberte.“

Dále zjistili, že se ztratily vodní měchy, a hned čtyři.

To jen potvrzovalo Coghillovo mínění. Stejně tak i objev, že chybějí dvě lopaty, dva špičáky a šest pobočných vaků. Pro baroneta to byl důvod k veselému vtipkování o přemíře hrabivosti jednatelů a o přemíře starostlivosti Maunyovy.

Situace se však rázem změnila, když ve skladišti dýchacích přístrojů zjistili, že chybějí jen dva skafandrové obleky, a to právě ony, kterých už použili Norbert a Freddie.

„Doplnil někdo z vás kyslík v nádržích těch obleků?“ ptal se Norbert.

Nikdo se nehlásil.

„Snad Kaddúr,“ mínil Virgil. A hned se vyběhl zeptat, neboť Kaddúr nebyl daleko. Byl u insolátorů. Před chvílí šli kolem něho.

Zpět byl Virgil v okamžiku.

„On také nádrže nedoplňoval,“ hlásil. „Ale to nic neznamená. Vždyť jsme dole u stěny kráterového valu nechali dva plné dýchací přístroje.“

„Jen jestli o nich vědí,“ zapochyboval Norbert. „Jejich pozornost byla určitě zaměřena na zlato ... Nešťastníci!... Proč si musili vybrat právě ty dva obleky? Proč si nevzali respirátory, s kterými už uměli zacházet?“

„Aby spolu mohli mluvit, to je jasné,“ odpověděl na jeho otázku baronet. „Sám jste to přece všem vykládal, když jste nám rozdával papíry a tužky. Výslovně jste řekl, že v respirátorech se nelze vzájemně dohovorit, že je to možné jen v oblecích, které jsme měli my na své první výpravě.“

„Ano, vzpomínám si. Ale v nádržích obou obleků zbylo kyslíku tak na dvě tři hodiny. Nešťastníci! Virgile, jdeme za nimi, třebas už to bude málo platné.“

„Ne, vy nepůjdete!“ rozhodně prohlásil Freddie. „Máte tady plno práce s těmi výpočty, které jsem vám nedovolil dodělat. Půjdu já a prosím pana Virgila, aby šel se mnou. Tyrrel dokázal, že je schopný v truhlářině, a tak upraví lehátka v kabině. Bude k tomu ovšem potřebovat vaše vedení. Zájem celku je přece přednější než zájem o dva lovce mamonu, kteří k nám neměli ani tolik důvěry, aby nám řekli, co chtějí podniknout. Ano, Norberte?“

Norbert mohl jen přikývnout. Baronetovy důvody byly tak přesvědčivé, že se proti nim nedalo nic namítnout. Kromě toho věděl, že baronet a Virgil jsou ze všech nejzdatnější a nejopatrnější horolezci, že se mohou dostat nejdál v nejkratším čase.

„Ale nezapomeň na barvu, Virgile,“ řekl jen. „Abyste nezabloudili.“

„Buďte tu klidní a bez starostí, Norberte,“ místo Virgila odpověděl Coghill. „Učiníme všechna opatření, abychom se ve

zdraví a včas vrátili... Nikdo na nás nemůže žádat nemožnosti, nebo abychom ztratili životy pro dva nesvědomité lovce zlata. Vezmeme si dva respirátory a dva jsou tam dole. To je dvanáct hodin pro každého. Ale slibuji vám, že nejpozději za šest hodin jsme zpět.“

Freddie a Virgil si vybrali vše potřebné a odešli. Norbert s Tyrrelem se odebrali ke kabině a doktor Briet k dívkám, aby jim podal nejnovější zprávy, jak řekl. Při odchodu slíbil, že za chvíli přijde ke kabině a pomůže Tyrrelovi.

Slib také skutečně splnil. Uvolnil tím Norberta, neboť Tyrrel už byl dostatečně poučen, jak má v práci postupovat.

Mauny se na hvězdárně ponořil do výpočtů. Byl to pro něho částečně i únik od skutečnosti. Nemusil myslet na Gryphinse a Vogela a na jejich velmi pravděpodobnou smrt zadušením. Bylo mu jich líto — přes všechna jejich zlovolná jednání. A nemohl se zbavit myšlenky, že částečně je odpověden za jejich smrt. Kdyby nebylo jeho vystoupení na valné hromadě společnosti Selene Company Limited v Melbournu, mohli být živi oni i Wagner. A i když vystoupit musil z příkazu vědecké pravdy, neměl jim umožňovat vstup do vedení společnosti. Učinil tak ze soucitu a ten soucit jim přinesl smrt. Proč také před nimi podrobně vykládal vše o skafandrech a jejich výhodách? Proč nedoplnil nebo nedal hned doplnit nádrže obou obleků?

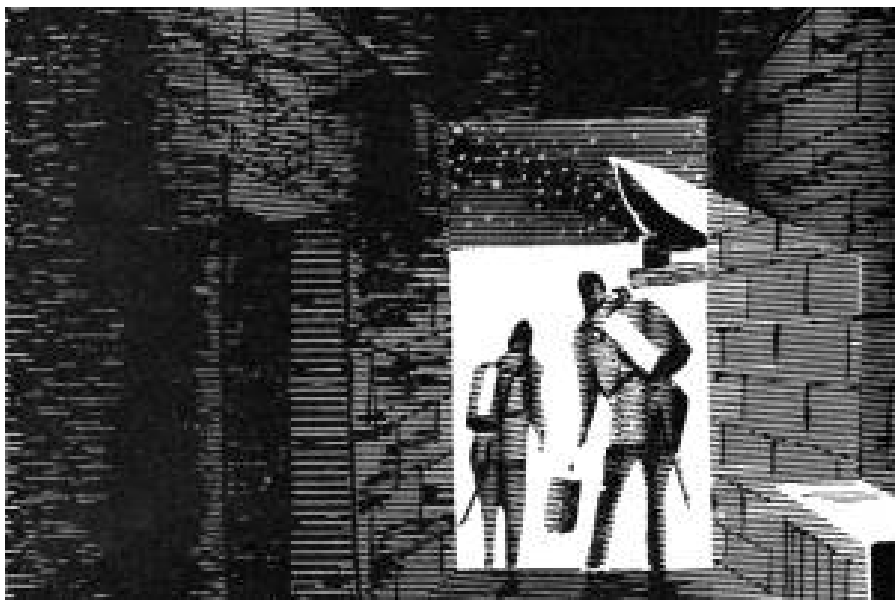
Výpočty mu nedovolily dlouho myslet na všechna ta proč, na všechna kdyby. Čas rychle plynul. Když výpočty dokončil, zjistil, že už uplynuly čtyři hodiny. A ještě mu zbývala pozorování.

Další hodina. A teď musil ještě porovnat záznamy o pozorování s výpočty ...

Chystal se sejít dolů, když se ve dveřích objevili Freddie a Gertruda.

„Nalezli jste je? Živé, nebo mrtvé?“ ptal se baroneta.

„Nenašli jsme po nich ani stopu,“ odpověděl Freddie. „Očekával jsem, že je najdu někde u Wagnerova hrobu. Tam je přece zlata nejvíc. Ale hrob je nedotčen. Pátrali jsme v jeho okolí, pokud Virgilovi stačila barva. Dostali jsme se až na pláň černého prachu, kde jsme byli spolu, Norberte. Naše stopy tam byly posud jasně znatelné, ale žádné jiné. Vrátili jsme se přes tu vyvřelinu, kterou

jsme spolu přelézali, a pustili jsme se i za obelisk, kde jste chtěl kopat hrob. Daleko jsme se nedostali, zastavil nás horský sráz. Zamířili jsme zpět k obelisku a od něho ke kráterovému valu. Podle slibu jsme zde byli zpátky za pět hodin a pětadvacet minut. Víc jsme udělat nemohli.“

„Úplně s vámi souhlasím, Freddie, ale něco mi nejde na rozum. Měli v nádržích kyslík sotva na tři hodiny. Mohli se dostat nanejvýš k Wagnerovu hrobu a zpět, ovšem to by se byli nesměli nikde dlouho zdržovat. Vy jste prohledali dost široké okolí, a nenalezli jste je. Myslím jejich mrtvoly.“

„Proto je tu se mnou slečna Kersainová. Poví vám něco, čím vás z vašich pochybností vyvede.“

„Bylo to při přípravě druhého denního jídla,“ začala Gertruda vyprávět. „V utěsněné kuchyňce bylo strašné horko, třeba jsme měly dveře otevřené. O Fatimu se pokoušely mdloby. Napadlo mě osvěžit vzduch trochou kyslíku. Šla jsem k nádrži a maličko pootočila kolem. Nic se nestalo, neozval se očekávaný sykot. Otočila jsem víc, ale stále nic. Roztočila jsem uzávěr docela a tu jsem poznala, že nádrž je prázdná. Řekla jsem si, že jste ji z nějakého důvodu

vypustili, když nám zůstal vzduch. Vyšly jsme si s Fatimou odpočinout ven a já jsem případ s nádrží pustila z hlavy.

Před chvílí jsem uvařila čaj, vychladila jej a dva šálky nesla ke kabině, kde pracoval strýček s Tyrrelem. Strýček tam byl, ale Tyrrel ne. Odešel do skladiště připravit použité respirátory k doplnění kyslíkem. Vzpomněla jsem si na případ naší kyslíkové nádrže a zeptala se strýčka, proč byla vypuštěna. Nevěděl. Právě v té chvíli se vrátil sir Freddie s Virgilem. Tyrrelův hrníček jsem dala tady baronetovi a šla jsem do kuchyně připravit čaj i pro Virgila a Tyrrela. Když jsem se s dvěma dalšími šálky vrátila, sir Coghill mě žádal, abych s ním šla k vám a pověděla mu o případu naší kyslíkové nádrže.“

„A to vysvětluje vše, že ano, Norberte?“ navázal na její vyprávění Freddie. „Naši páni jednatelé jsou chytřejší, než jsme si mysleli. Nádrže v oblecích si pěkně doplnili a možná že si naplnili ještě dvě rezervní. Ta kuchyňská nádrž na to stačila, a slečna ji našla úplně prázdnou. Vypravili se na delší dobu, aby toho zlata nahrabali hodně. A my s Virgilem. se honili jako dva lovečtí psi, abychom je našli. Ale až se vrátí, tak půjdou zas pod klíč. Říkejte si, co chcete, Norberte, pod klíč půjdou!“

„Nemám nejmenších námitek,“ odpověděl Mauny. „Rozhodně je mi milejší, že to dopadlo takto, než kdybyste je byli našli udušené. Čeká je však horší trest než vězení. To své zlato tu musí nechat. I tak bude naše kabina těžší, než by měla být...“

„Už jste s propočty hotov, Norberte?“ ptal se baronet.

„Ano. Musíme opustit Měsíc o dvačtyřicet minut a sedmáct vteřin dřív, než stín měsíční noci zasáhne umělý jícen našeho Tebhalí.“

„Ale jak ten čas určíte?“

„Zcela prostě. Vyměřím, kde ten stín musí být před třiačtyřicátou minutou. Na to místo postavím jeden ze svých ozařovačů a nad něj insolátor tak, aby ozařovač byl přesně v ohnisku insolátoru. Pokud bude ozařovač osvětlen, bude vyrábět proud. A vést proud k elektrickému zvonku blízko kabiny nemůže už být problém. Jakmile zvonek zmlkne, uvedu v činnost motor kabiny.“

„Kdypak se naši jednatelé asi vrátí?“ ptala se Gertruda.

„Kdo to může říci,“ odpověděl jí Norbert. „Jestliže mají opravdu rezervní nádrže, mohou zůstat dole až čtyřicet hodin. A ještě déle, vědí-li o těch dvou respirátorech, které jsme nechali u kráterového valu. Nevíme, kdy odešli, a proto je těžko usuzovat, kdy se vrátí. Svým jednáním však prozradili, že jsou si dobře vědomi, jaké jsou jejich možnosti. Něco se jim může stát jen tehdy, jestliže zabloudí nebo padnou do některé trhliny v měsíční půdě. Je jich prý na Měsíci plno.“

„Ale my jsme neviděli ani jedinou,“ namítl Coghill. „Já myslím, že si návrat vypočítají do doby, kdy budeme spát. Ale hlídat, kdy se vrátí, to ať nikoho ani nenapadne! Jestliže se jim něco přihodí, je to jejich věc. Podruhé je hledat nepůjdu. A také to nedovolím nikomu jinému. I kdybych se s ním měl seprat!“

VIII

NĚKOLIK LISTŮ Z GERTRUDINA DENÍKU

Po Wagnerově pohřbu.

Musím se k tobě vrátit, můj milý deníčku, abych opravila, co jsem ti svěřila na předešlém listě. Musím ti povědět, že to vše tam není pravda. Norbert se mi nevyhýbá, nepřehlídí mě.

Na pohřeb jsem šla smutnější, než jsem byla kdy dřív. Vzpomínala jsem na tatínka. Řekla jsem si, že třeba i on už není živ a že jeho bezhlavé tělo leží někde nepohřbeno, ponecháno napospas supům.

Ale při návratu od Wagnerova hrobu se vše rázem změnilo. Norbert šel s námi, se mnou a s Fatimou. Mluvit jsme spolu nemohli, v dýchacích přístrojích to není možné. Ale čas od času se dotkly naše paže. Věděla jsem, že se tak děje z Norbertovy vůle. Má vůle byla stejná jako jeho. Naše paže se opíraly jedna o druhou. Pak mi stiskl ruku a naše ruce se našly ještě často. Každý stisk mi říkal, jak mě má rád, a ten poslední, na rozloučenou, mi zase pověděl, proč Norbert je takový, jaký je.

Po stisku na rozloučenou pospíchal, aby byl první nahoře a tam mohl pomáhat ostatním, zvláště strýčkovi Brietovi. Chudák strýček! Bylo vidět, jak těžko se mu stoupá. Překáželo mu to jeho břicho.

Takový už Norbert je vždy. Povinnost především a pak starost o druhé. Jeho osobní zájmy jsou až na posledním místě, a tedy i jeho láska. Ne, nemám mu to za zlé, třebaš mě to často bolívalo. Teď jsem právě proto na něj hrdá!

A čekala mě ještě další radost. Kaddúr mi řekl, abych neměla starost o otce, že je živ a že se mu nic nestane. Zmínila jsem se o tom Coghillovi, který je spíš pesimista než optimista. A řekl mi, že tohle mohu Kaddúrovi věřit.

Já bych Kaddúrovi věřila stejně. Je to prapodivný člověk, ale není to kejkliř, jak ho nazývá strýček. Nechci se se strýčkem přít, ale mohla bych mu povědět o několika podivných případech.

Tyrrel rád zapomene donést do kuchyně vodu. Pro mne nebo Fatimu jsou džbery příliš těžké. Každá uneseme jen džber zpola naplněný. Co nám bylo platné, že se Tyrrel vždy dodatečně omluvil. Brzy zapomněl zas.

Zapomněl i po schůzce, na které se Kaddúr přihlásil k práci. Se džbery se objevil Kaddúr. Ale Tyrrel se zas omlouval, tedy Kaddúra za sebe neposlal. A jak potom Kaddúr mohl vědět, že nám chybí voda, když u nás v kuchyni do té doby nikdy nebyl. A opakuje se to tak vždycky, když Tyrrel zapomene. Jindy nám vypověděl službu vaříč. Byly jsme bezmocné. Chtěla jsem právě poslat Fatimu, aby někoho požádala, aby nám pomohl. Vtom se objevil Kaddúr a bez jediného slova se pustil do správk. Bylo přetržené vedení proudu a Kaddúr to za chvíli spravil. Jsou tohle všechno jen náhody?

Vím, že mě má Kaddúr rád, ale ne jako ženu. Nabídl mi kdysi sice ruku, a dokonce mé svolení chtěl vynutit hrozbami, věřím však, že to všechno bylo z jiných důvodů než z lidské lásky. Ráda bych se ho na ty důvody zeptala, ale nemohu. Něco mi brání, abych ten dotaz vyslovila. A jsem stejně přesvědčena, že by mi neodpověděl. Vždyť Kaddúr na mne poprvé promluvil, když mi řekl, že tati je zdrav a že se mu nic nestane. Na má slova díky vždy jen řekne, že to nestojí za řeč. Nikdy mě neosloví, nikdy se nesnaží navázat rozhovor. A přesto

ho mám ráda. Ale jako bych měla ráda malé děcko nebo malého hochu. A on je dvakrát, možná třikrát tak stár, jako jsem já.

Podivná situace. Ráda bych se s ní někomu svěřila, ovšem komu? Strýčkovi, to je vyloučeno, a Fatima by mě nechápala. Pohovořit si o tom s Norbertem, to by pro mne bylo to nejsnadnější a nejlehčí. Ale co jsme zde, vhodná příležitost k důvěrnému rozhovoru s ním se mi nenaskytla. Víím, že on se ani o takový důvěrný pohovor nesnaží. Rozumím mu! Plní nějaké ujednání s mým otcem, chrání mou dívčí čest. Ne, mě to nebolí! Jsem mu za to vděčná a mám ho tím víc ráda.

Kdysi, v Suákinu a na Tebhalí, mě jeho odstup bolel, to je pravda. Ale to jsem byla ještě nemocná a dnes už nejsem. I strýček mi řekl, že ten plicní hrot je v dokonalém pořádku. A já na strýčkovi poznám, kdy mě těší a kdy mluví vážně. Přičítá mé ozdravení za zásluhu Měsíci, kde by chtěl zřídit sanatorium pro plicní choroby, kdyby to bylo možné. Zdráva jsem opravdu, ale Měsíc na tom nemá zásluhu. Strýček zapomíná, že na našem Tebhalí se stále pohybují ve vzduchu zemském.

V Suákinu mé uzdravování postupovalo dobře, ale Chartúm mi nesvědčil. Tam se zase začaly objevovat ty ranní poty. A zapotila jsem se při každé sebemenší námaze. Snadno jsem taky nachladla a pak tu a tam přišel i suchý kašel. Vše se změnilo po tom našem krátkém zajetí Kaddúrem. Dřív jsem se své nemoci bála a skoro pořád jsem na ni myslela. Po tom zajetí jsem prostě už nedokázala uvěřit, že bych byla nemocná. A nemoc zmizela jako kouzlem. Při návratu od Wagnerova hrobu jsme s Fatimou po žebřících přímo vylétly. Bylo horko a nezapotila jsem se ani trochu, zatímco z chudáka strýčka se pot jen lil. I Tyrrel si utíral hlavu pod slamákem.

Tyrrel je také zvláštní člověk. Pracovitý, úslužný, služebník každou žilkou svého těla. Udělá všechno, když se mu řekne, ale musí se to na něm chtít hned. Jinak zapomene. S výjimkou toho, co je jeho komornickou povinností. V tom je přesnější než nejpřesnější stroj. Mně se vůbec zdá, že Tyrrel Smith je pouze lidský stroj. A to už ho Virgil v mnohém dokázal změnit. Ale naučit ho samostatně myslet, to asi nedokáže nikdo.

Virgil, to je Tyrrelův pravý opak. Činorodý, samostatný, stále se snažící, aby se něčemu přiučil. A přece v něčem je jako slepý. Nevidí, že se líbí Fatimě. Nevyhýbá se jí, to nikoli. Oba spolu často hovoří, ale to jen proto, že se Virgil snaží zlepšit si svou arabštinu. Jinak vidí ve Fatimě jen dítě. Možná však, že se mýlím. Snad je stejný jako jeho pán. Nechce přivádět do řeči ani arabské děvče. Nu, přenechme to budoucnosti. Já se vynasnažím, aby Fatima zůstala u nás, až se s Norbertem vezmeme. A Virgil na Norbertovi přímo visí, ti dva se neopustí. Ráda bych, kdyby Virgil a Fatima měli svatbu stejně s námi. Snad si Virgil dole na Zemi všimne, jak krásné a milé děvče Fatima je. Jemu bych bez obav svěřila její osud.

To Freddie si Fatiminy krásy všiml už dávno. Ve vsí počestnosti ovšem. Rád se na ni dívá, když myslí, že ho nikdo nepozoruje. Ale to je také všechno. K ní není společensky kavalírský jako ke mně. Ani s ní nepromluví. To vylučuje Fatimina hnědá pleť. Fatima také na nic takového nečeká. V baronetovi vidí jen a jen pána.

Ale nesmím být k Freddiemu nespravedlivá. Rasista není. Je jen Angličan a patří ke společnosti, která je nejen rasistická, nýbrž k tomu ještě prosáklá kastovníctvím. A Freddie by bez té své společnosti nemohl žít. Proto se bezvýhradně podrobuje jejím zákonům, i když s nimi nesouhlasí a často si dokonce dovolí je zesměšňovat. Zpočátku jsem ho považovala za bohatého šlechtického synka, který žije jen proto, aby žil. Teď už dávno vím, že je to jen maska, jež mu umožňuje prokazovat důležité služby vlasti, Anglii. Jaké, to ví asi líp tatínek, ale ten zachovává služební tajemství i před svou milovanou a milující dcerou.

Hlavní však je, že sir Freddie Coghill má upřímně rád prostého francouzského občana Norberta Mauného. Pro Norberta to znamená zajištění budoucnosti i další vědecké práce, bez které by nemohl žít stejně jako Freddie bez své Anglie. Norbert si Freddieho upřímně přátelství snad ani neuvědomuje, ale já jsem o něm přesvědčena.

Norbert si toho neuvědomuje víc. Nepozoruje, že ho mají rádi všichni, kdo jsou kolem něho. Měli ho rádi Šerofové, naši bývalí černí strážci, a má ho svým komornickým způsobem rád i Tyrrel Smith. O Kaddúrovi jsem přesvědčena, že by za něho dal život. Někdy si až myslím, že Kaddúrova ochota ke mně pramení jen z

obdivu a lásky k Norbertovi. A strýček Briet? Proč přede mnou stále mluví o Norbertovi a o jeho výtečných vlastnostech, o jeho čestnosti a dobrém srdci? Dobře mu rozumím. I když do Norberta rád často rýpne, těší se na chvíli, kdy mu bude říkat synovče a ty. Těšit se může. Té chvíle se dočká!

Někdo však přece jen Norberta rád nemá. Pánové Gryphins a Vogel. Ti dva mu nikdy nezapomenou, že jim překazil ten akciový podvod, který by jim býval umožnil nádherný život až do chvíle, než by je zavřeli. Jejich nenávisť je pochopitelná i omluvitelná.

Chtěla bych vědět, co se dělo u Wagnerova lože, když Wagner k sobě zavolal Norberta. Nás poslal pryč a strýček mlčí. Ptát se ho neodvažuji. Musím čekat, až mi to jednou poví Norbert.

Docela zvláštní je poměr mezi Kaddúrem a Coghillem. Lidsky si váží jeden druhého. Názorově jsou nepřátelé, kteří se nikdy neshodnou. Jsou zapředeni do nějakých protichůdných politických cílů, o nichž nemám ponětí. Freddie otevřeně řekl, že Kaddúr způsobil Anglii mnoho těžkostí, třebaš nejednal ve špatném úmyslu. Že Anglii stojí a ještě bude stát částku, za kterou se celých sto let mohli mít dobře všichni domorodci v celém Súdánu. Ptala jsem se strýčka, jak tomu mám rozumět. Odpověděl mi, že Freddie má na mysli mahdistické hnutí, ale že Anglie nakonec na všem vydělá, a hodně vydělá. Tak jsem se nic nedověděla a rozumím tomu všemu ještě míň než dřív.

Po ukončení všech prací.

Člověk nemá nikdy prorokovat. Napsala jsem, že Coghill a Kaddúr se nikdy neshodnou. Byl to omyl. Shodli se, a jak! ... Proti Norbertovi.

Gryphins a Vogel se nevrátili ani do doby, kdy už určitě musili vypotřebovat všechnen kyslík, a to i když měli rezervní nádrže. Oznámil nám to po jídle Norbert a dodal, že se s Virgilem vypraví je hledat.

Ale baronet Freddie se proti tomu rozhodně postavil. Řekl Norbertovi, že ani on, ani kdo jiný nesmí obětovat pro ty zlatokopy minutku svého času. Bylo by neodpovědné ztrácet čas teď, kdy za necelých osmačtyřicet hodin opustíme Měsíc, a ještě větší

neodpovědností by bylo, kdyby pro dva sobce dal život v sázku Norbert, na němž návrat na Zem závisí. Tak to sir Coghill řekl otevřeně a neustoupil od svého stanoviska ani o píď přes všechny Norbertovy domluvy.

Virgil chtěl pro svého „velitele“ najít nějaké východisko a nabídl se, že půjde sám, že na něm přece nezáleží.

Coghill jeho nabídku odmítl s poznámkou, že Virgil jako voják by měl vědět, že na nebezpečný průzkum se smí chodit přinejmenším ve dvojici. A zvláště na takový průzkum, kde třeba jen náhodné sesunutí masky respirátoru by mělo vzápětí za následek smrt, kdyby nešťastníkovi někdo okamžitě nepomohl.

To byl důvod, proti kterému Virgil nemohl uplatnit žádnou námitku. Nerozhodně se rozhlížel po přítomných s toužebným přáním, aby se někdo přihlásil, že by byl ochoten s ním jít.

Jeho pohled padl na Kaddúra, který jako obyčejně seděl tiše a bez pohnutí na zkřížených nohou.

„Snad pan Kaddúr by mohl?“ řekl nerozhodně.

Kaddúr mu nedovolil, aby ve svém návrhu pokračoval. Povstal a pokročil, aby stál tváří v tvář přítomným.

„Ztotožňuji se plně se stanoviskem sira Coghilla,“ prohlásil pevně. „Jaký význam by naše výprava měla? Nanejvýš bychom našli mrtvoly těch dvou. Pořizovat pro ně hrob s deskou jako pro Wagnera, na to už nemáme čas. A stále by tu bylo nebezpečí, že jeden nebo oba pátrači by mohli ztratit život při výpravě, která nemůže nikomu a ničemu prospět. Proto, pane Virgile, se mnou pro tak zbytečný podnik nepočítejte.“

„Ale je to naše povinnost,“ místo Virgila odpověděl Norbert. „Dvojnásobná povinnost! Povinnost lidskosti k našim společníkům a povinnost k našim akcionářům, kterým musíme zdůvodnit, proč se žádný z našich tří jednatelů nevrátil s námi.“

„S povinnostmi k akcionářům si nedělejte starosti, Norberte,“ řekl Coghill. „Selene Company Limited přestala prakticky existovat. O její rozpuštění po stránce právní a finanční se postará lord Clederow, jestliže se tak už nestalo. Hlavní věcí je, že jmění společnosti uložené u bankovního domu Boutts and Co. je přes veškeré naše výdaje zcela nedotčeno. Dokonce vzrostlo o šestiprocentní úrok, který byl s bankou smluven. Akcionáři neztratí pranic, podíly jim budou vráceny v plné hodnotě a kromě toho dostanou malou dividendu. Kolik je společností, které vyplácejí dividendu vyšší, pokud nějakou vyplácejí vůbec? To přece víte. Naše společnost neuspěla pro mahdistické povstání, které nám znemožnilo práce dokončit. Z právního stanoviska je to zásah vyšší moci, a tedy řádný důvod pro rozpuštění společnosti. O Mahdím ví celý svět. Proto žádný z akcionářů nevznese proti zrušení společnosti námitky. Také by mu to nebylo nic platné, obchodní soud by jeho námitku zamítl.“

Podle mého názoru je činem lidskosti to, že žádný akcionář nebude poškozen. Co to umožnilo, to přece víte, Norberte. A každý z přítomných si jistě dovede představit, jak by to bylo s jměním společnosti dopadlo, kdyby ji byli řídili jen pánové Wagner, Gryphins a Vogel. Proto buďte bez starostí, Norberte. Žádný z akcionářů se na naše jednatele ani nezeptá. Stejně bychom jim nemohli povědět pravdu. Musili bychom jim říci, že přišli o život při mahdistickém útoku na

Tebhalí. Proč ta lež, řeknete si snad. Protože by nám nikdo nikdy neuvěřil, kdybychom podle pravdy oznámili, že jsme se dostali na Měsíc, že Wagner, Gryphins a Vogel tam zemřeli a jsou tam pochováni.

Jsem rád, že jsme o tom začali hovořit. Pro mne je to příležitost, abych vám všem hned teď řekl, co pokládám za nezbytné. Jestliže se dostaneme zpět na Zem, nikdo z nás se nesmí pochlubit, že byl na Měsíci. Pro veřejnost musí platit, že před útokem mahdistů jsme se zachránili v balónu. Dva složené balóny zde přece máme a jejich existenci potvrzují materiální záznamy a účty za jejich nákup. Účty proplácela naše banka a jsou uloženy v jejích účetních dokladech. Myslím, že se mnou souhlasíte i vy, Norberte?“

„Souhlasím, ačkoli nemohu říci, že ten nutný souhlas by mě nějak těšil,“ odpověděl Mauny. „Máte zcela pravdu. Svět by nám neuvěřil, zvláště ne svět vědecký. Museli bychom předložit důkazy, a ty nemáme. Ale i kdyby tu nějaké byly, nemohli bychom je vzít s sebou... Já jsem však měl na mysli jinou lidskost, naši povinnost ke spoluobčanům. Ať už byli jacíkoli, Gryphins a Vogel byli našimi spoluobčanými. To se popřít nedá. Měli bychom proto vyčerpávat všechny možnosti, abychom zjistili, co se s nimi stalo. Nikdo nemůže vědět, zda v našem blízkém nebo i vzdálenějším okolí není místo, kde utkvěla část vzduchové vrstvy, kterou jsme strhli s sebou. A to by znamenalo, že Gryphins a Vogel nemusí být mrtvi, že bychom je třeba mohli i zachránit.“

„Budiž,“ odpověděl sir Coghill. „Ale je v naší možnosti hledat třeba i několik desítek hodin? Není, protože zpožděním odletu bychom mohli zahubit všechny. Co jsme mohli, to jsme vykonali, já a pan Virgil. Udejte místo, kde máme hledat! Stačí-li k tomu dvanáct hodin, jsem ochoten vydat se s panem Virgilem znova na cestu. Můžete nám označit to místo? Nemůžete! A my s panem Virgilem jsme byli na všech přístupných místech v okolí. Léhat po srážech jako pan Kaddúr, to nedovedeme ... Mohl by snad pan Kaddúr zapráhnout svou kouzelnou moc a udat nám místo, kde Gryphins a Vogel čekají na naši pomoc?“ dodal ironicky. „Nebo by mě tam dokázal zavést, ale doopravdy, ne nějakou sugescí?“

Kaddúr se po svém prvním vystoupení vrátil na původní místo a teď tam seděl zdánlivě bez zájmu, jakoby v hlubokém zamyšlení Freddieho posměšná výzva ho však rázem vymrštila.

„Přijímám vaši výzvu, sire!“ pravil pevným hlasem. „Ale nikoli v tom rozsahu, jak navrhuje. Svou výzvou jste chtěl panu doktoru Maunymu pouze říci, že není v lidských silách oba zmizelé najít nebo zachránit. To jsem pochopil. Ale přesto vám odpovídám, že máte pravdu, alespoň pokud jde o tu druhou možnost. Gryphins a Vogel jsou mrtvi! Jak to mohu tvrdit, jak to mohu vědět? Stejně dobře, jako vím, že jiní dva členové naší společnosti zabloudili v měsíční krajině a byli na pokraji zkázy. A mé myšlenky nebo sugesci, jak si přejete, dalo dost práce, než jsem je přivedl na správnou cestu a do správného směru. Nebyl jsem s nimi, ale mohu říci, že vkročili už na místo, kde pod černým, poměrně slabým nánosem se tají hluboké rozsedliny... Můžete mi říci, sire, že si něco vymýšlím, že jsem vám vyprávěl nějakou pohádku.“

Nedovedu vylicít, jak na nás všechny zapůsobila Kaddúrova slova. Bylo to, jako bychom zkameněli pod úderem kouzelného proutku. A mně se zdálo, že ten úder nejvíce zapůsobil na Freddieho a Norberta. Přiznávám se, že u mne zvítězila nad ostatními pocity zvědavost.

Kaddúr čekal na odpověď. Nedočkal se jí a pokračoval sám:

„Před časem, když mě pan doktor Mauny obvinil z nepřátelství, prohlásil jsem, že jemu, ale jen jemu, vysvětlím mnohem víc, bude-li si přát. Nepřál si to. Ale já ho teď prosím, aby mi poskytl hodinu nebo dvě svého času. Jsem přesvědčen, že náš rozhovor v zárodku zničí klíčící neshody v názorech, neboť panu doktoru Maunymu objasní mnohé, co by jinak tížilo jeho dobré srdce a citlivé svědomí.“

Domluvil a usedl. Ticho, které následovalo po jeho slovech, porušil strýček.

„Tak se mi zdá, hoši,“ pravil na adresu Norbertovu a baronetovu, „že jste nám něco zatajili a teď nevíte, jak z toho. No jen se vzmužte a hezky ven s tím!“

Odpověděl mu Freddie:

„Já a Norbert jsme při prvním našem výzkumu skutečně zabloudili, jak o tom mluvil pan Kaddúr. Norbert měl s sebou

kompas, ale ten je na Měsíci bezcenný, protože Měsíc nemá magnetické pole. Dostali jsme se na pláň černého prachu. Zda jsou tam nějaké trhliny, to nevím. Nešli jsme daleko. Rozum nám říkal, kudy máme jít správným směrem domů, avšak něco nepopsatelného nás pudilo směrem právě opačným. Norbert váhal, ale já jsem se tomu nepopsatelnému podvolil. On musil za mnou, protože naše obleky byly spojeny sluchovou rourou. Za necelou hodinu jsme se dostali na místa, která jsme už znali, a odtud pak brzy na serpentinovou cestu. O našem bloudění a o tom tajemném volání vám Norbert při líčení naší první cesty nic neřekl. Ale je to má vina, že nic neřekl. Na to tajemné volání jsem totiž razil vtip, docela nemístný vtip. Norbert se asi bál, že ho budu opakovat i před vámi... Teď však k slovům pana Kaddúra. Odpovídají pravdě. Nikdy ovšem nepochopím, jak mohl vědět, co tam dole děláme, když s námi nebyl. Tomu volání myšlenkou však věřím, a proto se mu omlouvám. O síle myšlenky jsem mnoho četl a jeden takový případ jsem mohl posoudit hodně zblízka sám.

Když jsem ještě sloužil na vojně, byl jsem jmenován členem čestného důstojnického soudu. Byl souzen mladý kadet, který dezertoval od svého pluku. Za čtyři dny se sice sám vrátil, ale to pro něho byla jen polehčující okolnost. Kadet při předběžných výsleších tvrdil, že dezertovat musil, protože jeho snoubenka těžce onemocněla a byla by zemřela, kdyby k ní nešel. Vyšetřování prokázalo, že jeho snoubenka skutečně onemocněla prudkým zánětem plic a že její zdravotní stav se po kadetově příchodu rázem zlepšil, ač se lékaři už vzdali naděje. Kadet si mohl vyžádat dovolenou, ale neměl v ruce zprávu o snoubenčině nemoci. Nemohl mít, protože pluk opustil v den, kdy dívčina nemoc propukla. U soudu tvrdil, že ho snoubenka volala, že to cítil.“

„A jak to s ním dopadlo?“ nečekaně se zeptala Fatima.

„My ho osvobodili, ale on sám se asi za rok odsoudil k doživotnímu vězení v manželství, když se stal poručíkem,“ odpověděl jí baronet.

Jeho vtip rozesmál jen strýčka, ale jak! Teprve po delší chvíli řekl Freddiemu:

„Nemyslete si, že jsem se tak smál jen tomuto vašemu vtipu. Ne, smál jsem se i onomu, který jste uplatnil, když jste s Norbertem bloudili.“

„Vždyť přece nevíte, o jaký vtip šlo,“ bránil se Freddie.

„Jakpak ne! O strašně nelogický!“

„Nelogický?“ divil se baronet.

„No ovšem. Za ješitného vás nepovažuji a to nutkání jste přece cítil silněji vy než Norbert, ne?“

Teď jsem i já pochopila, jaký vtip Freddie asi razil. Ale vůbec mě to nepřivedlo do rozpaků. Jen jsem litovala, že má myšlenka, která tehdy byla s Norbertem, nebyla asi dost působivá. Byla bych to i přiznala, kdyby se byl strýček vyjádřil otevřeněji.

Viděla jsem však, že něčeho takového se bojí Norbert. Okamžitě zavedl řeč jinam.

„Pane Kaddúre,“ pravil, „samozřejmě se těším na rozmluvu s vámi. Nepožádal jsem vás o ni dosud, protože jsem na to zapomněl. Víte sám, co jsme měli práce. Prosím vás, abychom se sešli na hvězdárně, až se naše společnost odebere k odpočinku.“

„Děkuji, i já se těším,“ odpověděl Kaddúr.

Já v té chvíli měla jen jediné přání: Smět být přítomna rozmluvě těch dvou. Ale vím, že to bylo přání nesplnitelné. Mě čekal jen odpočinek.

IX

KADDÚRŮV ŽIVOT

„Promiňte mi, pane doktore, že jsem si tento rozhovor vlastně vynutil,“ začal Kaddúr, jakmile s Maunym usedli proti sobě do nízkých křesel. „Vynutil jsem si jej, protože je nezbytný, jak poznáte v závěru. Osvětlí vám také, proč jsem dnes zaujal stanovisko proti vám. Podotýkám, že co vám řeknu, bude jen a jen pravda, a začínám se svým životopisem, abyste do podrobností poznal šeredného skřeta, s kterým vás svedla náhoda nebo osud. Opakuji, co jsem už kdysi řekl slečně Kersainové: jsem rodem běloch a velmi pravděpodobně

Francouz jako vy. Nevím, kolik mi let, nevím, kdy a kde jsem se narodil. Mé vzpomínky z mládí jsou jen matné. Nedovedu si vyvolat obraz tváří svých rodičů a sourozenců. Kromě jedné výjimky. Jasně a stále vidím před sebou bleďé děvčátko světlých vlasů a jemných tváří, které se o mne staralo, nosilo mě i vodilo. Asi má starší sestra. Zvláště často vzpomínám, jak pro mne trhala sladké bobule vína a vkládala mi je do úst. To mě vede k domněnce, že jsem se zrodil v některém vinařském kraji. Ve francouzském vinařském kraji, protože franština byla prvou řečí, kterou jsem mluvil.

Náhle se prostředí mého života změnilo. Octl jsem se v cirkusu. Jak jsem se tam dostal, to nevím. Víte však sám, že kdysi dost často docházelo ke krádežím dětí a že někdy rodiče z bídy své děti prodávali.

Byl to dost velký kočovný cirkus. Měl své akrobaty, vzácná zvířata i svého klauna Jeana. Klaun byl mým opatrovníkem, s ním jsem bydlil ve voze a za nějaký čas jsem se stal i jeho pomocníkem. Jean a Jeannot, Honza a Honzíček, bylo jedno z čísel programu, které

vyplňovalo svými vtipy a hloupostmi přestávky mezi ostatními čísly. Jean byl dobrý člověk, ale v jádru smutný, a právě svůj smutek skrýval pod věčným úsměvem šaška. Pečoval o mne jako otec a jemu vděčím, že jsem se naučil číst a psát. Nebyl to člověk bez vzdělání. Co ho zahnilo na dráhu šaška, to jsem se nikdy nedověděl, třebaš jsme spolu žili několik let.

Ředitelem cirkusu byl jakýsi doktor Satorius. S dvěma dalšími mladými muži byl i jeho majitelem. Pravděpodobně byl lékařem. A Satorius se ujal mého dalšího výcviku, bolestného výcviku. Bylo to jakési uvolňování páteře tlaky prstů, údery i soustavnými masážemi. Výsledkem bylo, že jsem se dokázal prohýbat a svinovat do kolečka, jako bych neměl v těle kosti.

V mém výcviku pak pokračoval pár akrobatů na vysoké hrazdě. Naučili mě dělat salta, udržovat rovnováhu na provaze na konci vysoké tyče a jiným podobným kouskům. A podnik doktora Satoriusa se obohatil o novou atrakci, létající dítě. Oba manželé akrobati si to létající dítě přehazovali z hrazdy na hrazdu vysoko pod kopulí cirkusového stanu. Nemohu říci, že by se mi mé nové zaměstnání nelíbilo, ale nejlíp mi bylo, když jsem se vrátil do vozu k Jeanovi nebo když jsem s ním někdy vystupoval, což se však teď stávalo jen velmi zřídka.

Létající manželé pak od cirkusu odešli a já se dostal znova do výcviku doktora Satoriusa. Zase bolestného. Bylo to píchání dlouhými jehlami v oblasti šíje a páteře, pití hnusných lektvarů a omezování v jídle. Když tento výcvik začal, mohlo mi být tak osm let. Byl jsem zdravý, všemi cviky otužilý, vospělý. Při novém výcviku jsem zhubeněl a má pleť začala šednout, až zčernala. Naučili mě střílet z luku a vrhat oštěpy a noži do slaměného terče. Potom mi nalepili na tvář řídký vous a v cirkusu začal vystupovat »náčelník trpaslíků od pramene Nilu«. Bylo to parádní číslo, jakým se nemohl pochlubit žádný jiný cirkus. Doktor Satorius se svými zákroky staral, aby mu náčelník trpaslíků nerostl a netloustl.

Za nějaký čas Satorius zemřel. Majiteli cirkusu, o hodně zmenšeného, se stali Satoriusovi dva společníci. Náčelník trpaslíků od pramene Nilu zůstal zlatým hřebem všech představení, ale začal růst a tloustnout. Noví majitelé neměli znalosti Satoriusovy, a proto

sáhli k prostředku jednoduššímu: dali zhotovit úzkou a krátkou schránku, do které náčelníka trpaslíků zavírali a z níž ho propouštěli jen na dobu jeho výstupů. Jídlo mu omezili jen na dva krajíčky chleba denně. Byli by o svůj zlatý hřeb asi brzy přišli, kdyby nebylo Jeana, který mě alespoň na chvíli propouštěl z vězení a vždycky měl něco připraveno pro můj kručící žaludek.

Noví majitelé cirkusu byli suroví a bezcitní, ale houževnatí a podnikaví. Neváhali cestovat se svým podnikem po všech přístavech Středoziemního moře. V Alexandrii mě prodali jako otroka na dvůr egyptského khediva. Možná také jen darovali za nějaké zvláštní povolení.

Stal jsem se majetkem velitele osobní gardy khedivovy a hračkou jeho žen a dětí. Přesto jsem si polepšil. Tvrdá schránka se stala jen ohavnou vzpomínkou a v jídle mě nikdo neomezoval. O mnoho jsem však nevyrostl. Jen ztloustl.

S dětmi jsem se musil zúčastňovat hodin muslimského náboženství, učit se nazpaměť sůry koránu. Ukázalo se, že mám daleko lepší paměť než děti mého pána, a stal jsem se miláčkem našeho učitele — muftího. Tím se hodně zlepšilo mé postavení, zvláště když se zjistilo, že mohu být užitečný i jinak. Synové mého pána se neučili jen koránu. Měli i evropské učitele, kteří je učili všemu, co se učí na evropských středních školách. Mladý pán Selim, pravděpodobně o něco starší než já, brzy vystihl, že mu mohu pomáhat při opakování a při psaní úkolů. Zařídil, abych se účastnil všech jeho učebních hodin. Byla to krásná čtyři léta. Učil jsem se rád. Naučil jsem se nejen arabsky, nýbrž i anglicky. Byl jsem sice otrok, ale jen podle jména. Ve skutečnosti jsem se stal učitelem menších dětí, hlavně děvčat, kterým se dostávalo jen povrchního vzdělání. Neučil jsem však pouze děti našeho paši.

Děti jsou vychovávány v harémech žen. Proto i já jsem byl součástí ženského harému. Dospíval jsem a muž může být služebníkem harému jen za jednu cenu. A tu cenu jsem zaplatil i já.

Selim byl poslán na vysokou školu do Anglie a já ztratil ochránce. Na khedivův dvůr přijelo poselstvo kteréhosi indického nizáma, aby si odvezlo jednu z četných khedivových dcer jako

nevěstu pro nizámova syna. Mě vybrali za nevěstina průvodce na cestu do jejího nového domova.

V Indii jsou v ženských harémech jiné poměry než v Egyptě. Když jsme dorazili k cíli, má průvodcovská hodnost byla tatam. Byl jsem jen darovaný otrok, nic víc. A černá pleť v Indii není doporučením. Satoriusova barva byla trvalá, a tak jsem se stal otrokem ve sloní stáji. Práce do úmoru, více ran než jídla, prostě peklo. Vydržel jsem to něco přes rok, než jsem se naučil místnímu jazyku. Pak jsem utekl a přidružil se k tlupě potulných kejklířů, kteří mě pro mé cirkusové znalosti a schopnosti rádi přijali mezi sebe.

S tlupou jsem procestoval velký kus Indie. Putovali jsme obyčejně na místa, kde byla nějaká náboženská slavnost, ať už kteréhokoli náboženství. A v Indii je nějaká náboženská slavnost vždy. Vystupovali jsme také v chrámových předsíních. Tam jsem si dokonce získal reputaci. Představen byl nějakého bráhmanského bůžka, nevím ani kterého, a asi jsem ho představoval dobře. Nebyl to život blahobytný, ale byl svobodný, a na strádání jsem byl zvyklý. Poznal jsem krásu i bídu Indie, dobro i zlo anglické kolonizace pro indický lid.

Na náboženskou slavnost jsme se vypravili i do severoindického Amritsaru, kde se měl znova změnit můj život. Opět jsem předváděl nějakého bůžka a sklídl úspěch přímo bouřlivý. Po slavnosti ke mně přišel vrchní kněz, podle jehož pokynů jsem při představení pracoval, a nabídl mi, zda bych se nechtěl stát stálým služebníkem chrámu. Nabídka mě příliš nelákala, ale tu kněz dodal, že bych se musil tři až sedm let učit v klášteře. Učit se, poznávat nové, to byla má stálá touha. Přijal jsem nabídku.

Kněz projednal vše s vůdcem naší skupiny a druhý den ráno pro mne přišel mnich v žlutém sáří. Beze slova mi pokynul, abych ho následoval. Byla to dlouhá pouť pralesem a džunglí v himalájském podhůří. Někde nebyly ani žádné stezky a často vedla naše cesta i korunami stromů nad nepropustnými bažinami. Jen má cirkusová minulost mi snad pomohla, že jsem ten krkolomný pochod vydržel.

Konečně jsme se dostali do velkého města obklíčeného džunglí. Bylo to prastaré město, vystavěné před mnoha staletími. A před staletími už pohlcené džunglí. Taková města nebo jejich zříceniny

nejsou v Indii vzácností, ale jsou to města pustá, mrtvá. Toto město, indickému světu tehdy neznámé a pravděpodobně neznámé dosud, bylo však obýváno četným obyvatelstvem. Byl to obrovitý klášter, škola s mnoha a mnoha žáky.

Kněz v Amritsaru mi mluvil o třech až sedmi letech učení. Mluvil pravdu, a přece nebyl dobře informován. Výuková doba na této škole trvala plných čtrnáct let se stupni: tři roky, čtyři roky, čtyři roky, tři roky. Tedy dvě období po sedmi letech.

O této škole zvlášť platilo, že je mnoho povolaných, ale málo vyvolených. V prvním, tříletém stupni se žák naučil ovládat své tělo a ovládat přírodu. Musil se stát necitelným k bolesti, naučit se vůli ovládat kteroukoli část těla, potlačovat všechny pudy a touhy. Stával se odolným ke všem rostlinným i zvířecím jedům a nakonec získal také schopnost poroučet rostlinám i zvířatům. Jestliže nebyl schopen postoupit do dalšího stupně, odcházel, nebo lépe řečeno, byl dopraven zpět. Z těchto žáků se stávali fakíři a nejnižší kněží chrámů. To jsou ti, kteří si při slavnostech zasazují těžké rány, odpočívají na loži z hřebíků a chodí bosí ohněm nebo po žhavém popelu. Dovedou uspíšit růst rostlin a krotit zvířata. Často se stávají krotiteli hadů. Nejsou to však řemeslní kejklíři, nepracují pro peníze. Na život nemají žádné požadavky. Zima nebo horko jim nemůže ublížit, nepodléhají nemocem, k životu jim stačí ovoce z džungle nebo trochu zrn darované rýže. Nestanou-li se nižšími kněžími v chrámech, žijí obyčejně jako poustevníci. Obyvatelé jejich nejbližšího okolí je často vyhlašují za místní světce.

V druhém, čtyřletém období se žáci učili ovládat své myšlenky i myšlenky druhých. Stávali se pány lidí, když dřív dokonale ovládli sebe. Jejich učební doba plynula v ustavičném myšlenkovém soustředění, ve stálých kontemplacích. Při těchto soustředěních a kontemplacích se jim dostávalo poučení od neviditelných učitelů přenosem myšlenek. Nakonec se stávali pány slova, které stačí pronést před veleknězem chrámu nebo přednostou nějakého kláštera, aby se stali kněžími a byla jim otevřena cesta k nejvyšším kněžským úřadům.

V třetím, zase čtyřletém běhu se žáci seznamovali s pravou podstatou člověka, světa a vesmíru. Vše stále přenosem myšlenek.

Naučili se chápat ovládat to, co vy jmenujete přírodními zákony. Tedy i tíži, což jste jinou cestou dokázal i vy. Jestliže nepostoupili do posledního oddílu, odcházeli jako učitelé lidstva.

O čtvrtém, posledním stupni vám nemohu říci mnoho. Jen to, co jsem o něm slyšel. Nestal jsem se vyvoleným, nebyl jsem uznán za schopného postoupit do posledního stupně. Protože jsem nedokázal odvalit ze svého nitra všech sedm balvanů, které brání v dosažení nejvyššího cíle. Jeden ve mně zbyl: nenávist spojená s touhou po pomstě. Nenávist k těm, kteří ze mne udělali černého trpaslíka, šeredného skřeta... Ve škole se říkalo, že ve čtvrtém stupni člověk dochází spojení s praslou a s věčnou pravdou. To je vše, co vám o posledním stupni mohu říci, a ještě nezaručeně.

Byl jsem z kláštera propuštěn mezi lidi a za své působiště jsem si vybral kraj, na nějž jsem měl nejhezčí vzpomínky, Egypt. Ale jak jinýma očima jsem teď viděl ten kouzelný kraj svého mládí! Bylo mi hrůzně. Lidé mluvili o proroku, který má učinit konec bídě arabského lidu. Vypravil jsem se do Bahr al-Ghazalu, kde prorok měl žít jako poustevník. Našel jsem ho, ale byl to jen nevědomý fanatik. Mnoho slov jsme spolu vyměnili, ale žádnou myšlenku. Rozhodl jsem se využít jeho pověsti a usměrnit cestu hnutí, které bylo nutností, měl-li alespoň súdánský lid postoupit na cestě k lepšímu životu. Tak povstal Rhadameh, kde jste mě poprvé spatřil. Poznal jste Šerofy, kdysi kmen pouštních a pobřežních lupičů. Ale vy jste je poznal jako pokojné a dobré lidi, schopné cílevědomé práce a vývoje ...

Já vedl Mahdího, aby se neukvapoval. Já mu poradil ustoupit na jih a tam pomalu připravit svůj nástup. Proto se celé dva roky o Mahdím hodně mluvilo, ale nic se nedělo. Když jsme dokázali zosnovat léčku na třítisícový egyptský sbor a bez boje jej převést na svou stranu, dostalo se mi jména Abú el Násr, Otec vítězství. Měli jsme základ, který mohl znamenat cestu k dobrému, kdyby nebylo náboženského fanatismu.

Tedy jste přišel vy, člověk dobrého srdce. Umožnil jsem vám zahájit odvážný pokus a sledoval vaši práci. Slunečním světlem jste z pouště vykouzлил vodu. Tomu jsem se neučil, ale mohl se naučit. Dostal jste místo v našem hnutí, místo učitele techniky pro náš lid. Ale příliš jsem se zdržoval v Rhadamehu a u Šerofů, zanedbával

Mahdího. Byl jsem si jím příliš jist. A on podlehl svodům egyptských našeptávačů, kteří se stali jeho pomocníky a byli fanaticí muslimové. Mahdí použil způsobu mé první léčky, aby zneškodnil novou, větší egyptskou armádu, která se proti němu vypravila. Léčka se znovu osvědčila, ale nikoli Mahdí. Dal egyptské vojsko pobít do posledního muže. Mezi ním a mnou se rozlilo nepřekročitelné moře krve.

V tu dobu jsem se náhle objevil na Tebhalí s požadavkem zvýšení dávky. Potřeboval jsem prostředky, abych mohl vyvolat nové hnutí ve východním Súdánu, které by zastavilo Mahdího a šlo svou cestou k svobodě. Mahdí svým zločinem podepsal nad sebou rozsudek neúspěchu.

I vás jsem chtěl požádat o spojenectví. Vy jste dal zavolat tři muže. Dva z nich byli oni, kteří zničili můj život, spolujednatelé a pak majitelé Satoriusova cirkusu. Ztratil jsem se vám z očí, marně jste mě hledali. A stal jsem se vaším nepřítelem. Proto od vás začali odcházet Šerofové, proto jste byli uspani a zajati na zpáteční cestě z Chartúmu.

V zajetí jsem vás všechny potají poslouchal. A z rozhovoru mezi Mabrukim a doktorem Brietem jsem poznal, že ti dva mužové, Gryphins a Vogel, nejsou vaši přátelé, nýbrž pro vás jen nutné zlo. Změnil jsem svůj názor na vás. To, čeho jsem od vás chtěl dosáhnout mocí, rozhodl jsem se získat dohodou. Proto ta cesta na Tebhalí. Měl jsem v úmyslu se ho zmocnit a pak vám předložit návrh, abyste mi vydal oba mé učitele výměnou za spoluvládu nad východním Súdánem a za vládu nad celým Súdánem pro vaše potomky.

Pro svůj plán jsem nutně potřeboval účast slečny Kersainové. Věděl jsem o pověsti kolující od nepaměti v povodí obou Nilů, že obyvatelům Súdánu se povede dobře tehdy, až mu bude vládnout podivný pár: černý skřet a bílá měsíční bohyně. Slečna Kersainová měla sehrát úlohu oné bohyně. Jistě však mi věříte, že jsem neměl v úmyslu stát se skutečně manželem slečniným. Tím byste byl ve skutečnosti vy a její potomci by byli vaši potomci. Slečně Kersainové poměrně krátké zajetí nijak neublížilo, spíše naopak. A její rozhodnost, s kterou odmítala všechny mé svůdné nabídky, mě naučila vážit si jí, ctít ji. Vážit si jí, jako si vážím vás, a ctít ji skoro jako opravdovou bohyni...

Co bylo dál, to už víte... Zajali jste mě a tím zmařili všechny mé plány, neboť jste mě zbavili možnosti všech styků. Ke škodě mé i své!

To je prvá část toho, co jsem vám chtěl podle pravdy říci. Chcete-li vědět víc, ptejte se. Na vše vám odpovím — a pravdivě.“

„Řekněte mi tedy, proč jste stoupal na ten sráz nad Wagnerovým hrobem a co jste si tam zapisoval nebo kreslil?“

„Řeknu, ale nezlobte se na mne, když předem uvedu, že jste mnoho zanedbali.“

„Jak to myslíte?“

„K výzkumu Měsíce jste stále volili jen kraj u konce serpentinové cesty. Kdybyste se byli pokusili o sestup v polovině posledního dolního zákrutu, a je to sestup velmi snadný, byli byste se dostali na pláň, kde nic nebrání v rozhledu až k obzoru. Kromě několika málo nevysokých kráterů. Mně stačí nejvýš dvě hodiny spánku denně. Co jsem měl dělat ve volném čase? Prováděl jsem výzkumy na vlastní pěst. Sestoupil jsem na tu pláň a dostal se po ní dost daleko. Na onen sráz jsem vystoupil, abych se přesvědčil, zda i odtamtud je vidět až k obzoru. Je! Zakreslil jsem si polohu hřebene, jeho stínů a jeho vztah k poloze Tebhalí. Na Tebhalí u zdi vedle zbořené stáje je čára, kterou tam nakreslil Virgil. Až na tu čáru padne stín okraje zdi, kabina musí opustit Tebhalí, jestliže se má dostat na Zem někde v Súdánu. Na papír jsem zakreslil i některé krátery. Zvláště zajímavý je jeden, složený skoro jen z čistého zlata.

Přiznám se hned, že ve volném čase jsem nahlížel i do některých vašich knih a záznamů, abych si rozšířil poučení, která jste mi poskytl. Proto jsem mohl vypočítat a zakreslit, kdy kabina musí odletět. Počítám ovšem s tím, že přezkoušíte, zda jsem se nedopustil nějaké chyby.“

„Ale proč jste mi o tom všem nic neřekl?“

„Čekal jsem, až mě pozvete k rozhovoru, který jsem vám nabídl.“

„Povězte mi ještě něco zcela upřímně: nepostaral jste se o smrt Gryphinovu a Vogelovu?“

„Jejich smrtí nejsem vinen, nesu jen určitou část spoluviny. Papír s nákresy jsem nechal ležet ve své světničce. Zmizel a já věděl,

kdo jej odcizil a proč. Také jsem Gryphinse a Vogela viděl, když se připravovali na cestu. A nic jsem nikomu neřekl. To je má část viny... Kdyby to však nebylo dopadlo takto, ti dva by stejně nikdy neopustili Měsíc. Ze dvou důvodů.“

„Ten první chápu, to je vaše pomsta. Ale který je ten druhý?“

„Tamhle v přihrádce nad stolem jsou vaše propočty možného zatížení kabiny. I ty jsem prostudoval. Kabina bude přetížena, i když v ní nebudou Gryphins a Vogel. Proto v ní být nesměli. To je ten druhý důvod. Nejsem vrah, ale byl bych se jím stal, kdyby mě nepředěšel vrah mocnější — zlato.“

„Nevíte snad také, kde Gryphins a Vogel zahynuli?“

„Vím. V tom zlatém kráteru, o kterém jsem mluvil. Ale nezahynuli nedostatkem vzduchu. Zасыpala je zřícená vrstva, kterou podkopali. Byl jsem se tam podívat. Ten hrob jim přejte. Pan Wagner má ve zlatě jen hlavu, oni jsou ve zlatě celí.“

„Veřím vám. Jen se divím, proč jste samotný podnikal tak obtížné a nebezpečné výstupy a sestupy.“

„Pro mne nejsou ani obtížné, ani nebezpečné. Viděl jste mě přece vystupovat na sráz nad Wagnerovým hrobem. Nezatěžuje mě tíže a bez tíže nemohu spadnout. Pro mne takový výstup představuje jen myšlenkové napětí, nic víc. Díky vašemu dýchacímu přístroji Měsíc pro mne nemá obtíže ani nebezpečí. Bez něho bych byl bezmocný.“

„Proto jste se chtěl odvděčit tím, že jste vymyslel nejpraktičtější způsob určení doby odletu kabiny z Měsíce. Přezkouším a propočítám správnost té vaší čáry, ačkoli věřím, že je přesná. Kdybych mohl stejně věřit, že se dostaneme na Zem, spadl by mi kámen ze srdce.“

„Nemusíte věřit! Všichni se dostanete bez úrazu na Zem. Vím to, třebaš vám nemohu říci, jak to vím. Nemohu, i kdybych chtěl.“

„Proč však říkáte stále vy se dostanete, a ne my se dostaneme?“

„Proč? Protože Kaddúr nepůjde s vámi. Kaddúr zůstane zde na Měsíci.“

KADDÚR VYSVĚTLUJE A ROZHODUJE

Norbert vyskočil z křesla. „K tomu nedám souhlas!“ zvolal. „A nesouhlasil by s tím také nikdo z ostatních. Chápu vás, chcete vyrovnat přetížení naší kabiny, chcete se pro nás obětovat. Ale něco takového se stát nesmí!“

„Stát se to musí!... Ne však z důvodu, který jste vyslovil. Já bych v kabině nevážil nic a ještě bych dokázal vyrovnat váhu dalšího těla, řekněme dívky Fatimy. Tím by bylo přetížení odstraněno... Jsou tu však jiné důvody. Kabina musí letět do prostoru dráhou danou kolmou šachtou ve středu Tebhalí. Jakýkoli odklon od této dráhy by měl za následek, že by se kabina dostala na Zem daleko od stanoveného cíle, třebaš někam doprostřed oceánu. Mám pravdu?“

„Máte. Ale co z toho?“

„Právě nad Tebhalím je sloupec atmosféry, která svou hustotou mnoho nezadá atmosféře zemské. Kdo může říci, jak vysoký ten sloupec je? Může se táhnout na desetitisíce kilometrů. Kabina musí letět v něm, ale to znamená tření. Tření pak zvýšenou potřebu energie a nebezpečné zahřívání. Jakou energií chcete odpoutat a odpuzovat kabinu od Měsíce? Můžete použít pouze energii kabiny, nikoli celou sílu Tebhalí, protože kabina by odlétla okamžitě, jakmile by se síla Tebhalí zapojila. Je tedy nemožné, abyste ve chvíli odletu řídil stroje v sálu rukojetí... I kdyby vám síla kabiny stačila k odletu, neměl byste dostatek energie, abyste mohl zabrzdit volný pád k Zemi. A to znamená, že kabina by shořela na prach, jakmile by narazila na zemskou atmosféru.“

Mauny spíše dopadl, než dosedl do křesla. Byl zdrcen. Kaddúrovy vývody byly až příliš správné.

„Hlavu vzhůru, pane doktore!“ uznal Kaddúr za vhodné povzbudit ho. „Kaddúr zůstane u strojů v sále rukojetí. Vysvětlil jste mu jejich podstatu, naučil jste ho řídit je. On zapne zápornou energii. Co to bude mít za následek? Sloupec atmosféry odletí, kabina poleťte ve vzduchoprázdnem prostoru a sílu k letu jí dá Tebhalí. Tak by to mělo být. Ale já soudím, že se vyvine situace ještě příznivější. Popud k odpoutání atmosféry bude shodný s popudem pro odlet kabiny.“

Kabina poletí stejnou rychlostí jako odpoutaná atmosféra, čili bude atmosférou obklopena, bude mít vlastní atmosféru. Ta uchrání kabinu od mrazu prostoru a ochrání by i její posádku před udušením, kdyby nějaký malý meteorit náhodou prorazil její obal. Usuzuji správně, pane doktore?“

„Ano, ano! K smrti se hanbím, že mi to vše uniklo, že jsem to neuvážil. A proto musím ...“

„Střežte se pouhé myšlenky na to, co jste chtěl říci,“ rázně ho přerušil Kaddúr. „Vaše oběť by pravděpodobně znamenala smrt pro všechny!... A učitel se nemá hanbit, že dobře vyučil žáka. Uvažujme však dále. Kaddúr bude protienergii zesilovat s postupem vzdálenosti kabiny od Měsíce, až kabina získá potřebnou rychlost. Přejde však okamžik, kdy na Tebhalí bude třeba zapojit energii kladnou, aby brzdila volný pád kabiny k Zemi. Věřím, že mi bude dáno vědět, kdy se tak má stát. Ale pro jistotu mi pošlete zprávu, až se dostanete do místa, kde se vyrovnává vzájemné působení hmoty Země a hmoty Měsíce, to jest, až se kabina dostane do beztlížného stavu. V té chvíli nebudete myslit na nic, odvrhnete strach i starosti a budete bezmyšlenkovitě opakovat: Kaddúr, Kaddúr, Kaddúr! A já vás uslyším. Teprve pak zapnete energii kabiny, aby brzdila volný pád, jestliže se vám od Kaddúra nedostane pokynu jiného. Energie kabiny stačí dostatečně ubrzdit její pád, aby se bezpečně dostala do zemské atmosféry, kde již bude lze použít padákového zařízení. Ta energie k tomu stačí, zvláště když si kabina zachová atmosférický obal, což se dá předpokládat. Ostatní už půjde podle vašich propočtů.“

„Máte pravdu. Uposlechnu přesně vašeho návodu,“ přitakal Norbert. „Ale proč jste mi nikdy neřekl, že jste tak hluboce vzdělán v kosmické vědě?“

„Z evropské astronomické vědy znám jen to, co jste mi řekl vy, nebo co jsem vyčetl z vašich záznamů a knih. Nám, kejklířům podle doktora Brieta, je dáno, že v době nutné potřeby známe náhle to, co ve skutečnosti neznáme. Ostatně je to dáno všem lidem. Jenže oni si to neuvědomují.“

„Ale vy jste si také něco neuvědomil,“ navázal na jeho slova Mauny. „Zapomněl jste, že zakrátko se nad Tebhalím rozprostře

dlouhá měsíční noc a s ní hrozný mráz. Zmrznete! Nabízíte nám oběť, kterou těžko budeme moci...“

„Kdo říká, že zmrznu?“ nedal mu domluvit Kaddúr. „Drobná i větší zvířata se dovedou zavrtat do země a tam přespát dlouhou zimu. Žáby ji často přežívají zamrzlé v ledě. Každý žák školy, o které jsem vám vyprávěl, dovede totéž. Dovede víc! Dá se na dlouhou dobu pohrbít a nezemře. Umí v sobě život potlačit na nejmenší nutnou míru, ani vzduchu mnoho nepotřebuje. Já budu mít možnosti daleko lepší. Bezvadně utěsněnou světničku, kde se budu moci zahrabat do pokrývek, kterých je ve skladišti plno. Světničku bohatě zásobenou oksyločeným vzduchem. Tam budu moci bezpečně spát ne čtrnáct dní, ale třeba i celé měsíce.“

„A kdo vás probudí?“

„Mohu si poručit, kdy se mám probudit, ale přenechám to prvému slunečnímu paprsku, který dopadne na Tebhalí... Mohl byste mi namítnout, že zmizí vzduch. Naučil jste mě vyrábět jej a zásob k tomu zde máme dost. Kdyby zásoby došly, zbudou tu insolátory a kameny. Potravin je zde pro deset Kaddúrů, ne pouze pro jednoho. Nenajdete prostě důvod, kterým byste mi dokázal, že za vás obětujete život.“

„A přece jej obětujete! Zůstat zde samotný, to se rovná smrti.“

„To by platilo pro vás, ale nikoli pro mne,“ posmutněle mu odpověděl Kaddúr. „Podívejte se na mne! Co by čekalo na Zemi tvora, jako jsem já? Nanejvýš vězení. O to by se postaral sir Coghill. Určitě by nenechal na svobodě Abú el Násra, který by mohl hatit plány jeho vlasti. Věřím, že by to bylo vězení, kde bych nepostrádal nic kromě svobody. Mně by však vadilo, že by kolem bylo stále plno lidí a také nějaký anglický doktor Briet, který by se přepečlivě staral o můj zdravotní stav. Na Měsíci budu sám a budu se moci oddávat koncentraci a kontemplacím bez vyrušování. Mám dojem, že zde překročím hranici mezi povoláním a vyvoleným. Ten balvan nenávisti z mého nitra zmizel. Když jsem stál nad zlatým hrobem Gryphinse a Vogela, necítil jsem k nim už záští, spíše mi jich bylo líto. A v těch znalostech, kterým jste se podívoval a které ke mně přišly náhle a nevolány, vidím příslib, že dokáží navázat myšlenkové spojení se svou školou ...“

Na Zemi bych mohl mít jen jediný zájem, své Šerofy. Byl bych rád, kdyby se jich někdo ujal, nejlíp sir Coghill. Dovedou zacházet s insolátory, naučili se zeměvrtným pracím a pracovníci jsou to dobří, jak sám víte. Až Anglie ovládne Súdán, mohla by si z nich vytvořit jádro pracovníků pro blaho země. Vrtali by a učili domorodce zřizovat artéské studně v poušti a tím vracet poušť životu a sobě získávat chleba. Promluvil bych s baronetem sám, ale nemohu ho otevřeně požádat, aby Angličané se Šerofy nejednali pyšně a panský, jak při styku s domorodci mají ve zvyku. Proto vás prosím, abyste se sirem Coghillem promluvil vy až tam dole na Zemi. Přivolí-li k podmínce slušného jednání, řekněte mu, ať vyhledá Ben Kamsu a osloví ho jménem Eliah. Kamsa se okamžitě probudí z náboženského rozjímání a velmi rychle se spolu dohodnou. Dohodou Šerofové mohou získat hodně, ale Anglie získá ještě víc.

To je všechno, co jsem vám musil povědět, abyste si mohl říci s lehkým srdcem: Ano, Kaddúr musí zůstat!... A abyste si na Kaddúra zachoval stejnou vzpomínku jako on na vás.“

„Říkám ano, musím, ale se srdcem velmi těžkým. Pochopil jsem, že máte před sebou jakýsi cíl, jehož podstatu nedovedu ani zdaleka pochopit. Ale i na Zemi byste se uplatnil ve vědě jako málokdo jiný. Freddie by nad vámi neměl žádnou moc, tím vás mohu ujistit. O Šerofech s ním promluví a k tomu vám slibuji, že i já učiním pro ně vše, co bude v mých silách. Vždyť jsem je měl rád. Freddie mi svou pomoc slíbit musí a on plní to, co jednou slíbil.“

„Ano, sir Coghill je čestný a velmi rozumný muž, škoda že muž malého srdce. Pouze jemu můžete prozradit naše ujednání, že zůstanu na Měsíci. Všichni ostatní necht' o tom nevědí! Snad si ani nevšimnou, že Kaddúr v kabině chybí.“

„Stane se,“ sliboval Norbert. „Jen jedno bych ještě rád věděl, jestliže mi to smíte říci. Proč do té školy, o které jste mi vyprávěl, nemají přístup i evropští lidé. Je to škola čistě náboženská, nebo škola filosofická?“

„Náboženství a filosofie je přece totéž,“ s úsměvem odpověděl Kaddúr. „Ta škola je školou lidství, snad pozůstatek nějaké dávné, lepší kultury. A byl by omyl si představovat, že je uzavřena pro

některou rasu nebo národ. V době, kdy jsem tam byl, viděl jsem mnoho tváří žlutých, a také několik tváří výrazně evropských.“

„Ale co se s nimi stalo, že se neprojeví?“ divil se Norbert.

„Jistě plní svůj úkol. Pokud nedosáhli nejvyššího cíle, vrátili se. Ale naučili se ovládat a neznají pýchu, jeden z nejtěžších balvanů na cestě k lepšímu životu. Proto na sebe neupozorňují, nesnaží se, aby svět o nich věděl a obdivoval se jim. Možná že některý z vašich duchovních velikánů tou školou prošel, ale uznal za záhodno nemluvit o ní... Vidím, že nejste uspokojen. V nedaleké budoucnosti bude nutné naše myšlenkové spojení na dálku. To je dostatečný důvod, abychom ještě dnes provedli zkoušku, která vám snad poví to, co nedovedu říci slovy. Pokuste se uvést do stavu, ve kterém v sobě potlačíte všechny myšlenky. Oči nezavírejte, ale nevnímejte jimi nic ze svého okolí. Jejich hled obraťte do sebe, do svého nitra.“

Bylo vidět, jak se Mauny namáhá. Pak náhle zklidněl, zmrtvěl. Proti němu ve stejném stavu seděl Kaddúr.

Dlouho ti dva seděli proti sobě jako dvě sochy, vrcholně rozdílné sochy...

Pak sebou Norbert trhl jako člověk, který se probouzí z hlubokého spánku.

„Ale to je ... Ale to je ...“, koktal.

„Jen klid,“ napomínal Kaddúr. „Jsou myšlenky, které nelze odít v slova, alespoň ne všechny. Nevím, co vám bylo dopřáno vidět, ale jistě jen to, co bude sloužit k vašemu dobru.“

„Poznal jsem pravdu, kterou vlastně znám už dávno z mládí, ale nechápal jsem ji a neřídil se jí,“ začal Norbert už souvisle.

„Poznal jsem však též, že má snaha, která nás přivedla sem, je v jádru omyl a chyba, třebas mé objevy spočívají na pravdě.“

„Ano, chyba v předčasnosti.“

„Ale pak můj život...“

„Viděl jste asi ještě něco jiného,“ nedal mu domluvit Kaddúr.

„Ano, viděl jsem vesmír. Část je tak, jak si ho představuje věda, ale větší část je jiná, docela jiná.“

„Věda si tu část představí také správně, až zdokonalí tamty přístroje,“ Kaddúr ukázal na dalekohledy a spektroskop. „Zatím musí pracovat jen teoreticky podle podobnosti jevů promítnutých do

matematiky... Tady je váš pravý životní úkol. Snadněji vytvoříte a prokážete nové vědecké teorie, které jednou potvrdí zdokonalené nebo nové, dosud neznámé přístroje. Možná že některý takový přístroj vynaleznete sám. Není to dostatečný úkol pro život jediného člověka?“

Norbert se napřímil, ožil.

„Máte pravdu. To je můj pravý životní úkol. Ale byl jsem už na pokraji zoufalství...“

„Tak se děje každému ve chvíli, kdy ztrácí pýchu. To je ta odpověď, kterou jsem vám nedovedl dát. Vy budete dál bádát v oblasti magnetických a gravitačních sil, ale nebudete se projevovat ukvapenými nebo předčasnými pokusy, které zatím nemohou vést k dobru, nýbrž spíše ke zlu. Je to tak?“

„Je. Doznávám, že jsem jednal ukvapeně, abych vynikl. Teď už bych tak jednat nemohl.“

„A vyniknete právě proto, že se o to nebudete snažit. Stal jste se povolaným, třeba jste nenavštěvoval školu, o které jsem vám vyprávěl. Ale poznal jste její učení.“

„Budu vám za to nadosmrti vděčen.“

„Ne, mně ne! Svému dobrému srdci!“

„Zajímavé je,“ vzpomněl si náhle Mauny, „že před zveřejněním mých poznatků mě varoval i Freddie. Jiným způsobem a z jiné pohnutky. Pro nebezpečí, že by mých objevů mohlo být zneužito proti lidem, k válečným účelům.“

„Řekl jsem již, že sir Coghill je muž velmi rozumný. Poznal asi, že váš objev by mohl ohrozit moc Anglie. Ale má pravdu, že technický pokrok až příliš často přináší lidstvu bídu a zhoubu. Je málo povolaných, aby s konečnou platností mohlo být ze světa lidí odstraněno jeho největší zlo, totiž války, a aby pokroku bylo využíváno jen a jen pro dobro všech lidí rozumným způsobem ...

Nechme však filosofie. Na závěr vám chci říci něco jiného. Budeme sice ještě nějaký čas pracovat pospolu, ale nebudeme sami. Připravil jsem malý dárek pro vás a pro vaši budoucí manželku. Pro vás je to poboční vak. Je naplněn vzorky všech možných hornin měsíčního povrchu. Vše jen v nejmenším možném množství, abyste si mohli vzít vzorky s sebou. Zato vše je provázeno podrobnými záznamy o místě nálezů, o prostředí nálezů a všech okolnostech,

keré vám umožní co nejpřesněji stanovit skladbu měsíční půdy. Druhý dárek je nevelký předmět zašitý v kůži. Dávám vám ho pod podmínkou, že bude přiložen k ostatním svatebním darům a že si ho prohlédnete jako poslední z nich. Je to maličkost, která snad slečně Gertrudě někdy připomene Kaddúra.

Dále bych byl rád, kdybyste pod nějakou vhodnou záminkou uložil panu Virgilovi, aby dopravil asi dvacet pokrývek ze skladiště do mé světničky. Kyslíková nádrž je tam v pořádku, tu jsem přezkoušel. Do své světničky jsem také převedl roury od nádrže sousední a naplnil ji. Mimoto tam mám šest naplněných dýchacích přístrojů. Jsem tedy více než dostatečně zásoben. Pokrývky bych si tam byl dopravil také sám, ale to by mohlo vzbudit pozornost. Panu Virgilovi za mne poděkujte až na Zemi a řekněte mu, že jsem si ho vážil a měl ho rád.“

„Za dárky děkuji a zajistím splnění vaší podmínky, pokud jde o ten druhý. Virgilovi váš vzkaz vyřídím ...“, ujistoval Norbert. „A slibuji i to, co jste mi chtěl říci, ale neřekl. O Virgilovu budoucnost se postarám.“

„Děkuji vám. Chtěl jsem to opravdu říci a neřekl proto, že by to bylo zbytečné“, přiznával se Kaddúr. „Ve chvíli, kdy mně ta myšlenka bleskla hlavou, vzpomněl jsem si zároveň na vaše dobré srdce ... Vidím však, že jste dostal dar, s kterým je spojeno více bolestí než radostí. Slyšet myšlenky druhých usnadňuje sice cestu člověka, ale současně je to pramen mnoha zklamání. Na to nezapomínejte a buďte milosrdným soudcem.“

„Nechci být soudcem nikdy“, odpověděl Mauny. „A myslím, že to vycítění vašeho přání byla jen náhoda ... Ale nemáte ještě nějaké jiné přání? Nemohli bychom pro vás něco udělat, co by vám pomohlo zde v té hrozné samotě?“

„Smím-li o něco prosit, pak jen o vzpomínku. Jestliže si vzpomenete i vy, pak prosím o vzpomínku koncentrovanou, a to v době, kdy Slunce bude zde nad Tebhalím na vrcholu své dráhy.“

„Nezapomenu na vás nikdy. Jestliže se dostaneme na Zem, bude to jen vaše zásluha“, odpověděl mu Norbert.

„Není žádného jestliže“, ujistoval Kaddúr. „Zanechte všech pochyb. Na Zem se dostanete bez obtíží. Bez obtíží se také vrátíte do své vlasti a nikdo nebude chybět.“

Rozešli se jako dva dlouholetí přátelé, ba víc, jako dva bratři. Norbert v rozrušení nepostřehl, jak divná jsou poslední Kaddúrova slova, jaké ujištění je v nich skryto. Teprve později si ta poslední čtyři slova připomněl.

XI

ZATMĚNÍ SLUNCE ZEMÍ

Norbert Mauny pohledem sledoval odcházející sraženou postavičku až do chvíle, kdy se za ní zavřely dveře. Pohledem, v němž bylo více obdivu a úcty než soucitu.

Tento trosečník života z viny nesvědomitých lidí dokázal přes všechny útrapy a svou šerednost zvítězit nad životem, stal se jeho pánem. Jakou cestou? Prostě tím, že neměl k životu téměř žádné požadavky, že se naučil ovládat své tělo a potlačovat jeho touhy a přání, jeho animální pudy. Stal se člověkem v pravém smyslu toho slova.

Jaký rozdíl mezi Kaddúrem, dítětem neznámého původu, a mezi Wagnerem, trosečníkem života z vlastní viny! Wagnerovi se dostalo všeho, co si jen člověk může přát. Lásky rodičů, dobré výchovy, nadání i schopností. A také úspěchu, ovšem jen potud, pokud ho vedli jiní. Jakmile mohl rozhodovat sám, vášně a neukázněné požadavky k životu ho strhly na cestu k propasti morální bídy a k předčasné smrti. A teprve blížící se smrt ho vrátila lidství.

Gryphins a Vogel! Také trosečníci života? Nikoli, jen příživníci života. Druh lidí, kteří jsou nejhorším vředem na těle lidstva, protože všechny jejich činy jsou řízeny jen a jen sobectvím. Sobectvím, které nezná soucitu ani ohledu k druhým.

„Nikdy nechci být soudcem,“ vzpomněl si na svá slova Norbert a — stal se soudcem sebe sama. Musil si doznat, že i v něm bylo něco z Wagnera. Ne v požívačnosti, tu neznal, ale v touze vyniknout a svým úspěchem se pomstít těm, kteří ho prohlásili za fantastu. Úspěchem, jehož možné důsledky pro jednotlivé lidi i lidstvo jako celek dobře nezhodnotil a nerozhodnotil. A nebylo v něm konečně i něco

z Gryphinse a Vogela, jejichž smrt — právě tak jako Wagnerovu — zavinił svým nevědecky uspěchaným pokusem? Vždyť v jeho pokusu byl také kus sobectví, sobectví pýchy! A nebude vinen ještě smrtí dalších lidí?

Jeho hlavním úkolem teď je, aby se tak nestalo, aby všechny zbylé dopravil bez úhony zpět k Zemi. Proto pryč se všemi úvahami, které oslabují nervy! Musí být klidný a klid se získává odpočinkem!

Upravil si lůžko na hvězdárně a silou vůle se donutil k uklidnění a ke spánku ...

Probudil ho hluk. Otevřel oči. V místnosti bylo neobvyklé šero.

„Veliteli,“ zazněl od dveří Virgilův hlas. „Nevím, co se děje, ale začíná se stmívat.“

Mauny vyskočil z lůžka. Okamžitě mu bleskla hlavou obava, zda snad špatně nepropočítal i konec měsíčního dne. Ne, to přece není možné! Přiskočil ke kopuli a rozevřel ji na místě, kde musilo být Slunce. Okamžitě poznal, co je příčinou nezvyklého šera. Disk Slunce byl již zpoloviny zakryt temnou kruhovou úsečí.

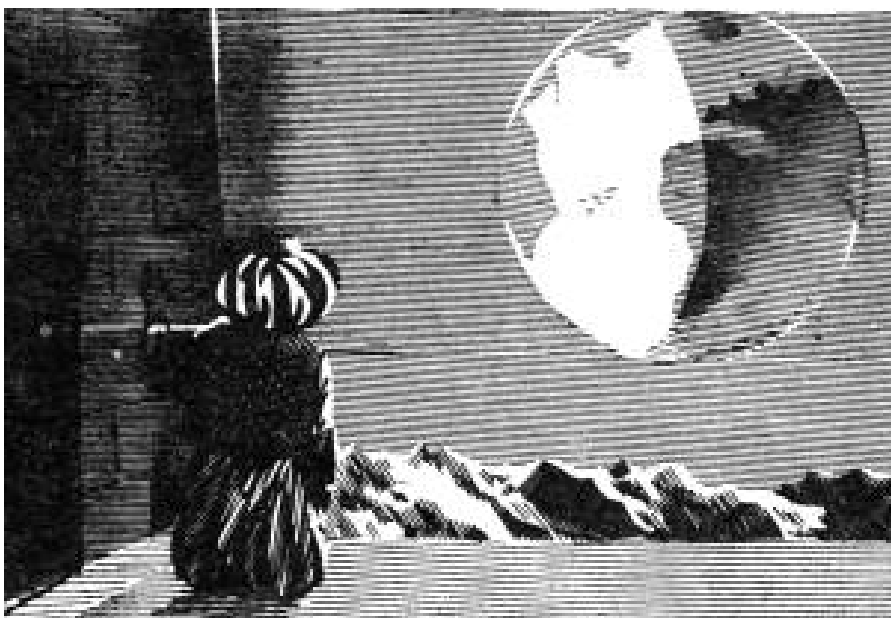
„Nastává zatmění Slunce Zemí,“ pravil k sobě a zároveň i k Virgilovi. A hned se zeptal: „Co ostatní?“

„Všechno spí,“ odpověděl Virgil. „Musil jsem ven a všiml jsem si toho šera. Nenapadlo mě podívat se na Slunce. Běžel jsem rovnou sem.“

Norbert se podíval na hodinky, které před ulehnutím položil na židli u lůžka. Spal jen tři hodiny.

V duchu si vyčítal, že zatmění Slunce ho nemělo překvapit. Kdyby se byl nespolehal na své dřívější záznamy a znovu propočel vzájemnou polohu Slunce a Měsíce, musil už dávno vědět, že dojde k tomuto zatmění. Zase jedno zanedbání nehodné vědce ... Má nechat ostatní spát a tak se vyhnout doznání své chyby? Ne, to by nebylo správné!

„Musíme probudit alespoň sira Coghilla a slečnu Kersainovou,“ pravil Virgilovi, „Ti by nám nikdy neodpustili, že jsme je připravili o tak vzácnou podívanou. Ale času je dost. Zatmění potrvá déle než dvě hodiny. Asi za půl hodiny bude úplné. Obléknu se a půjdeme. Ty se stavíš pro sira Coghilla, já pro slečnu Kersainovou.“

Na Tebhalí byl všude klid. Změnu v osvětlení nikdo kromě Virgila nezapozoroval. Nebylo divu, neboť všechny místnosti používané jako ložnice byly zatemněny.

Mauny došel k místnosti obývané oběma dívkami. Zaklepal na dveře. Musil klepání několikrát opakovat, než se konečně ozval Gertrudin hlas:

„Co je? Co se stalo?“

„To jsem já, Norbert. Nestalo se nic kromě toho, že v této chvíli dochází k zatmění Slunce Zemí. Přišel jsem vám to říci proto, abyste se nepolekaly, kdybyste odstranily zatemnění a zjistily, že nad Tebhalím je soumrak. A pak, abyste se přišla podívat na plošinu před hvězdárnou, jestliže chcete zatmění pozorovat. Spěchat nemusíte. Zatmění potrvá ještě hezkou dobu, ale asi za půl hodiny bude úplné. To nad Tebhalím nastane na chvíli noc.“

„Děkuji za upozornění, Norberte. Chcete-li na nás počkat, za minutku jsme připraveny.“

„Počkám.“

Slíbená minutka se protáhla na dobrých deset minut a tak se stalo, že na plošině před hvězdárnou už byli shromážděni všichni, když tam Mauny s děvčaty přišel.

„To je dost, že se konečně dáte vidět,“ uvítal jeho příchod Briet. „Všechny si nás sezvete, a pak abychom na vás čekali.“

„Zatím jste ještě nic nezmeškali,“ stejně žertovně mu odpověděl Mauny. Potom dodal:

„Přinesu vám temná skla, abyste mohli postup zatemnění sledovat.“

Vystoupil na hvězdárnu, vrátil se s krabičkou temných filtrů a rozdál je přítomným.

Viděli Slunce zpola zakryté temným kotoučem, jehož celý rozsah byl jasně znatelný, poněvadž jeho obvod byl obklopen zářivou aureolou. Obrovský temný kotouč zvolna postupoval a zakrýval sluneční desku. Aureola paprsků kolem disku Země houstla a paprsky se protahovaly do délky. Zároveň se měnilo zabarvení budov na stanici a vrchů kolem Tebhalí. Jejich barva přecházela z tvrdě šedé v temnou modř.

Diváci byli plně zaujati kouzelnou podívanou. Norbert si náhle na něco vzpomněl. Přistoupil ke Gertrudě.

„Slečno Gerto,“ pravil, „teď je vhodný čas, abych splnil slib daný před dávnou dobou. Chcete vidět svou jmenovkyni Gertrudiu? Ale upozorňuji předem, že to nebude tak skvělý pohled, jaký opouštíte zde.“

„Nevadí. Pro svou jmenovkyni musím něco obětovat. Pojd', Fatimo, jdeme s panem doktorem na hvězdárnu.“

Mauny vyběhl do schůdků před nimi a přistoupil k velkému dalekohledu. Zamířil jím na souhvězdí Labutě, které bylo tak jasné a zřetelné, jako by bylo složeno z velkých, jiskřivých démantů. Dvě tři minuty zaměřoval a pak se obrátil. Dívky už čekaly.

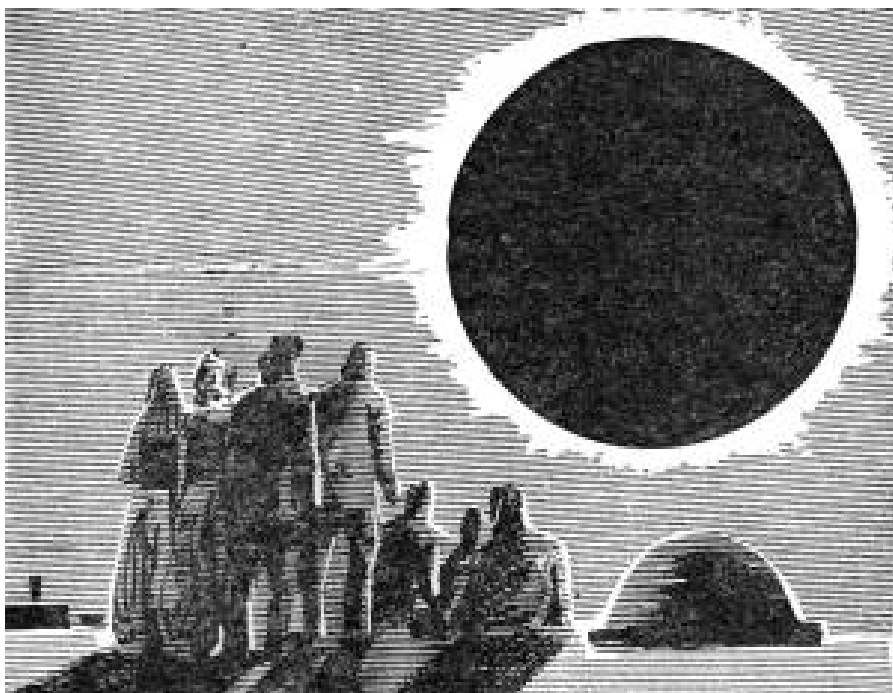
„Prosím, slečno Gerto. Vystupte na mé místo a podívejte se.“

Gertruda přistoupila k dalekohledu. Norbert zůstal stát za ní.

„Vidíte?“ ptal se.

„Vidím takový malinký kotouček růžové, ne, spíše oranžové barvy.“

„To je tedy Gertrudia!“

Na Gertrudinu jmenovkyni se musila podívat i Fatima a potom strýček Briet, pro kterého si Gertruda došla. S doktorem přišli i ostatní a samozřejmě se musil podívat každý. Ale jeden po druhém se zase vytráceli, aby nepřišli o nádhernější podívanou na plošině.

Gertruda se ještě jednou zadívala na svou hvězdičku a pozorovala její postup v zorném poli dalekohledu.

„Už mi utíká,“ hlásila Norbertovi. „Za chvíli ji nebude vidět.“

„Vyměňme si místa, upravím dalekohled,“ navrhl Mauny.

„Ne, pohled na matičku Zemi s tou nádhernou korunou zlatých a zlatorudých vlasů je přece jen mnohem hezčí, než je pohled na prostou Gertrudu či Gertrudiu,“ zamítla dívka jeho návrh. „Na to už přišli všichni a my se budeme řídit jejich příkladem.“

Prudce se na schůdkách obrátila a zakolísala. Norbert ji zachytil. Chvíli si pohlíželi do očí v šeru, které se teď měnilo ve fialové.

„Tehle pohled je nad všechny jiné,“ zašeptal Norbert.

„Jděte, lichotníku... Raději mi pomozte dolů, nějak se mi zatočila hlava.“

Vzal ji do náručí a pomalu, opatrně s ní sestupoval po osmi schůdcích. A přál si, aby těch schůdků bylo alespoň osmdesát, aby hodně dlouho cítil tlak milé paže, která si vyhledala oporu na jeho šíji.

Před hvězdárnou byli všichni cele zaujati nádhernou podívanou. Zatmění vrcholilo. Pozorovatelé se však nedívali na Slunce, nýbrž na měsíční krajinu. Vrcholky měsíčních hor, vždy tak šedě chladné a mrtvé, jako by rázem ožily. Střídaly se na nich barvy od rudé k modré, a až k fialové. Panoráma měsíční krajiny zjemnělo, zněžnělo.

„To způsobují sluneční protuberance,“ vysvětloval Norbert Gertrudě.

Jemně ho pootočila k temnému disku Země, obklopenému tryskajícím věncem barev.

„Přála bych si, aby s námi tady byl tatínek,“ řekla. „A on zatím je někde daleko, tam na tom černém kotouči. Je-li ještě vůbec ...“

Přitiskl si její hlavu k rameni a ruku nechal spočívat na jejích vlasech.

„Gerto, dívěnko drahá, neplačte ... Zbavte se těch obav, doufejte,“ těšil ji. „Jako i já doufám, že se s vaším panem otcem shledáme, až se dostaneme na naši rodnou planetu.“

„Norberte, těším se ... a zas se bojím ...“

Místo odpovědi se sklonil a políbil ji na slzami zvlhlou tvář.

V té chvíli se objevil prvý kousíček Slunce. Nádhera měsíční krajiny rázem pohasla. Diváci se odvrátili a pozvedli zrak ke Slunci vítězícímu nad stínem Země.

Doktor Briet si všiml mladé dvojice pohlížející na Slunce.

„Gerto, ani nevíš, oč jsi přišla pro ten svůj hvězdný drobek a pro ty výklady našeho hvězdáře, kterými tě asi baví,“ zažertoval. „Tu nádhery měsíční krajiny, jak jsme ji viděli my, si nedokážeš představit podle žádného líčení. Škoda že nejsem malíř.“

„Viděli jsme to také, strýčku,“ odpověděla mu hlasem dosud zjihlým. „Ale obrátila jsem se od té nádhery tam k temné Zemi. I to bylo hezké.“

Norbert se musil přemáhat, aby dívku za ta slova k sobě nepřitiskl. Vtom uslyšel tichý hlas:

„A bude ještě hezčí, věřte, slečno!“

Norbert a Gertruda sklonili zrak směrem, odkud se hlas ozval. Ve vzdálenosti asi pěti kroků před nimi seděl na zkřížených nohou Kaddúr.

Oba mladí lidé se zachvěli. Jak dlouho už tam sedí ten záhadný člověk? Byl svědkem Norbertova polibku?

Kaddúr jako by vyčetl jejich myšlenky. Povstal, přistoupil až k nim a tiše opakoval:

„Věřte, slečno, že tam nahoře vás nečeká žádný smutek. Věřte Kaddúrovi a věřte Norbertovi. Toho však teď pošlete spát, aby si odpočinul před námahou, která ho čeká. Jeho, jen jeho! A dejte na něho pozor, aby si odpočinul skutečně.“

Otočil se a odcházel směrem k Brietovi, s kterým se dal do hovoru.

„Viděl,“ zašeptala Gertruda. „Je to však přítel. Myslí to s námi dobře. Já mu věřím a vy ho musíte poslechnout, Norberte!“

„Poslechnu. Jeho i vás, Gerto.“

Zatmění dosud trvalo, ale pro všechny již ztratilo půvab. Šero se zvolna rozptylovalo, měsíční hory nabyly zas své šedivé tvrdosti. Sir Freddie zamířil ke vchodu do sálu rukojetí. Ostatní ho následovali.

V sále se k údivu všech ujala vedení jindy tak nevybojná Gertruda.

„My s Fatimou a s panem Smithem se teď půjdeme postarat o snídani. Myslím, že pánové Mauny a Kaddúr by po snídani měli dohonit to, co zameškali svou kdovíjak dlouhou rozmluvou. Vyspat se! Než přineseme snídani, pan Mauny bude mít dost času, aby se dohodovil s ostatními, co je ještě třeba vykonat. Mám pravdu, strýčku?“

„Máš... Ale já tě, děvče, nepoznávám. Kde se to v tobě najednou vzalo?“

„Kde? Když mlčí lékař, musí za něj mluvit jiní. Přece nikdo nechceme, aby nás pan Mauny místo na Zem dopravil někam na Mars nebo na Jupitera. Musí být ve formě, a proto si musí důkladně odpočinout.“

A odešla s Fatimou a s Tyrrelem.

Když se za odcházejícími zavřely dveře, doktor Briet se dal do smíchu.

„Dostali jsme rozkazy a co nám zbývá? Poslechnout!“ pravil. „Vždyť ona ta naše holka má vlastně pravdu!... Tak, Norberte, hezky jasně nám povíte, co ještě zbývá udělat, a po snídani půjdete hned na kutě! A jestli spát nebudete, tak do vás nacpu prášky. Dohlédnu si na vás osobně.“

Všiml si, že Kaddúr se usmívá, a dodal:

„O vás se starat nebudu, pane Kaddúre. Ze zkušenosti vím, že byste mě stejně obalamutil.“

Z dalšího, vážného rozhovoru vyplynulo, že bude třeba vykonat ještě tyto práce: Naplnit osm respirátorů kyslíkem. Do oddílů kabiny připevnit poutací pásy a pro každou osobu připravit místo se čtyřmi pokrývkami. Dvě změkčí tvrdost lože a dvě poslouží proti chladu prostoru. Naplnit osm měchů vodou a dopravit je do oddílů. Připravit osm sáčků s cukrem. Všechny Norbertovy písemné doklady a záznamy dopravit do sálu rukojetí a umístit tam všechny drobné přístroje jako v nejpevněji stavěné budově. Zbytek pokrývek dopravit ze skladiště do Kaddúrovy světničky a do uprázdněného skladiště zatáhnout Maunyovy zářiče. To bylo vše. Kromě toho bylo nutno ještě obsluhovat insolátory, aby nepokleslo napětí hlavní baterie.

Obsluhu insolátorů a naplnění respirátorů si vzal na starost sir Coghill a úpravu poutacích pásů a přípravu měchů s vodou převzal jménem Tyrrelovým. O doklady a o zářiče se slíbil postarat Virgil.

Sáčky s cukrem měly připravit a pokrývky rozdělit Gertruda s Fatimou.

„Ale co jste nechali pro mne?“ zaprotestoval doktor Briet.

„Vy přece musíte dohlížet na oba odsouzence k odpočinku,“ odpověděl mu s úsměvem Freddie.

„Pak mi tedy laskavě řekněte, kde Kaddúr má spát, když z jeho světničky uděláte skladiště?“ chtěl doktor uvést baroneta do rozpaků.

„Bude přece spát ve stejné místnosti s Norbertem, aby vás dohled příliš nenamáhal,“ zněla pohotová odpověď.

„Tak vám tedy pěkně děkuju,“ povzdechl si lékař. „To mně určitě nedá moc práce.“

Ale již tu byla snídaně a po ní se všichni rozešli. Kaddúr se nenápadně přitočil k Brietovi a tiše řekl:

„Pane doktore, Kaddúr bude opravdu spát. Tentokrát odpočinek potřebuje.“

XII

K ZEMI

Doktor Briet mohl být spokojen. Oba jeho svěřenci usnuli, sotva ulehli, a spali plných deset hodin. Briet si musil doznat, že je to opravdový spánek, klidný a posilující, jakým obyčejně dovedou spát jen zdravé děti. Jeho dohled byl tak snadný, že pomalu začal podezírat Kaddúra, zda on tu nerozehrál své schopnosti, ve které lékař byl časem ochoten věřit, i když jindy je zas odbýval slovem kejklářství.

Jeho svěřenci spali v bývalé místnosti jednatelů, kterou vyčistily a pečlivě upravily ruce Gertrudiny a Fatiminy. Bylo tu tak příjemně, že i doktora začal přemáhat spánek. A velmi ho mrzelo, že ho při tom přistihla Gertruda, která mu přinesla jeho oblíbený čaj.

„Nějak na mne přišla dřímota,“ pokusil se vysvětlit.

„Já vím, strýčku,“ usmála se Gertruda. „Byla jsem tu už třikrát, a vy jste spal.“

„A kolikrát k tomu, když jsem nespál, vid’?“ rozhodl se Briet oplátit útok útokem. „Řekni mi, co tu tak často pohledáváš?“

„Strýčku, nebudeme si nic namlouvat,“ rozhodně mu odpověděla neteř. „Mám přece právo starat se o toho, koho mám ráda.“

„To jste se konečně s Norbertem dohodli?“

„Dohodli i nedohodli. Ale já vím, proč ta otázka. Znáš vaše chartúmské ujednání s otcem. Snad ne úplně, alespoň však natolik, že otec nikdy nemínil přijít na Tebhalí. Pověděl mi to Norbert, už tam na Zemi, když viděl, jak netrpělivě na otce čekám, jak jsem plna obav a starostí. Pověděl mi to, protože mě má rád. A já mám ráda jeho. Domyslila jsem si, že otec nic nenamítá proti této mé lásce.“

Jinak by mě byl na Tebhalí nevypravil. Mezi mnou a Norbertem nedošlo k přímému vyznání nebo k závaznému slibu. Je mi jasné proč. Norbert porovnává otcovo bohatství a svou chudobu. Nechce využívat příležitosti. Nechce mě vázat. A já ho mám za to ráda tím víc.“

„Děvče, rád vidím, jak ses najednou změnila. Je to pro mne o důkaz víc, že jsi zdráva. Máš pravdu, že se Norbert otci líbí. Ale na Tebhalí jsi musila, abys byla uchráněna útrap v obleženém městě. A třeba ještě něčeho horšího. Také proto, že chartúmský vzduch ti nesvědčil. Hrozilo nebezpečí, že tvá nemoc znova propukne ... Norberta si vážím a mám ho rád. Ze stejných důvodů, proč ty ho máš ráda tím víc! A ta jeho chudoba, pro kterou tě nechce vázat? Mám také nějaký ten majeteček a na světě jen tebe.“

„Já vím, strýčku, že mě máte rád!“ odpověděla. „A já...“ Nedomluvila však, jenom doktora políbila a odběhla.

Briet byl teď navýsost spokojen s úlohou, které se ujal s takovou nechutí. Na dceru své nešťastné sestry si navykl pohlížet jako na vlastní dítě, obětoval se pro ni a nemálo ho mrzel domnělý Gertrudin chlad k němu. Teď její polibek, první polibek, mu prozradil něco jiného, že i ona ho má ráda. Nedomyslí, že tomu tak bylo vždy, ale že citlivé a rozumně uvažující děvče skrblilo něžnostmi z obavy, aby nepřeneslo na druhého svou nemoc.

Spokojen byl i Norbert, když se probudil po desetihodinovém spánku. Všechny úkoly byly splněny, práce odpovědně provedeny. Kaddúrova čára se po proměření a po propočtu ukázala absolutně přesná. Norberta rozladovalo jen to, že na tak prosté řešení nepřišel sám.

Teď zbývaly už jen zkoušky. Návčik nástupu do kabiny, upoutání, chování při startu a všech jiných možných příhodách za letu a při přistání.

Musili si také ještě rozdělit místa v kabině. Udělali to hned po nejbližším hlavním jídle, po večeři, jak říkal Tyrrel Smith. Oběma dívkám a doktoru Brietovi byla přiřčena místa v nejhořejším oddílu. Virgilovi a Tyrrelovi v oddílu středním. Nejnižší oddíl měl zůstat prázdný. Do něho se uchýlí Mauny, Coghill a Kaddúr, až po odpoutání obou dolních dílů kabiny budou musit opustit řídicí stůl, u

něhož do té doby budou sedět upoutáni v křeslech. Jednomyslně se pak rozhodli, že zkoušku provedou hned. Opustili sál a šli ke kabině. Norbert se podivil, když viděl, že Freddie a Kaddúr jdou bok po boku a jsou zabráni do hovoru. A co víc! Baronet kráčel po Kaddúrově levém boku!

Zkouška trvala přes hodinu. Hned zpočátku se zjistilo, že zapomněli počítat s usnadněním přístupu do oddílů. Tyrrel s Virgilem se musili na chvíli znova pustit do truhlařiny a pořídit dva lehké žebříčky. Další závada se objevila u poutacích popruhů. Otvory pro jazýčky přezek byly proraženy symetricky, ale neodpovídaly proporcím jednotlivých těl. Bylo nutné přidělat otvory další.

Pak už šlo vše ráz na ráz. Nástup, výstup do oddílů, připoutání. Odpoutání, sestup. Všechno se několikrát opakovalo, až byl Mauny dokonale spokojen a Briet dokonale unaven.

Kaddúr sehrál svou úlohu mistrovsky. Byl nejhornlivějším z žáků a se svrchovanou pečlivostí upravoval podle rozměrů svého těla otvory v řemenu křesla, kde měl sedět.

Při návratu do sálu Norbert podešel ke Kaddúrově čáře. Z kapsy vyňal měřidlo, zhotovené z pruhu papíru, rozvinul je a pečlivě měřil vzdálenost stínu zdi od červené čáry.

„Zbývá nám ještě osm hodin, sedmnáct minut a dvacet vteřin,“ hlásil, když jako poslední vstoupil do sálu. „Poradíme se, jak kdo toho času využije. Myslím, že Freddie by si teď měl jít odpočinout. Ostatní mohou dělat, co chtějí, protože v kabině je čeká jen a jen odpočinek. Ale on u řídicího stolu si moc neodpočine. Já a pan Kaddúr jsme se vyspali do zásoby a přezkoušíme všechny stroje a přístroje. Souhlasíte, Freddie?“

„Samozřejmě,“ odpověděl baronet.

„Každý si zvolí oblek pro nastávající cestu a vyvolí drobnosti, s kterými by se nerad rozloučil. Ale jen drobnosti. Freddie bude tak laskav a poučí pana Smitha, co lze považovat za drobnost a co nikoli. Ty drobnosti každý vloží do váčků, které Virgil připravil. Tamhle jsou.“

„Mám vzít s sebou skříňku s léky?“ ptal se doktor Briet.

„Ano. Přišroubujeme ji k podlaze nejspodnějšího oddílu. Tam nebude překážet.“

„A na kterou dobu máme připravit poslední jídlo?“ chtěla vědět Gertruda.

„Aby bylo hotovo asi dvě hodiny před odletem,“ odpověděl jí Norbert. „A ve větším množství. Co se nesní, zůstane zde. Kromě toho dejte na stůl i vinné sklenky. V bufetu je poslední lahvička portského vína. Připijeme Měsíci na rozloučenou.“

Norbert, Freddie a Kaddúr povstali a odešli ze sálu. Ostatní ještě zůstali sedět, ale rozmluva vážla. Když Norbert a Kaddúr asi za hodinu přišli přezkoušet přístroje v sálu, nenašli tam nikoho.

Tíže rozhodující chvíle zapůsobila i na poslední stolování a na přípitek. Obé se odbylo skoro mechanicky. A snad všichni uvítali okamžik, kdy na Norbertův pokyn začali nastupovat do kabiny.

Kaddúr vyšel ze sálu jako první a usadil se ve svém křesle. Všichni ho mohli vidět, ale nemohli postřehnout, jak se později z kabiny vyplížil, když Mauny přezkušoval upoutání jednotlivců.

Neviděli také, jak se předtím anglický baronet chopil ruky černého trpaslíka a srdečně ji stiskl.

Norbert skončil prohlídku. Dveře kabiny se zavřely a její vnitřek ztemněl. Ticho v něm rušil jen zrychlený dech vypjatého očekávání.

Tak uplynulo pět šest minut. Pak jako by neviditelná ruka všechny pevně přitiskla do lehátek a do křesel...

Tento stav netrval dlouho. Po několika minutách byl vystřídán opakem, lehkostí.

Norbert sáhl po ruce svého souseda a Freddie mu ji stiskl. Byl tedy v pořádku. Ale co ostatní?

„Slečno Gerto!“ zavolal.

„Ano,“ ozvala se odpověď shůry. „Je mi dobře.“

„To já říci nemohu,“ bez výzvy se přihlásil Briet. „Skoro jsem se udusil. Ale už je to lepší.“

„A Fatima?“ ptal se Mauny dál.

„Dobře, pane,“ odpověděla Arabka.

„Jenže se chudinka dosud celá třese,“ dodala k jejich slovům Gertruda. „Držíme se totiž za ruce.“

Bez výzvy se přihlásil i Virgil a Tyrrel. Tyrrel se hned ptal:

„A pan baron?“

„My tady dole jsme v pořádku všichni,“ odpověděl mu Freddie.

Norbertovi spadl kámen ze srdce. Všichni přežili start bez úrazu.

„A takhle trochu světla byste tam neměli?“ dotazoval se Briet.

„Musíme šetřit energií,“ vysvětloval Mauny. „Stejně byste nic neviděl ani při světle.“

„Co tedy mám dělat?“

„Nejlíp by bylo spát,“ doporučoval Norbert. „Ale můžeme se také bavit, jestli chcete. Hlavně nám řekněte, kdyby někdo z vás měl potíže s dechem. V takovém případě si také můžete pomoci sami respirátorem.“

„Dýchá se tu docela dobře,“ tvrdila Gertruda. „A kdepak teď asi jsme? Jak daleko od Měsíce?“ připojila hned dotaz.

„To vám nemohu říci. Podívat se nemůžeme, protože při konstrukci kabiny jsem nepočítal s výhledem,“ doznával Mauny.

„Letíme tak hodinu a teprve asi za dalších osm hodin se dostaneme k místu, kde se vyrovnává působení zemské a měsíční hmoty.“

„Tak mi tedy popřejte dobrou noc. Fatima už spí, a jak se mi zdá, strýček též.“

Znamé pochрупování dokazovalo, že se Gertruda nemýlí. O něco níž se ozýval šepot. To Virgil s Tyrrelem něco projednávali.

Norbert se naklonil k baronetovi.

„Nechce se vám spát, Freddie?“ zašeptal. „Mohl byste.“

„Nemám na spánek ani pomyšlení,“ stejně šeptem odpověděl baronet. „Právě jsem vzpomínal, co asi dělá Kaddúr.“

„Řídí nás ... Všiml jsem si, že v poslední době jste se jaksi spřátelili.“

„Ano, všiml jste si správně. Řekl mi také všechno, co jste mi chtěl říci vy až tam dole na Zemi... zůstal, aby nás zachránil. Pro tu jeho oběť si ho vážím, proto jsem se vynasnažil napravit své jednání z dřívějšíka. Škoda že takových lidí jako on není víc. Ať už je černý nebo bílý, srdcem je bělejší než snad každý z nás.“

Pak se odmlčeli. Freddieho připomínka zapůsobila i na Norberta. Snažil se představit si, co Kaddúr teď dělá. A náhle tu představa byla, představa až příliš věrná. Viděl černou, sraženou postavu, jak se naklání nad řidičem energie v sálu rukojetí. Ta postava však byla neforemnější než kdy dřív. Působila to schránka dýchacího přístroje, kterou postavička měla na zádech ... Ano, na Tebhalí přece už není vzduch. Ten si nesou s sebou. Proto v kabině je dosud teplo. Kaddúr soudil správně, že tomu tak bude.

Norbert si promnul oči. Představa zmizela. Byla to skutečně jen představa? Byl to začátek snu? Nebo co to vlastně bylo?

Čas ubíhal pomalu. V kabině vládlo ponejvíce mlčení, jen občas někdo prohodil pár slov. Norbert už obětoval dvě sirky, ale hodinky mu vždy ukázaly, že je ještě brzy... Musil bojovat se spánkem, s touhou zavřít oči.

Konečně, teď! Pozvedl ruku a necítil její váhu.

Opřel se v křesle a uvedl se ve zvláštní stav, jak ho to na hvězdárně naučil Kaddúr.

„Kaddúr! Kaddúr! Kaddúr!“ volal v myšlenkách.

V té chvíli slyšel. Nikoli, neslyšel, jen vnímal známý hlas:

„Trochu jste se opozdil, bratře Norberte. Nezapínejte energii kabiny. Bude vám dáno, až tak bude třeba učinit. Nebojte se, mnoho štěstí!“

Nevěděl, jak dlouho zůstal ve stavu myšlenkového vypětí, nebyl by mohl říci, zda ten stav nepřešel ve spánek. K plnému vědomí ho přivedl jiný hlas, hlas Gertrudin:

„Norberte, nespíte snad?“

„Ne, ale téměř.“

„Před chvílí jsme prošli beztlížným stavem, vidíte?“

„Ano, jak to víte?“

„Fatima ze spánku hodila rukou a obě naše paže neklesly zpět. Musila jsem jim pomoci vůlí... Ale zdá se mi, že je tu teď těžší vzduch, nemyslíte?“

„Okamžik, Gerto ... Hned se zas ozvu.“

Naklonil se k baronetovi, jehož úkolem bylo obsluhovat kohoutky kyslíkových nádrží. Freddie spal zvrácen v křesle. Mauny se natáhl přes něho a na chvíli otočil kohoutek. I jemu bylo rázem líp, zmizela tíže očních víček.

„Už je to lepší, Gerto?“ ptal se.

„Ano, o mnoho. Co to bylo?“

„Freddie usnul a já spal napolo. Teprve teď jsem přišel pořádně k sobě, když jsem osvěžil vzduch kabiny trochou kyslíku. Děkuji vám za včasné upozornění! Nevím ...“

„Já taky nevím, proč se musíte pořád bavit a nenecháte člověka spát,“ vyčítal brumlavý hlas Brietův.

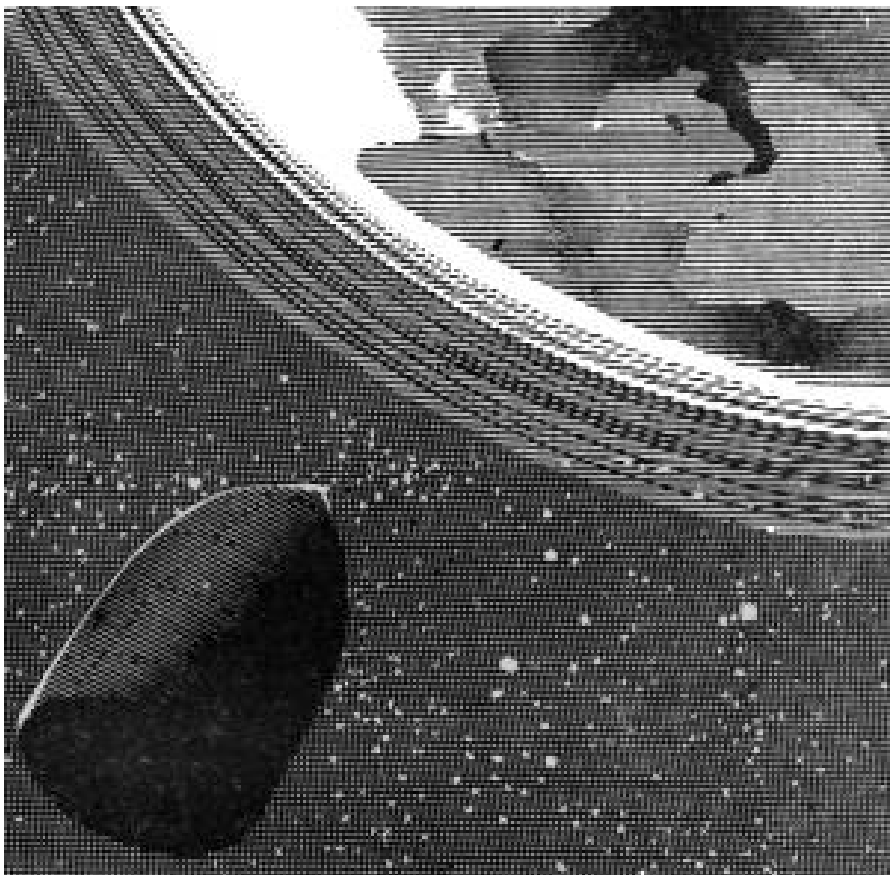
„Ale strýčku, vždyť spíte už několik hodin,“ laskavým hlasem krotila jeho nevěli Gertruda. „Přece snad nechcete prospat celou cestu.“

„Proč ne! Co může člověk jiného dělat?“

„Tak tedy přestaneme, vidíte, Norberte? Na slyšenou za nějaký čas.“

V kabině se zase rozhostilo ticho. Vedle Norberta oddychoval klidně Freddie, stejné oddychování bylo slyšet i ze středního oddílu a známé pochrupování z oddílu nejhořejšího.

Norbert se spánku bránil. Věděl, že spát nesmí. Případ s nedostatkem kyslíku by se mohl opakovat.

Byl na pochybách, zda má zapojit brzdící sílu kabiny nebo nikoli. Přemýšlel... Je jisté, že teď už kabina padá volně k Zemi. Padá však opravdu? Nemí bržděna stroji z Tebhalí? Je-li stroj na Tebhalí v činnosti, pak jeho síla je schopna působit až do chvíle dopadu kabiny na Zem.

„Bude vám dáno, až tak bude třeba učinit! Nebojte se!“ opakoval si slova Kaddúrova. Byl to však opravdu Kaddúrův hlas, nebyla to jen představa, sen vznícené mysli? Bude vám dáno, ale jak?

Odvrhł pochyby. Ach ano, bude to přece pocit zvýšené teploty, jakmile se kabina dostane do hustší zemské atmosféry. A Kaddúr?

Přinejmenším dovede stroje na Tebhalí řídit stejně dobře jako on, ne-li líp. Čekat, čekat, to je jediné, co může dělat. Čekat a starat se o výměnu vzduchu.

Přinutil se myslet na něco jiného. Nejdřív na své objevy, co v nich bylo správné, a co nikoli. Od myšlenky na objevy byl jen krůček ke vzpomínce na pokus v Bajudské poušti a zcela přirozeně i vzpomínka na Suákin. Suákin však znamenal především Gertu. Milé, rozumné, statečné děvče! Má ho ráda jako on ji! Svůj budoucí život si musí zařídit tak, aby jej mohl prožít po jejím boku. Je to možné při jeho chudobě? Je! Vydělá vždy tolik, aby mohli žít spokojeně. Vždyť Gerta není náročná a nebojí se práce, žádné práce. Dokázala to na Tebhalí. Ale nesmí být přetěžována, aby se nevrátila její nemoc. A kdyby se vrátila přece? Jednal by jako její otec, přesídlil by s ní do kraje, který by jí zdravotně vyhovoval. Rhadameh a Šerofové! To by bylo to pravé, a také možné. Vrtal by se Šerofy artéské studně v poušti. Jestliže tam bude vládnout Anglie, jak předpověděl Kaddúr, pak je tu Freddie. Ten by mu opatřil potřebná povolení. Vždyť mu to nepřímou slíbil tam na kraji serpentinové cesty, když se vraceli z prvního průzkumu měsíčního kraje.

Pokračoval v plánování budoucího života s tou, která byla nedaleko něho. Několikrát přišlo pokušení, aby ji zavolal a uslyšel její hlas. Ale potlačil přání. Nechtěl budit druhé. A potom, v myšlenkách ubíhá čas rychleji...

Zdálo se mu, že jeho příjemné snění trvá už celou věčnost. Obětoval další sirku, aby se mohl podívat na hodinky.

Dvaadvacet a půl hodiny od chvíle odletu. Ale to už přece musejí být...

„Snad jsem nespal?“ přerušil běh jeho myšlenek hlas Freddieho, kterého probudil zásvit zápalky.

„Spal a hodně dlouho,“ tiše mu odpověděl Norbert. „Jestliže mám být přesný, asi třináct až čtrnáct hodin.“

„A vy? Vy jste stále bděl?“

„Ano. Až na malou chvíli.“

„Tak to teď obrátíme. Bdít budu já a vy spát!“

„Ale právě teď ...“

„Freddie má pravdu, Norberte,“ vpadl do jejich tichého rozhovoru stejně tichý hlas Gertrudin. „Musíte spát! Freddie vás vzbudí, až bude třeba. Poučte ho, kdy to má udělat.“

Mauny neměl jiné východisko než uposlechnout. Poučil Goghilla, že ho musí ihned probudit, kdyby se zvýšila teplota, a zvlášť mu kladl na srdce, aby nezapomněl včas obnovit vzduch.

Pak se opřel pohodlněji v křesle a usnul...

Freddie ho neprobudil. Norbert se probudil sám, a to zvláštním způsobem. Ještě v polospánku sáhl do přístroje a zapjal brzdící sílu kabiny. Nad pákami stroje zazářilo malé světélko.

„Proč to děláte?“ šeptal Freddie. „Teplota se dosud nezvýšila.“

„Musil jsem to udělat. Zapůsobilo na mne něco podobného jako na nás oba tehdy, když jsme bloudili na Měsíci.“

„Rozumím, Kaddúr.“

„Asi, protože Kaddúr mi slíbil, že mi bude dáno, až budu musit spustit stroj. A stalo se tak skutečně ... Podívám se, jak dlouho jsem vlastně spal.“

Přisunul hodinky blíž ke světélku.

„Plných jedenáct hodin,“ ohlásil. „A mně se zdá, že jsem usnul před chvilinkou.“

Světélko stroje zřejmě probudilo i jiné.

„Mluvte trochu hlasitěji, aby vám člověk rozuměl,“ vybízel shora Brietův hlas. „Jak to s námi vypadá?“

„Dobře,“ ujistil ho Mauny. „Letíme už čtyřiatřicet hodin, což znamená, že máme větší část cesty za sebou ... Jste všichni v pořádku?“

Čtyři ano zazněla téměř současně. A pak se ozval hlas Gertrudin:

„Nemohli bychom se aspoň na chvíli odpoutat? Jsem celá zdřevěnělá a Fatima je na tom myslím ještě hůř. Co tomu říkáte, Norberte?“

„Můžete. Teď nehrozí žádné nebezpečí. Ale zase se připoutáte, jakmile řeknu.“

Žustot v oddílech prozradil, že svolení využívají všichni.

„A co kdybych se na chvíli přišla podívat k vám dolů?“ doprošovala se Gertruda.

„Jestliže budete opatrná, proč ne,“ ukvapeně svolil Norbert. Baronet ho dloubl do boku, ale bylo pozdě. Norbert zapomněl na Kaddúrovu nepřítomnost.

„Už se stalo,“ zašeptal Freddiemu. „Jednou se to všichni musejí dovědět stejně.“

Pak povstal a šel přidržet žebříček, po kterém Gertruda sestupovala. Z posledního příčle ji snesl a vedl za ruku k prázdnému křeslu.

„Ale kde je Kaddúr?“ divila se.

Na její údiv reagoval Coghill.

„Usedněte, slečno,“ pravil. „Vám i všem ostatním budu vypravovat pohádku. Pohádku o hrdinovi, která se skutečně stala, třebas by jí nikdo neuvěřil. Jestliže něco nevím nebo na něco zapomenu, doplní mě Norbert.“

„Vy tam nahoře si udělejte pohodlí, jak můžete, a vyslechněte příběh člověka, který se za nás obětoval,“ dodal Norbert,

Nový šustot prozrazoval, že posluchači se řídí Norbertovým doporučením. V slabounkém světle bylo vidět, jak se podle možnosti usazují v oddílech.

Když hluk utichl, baronet se jal líčit podrobně vše, co mu bylo o Kaddúrovi známo a co mu prozradil Norbert. Nezmínil se jen o Kaddúrově studiu v tajemné škole pod Himalájem ...

Vyprávění to bylo dlouhé. Již při jeho začátku ruka Norbertova našla ruku Gertrudinu a ruce se nepustily až do konce vyprávění.

Když baronet skončil, v kabině na chvíli zavládlo ticho, rušené jen slabým vrčením stroje a ještě tišším vzlykotem Gertrudiným.

Jako první porušil ticho doktor Briet.

„A já ho považoval za kejklíře a často ho tak nazýval, ač jsem jasně viděl, že jeho inteligence a znalosti jsou úžasné,“ povzdychl si. „Jak rád bych ho odprosil, kdyby to bylo možné.“

„Já ... já ho ... měla ráda,“ vzlykala Gertruda. „Protože jsem věděla ..., že on má rád nás všechny.“

Po ní promluvil Norbert:

„Na Kaddúra nezapomene nikdo z nás. Otevřeně říkám, že mně byl a vždy bude v mnohém příkladem. A myslím, že nejen mně. Nelitujte ho však. Nepřál by si to! V osamění na Měsíci hledá cestu

k cíli, o němž vám nemohu nic říci, protože ho nechápu. Ale jsem přesvědčen, že je to cíl dobrý! Při každé vzpomínce mu přejme, aby se jeho přání splnilo, aby svého cíle došel.“

XIII

PŘISTÁNÍ

O Kaddúrovi se pak hovořilo ještě dlouho. Každý o něm něco věděl a všichni jen něco dobrého. Tak už to na světě chodí. Mínění lidí o člověku málokdy pramení z vlastního přesvědčení jedincova a ještě vzácněji bývá stálé. Rádo se řídí a mění podle názoru druhých.

Nejlepším příkladem toho byl Tyrrel Smith. Vědělo se o něm, že Kaddúrem pohrdal pro jeho černou pleť a šerednost. Alespoň do té doby, než se ke Kaddúrovi změnil poměr jeho pána. Pak už svůj odpor k černému trpaslíkovi nedával najevo tak okatě. A teď samá chvála. Kaddúr byl výborný pomocník, všemu rozuměl a práce se nebál.

Jestliže téměř totéž prohlásil před Tyrrelem Virgil, bylo to něco jiného. Virgil jednal s Kaddúrem vždy jako rovný s rovným, a dokonce si černého trpaslíka vážil pro jeho statečnost, s kterou se mu postavil v boji muže proti muži. Smith opakoval jinými slovy Virgilovu chválu, aby se nelišil od mínění většiny.

Fatima se Kaddúra vždy bála. Teď však i ona považovala za vhodné povědět, jak jim bez vyzvání donášel vodu do kuchyně a snažil se ušetřit je různých nejhrubších prací.

Ale nedoznanou pohnutkou ke všem těm řečem bylo, že si cestující po dlouhém mlčení chtěli pohovořit a že měli zájem, aby rozhovor trval co nejdéle. Jejich naději, že selanka potrvá ještě dlouho, však zklamal Norbert.

Vycítil, že teplota v kabině se zvyšuje, a pohled na hodinky mu řekl další. Šeptem promluvil se svou sousedkou. Gertruda se zvedla a vrátila se na své místo do oddílu.

„Přátelé,“ pravil pak Mauny všem, „nedá se nic dělat. Musíte na svá místa a připoutat se. Začnu teď s prvním manévrem před přistáním a nevím, jak se projeví.“

Nikdo neprotestoval, nikdo se na nic neptal. Posádka byla opravdu ukázněná.

„Všichni připoutání?“ zeptal se Norbert po chvíli.

Když uslyšel pětinasobné ano, sklonil se nad řízení a zesílil činnost antigravitačního stroje. Šumění se změnilo v bzukot podrážděných včel a zase se projevil všem známý tlak.

Mauny vyčkával. Čekal dlouho a zdálo se, že není spokojen. Odpoutal se, přistoupil ke stěně kabiny a hmatal po ní.

V kabině bylo ticho. Jen stroj zlobně vrčel...

Z oddílů se neozval ani hlásek. Všichni mysleli jen na blížící se rozhodnou chvíli. Freddie upřeně pozoroval chvějící se ručičku ukazatele napětí.

Norbert znovu přistoupil ke stěně kabiny a sáhl na ni. Tentokrát byl spokojen.

Tak uplynula asi hodina, než Mauny musil znovu zesílit činnost stroje. To se opakovalo asi třikrát v kratších nebo delších intervalech.

Pak přišel okamžik, kdy ticho v kabině se prohloubilo. Vrčení stroje se změnilo v bzukot a poté v šumění. Nakonec zmlklo i to a světélko nad řídicím stolem zhaslo.

„Aááach!“ vzdychl kdosi v oddílech úlekem.

Norbert zatím už v pokleku a potmě začal pracovat pod deskou řídicího stolu. Povoloval spojky přidržující poslední díl kabiny k oběma horním. Povolil je docela. Nic se nestalo.

Vztyčil se a opět potmě začal naklánět osu těžkého setrvačnicku nad řídicím strojem. Sklonil ji asi do pětáctyřicetistupňového úhlu a pravil:

„Freddie, pomozte mi roztočit setrvačník, jak jsem vás to učil.“

Baronet se odpoutal, vztyčil se a opřel o okraj setrvačnicku. Norbert mu pomáhal z opačné strany.

Setrvačník se dal v pohyb a rychlost jeho otáček se zvolna stupňovala. Ale nic se nedělo.

Mauny už chtěl požádat o pomoc Virgila, když se kabina náhle zespondu zalila světlem.

Při konstrukci kabiny nebylo počítáno s bočním výhledem, ale v podlaze jejího druhého dílu byl pozorovací otvor uzavřený silnými skly. Jím teď vnikalo do kabiny světlo, denní světlo.

Mauny ulehl na podlahu a přitiskl obličej k pozorovacímu otvoru.

Očekával, že spatří Zemi, ale nikoli z takové blízkosti, jak ji viděl. Vždyť rozeznával podrobnosti žlutavé půdy.

Rychle se vztyčil a zavolal:

„Freddie, vyskočte do oddílu a povolujte kolo přídržného šroubu až k dorážce. Já obsloužím druhý šroub.“

Přidržel se hrany oddílu, vytáhl se a usedl. Potom začal točit kolem druhého šroubu. Na protější straně viděl baroneta v plné práci.

„Hotovo!“ hlásil Freddie.

Norbertovi zbývala ještě polovina otáčky. Ucítil doraz, přidržel se levou rukou kola šroubu a pravou vztáhl k rukojeti pérového zařízení, které vymršťovalo padák. Prudce trhl a čekal...

Posunul se, aby dosáhl na rukojeť uvolňující druhý, pomocný padák. Ale než se jí mohl chopit, ucítil prudké trhnutí, které ho div nepřipravilo o jeho vratkou oporu. Potom následoval komíhavý pohyb...

Padák se otevřel. Mauny se pevněji přidržel osy šroubu a vyklonil se, aby viděl líp dolů. Spatřil zase jen žlutavý písek a temnější kameny, ale všechno zvolna ubíhalo nazad. Padák se snášel a zároveň byl hnán větrem ... Kam?

Dole na Zemi to byla jistě poušť, ale rozhodně nikoli poušť Bajudská. Zde nebylo vidět žádný horský hřeben, jen tu a tam nizoučký kopec. Místy se dokonce objevovaly řídké křoviny.

Mauny si vzpomněl na společníky a na svou povinnost k nim.

„Přátelé,“ pravil. „Blížíme se k Zemi a zanedlouho přistaneme. Odpoutejte se, ale opatrně, a stále se pevně držte. Nejlepší uděláte, když poutací pásy jen povolíte a nerozpojíte. Kdyby někdo spadl, byla by to jeho smrt. Pod námi už není podlaha. Oba spodní oddíly jsou odpoutány.“

„Za jak dlouho přistaneme?“ zeptal se doktor Briet.

„Přesně nevím, ale počítejte nejvýš s půlhodinou.“

„To si musím pospíšet.“

„Pospěšte, ale opatrně.“

„Veliteli, mohu vám v něčem pomoci?“ nabízel se Virgil.

„Zatím ne. Až po přistání.“

„Norberte, podívejte se dolů,“ vybízel Freddie, který se až nebezpečně vykláněl z oddílu. „Je tam samé rákosí a za ním probleskuje voda.“

Mauny se pevněji opřel nohama, jednou rukou se chytil osy uvolňovacího šroubu a vyklonil se jako baronet.

Viděl také. Pod ním teď už byla řeka, široká řeka. Podle všech známek, hustého rákosí, nízkých břehů a hlavně žlutohnědé pouštní barvy okolí, to mohl být Nil. Ale rozhodně nikoli Nil v okolí Berberu.

Mauny odhadoval vzdálenost mezi kabinou a řekou na pět set metrů. Tato vzdálenost musila stačit, aby se kabina dostala na druhý, západní břeh řeky.

Vzápětí si však všiml, že se směr kabiny změnil. Dřív postupovala téměř přímo na západ, teď sledovala tok řeky. Zde hrozilo nebezpečí. Nespadnou přímo do vody?

Kabina klesala zvolna, ale jistě. Už rozeznával drobné vlnky na říční hladině. Nejpozději za čtvrt hodiny dopadnou. Kam? Do řeky, nebo na břeh?

Vtom se padák prudce rozkomíhal! Norbert měl chuť zajásat. Jihovýchodní slabý van větru se opřel o padák, břeh se blížil. V nejhorším případě dopadnou do rákosí. Rákosí však často kryje nebezpečné bažiny, plné krokodýlů.

Norbertovo já se cele soustředilo do zraku. Přál si, aby vůlí dokázal přitáhnout ten žlutavý pás za rákosím. A zatím mohl jen bezmocně sledovat pomalý pád a ještě pomalejší postup kabiny.

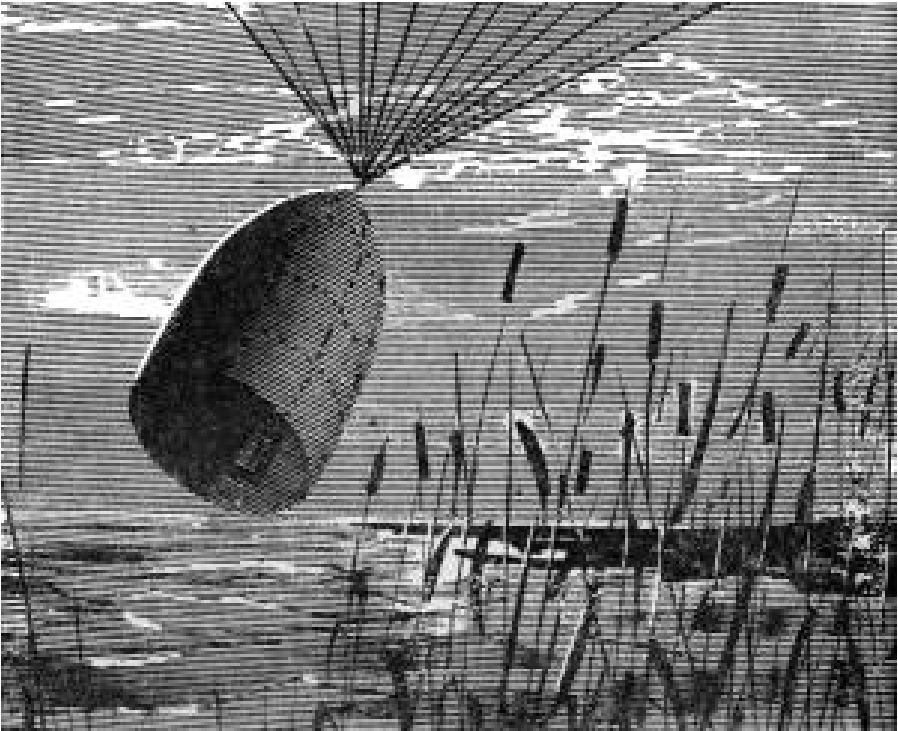
Teď už dole bylo rákosí. Pás široký nejmíň sto metrů. A kabina nebyla výš než sto metrů nad ním.

Uslyšel hlas Gertrudin. Na něco se ptala, ale on nevnímal smysl jejích slov.

Nový výkyv a rozhoupání. Znamenaly opět vzrůst naděje ...

„Gerto! Co jste chtěla? Neslyšel jsem vás dobře,“ zavolal Norbert.

„Jen jsem se ptala, jak to s námi je, kdy přistaneme.“

„Myslím, že teď už je to dobré,“ odpověděl jí. „Když jste se ptala, byli jsme v nebezpečí, že padneme do řeky nebo do bažin u jejího břehu.“

„A co je to za řeku? Není to Nil?“ ptal se Briet.

„Jako Nil to vypadá, ale nevím,“ odpověděl mu Norbert. „A jestliže to Nil je, není to náš Nil z okolí Berberu.“

Kabina nebyla vyš než třicet metrů ... Ale už tu také byl okraj sítin ...

Teď se náhle setmělo ... Kabina dopadla k Zemi. Její dopad provázela Fatimin výkřik úleku.

„Jen klid!“ vybízel Norbert. „Vše je v pořádku. Přistáli jsme.“

„Virgile,“ pokračoval, „vystup nahoru a odšroubuj ve špičce ty čtyři křídlové matky. Padák snad sám vytrhne horní příklop, k němuž je upevněn. Jestliže ne, pomoz mu tlakem zespodu.“

„Já mám jednu tu matku přímo nad hlavou,“ hlásil doktor Briet.
„Už šroubuju.“

„Pojď mi pomoci, Fatimo. Odšroubujeme spolu tuhle,“ bylo slyšet hlas Gertrudin.

Pak už se ozýval jen skřípot šroubů a asi za čtyři minuty se v kabině zas rozsvětlo. Poklop sám neodskočil, Virgil mu musil pomoci, a pomohl důkladně.

„Virgile, teď pojď dolů,“ pravil Mauny. „Pomůžeme siru Coghillovi nadzvednout kabinu.“

„Myslíte, že na to stačíme?“ zapochyboval Freddie.

„Myslím, že to půjde tím šroubem, za jehož osu jste se držel,“ vysvětloval Mauny.

„Už chápu... Pojďte! Sám s tím šroubem nemohu ani hnout.“

Spojenými silami čtyř — Freddie totiž přizval ještě Tyrrela — se podařilo šroub otočit zpět až k zarážce. Zpočátku se osa šroubu bořila do písku, potom narazila na pevnější podklad a jedna strana kabiny se pozvedla. Nikoli příliš vysoko, ale dostatečně, aby pod hranou kabiny mohl prolézt i dospělý člověk.

„Teď se podíváme ven,“ navrhoval Norbert, „abyste se trochu protáhli. Ale nikdo se nesmí vzdalovat. Nevíme, zda v kraji nejsou šelmy, a zbraně nemáme.“

„Já už lezu,“ hlásil Virgil.

Za chvíli pak dodal zvenčí:

„Můžete směle ven. Kolem dokola není živá duše. A také žádné zvíře.“

Další pobídku už nikdo nepotřeboval.

Poslední díl kabiny dopadl k Zemi ve vzdálenosti asi dvaceti kroků od začátku rákosového pole. Uvolněný padák ležel splasklý o kus dál směrem k poušti. Pro sítiny nebylo břeh vidět. Teprve asi o kilometr dál ve směru jejího toku byl břeh nezarostlý. Poněvadž řeka tam tvořila zákrut, bylo ji vidět v celé její šíři.

Nesměli se však oddávat dlouhému pozorování. Slunce se blížilo k obzoru. Za chvíli zmizí pod ním.

Byla to široká řeka, jistě Nil, jestliže přistáli v Africe. Ale jiný Nil, než jaký znali. Koryto řeky nebylo děleno ostrovy a ostrůvky a nebylo zarostlé vodními rostlinami.

„Musíme se vrátit,“ vyzýval Norbert. „Noc přečkáme pod kabinou, kterou zas spustíme až k zemi. Je to naše jediná možná ochrana před dravou zvěří.“

„A já běžím pro ten poklop, abychom ji uzavřeli i shora,“ řekl Virgil a rozběhl se.

„Něco na zub nebo alespoň trochu čaje by neškodilo,“ zatoužil doktor Briet.

„Tuhle noc to ještě musíme vydržet s vodou a s cukrem,“ odpověděl mu Norbert. „Čaj máme, nemůžeme si ho však uvařit. Začíná se stmívat a potmě suché rákosí nenatrháme. Musíme počkat na ráno.“

Jeden po druhém zmizeli pod kabinou. Zatím se vrátil Virgil s příklopem na ramenou. A Tyrrel Smith mu musil pomoci, aby mohl poklop usadit na původní místo. Virgil se poté obrátil a vykročil znova k padáku.

„Kam jdeš?“ volal za ním Mauny.

„Přitáhnu ještě padák,“ dostalo se mu v odpověď. „Nebudeme musit kabinu spouštět, mezeru vyplníme plátnem padáku.“

„Tak počkej! Jdu s tebou.“

Oba stálo hodně námahy a potu, než dovnitř padák ke kabině. Ale Virgilův nápad byl dobrý. To Mauny rád uznal. Přes noc se mohla osa šroubu hlouběji zabořit a ráno by se třeba musili podhrabávat.

Vsoukali se do kabiny a schumlaným plátnem podložili její zdviženou část. Plátna tu bylo tolik, že by se jím nedokázala prokousat žádná šelma. Spíš by se do plátna a spleti lan a lanek zamotala. Podložka z plátna pak určitě zabrání, aby kabina dosedla až k zemi.

Když přípravy na noc byly ukončeny, nocležníci se rozhovořili. Začal Freddie:

„Kde vlastně jsme, Norberte? Můžete nám to říci?“

„Určitě mohu říci jen to, co jsem vyzpovídal podle západu slunce a svých hodinek,“ odpověděl Norbert. „Za předpokladu, že mé hodinky se za dobu našeho pobytu na Měsíci příliš nezpzdily nebo nepředěšly, jsme přibližně na stejné zeměpisné délce, jako jsme byli v Bajudské poušti. Spíš o půl nebo jeden celý stupeň západněji.“

Počasí je zde také stejné, jako bylo na Tebhalí. Jsme tedy přibližně i na stejné zeměpisné šířce. Snad o stupeň nebo dva severněji. To znamená, že jsme v Africe. A jsme u velké řeky. Takové řeky jsou v Africe dvě: Nil a Kongo. Kongo je mnohem jižněji než Nil, až u rovníku. Jsme tedy určitě u Nilu. Ale v kterém místě, to říci nedovedu. Pravděpodobně víc na sever, než kde na Nilu leží Berber.“

„Výborně, Norberte,“ chválil ho Freddie. „Mé hodinky odnesl s sebou Mabruki a v hvězdářských praktikách se stejně nevyznám. V povodí Nilu však nejsem poprvé. Podle vzhledu kraje jsem usoudil, že jsme někde v okolí Vádí Halfy. A vy mi to potvrzujete hvězdářsky.“

„Vádí Halfa je hodně daleko od Chartúmu, že?“ ozval se posmutnělý hlas Gertrudin.

„Něco přes sedm set kilometrů vzdušnou čarou a skoro dvojnásobek kilometrů podle Nilu,“ odpověděl baronet. „Zde se už Mahdího nemusíme bát.“

Freddie buď nevystihl smutek v dívčině hlasu, nebo si jej vykládal jako strach. Norbert však věděl, nač Gertruda myslí.

„Netrýzněte svou hlavinku neodůvodněnými obavami, Gerto,“ pravil. „Chartúm ještě nepadl... A kdyby! Vzpomeňte si na Kaddúrův slib, že vašemu panu otci se nic nestane. Mně slíbil, že se všichni dostaneme zpět k Nilu, a také zde všichni jsme ... Přiznávám se otevřeně: měli jsme pramalou naději, že se dostaneme zpět na Zem. Po zkušenostech, kterých jsem při naší zpáteční cestě nabyl, mohu říci ještě víc. Nikdy bychom se byli zpět nedostali bez Kaddúra a jeho rozhodnutí. Strojem z Tebhalí nás vedl po větší část cesty a částečně vedl i mne. Co mi řekl, všechno se splnilo. Věřte a uvidíte!“

I baronet teď pochopil, co mu prve uniklo. Pospíšil si Norbertovi pomoci.

„Já také říkám věřte a uvidíte!“ pravil. „Říkám to z důvodů čistě věcných. Už jsem o tom ostatně mluvil. Kaddúr byl tak významnou veličinou v mahdistickém hnutí, že mohl lehce zařídit, aby se váš pan otec dostal z Chartúmu, než by došlo k nejhoršímu. A jsem přesvědčen, že to také udělal. Proto vám dal tak závazný slib.“

„Nuže, Gerto, jste už klidnější?“ ptal se Norbert.

„Děkuji vám oběma,“ odpověděla Gertruda. „A odpusťte mi mé chvilkové pochyby. Zapomněla jsem na Kaddúra. Buďte bez starostí, Norberte, budu spát klidně. Dobrou noc!“

XIV

NA BŘEZÍCH NILU

Noc proběhla klidně, třebaš nebyla tichá. Chvílemi se ozývalo vytí šakalů, které naštěstí nedoléhalo až do kabiny.

Jako prvý se probudil Virgil. V kabině bylo tma. Věděl, že světlo do ní nemůže nikudy vniknout, a chtěl se přesvědčit, zda tma je také ještě venku. Vystoupil na nejhořejší oddíl a snažil se posunout příklop, upevněný včera jen jediným šroubem.

Podařilo se mu to teprve po delší námaze a nevystříhal se hluku, který probudil Norberta i baroneta. Sesmekli se ze svého oddílu na zem. Škvírou nahoře už do kabiny vniklo trochu světla. Norbert poznal, že šramot způsobil Virgil.

„Co tam nahoře děláš?“ ptal se.

„Chtěl jsem se přesvědčit, zda venku je ještě noc, veliteli,“ odpověděl. „Okamžik, prosím.“

Opřel se do poklopu, odsunul jej a světlo zalilo vnitřek kabiny plným proudem.

Probudili se všichni. Virgil se spustil na zem a začal odstraňovat uc pávku. Coghill mu pomáhal.

Mauny se podíval na hodinky: bylo čtvrt na osm. Baronet s Virgilem se zatím už vysoukali ven.

Norbert udílel pokyny ostatním:

„Do našeho dočasného útočiště se už nevrátíme. Proto ať si s sebou každý vezme těch pár svých drobností. Hlavně nezapomeňte na všechny měchy s vodou. Lékárnu odšroubuji a vezmu sám. Venku se poradíme, co máme dělat dál.“ Pomohl sestoupit oběma dívkám i doktorovi a jal se odšroubovávat skříňku s léky. Potom vzal vak s Kaddúrovými dárky a také vylezl ven.

Musil chvíli čekat, než se všichni shromáždili kolem něho. Jako poslední přišel Virgil a už s plánem dalšího postupu.

„Veliteli,“ pravil, „tamhle, co je ten břeh bez rákosí, je hodně suchého křoví. Myslím, že bychom měli až tam uvařit slíbený čaj. Možná že se mi podaří chytit v řece nějakou rybu, aby bylo k čaji něco vydatnějšího. S vaším dovolením bych z padáku vyřízl dva pruhy plátna. Udělám z nich dva rance, ve kterých já a Tyrrel poneseme vodní měchy, lékárnu, váš vak a vůbec všechny věci, co nám zbyly.“

Byl to dobrý nápad a byl přijat bez námitky. Jen Freddie a Norbert prohlásili, že si své vaky ponесou sami.

Virgil vytáhl z kapsy veliký zavěrák a pustil se do rozřezávání plátna. Za deset minut měl připraveny dva rance, přehodil si je se Smithem přes rameno a malá skupinka se dala na pochod.

Nešlo se jim dobře. Zvláště ne oběma dívkám a doktoru Brietovi. Teď teprve se začala projevovat slabost po dlouhém postu. Počátek nezarostlého břehu nebyl dál než kilometr, ale trvalo přes půl hodiny, než tam došli.

Virgil hned začal řezat suché křoví, ale Norbert vzápětí jeho práci zastavil.

„Nech toho,“ pravil. „Čaj nebude, vždyť jej nemáme v čem uvařit.“

Jeho slova však nebyla pro nikoho zklamáním. Slunce hřálo, a tak po čaji netoužil ani doktor Briet. Všem by spíš přišlo vhod nějaké sousto, jakékoli sousto. Usedli na břeh a pozorovali řeku, širokou jistě kilometr. Byl to lenivý, žlutavý tok bez jediné známky, že v jeho vodě je život. Zde Virgil asi těžko uloví rybu.

A přece se nemínil vzdát. Při rozřezávání padáku přišel na několik spojek z ocelového drátu, které bylo velmi snadné změnit v udice. Několik vhodných šňůr si opatřil z téhož zdroje, ale chyběl mu prut, dosti dlouhý prut. Křoví v nejbližším okolí bylo hodně, jenomže vesměs krátké a slabé. Rozhlížel se po vzdálenějším okolí...

Asi dvě stě metrů dál po proudu zpozoroval vyvýšeninu a na ní něco, co mohlo být vyšší křovinou, nebo dokonce zakrslým stromkem. Tam snad prut najde! Bez váhání se rozběhl ke kopci. Dívali se za ním ...

Viděli ho, jak se škrábe na dosti srázné úbočí, nahoře se vztyčuje a rozhlíží. Nešel však ke křovině. Místo toho seběhl se svahu a rychle kráčel zpět.

Sotva došel, udýchaně oznamoval:

„Veliteli, měli jsme jít od místa našeho přistání opačným směrem. Tam je vidět kouř, tam asi žijí lidé.“

Norbert a Freddie povstali s úmyslem také se jít podívat. Této námahy však měli být ušetřeni. Uviděli kouř hned, jakmile se vztyčili. V dosti značné vzdálenosti od nich proti proudu řeky stoupal do čistého ranního vzduchu úzký, temný sloupec. Stoupal a pohyboval se. Pomalu se blížil k nim.

„To je loď, parník!“ zvolal baronet. A hned dodal radostně: „Parník tady, to může být jen anglická loď, naše loď. Jsme zachráněni!“

Všichni rázem vyskočili.

„Půjdeme po proudu směrem k tomu kopci,“ navrhl Norbert. „Na volnějším prostranství nás spíš zpozorují.“

Vykročili. Virgil a Tyrrel se chopili ranců.

Spěchat nemusili. Kouř byl ještě daleko. Pohodlně dojdou k vršku, z kterého Virgil učinil tak vítaný objev.

Zastavili se asi sto metrů od úbočí kopce a usedli na břeh, který zde byl dost vysoký. Tady je určitě uvidí. Virgil začal rozbalovat rance.

„Co to děláš? Odpočiň si raději!“ doporučoval mu Mauny.

„Musíme přece něčím mávat, veliteli,“ odpověděl Virgil. „A co světlého máme? Jen tohle plátno.“

„Já pro všechny případy vystoupím tam nahoru,“ pravil sir Coghill a hned zamířil směrem k pahorku.

Kouř se blížil...

Asi po půlhodině se v zákrutu řeky konečně objevila loď. Nízké, nepřilíš velké plavidlo s dvěma komíny.

„Dělový člun!“ přivítal jeho objevení se Virgil. Hned se chopil jednoho kusu plátna a druhý strčil do ruky Tyrrelovi.

„Mávej a číň se!“ vyzval svého druha.

A bylo třeba se činit, protože loď neplula středem řeky, nýbrž blízko protějšího břehu. Volání by k ní nedolehlo.

Virgil a Tyrrel mávali ze všech sil. Pomáhali jim i ostatní, alespoň kapesníky.

Parník nezmírňoval běh, neměnil směr ...

Teď se octl přímo proti nim. Rozeznávali už předměty na jeho palubě. Na přídi i zádi vlála vlajka. Norbert se domníval rozeznávat, že ta na zádi je anglická. Potom už všichni viděli, že o zábradlí levého boku se opírají lidé a dívají se k jejich břehu.

Byli tedy zpozorováni. Ale loď nezpomalovala běh ...

Norbert se podíval na Gertrudu s lítostí ve zraku. Pak se obrátil směrem ke kopci. Na jeho vrcholku viděl Freddieho. Baronet prováděl podivné prostocviky. Vzpažoval, rozpažoval, rozpažoval, vzpažoval...

„Konečně!“ ozval se vedle něho vzdech Gertrudin.

Obrátil se ... Parník zastavoval a pomalu se obracel, jako by se chtěl rozjet zpět proti proudu.

Ale byl to jen manévr, aby se dostal k jejich břehu. Širokým polokruhem mířil k nim. Ne, k nim ne. O kus dál! Tam, kde se svahu kopce sestupoval k břehu Freddie.

Virgil a Tyrrel rychle naházeli předměty do ranců a všichni vykročili k místu, kam mířil parník. Baronet už čekal u břehu.

Teď rozeznávali jasně obě vlajky. Ta na přídi byla egyptská, na zádi anglická. Lidé na palubě byli vojíni v anglických uniformách.

Několik pohybů vpřed a vzad, a loď konečně zastavila nedaleko břehu. Na břeh se sunul můstek, pouhých několik prken bez zábradlí.

Jakmile se improvizovaný můstek dotkl břehu, sestoupil po něm anglický poručík v doprovodu šesti ozbrojených mužů.

Poručík přistoupil k baronetovi, jeho šest ozbrojených mužů utvořilo polokruh kolem skupinky.

„Poručík Brown,“ představil se velitel baronetovi. „Podle rozkazu mám zjistit, kdo jste a co si přejete.“

„Abyste nás vzali na palubu a ...“

Freddie sáhl pravou rukou do levého rukávu kabátu a pozvedl něco skrytého v dlani do výše poručíkových očí.

Brown se napřímil a zasalutoval. Pak dal dvěma anglickými slovy rozkaz svému doprovodu. Vojíni se seskupili do dvou řad, uvolňující přístup k můstku.

„Račte mě následovat,“ vyzval poručík.

Mezi dvěma kratšoučkými řadami vojínů stojících v pozoru kráčela naše skupinka k můstku a stoupala po něm za anglickým poručíkem.

Když přišli na palubu, poručík se zeptal baroneta:

„Koho mám ohlásit?“

„Sir Frederick Coghill.“

„Děkuji... Společnost se zatím může upravit. Zde pro pány je úpravná mužstva. Pro dámy úpravnu nemáme, ale mohou použít sousední úpravny pro důstojníky. Seržant Cole!“ velel.

„Rozkaz, pane poručíku!“

„Budete na stráží před důstojnickou úpravnou. Nepustíte do ní nikoho, dokud dámy nevyjdou. I kdyby to byl sám velitel. Zatím vás jdu ohlásit, sire,“ pravil pak baronetovi, „a vrátím se pro vás sem.“

Zasalutoval a odešel.

Před úpravnamí zůstal seržant Cole a jeho pět druhů. Stroje parníku se rozhučely ...

Poručík Brown se nevrátil zvlášť brzy, a přece ještě musil čekat. Nikoli na muže, nýbrž na dívky. Když i ony vyšly, vedl skupinu ke zvýšené zádi. Sestoupili po několika schůdcích, prošli malou předsíní a vstoupili do větší místnosti, kde za stolem stál muž v uniformě anglického majora.

„Major Burton,“ představoval se.

„Sir Frederick Coghill, doktor Norbert Mauny, asistent pařížské hvězdárny, doktor Gérard Briet, osobní lékař a průvodce slečny Gertrudy Kersainové, Fatima, komorná slečny, Virgil Tennier, komorník pana Maunyo, Tyrrel Smith, komorník mé maličkosti,“ oplátkou představoval všechny Freddie.

„Děkuji... Prosil bych ještě o osobní průkazy.“

„Myslím, že tohle stačí za všechny,“ odpověděl baronet a vytáhl z levého rukávu červenou knížečku.

Major do ní jen zběžně nahlédl.

„Jsem cele k vašim službám, sire,“ pravil. „Dovolil byste mi na něco se vás otázat?“

„Prosím.“

„Je snad slečna Kersainová příbuzná francouzského generálního konzula v Chartúmu?“

„Dcera,“ místo baroneta odpověděla Gertruda.

„Děkuji. Račte usednout. Hned dám donést občerstvení.“

Přistoupil k poručíku Brownovi a tichým hlasem mu dával jakési instrukce, zatímco cestovatelé usedali ke stolu.

Brown odešel a major si sedl k hostům.

Sir Coghill se jal líčit příčinu jejich přítomnosti na pustém nilském břehu, samozřejmě v dohodnuté úpravě.

Nedostal se daleko. V salóne se objevili vojíni s občerstvením, sice studeným, ale hojným. Sir Coghill uznal za vhodné žertovně velitele upozornit:

„Pane majore, musíte nám laskavě odpustit, jestliže se pro tentokrát nebudeme ohlížet na společenské zvyklosti. My vás totiž vyjíme. Skoro tři dny byly naší jedinou potravou voda a trocha cukru.“

„Pane barone, proč jste to neřekl dřív? Hned dám příkaz, abyste dostali něco vydatnějšího.“

„Nedoporučoval bych to, pane majore. Po postu se musí se žaludkem jednat opatrně,“ vesele mu odpověděl Freddie. „Kdybychom však směli o něco prosit, pak o trochu horkého čaje.“

„To je přece samozřejmost,“ pravil major. „Čaj by byl přišel stejně. Jistě se už vaří.“

Při jídle se naši cestovatelé konečně dověděli, kam se z vesmíru snesli. Obratným dotazem to zjistil Freddie.

„Ne, nejsme na cestě z Chartúmu,“ odpovídal na jeho dotaz major. „Dnes ráno jsme vyrazili z Vádí Halfy, kam jsme připluli podle zvláštního příkazu z Asuánu. O důvodu toho příkazu si povíme více později.“

Cestovatelé se alespoň trochu posilnili a zatím se objevil na stole i čaj, po němž už všichni, a zvláště doktor Briet, tolik toužili. Když odešli vojíni, kteří přinesli čaj, ozvalo se zaklepaní na dveře.

Po majorově „jen dál!“ se dveře otevřely a ...

Gertruda se vrhla do náruče otcovy.

XV

KERSAINOVA PŘEKVAPENÍ

„Slečno Kersainová, promiňte mi, že jsem vám připravil příjemné shledání tímto způsobem,“ omlouval se major Burton, když Kersain a Gertruda usedli ke stolu. „Pan otec vám dosvědčí, že vše se stalo po dohodě s ním a s jeho souhlasem.“

„Ano, a bylo to tak správné,“ potvrzoval Kersain. „Pan poručík Brown je mistr v podání zprávy stárnoucímu člověku, jehož zdraví by mohla ohrozit právě ta nejvytouženější. Děkuji vám, pane majore, a blahopřeji k tak schopnému podřízenímu.“

„Hlavní je, že jsme se s tatínkem sešli,“ řekla Gertruda. „Věřila jsem v to, ale pochyby byly někdy mocnější než víra. Ještě teď mi to připadá jako krásný sen.“

„Který se splnil díky osudu,“ dodal baronet.

Norbert nepromluvil. V myslí se mu vybavil rozhovor na hvězdárně a slova: „A nikdo nebude chybět!“ Měl Kaddúr dar vidět do budoucnosti?

„Myslím, abychom panu majorovi poděkovali za pohoštění a odebrali se do mého pokoje, kde se všichni můžeme vymluvit dosyta. Pan major má své povinnosti,“ navrhol Kersain.

„Mám nějaké, ale nejsou tak hrozné,“ bránil se Burton. „Doufám, že alespoň přijmete mé pozvání k dnešní večeři,“ dodal.

„Ano, děkujeme,“ za všechny odpověděl baronet. „Já však se nemíním spokojit jen večeří. Okradu vás o hodinu nebo dvě vašeho času hned teď, pane majore. Musíme projednat některé neodkladné záležitosti.“

„Jsem vám cele k službám, sire.“

Rozloučili se s majorem a pan Kersain je zavedl do své ubikace, skládající se z místnosti podobné pokoji Burtonovu a z přilehlé malé ložnice.

Když se usadili v křeslech, doktor Briet hned zahájil rozhovor:

„Rád bych věděl, kým nebo čím ten náš barónek je. Měl jsem ho za takového bohatého člověka, který se honí po světě za dobrodružstvím, a zatím ... Zatím na jeho znamení, viděl jsem to dobře, zastaví válečná loď, jejíž posádka by se na nás jinak, s odpuštěním, vykašlala. Vyjme z rukávu malou červenou knížečku, i té jsem si dobře všiml, a všechno před ním stojí v pozoru. Protože jsme byli s ním, vystupovali jsme na loď mezi řadami čestných stráží, třebaš nepočetných. Co o tom soudíš ty, švagře?“

„Poznal jsem sira Goghilla za stejných okolností jako ty. V Suákinu jako člena dozorčí rady soukromé společnosti Selene Company Limited. Tady Norberta mi doporučila naše vláda, ale o siru Coghillovi nebylo v onom doporučení ani slovo, ani zmínka. Mně ho představil Norbert. Znal ho dřív než já a snad o něm také víc ví.“

Norbert Mauny porozuměl „diplomatické“ výzvě Kersainově. „Celkem nevím o mnoho víc,“ rozhovořil se. „Dlouhý styk s Freddieem mě však přesvědčil, že je všechno jiné, jen ne bohatý floutek, který se stará pouze o svou zábavu. Má vojenské znalosti, které vylučují, že by byl jen záložním poručíkem, jak tvrdí. Je také

výborný právník. Tím se netají. Asi dvakrát jsem slyšel jeho prohlášení, že vystudoval práva. Technice mnoho nerozumí a astronomii teprv ne. Považuji ho za jednoho z těch bohatých Angličanů, kteří svůj čas i majetek dávají nenáročně do služeb své vlasti a přitom nepostrádají lidský cit. Vážím si ho proto, jsme dobří přátelé. Ve své vlasti má určitě značný vliv. Víc jsem se nedověděl — nejsem Angličan.“

„Mně to stačí. Dokonale to potvrzuje můj nynější názor,“ pochválil Norbertův soud Briet.

„Nechme Freddieho,“ řekla Gertruda. „Ať tatínek raději vypravuje, jak se dostal z Chartúmu a na tuto loď.“

„Neměli byste spíš vypravovat vy, jak se vám vedlo od chvíle, kdy jsme se rozešli?“ mínil Kersain.

„Ne, tati,“ odmítla jeho návrh Gertruda. „Ani byste nám možná nevěřil. Očekávám, že ve vašem vyprávění se objeví něco, co vám umožní uvěřit našim podivuhodným příhodám. Až to něco řádně rozebereme.“

„Budiž po tvém, Gertičko, když jinak nedáš,“ podvolil se Kersain. „Začínám:

Po našem rozchodu jsem se dostal zpět do Chartúmu bez jakýchkoli obtíží nebo zvláštní příhody. Už za týden jsem byl povděčen tomu, že jsem tě poslal pryč, Gerto. K Chartúmu se začali stahovat mahdisté a brzy bylo město odříznuto od ostatního světa. Gordon dělal divy. Podařilo se mu opravit a zpevnit hradby. Zřídil městskou občanskou obranu, která odrazila několik útoků nepřátel.

Mahdisté změnili taktiku. Přerušili veškeré spoje města s okolím a v Chartúmu se začal projevovat nedostatek potravin. Jejich ceny letěly nahoru a anglická pomoc, o níž Gordon mluvil a na kterou se spoléhal, nepřicházela a nepřicházela. Ve městě vzrůstala nechuť k obraně. Kdyby byl Mahdí zaútočil, město by se bylo neubránílo. Usoudili jsme, že Mahdí je buď někde vázán anglickou vojenskou mocí, nebo že pomoc není daleko.

Jak jsme se mýlili! Anglická pomoc nepřicházela. A přece stačilo málo, aby městu bylo pomoheno. Deset dělových člunů, jako je tento, a Chartúm mohl být zásobován alespoň potravinami. Mahdisté neměli dosud dělostřelbu, aby tomu mohli zabránit.

Situace se změnila asi před čtrnácti dny. Na Chartúm začaly dopadat dělové koule. Mahdisté si opatřili děla. Nebyla moderní, ale dosti výkonná.

Mahdí si však asi něčím zneprátelil černochoy. Černí obyvatelé Chartúmu se najednou jako jeden muž přihlásili do městské obrany. V noci spravovali hradby, pobořené ve dne, a statečně odráželi všechny útoky. Jen oni zachránili Chartúm. Ta hrstka bílých by na to nestačila. Arabští obyvatelé se stáhli do nečinnosti, v egyptském vojsku zavládla nekázeň, proti které byl bezmocný i Gordon.

Tedy mi moji sloužící Selim a Hasan přivedli podivného člověka. Ty Selima znáš, Gerto, Hasana jsem přijal po tvém odchodu na Selimovo doporučení. Tedy Selim a Hasan mi přivedli Berbera, oděného jen bederní zástěrkou. Tvrdil, že pro mne měl zprávu od našeho generálního konzula v Alexandrii. Měl prý ji zašitou v burnuse, ale přišel o něj, když narazil na mahdistickou hlídku. Dodal, že člun, kterým se mám dostat z města, je však připraven, a také velbloudi k další cestě. Mluvil dost dobře francouzsky a znal našeho alexandrijského konzula Chabiera, kterého mi věrně popsal.

Nevěděl jsem, co mám dělat. O posla se postarali Selim s Hasanem a já se šel poradit s generálem Gordonem. Vylíčil jsem mu případ i své pochyby o hodnověrnosti poslově. Gordon mě však vyzval, abych poslovy nabídky využil. Svěřil mi dopis, který jsem měl doručit anglickému vojenskému velitelství ve Vádí Halfě. Žádost o urychlení pomoci. Dodal, že ve Vádí Halfě je už telegraf, kterým se mohu spojit s Alexandrií.

Dohodli jsme se. Obdržel jsem dopis a v noci jsem se v doprovodu Berberově a Hasanově vyplížil z města. Nikde jsme nenarazili na sebemenší překážku. Také člun byl připraven. Byl jsem oděn jako Arab. Berberovi Hasan obstaral dosti slušný burnus a turban.

Než nastal úsvit, doveslovali moji průvodci do nevelké vesnice rybářů, kde nás skutečně očekávali velbloudi. Ne dva, tři. A nebyli to ledajací velbloudi, nýbrž praví hedžinové. To posílilo mou důvěru v podivného posla. Také jsem ochotně vyhověl Hasanově prosbě, abych ho vzal s sebou.

Za tři dny jsme dorazili do El Dabbehu, nevelkého místa na nilském břehu. Podíváte-li se na mapu, poznáte, že jsme si ušetřili dlouhou cestu po Nilu, který od Chartúmu přes Berber k El Dabbehu teče obrovským obloukem. Při jízdě jsme jen jednou narazili na ozbrojenou tlupu Arabů. Nevím, zda to byli mahdisté nebo pouštní Beduíni. Jednal s nimi Hasan a také nám vyjednal volnost další cesty.

V El Dabbehu mě čekalo první překvapení. Hasan i Berber svorně prohlásili, že dál nejedou. Hasan mi však opatřil místo na egyptské dahabiji plující do Vádí Halfy.

Za tři dny jsem dorazil k cíli. Ale ve Vádí Halfě nebylo anglické vojenské velitelství, pouze malá posádka. Naštěstí tam byl telegraf. Předal jsem Gordonův dopis veliteli posádky a ten mi zprostředkoval telegrafické spojení s Alexandrií.

Druhé překvapení: Chabier o ničem nevěděl. Jen mi slíbil, že se dotáže dál, abych na jeho odpověď počkal ve Vádí Halfě.

A překvapení číslo tři: Dostal jsem telegramy dva. Jeden od Chabiera, že u něho je pro mne uložen zvláštní příkaz naší vlády.

Druhý od anglického vojenského velitelství v Asuánu, že pro mne do Vádí Halfy posílají dělový člun, který mě dopraví do Siútu. Jak víte, ze Siútu vede do Alexandrie železnice.

Dělový člun připlul do Vádí Halfy včera a dnes ráno jsme se na něm šťastně shledali... Jak vidíte, až na toho falešného posla se můj příběh nemůže honosit žádným dobrodružstvím, ani ničím výjimečným.“

„To si myslíte vy, tatínku,“ dovolila si mu odporovat Gertruda. „Já naopak jsem přesvědčena, že váš příběh je velmi výjimečný. Komupak se přihodí, aby se z Chartúmu obleženého mahdisty dostal na mahdistickém člunu a na mahdistických hedžinech až na hranice mahdistické moci.“

„Zbláznila ses, děvče?“

„Musím se Gerty zastat,“ přiskočil dívce na pomoc Norbert. „Mluví jen a jen pravdu. Slyšel jste někdy jméno Abú el Násr?“

„Zajisté, jestliže tím míníte legendárního poradce Mahdíova. Říká se však, že je to jen jeden z Mahdíových titulů, a tomu já věřím.“

„A chybně,“ usmál se Mauny. „Vždyť sám znáte Abú el Násra.“
„Já?“

„Ano, vy. Dvakrát jste ho viděl. Jednou v Rhadamehu a podruhé, když přišel na Tebhalí žádat zvýšení poplatku.“

„Myslíte toho černého trpaslíka, toho Kamsova kejklíře?“

„Ano. A jen jemu jsme zavázáni, že jsme dnes na této lodi, my i vy,“ potvrdil Norbert.

Na tváři Kersainově se zračilo největší překvapení a v očích nevíra.

„Nezbláznilí jsme se, švagře,“ považoval za potřebné zasáhnout doktor Briet. „Znáš mě přece, že nejsem ani snílek, ani romantik. Co Norbert a Gerta říkají, je pouhopouhá pravda. Kaddúr, tak se jmenuje ten rhadamehský trpaslík, nejednou Gertrudu ujišťoval, že se s tebou šťastně shledá. Když jsme o jeho slibu mluvili, sir Coghill Gertě doporučoval, aby Kaddúrovi věřila. Odůvodňoval to tím, že Kaddúr jako význačný mahdistický činitel mohl zařídít a pravděpodobně také zařídil, aby ses včas dostal z Chartúmu do bezpečnějších končin. Tím si lze vysvětlit toho falešného posla, člun, hedžiny, tvůj snadný únik

z obleženého města i neochotu Hasanovu a Berberovu jít s tebou za El Dabbeh. Hasan byl jistě mahdista a Selim pravděpodobně také. Krátce řečeno, v Chartúmu jsi byl obklopen mahdisty, byl jsi pod ochranou Mahdího. Baronet to viděl správně. Pro mne je to o důkaz víc, že náš baronet není žádný tuctový barónek.“

Bylo vidět, že Kersain váhá uvěřit, nechce uvěřit.

„Jak jste zjistili, že Kaddúr je Abú el Násr?“ namítl.

„To ať ti poví Norbert, já při tom nebyl.“

„Prozradil mi to velitel mahdistického vojska,“ bez výzvy odpověděl Mauny, „když se mnou jednal o vydání Tebhalí.“

„A to jste se nedohodli?“ ptal se Kersain.

„Nedohodli. Trval jsem na volném a svobodném odchodu, mahdista však měl rozkaz všechny nás dopravit k Mahdímu. To jsme nemohli potřebovat. Zvlášť proto ne, že v té době byl Kaddúr naším zajatcem na Tebhalí.“

Kersain vyskočil z křesla a chytil se za hlavu.

„Tohle už přesahuje zdravý lidský rozum!“ zvolal. „Dokazujete mi na jedné straně, že Abú el Násr se postaral o můj únik z Chartúmu, a na obrátku zas tvrdíte, že Abú el Násr byl vaším zajatcem. Jak tomu má člověk věřit, prosím vás!“

„Všechno vám vysvětlím, tatínku,“ uklidňovala ho Gertruda. „Budeme nuceni vyprávět vám věci ještě neuvěřitelnější... Proto jsem chtěla, abyste napřed vyprávěl vy. Kaddúra jsme dlouho pokládali za nepřítele a podle toho s ním jednali. Neprávem. A on se nám nemstil, naopak. Bez jeho pomoci...“

Vtom se ozvalo zaklepaní, otevřely se dveře a vstoupil Freddie.

„Dobře že jdete, sire,“ vítal jeho příchod Kersain. „Připadám si tu jako přenesený do světa pohádek z Tisíce a jedné noci.“

„To snad přece jen ne,“ usmíval se baronet.

„Tatínek nechce uvěřit, že jeho únik z Chartúmu připravil a nařídil Kaddúr,“ pospíšila si vysvětlit Gertruda.

„Musil bych znát podrobnosti, abych to mohl posoudit,“ odpověděl Freddie.

Kersain ochotně znova vylíčil celý svůj příběh i se všemi třemi překvapeními.

„Tak takhle to měl zařízeno,“ řekl Freddie, když Kersain skončil. „Pane generální konzule, svým vyprávěním jste mi dodal vysoce důležitou zprávu.“

„Vy tedy také!“ zvolal Kersain. „I vy věříte ve všemocnost toho Kaddúra nebo Abú el Násra?“

„Ve všemocnost ne, ale v jeho vliv, obratnost a rozhled,“ odvětil baronet. „Dopravit francouzského konzula téměř proti jeho vůli z obléhaného města přes mahdisty ovládané území nejrychlejšími cestovními prostředky až pod nos naší nejbližší posádky, tomu říkám umění. A teď o té vaší zprávě pro mne. Kaddúr zařídil váš odsun z Chartúmu jistě na dobu, kdy město bude před pádem. Pro nás to znamená, že si musíme zatraceně pospíšet, jestliže máme Chartúm a Gordona zachránit. Mahdisté jsou si již pádem města jisti.“

„Sire, vy mluvíte stejně jako před chvílí Gertruda,“ povzdychl si Kersain.

Baronet povstal a Gertrudě se uklonil.

„Všechna čest, slečno! Jestliže se někdy v životě budete nudit a zatoužíte po zajímavé práci, naše Foreign Office vás přijme s otevřenou náručí.“

„Což jinými slovy znamená,“ divil se Kersain, „že i vy mi chcete dokázat zásluhu Abú el Násrovu o mé vysvobození z Chartúmu, že i vy v ni věříte ... Kde tedy máte toho svého Abú el Násra či Kaddúra?“

„Zůstal na Měsíci,“ neuváženě odpověděl baronet. Tohle bylo pro pana Kersaina už přespříliš. Zbledl a sáhl po sklenici stojící před ním na stole.

XVI

GERTRUDA A NORBERT

„Přišel jsem vlastně za jiným účelem než mluvit o Kaddúrovi,“ vysvětloval baronet, když se Kersain poněkud zotavil z posledního překvapení. „Budeme mít ještě mnoho času prohovořit všechno to neuvěřitelné ... Posílá mě major Burton, abychom projednali otázku

našeho ubytování. Na tomto člunu jsou jen dvě větší místnosti, velitelova a tato. Burton by chtěl vědět, zda pan Kersain u sebe ubytuje obě dámy. Strašně by mu to pomohlo. Jinak by byl nucen postoupit jim místnost svou a nastěhovat se do malé kajuty Brownovy, kde jsou dvě lůžka nad sebou.“

„To je přece samozřejmé, že Gerta a Fatima zůstanou u mne,“ pravil Kersain. „Postoupím jim ložničku a sám budu spát zde na pohovce. Nebo to můžeme zařídit obráceně, bude-li si Gerta přát.“

„Nám ložnička stačí,“ rozhodla Gertruda. „Vejdeme se obě na jedno lůžko, jestliže není příliš úzké.“

„Je úzké, ale rozkládací,“ poučoval Kersain. „Je to vlastně dvoulůžko.“

„Výborně!“ pochvaloval si baronet. „Pan Kersain bude snad ochoten přijmout do velké místnosti podnájemníka. Myslím pana doktora Brieta.“

„Třeba dva,“ svoloval Kersain.

„Pak je to ještě lepší! Může se sem nastěhovat i přítel Norbert. Palubních lehátek má Burton zásobu a chladno není.“

„A co bude s vámi?“ zeptal se Briet.

„Já se nastěhuji na hořejší lůžko do Brownovy kajuty... Abyste mi rozuměli: Burton mermomocí nabízí své místnosti. Při večeři se to bude projednávat. Rád bych mu uspořil nepříjemnosti se stěhováním. Proto jsem s tím přišel.“

„Proč i vy se nenastěhujete sem k nám?“ navrhoval Kersain.

„Nevím, jak bych to řekl... Promiňte mi mou upřímnost, ale myslím si, že rodina patří dohromady. Cizí je nadbytečný.“

Podíval se po očku na Gertrudu, jak se tváří k jeho vývodům.

Dívka však zůstala klidná. Jeho kradmý pohled opětovala pohledem přímým.

„A kde budou ubytováni Tyrrel a Virgil? Nezapomněl jste na ně?“ ptala se.

„Ti dva už ubytováni jsou. Na člunu je zvláštní kajuta pro poddůstojníky. Pro osm lidí, a Burton má poddůstojníky jen čtyři. Kdyby nebylo tak vzácné ochoty pana generálního konzula, byl bych se tam ubytoval i já s Norbertem. Pan doktor Briet by se byl

nastěhoval k Brownovi. To bylo mé druhé řešení. Nám by to nevadilo, vidíte, Norberte?“

„Ovšemže ne. Jsme na hromadné noclehování už zvyklí,“ souhlasil s ním Mauny.

„To bychom tedy měli šťastně vyřízeno ... A teď další,“ pokračoval Freddie. „Původně jsem měl v plánu jet s vámi jen do Asuánu. Ale zpráva pana Kersaina změnila můj úmysl. Pojedu s vámi až do Siútu a odtamtud vlakem do Káhiry. Možná také až do Alexandrie. Zdá se mi, že někdo potřebuje uslyšet pravdu, holou pravdu, a nespokojovat se s příkrášlenými ‚takypravdami‘. Oběd vám bude donesen sem. Já se omlouvám. Přijal jsem pozvání Burtonovo ... Norberte, nechtěl byste se se mnou podívat na naše hochy?“

Norbert se zvedl. Povstala však i Fatima.

„Mohla bych jít s vámi?“ žádala. „Podívat se, zda pánové Smith a Tennier nepotřebují v něčem pomoc.“

„Jen poďte, děvče,“ vybídl ji baronet. „Burton je sice přísný velitel, a tak tam asi bude vše v pořádku, ale malá procházka vám neuškodí.“

Když se za odcházejícími zavřely dveře, Kersain se zadíval na dceru.

„Všiml jsem si, že baronetova narážka na rodinu tě nijak nevyrušila z klidu,“ pravil. „Znamená to, že jste se s Norbertem dohodli?“

„Oni se nedohodli, že se dohodnou,“ se smíchem mu odpověděl Briet. „Ale přesto bys je od sebe neodtrhl ani párem slonů.“

„Gérarde, já to myslím vážně,“ napomínal ho Kersain.

„Vždyť já taky, švagře,“ nepřestal se usmívat lékař. „Tak vážně, že jsme to s Gertou už prodebatovali. Jeden se v druhém vidí. Ale Norbertovi brání jeho chudoba, aby se vyjádřil. Zvláště teď, když se mu ten jeho pokus povedl jen z poloviny a nečeká ho sláva. Gertě jsem vysvětlil, že má strýce, který má jen ji a kromě ní také nějaký majetek. Norbertovi to přece vykládat nemohu.“

„Je to tak, Gerto?“ ptal se konzul dcery. „Máš ho stále ráda? Jsi přesvědčena, že on tebe také?“

„Ano, tatínku. Vadí mu jeho chudoba, to vím. Pak tu asi působí nějaké ujednání mezi vámi, které však neznám. Zkrátka, chrání mou čest a jedná se mnou jen se všemi společenskými ohledy.“

„Inu, kavalír!“ povzdechl si Kersain. „Abys tomu rozuměla: Požádal o tvou ruku a stal se tvým tichým snoubencem, aby bylo učiněno zadost tvé cti, když jsem mu tě svěřil z obavy o tvůj život. To bylo naše ujednání. Já měl na mysli tiché zasnoubení jen do chvíle, než se dobře poznáte a dohodnete. On to vzal doslova a ponechává ti volnost pro případ, že bys našla a oblíbila si někoho lepšího, bohatšího nebo významnějšího. Třeba sira Coghilla. Vždyť nějaké to malé zápolení o tvou přízeň v Suákinu mezi nimi bylo.“

„Freddie nepřichází v úvahu, tati. Ten má a vždy bude mít jen jednu velkou lásku, Anglii. S tou bych se o něj dělit nechtěla. A pak, mám ráda Norberta, jen jeho!“

„Nevadí mu snad trochu i tvá nemoc?“ vyzvídá Kersain dál.

„To jistě ne, tati. Kdybych byla nemocná, měl by mě ještě raději. Ale já už nemocná nejsem.“

„Za to ručím já, a nejen svým diplomem, ale i svou hlavou,“ ujišťoval Briet. „V Chartúmu to s Gertou nebylo dobré, pak se to našťestí změnilo, takřka naráz. Řekl bych, že... vlastně teď nebudu říkat nic, až později.“

„Pak je ten hoch buď z mramoru, nebo kavalír až přemrštěný. Žít vedle děvčete, které má člověk rád, vědět o tom, že jeho láska je opěťovaná, a ani jednou se nepokusit políbit je, to ...“

„To zas ne, tatínku,“ prudce ho přerušila Gertruda. „Políbil mě tady na tuhle tvář, když jsem se dala do pláče, že vás už nevidím.“

„Tedy z mramoru není, odvolávám,“ srdečně se smál Kersain. „Jen přemrštěný kavalír, který má strach, že by ti nemohl zajistit život, na jaký jsi zvyklá. Tomu snadno odpomůžeme. Z tichého zasnoubení se stane prohlášené a bašta!“

„Tatínku, tak zhurta ne, prosím vás. Mám ho ráda právě pro to jeho kavalírství. A chtěla bych mu dopřát radost, aby mi mohl položit něco k nohám, třebas jen nepatrného. Aby mi nemusil být vděčný za všechno.“

„Ženy, inu, ženy, kdo vám kdy porozumí,“ povzdychl si Kersain a pohládl dceru po vlasech. „Ale jsem na tebe hrdý, děvče, žes

taková. Bude po tvém. Jen jedno si vymíňuji: Coghillovi při nejbližší příležitosti řekneme, jak dlouho už jste s Norbertem zasnoubeni. Aby nebyl prostořeký. Svoluješ?“

Dcera mu projevila souhlas polibkem.

„Slavnostní prohlášení bude, až se vše urovná a dojedná,“ pokračoval Kersain. „Asi až v Paříži. Tam také bude svatba, slavná svatba!“

„A s polibky tolik šetřit nemusíte,“ dodal Briet. „Na starého strýce nějaký snad také ještě zbude.“

Dostal jej hned a Norbert s Fatimou, kteří se právě vraceli, se toho málem stali svědky.

„Tak jak ti naši hoši bydlí, Norberte?“ ptala se Gertruda.

„Po vojensku,“ odpověděl Mauny. „Virgilovi se to docela líbí, ale Tyrrelovi moc ne. Vadí mu, že s ním angličtí spolubydlící jednají příliš kamarádsky.“

„A tys tam byla něco platná, Fatimo?“ ptala se Gertruda dál.

„Vůbec nic,“ odpověděla Arabka. „Čisto je tam všude a kavalec si pan Virgil upravil sám.“

„A kde jste nechali našeho barona?“ ptal se doktor Briet.

„Přijde prý za malou chvíli,“ pravil Norbert. „Odvedl nám ho Brown.“

„Vyprávět se bude, až přijde,“ rozhodl Briet krátce. „Musí být při tom, aby švagrovi potvrdil, že mluvíme pravdu, jen pravdu. Freddiemu spíš uvěří.“

Nemusili čekat dlouho. Baronet se objevil skutečně za chvíli. Jakmile usedl, doktor Briet zavelel:

„Tak spust'te, Norberte!“

Mauny začal od chvíle rozloučení s panem Kersainem při návratu z Chartúmu. Nezamlčel nic kromě několika svých rozhovorů se sirem Coghillem a kromě Kaddúrova sdělení o tajemné škole v himalájském podhůří. Otevřeně mluvil i o svých vědeckých omylech a o nebezpečnosti svého pokusu. Hlavně pak líčil Kaddúrovu pomoc, jeho inteligenci a jeho oběť, která jim umožnila návrat na Zem.

Před Kersainovým zrakem vyrůstala hora dobrodružství, kterým by byl nikdy neuvěřil, kdyby neviděl vážné tváře přítomných a

nevycíťoval, jak všichni to neuvěřitelné prožívají znova. Ani ptát se neodvažoval, ačkoli se často jen stěží přemáhal, aby v něčem nežádal podrobnější vysvětlení.

Ve vyprávění vystupovala brzy stále více do popředí postava šeredného černého trpaslíka a rostla do rozměrů obra. Postava záhadného učence, nezištného přítele a celého člověka. Člověka, který se obětoval za cizí, neznámé lidi.

Norbert skončil a v pokoji se rozhostilo ticho.

Porušil je doktor Briet.

„Tak už věříš, nevěřící Tomáši?“ ptal se švagra. „Jestli ne, pak sir Coghill...“

„... potvrzuje, že všechno je pravda, nezkrášlená pravda,“ vpadl baronet. „Ale dodávám k tomu to, co jsem už řekl všem kromě pana Kersaina. Je to pravda pouze pro nás, ne pro svět. Jsou vážné důvody, aby se o ní svět zatím nedověděl...“

Na chvíli se odmlčel. Pak se obrátil přímo ke Kersainovi.

„Pane generální konzule, rád bych vám ty důvody vysvětlil co nejpodrobněji. Snad bychom se mohli uchýlit do sousední místnosti a...“

„Nikam se nebudete uchylvat,“ skočila mu do řeči Gertruda. „Tam se nedá skoro vůbec sedět. Zůstanete tady, odejdeme my. Plujeme po největší řece světa, kolem nás ubíhají neznámé nám kraje a my z toho nic nevidíme. Pojd'me na palubu, na čerstvý vzduch. Co tomu říkáte, Norberte, strýčku, Fatimo? Nebo se snad na palubu nesmí?“

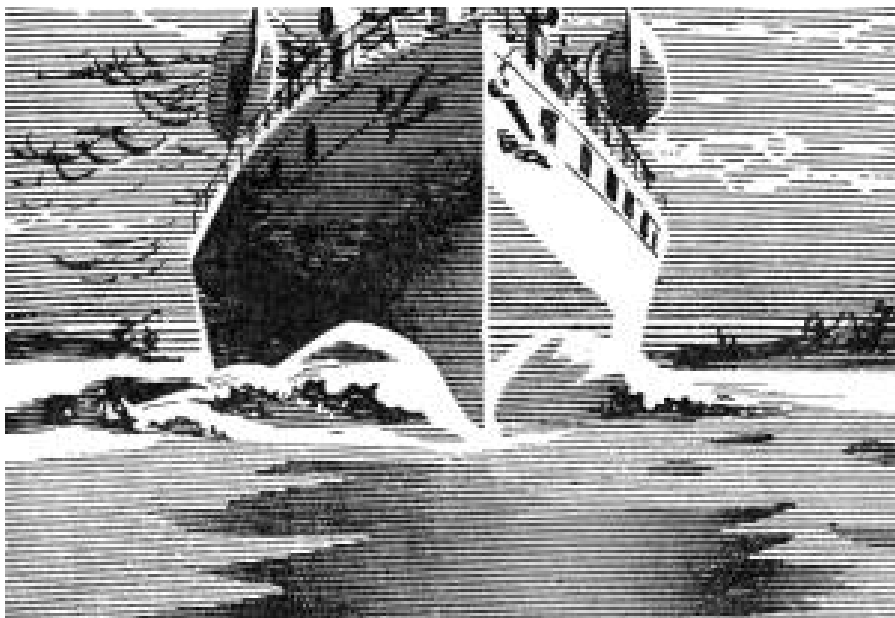
„Vám je dovoleno všechno, slečno,“ galantně ji ujišťoval baronet. „Jen pozor na zábradlí. Je trochu nízké a Nil je domovem krokodýlů.“

„Však si dáme pozor. Kdo půjde?“

Zvedli se všichni pozvaní. Norbert se zvedat nemusil, protože stál po Gertrudině boku.

„Strýčku, nezlobíte se, že jsem vás vytáhla?“ ptala se Brieta.

„Jako lékař přece musím propagovat pobyt na čerstvém vzduchu a předcházet dobrým příkladem. Jenže Fatima bude mít trochu starého společníka,“ vtipně jí odpověděl.

Vyšli a zamířili k přídi, která za pravidelného hukotu parních strojů dosti prudce rozrážela žlutohnědou hladinu řeky.

Na přídi spatřili na rozkládacích sedátkách Tyrrela a Virgila v jakémsi dosti bouřlivém rozhovoru. Virgil je uviděl, opustil Tyrrela a za chvíli se objevil s dalšími sedátky v náručí.

Rozsadili se. Tyrrel přišel o druhu, ale zato Fatima získala mladého společníka.

Gertruda se naklonila k Norbertovi, ukázala na Virgila vedle Fatimy a řekla:

„Sluší jim to, vid’?“

Norbertovi neuniklo důvěrné „vid’“.

„Sluší, drahá, ale nám snad taky.“

„To přece víš dobře sám ... Ode dneška vždy jen vid’ a víš. Ne ovšem ve společnosti. Za společnost se však nepočítají tatínek, strýček, Fatima a Freddie. Co tomu říkáš, drahý?“

„Gerto, Gertičko milá!“ Sedátko Norbertovo se přiblížilo k dívčinu a ruka nalezla ruku.

Gertruda se ramenem opřela o Norbertovu paži a začala mu vyprávět o svém přání, jak by byla ráda, kdyby Virgil a Fatima slavili svatbu zároveň s nimi.

„Víš, mám Fatimu ráda jako sestru a Virgil je skoro jako ty. Věrný, čestný. Ty bys nemohl být bez něho a on bez tebe. Já zas bych nerada ztratila Fatimu a Virgilovi bych bez obav svěřila její budoucnost.“

„Vystihla jsi to dobře a já myslím, že se Fatima Virgilovi líbí. Jenže sluha u Maunyo, to není žádná existenční záruka. A správně jsi řekla, že Virgil je čestný muž. Uděláme, co budeme moci.“

„Uděláme. A budeme pro ně moci udělat hodně. Vyzkoušej Virgila, jak se na Fatimu dívá. Třebas mu vadí, že je Arabka.“

„To bych ani nemyslel. Mně by také nevadilo, kdyby má Gerta byla hnědá — jen kdyby to byla opravdu Gerta.“

„Ráda věřím. Ale upřímně! Nevadí ti trochu, že Gerta má bohatšího tatínka, než jsi měl ty?“

„Ne, přesně tak to není. Ale říkal jsem si, že by sis zasloužila lepšího muže, než jsem já. S kterým by ses mohla chlubit.“

„Ty hlupáčku milý, zlatý! Špatně znáš ženy.“

„Máš pravdu, neznám. Zatím jsem na ně ještě neměl kdy. Dřív jsem si chtěl vybudovat existenci.“

„Inu, kavalír! Ale právě proto tě mám tolik ráda.“

„Já tebe proto, že jsi taková, jaká jsi. Že jsi má Gerta!“

Gerta chtěla pozorovat řeku a krajinu, ale ze všeho toho neviděla nic. Měla oči jen pro Norberta a Norbert zas jen pro ni. Nevšimli si ani, že z nich nespouští zrak doktor Briet a že se lišácky usmívá ...

Čas jim neplynul, čas letěl. Kersain jim musil přijít osobně oznámit, že oběd stydne na stole.

Po jídle baronet odvedl Norberta a Fatima upravovala malou ložnici. V pokoji zůstali Kersain, Briet a Gerta.

Kersain přistoupil ke Gertrudě, vzal ji za ramena a otočil k sobě.

„Jsi ty ale dítě Štěstěny, děvče,“ pravil. „Všechno musí být podle tvého. Norbert ti položí k nohám jmění, jaké já nikdy nemohl nabídnout tvé matce. Můžete se bez obavy dohodnout.“

„Výborná rada, ale přichází trochu pozdě,“ neodpustil si zavtipkovat Briet. „Oni se totiž už dohodli. Před chvílí na palubě.“

Kersain se zadíval na Gertrudu tázavě.
Dívka ho místo odpovědi jen objala a políbila.

XVII

DOMŮ

K večeři u majora Burtona byli pozváni všichni, i Fatima, Virgil a Tyrrel. Tyrrel si vyžádal, aby mu svěřili obsluhu u stolu. Rádi mu vyhověli.

Baronet Freddie připravil k večeři své překvapení. Jakmile zasedli ke stolu, povstal a oznamoval:

„Pánové Burton a Brown mi jistě odpustí, že ráno při představování svých společníků jsem na něco zapomněl. Podotknout, že pan doktor Norbert Mauny a slečna Gertruda Kersainova jsou snoubenci.“

Tyrrel svou pohotovostí prozradil, že vše bylo připraveno předem. Bez výzvy začal plnit sklenky šampaňským. Major Burton povstal:

„Připijme si na dlouhý věk, na zdraví a na šťastný život snoubenců!“

Sklenky zazvonily ... Gertruda tentokrát zrudla až ke kořínkům vlasů. Podívala se na otce. Usmál se na ni. Pochopila. Stalo se po jejím, jak slíbil, ale také po jeho. To další už byla práce Freddieho.

Pohlédla do očí Norbertovi. Zřela v nich radost i starost. Neví tedy nic o tom, co jí napověděl otec. Ubožáček milý!

Zásluhou baronetovou probíhala večeře vesele až do konce. Freddie se prostě překonával...

Při návratu do Kersainova pokoje se Mauny naklonil k uchu Gertrudinu a šeptal:

„Promluvil jsem s Virgilem. Má Fatimu rád, ale je to opravdu tak, jak jsem myslil. Bojí se, že se nemůže ženit, že by ženu neužil.“

„Děkuji ti, drahý,“ odpověděla také šeptem a její rty na chvíli se spouštěly na Norbertově nakloněné tváři. „Zvyš mu plat,

abys mu dodal odvalu. Neřeklo ti veřejné prohlášení našeho zasnoubení, že si to můžeš dovolit? A to nikoli z peněz otcových nebo mých. Nemohu ti prozradit víc, protože tatínek mi víc neřekl, jen napověděl.“

Poděkoval jí za zprávu polibkem. Přivinula se újeji k němu.

„Takhle vás rád vidím, tak to má být,“ ozval se za nimi bručavý šepot. A Briet je přitiskl ještě těsněji k sobě ...

Další cesta ubíhala za všeobecné spokojenosti. Meharrakah, Asuán, Esná. Zastávky, kde se nakládalo palivo a doplňovaly potraviny. Kersain a baronet byli skoro všude plně zaměstnání návštěvou poštovních úřadů, podáváním a luštěním telegramů. Norbert a Gertruda byli ponecháni sobě. Vycházeli na procházky po nilských březích a teď teprve doopravdy poznávali řeku a kraj. Jako ochranu a doprovod brávali s sebou Virgila a Fatimu.

Kdo viděl skoro vždy rozesmátou čtveřici, neuhodl by, že je to pán a jeho sluha, paní a její komorná. Společné štěstí je sbližovalo víc, než je kdy vzájemně poutala jejich dobrá srdce.

Pak přišel Siút a tam rozloučení s Burtonem a Brownem. Opět společná večeře, ale ne již tak veselá jako ta prvá. Třebaže žili pospolu jen několik dnů, tíha rozchodu kalila náladu všech. I Freddieho, a to už něco znamenalo.

V Siútu nástup do vlaku a dvoudenní kodrcání v málo čistých železničních vozech. Na každé zastávce houfy hubených dětí se zanícenýma očima. Jejich prosebně pozdvižené dlaně a volání: „Bakšiš, bakšiš!“ Norbert a Gertruda rozdávali a rozdávali. Ale mohli tím něco změnit? Jejich dárky byly jen kapkou do moře bídy. Věděli to a řekli si to.

Chudinky děti! loučívala se Gertruda v duchu s každou takovou skupinkou. A Norbert se potom musil dlouho namáhat, než snoubenku přivedl na méně smutné myšlenky.

Vzpomněl si na Kaddúra. Teď chápal, co Kaddúr mínil slovy, že po návratu z Indie viděl Egypt jinýma očima. Střežil se však zmínit se o tom Gertrudě. Věděl, že vzpomínka na jejich malého černého přítele by ji tím víc rozesmutnila.

V Alexandrii zůstávaly dívky často samy. Pan Kersain byl stále zván na nějaké porady a Norbert s ním. A nebylo divu, že s sebou

brali Virgila, když Kersain neměl svého vlastního sluhu. Odcházeli z hotelu ráno a často se vraceli až k večeři. Stejně to bylo s Freddiem a Tyrrelem. Děvčatům zbyl jen Briet.

Doktor byl ochotný průvodce, jenže byl brzy unaven. Přemáhal se, ale Gertrudu neoklamal. Nebyla sobecká a sama často navrhovala, aby si odpočinuli někde v kavárně nebo kavárničce. A tam se nelíbilo ani dívkám, ani Brietovi.

Všichni se obyčejně setkávali až u večeře. Čtvrtý den po jejich příchodu byla slavnostní večeře. Ale byla to večeře na rozloučenou. Loučili se Freddie a Tyrrel. Baronet se snažil, aby ovzduší bylo co nejveselejší, ale nedařilo se mu. Nebylo divu po tak dlouhé době společného soužití.

Teprve když se najedli a na stole se objevily číše lehkého vína, Freddie se rozhovořil o cíli a důvodech své cesty.

„Ráno odjízďím do Port Saidu a odtud na pobřeží Rudého moře. Dostanu se asi až do Suákinu a budu ho od vás pozdravovat.“

„Nezapomeňte se tam pozeptat po Mabrukim. Ráda bych věděla, zda se mu nic nestalo,“ připomínala Gertruda.

„Navštívím ho. Omlouvám se, že jsem už dřív nepověděl, že Mabruki se do Suákinu šťastně dostal. Viděl jsem jeho podpis na stvrzence na těch deset tisíc piastrů. Pro ty věčné a celkem neplodné porady jsem vám to zapomněl říci. Mabruki svůj úkol splnil. Nebyla však vyslána žádná pomocná výprava. Asi také pro nějaké ty porady... Ale je to tak líp. Teď se má to nekonečné váhání rázně změnit. To mi pomůže splnit slib daný Kaddúrovi. Pokusím se zorganizovat jeho Šerofy. Navrhl jsem to našim, můj návrh byl přijat a jedu k Šerofům s plnou mocí uzavřít s nimi přátelskou nebo i spojeneckou smlouvu. To je vlastní příčina mého odjezdu. Ben Kamsa nebo náčelník Šerofů se může stát samostatným vládcem východního Súdánu pod ochranou Velké Británie. Naše vláda pro rozvoj východního Súdánu počítá také s využitím zářiče zlepšeného Norbertem a hlavně jeho slunečního článku na výrobu elektrického proudu. Příslušné jednání bylo už zahájeno prostřednictvím francouzské vlády. Kromě toho pan doktor Norbert Mauny může nastoupit buď hned, nebo kdykoli později místo generálního technického poradce pro oblast východního Súdánu. To pro případ,

že by se mu zastesklo po vyrovnaném suákinském podnebí. Písemná nabídka s údajem jeho povinností i odměny za práci mu bude zaslána přímo do Paříže. To by tak bylo všechno ...“

„Sire Freddie,“ otázal se Kersain. „Jak to bude s Chartúmem? Při našich jednáních s vašimi zástupci o rozdělení zájmových sfér v Africe jsem se nemohl nic dovědět. Vaši lidé se každé zmínce o Chartúmu vyhýbají jako čert kříži.“

„Byla zformována pomocná armáda, která pod vedením generála Wolseleyho je už na pochodu k Chartúmu. Ale obávám se, že přijde pozdě. Proto naši asi o Chartúmu neradi slyší. Musili by doznat, že se mnoho zanedbalo. Dosud se Chartúm drží. O poměrech v městě nemáme zprávy. Vaše zpráva, pane generální konzule, byla poslední a — rozhodná.“

„Freddie,“ pravil Mauny, „jsem vám velmi zavázán za všechno, co jste pro mne učinil. Víím, že je to jen vaše práce. Ale měl bych ještě jednu prosbu. Zařídíte, aby se se Šerofy zacházelo tak, jak si zaslужují?“

„Poznal jsem je jako dělníky a vážím si jich. Ručím celým jměním i hlavou, že jim nesmí nikdo ublížit. Ale oplátkou mám také prosbu. Snad ji mohu vyslovit, když vaše zasnoubení se slečnou Kersainovou bylo veřejně vyhlášeno. Velmi rád bych se zúčastnil vaší svatby. Ovšem nevím, kdy se vrátím. Nebylo by ode mne neskromné poprosit vás i slečnu, abyste počkali, až se budu moci vrátit?“

Místo Norberta odpověděla Gertruda a oči jí jen zářily:

„O tom by se mohlo uvažovat. Ale uvažovala by Gerta, nikoli slečna.“

Baronet pochopil nabídku přátelství i její důvod.

„Ano, milerád svou prosbu opravím, jestliže ji smím upravit takto:

Nebylo by ode mne neskromné prosit tě, Norberte, a vás, Gerto, abyste počkali, až se budu moci vrátit?“

Místo odpovědi Norbert přistoupil k Freddiemu s nataženou paží:

„Příteli drahý, to mohlo být už dávno!“

„Mohlo, jenže já jsem mladší než ty!“

„Ale já zas nejsem šlechtic.“

Ruce obou mladých mužů se spojily v pevném stisku. Doktor Briet bouřlivě tleskal.

Kolem obou a Gertrudy, která si také pospíšila podat Freddiemu ruku, se vytvořil větší hlouček.

Freddie rozluštil situaci.

„Tyrrele,“ zvolal, „šampaňské sem. Nejsi nikdy tam, kde máš být!“

Křivdil svému vzornému komorníkovi. Tyrrel v bezvadném fraku stál za ním s objemným podnosem, na němž byla láhev šampaňského v ledu a osm sklenek. Osm, neboť Tyrrel se dnes považoval také za hosta. Proto se „panu baronovi“ ani neomlouval za zpoždění. Freddie o jeho bezvadné připravenosti věděl a Tyrrel si zase byl vědom, že ta výtka má jen zpestřit slavnostní chvíli.

Sklenky zazvonily.

„Na šťastné shledání na Norbertově a Gertině svatbě, na kterou všechny přítomné upřímně zvu,“ proslovil přípitek Kersain.

„Jenže já dosud nevím, Norberte a Gerto, zda na můj návrat počkáte,“ připomněl baronet.

Gertruda a Norbert na sebe pohlédli. Chopili se za ruce a předstoupili před baroneta.

„Ano, slibujeme, že počkáme, až se náš milý přítel Freddie vrátí,“ prohlásili slavnostně.

„Freddieho teď napadlo, že by mohl být ještě neskromnější,“ s úsměvem pravil baronet. „Přál by si, aby Norbert a Gerta navštívili na své svatební cestě Anglii. Ví však, že tam pěkné počasí začíná až koncem května. Proto se bojí naléhat.“

Norbert a Gertruda se opět radili zrakem. Gertruda lehce přikývla. Norbert odpověděl:

„Návštěva Anglie se přislubuje. I za cenu, že se počká se svatbou. Norbert a Gerta čekat dovedou, to Freddie ví.“

Tentokrát napřáhl ruku Freddie. Norbertovu pravici stiskl a Gertrudinu pozvedl ke rtům a políbil. Poprvé od chvíle, kdy dívku znal.

Kersainova tvář se rozzářila. Věděl, jaké pocty se dostalo jeho dceři. Anglická tradice zakazovala šlechtici políbit ruku nešlechtičně.

Tak zásluhou Freddieho a jeho mladých přátel se večere na rozloučenou, zahájená dost smutně, změnila ve večírek takřka operetního rázu. Tyrrel ještě dvakrát umnou komornickou rukou naléval šampaňské a připíjelo se na mnoho úspěchů jeho pánovi i na šťastný návrat jemu, Tyrrelovi. Připíjelo se také na mnoho štěstí do příštích dnů Virgilovi a Fatimě. To zařídila Gertruda a šťastná Fatima ji za to odměnila vděčným pohledem.

Čas přímo letěl a brzy tu byla půlnoc.

První povstal doktor Briet.

„Mládeži,“ začal, „připravili jste nám krásný večer, při jakém člověk může jen omládnout. Díky vám za něj. Ale říká se: v nejlepším přestaň! Švagra a Norberta čeká zítra zas nějaká nekonečná porada, našeho milého přítele baroneta a jeho vzorného komorníka časně vstávání a únavná cesta a mne ... prohlídka nevím kolika muzeí. Jako lékař proto navrhuji rozchod a přeji vám všem krásné sny. Všichni se zase sejdem, doufám brzy, při příležitosti slavnostnější. Nikoli tedy sbohem, nýbrž na shledanou!“

Po něm promluvil ještě Kersain:

„Já opětuji své pozvání na tu slavnostnější příležitost a děkuji siru Coghillovi. Dnes se zde sešly Anglie a Francie v upřímném přátelství. Kéž by tomu bylo tak vždycky!“

Tyrrel se při jeho řeči nenápadně přitočil k Norbertovi a Gertrudě.

„Pane doktore a slečno,“ pravil, „měl bych také prosbu. Abych směl být při vaší svatbě vaším osobním komorníkem.“

„Přijímáme, pane Smithe,“ odpověděla mu Gertruda. „Ale svatby budou zároveň dvě. Musil byste si vzít na starost dva páry.“

„Děkuji za souhlas,“ ukláněl se Tyrrel. „Počet nevadí. Těch párů může být třeba i víc.“

Společnost ztratila dva členy. Jestliže je však pravda, že vzpomínka vyvolává znění v uších, pak siru Coghillovi a jeho komorníkovi znělo v uších pořád. Doktor Briet při procházkách městem bavil své průvodkyně jen o Freddie. Kdysi baronský floutek v jeho očích teď vyrostl v muže, jaký má být a o němž se musí mluvit. Gertruda pak prozradila na Tyrrela jeho žádost při rozchodu a jeho nebojácnost, pokud šlo o počet obsluhovaných párů.

To vyvolávalo vzpomínky na příhody vzorného komorníka z minula a končovalo uznáním, že Tyrrel už není oním komornickým automatem, ale že se stal docela přijatelným, dobrým člověkem.

Na Freddieho vzpomínali i Norbert a Kersain. Oba s vděčností v srdci. Norbert teď už věděl, že to, co mu jeho Gerta mohla jen napovědět o zajištění jeho existence, bylo dílo jeho anglického přítele. A měl radost z Gerty, jak obratně a beze slov díky projevila baronetovi svou vděčnost. Kersain pak vážně podezíral Freddieho, že jen jemu musí být vděčen za úspěchy, kterých pro Francii dobyl při stanovení zájmových sfér. Vždyť mnohé z toho, co bylo předmětem dlouholetých a vážných sporů, on teď získal hladce, ba někdy mu bylo skoro nabídnuto, co by se byl ani neodvážil požadovat. Marně však se dohadoval, jakou cestou to mohl dokázat sir Frederick Coghill, muž v mezinárodní politice neznámý a nikdy nejmenovaný ...

Ještě tři dny musil doktor Briet provázet obě dívky po Alexandrii. Čtvrtého dne ráno vstoupili všichni na parník, který je odvážel do Marseille. Dívky měly své mladé společníky a doktor klid a pohodlí. Mohl být spokojen, ale nebyl. V duchu si často doznával, že se mu po těch švitorkách stýská. Jako společník mu zbyl jen švagr. Ale Kersain měl hlavu plnou koloniální politiky a mluvil jen o ní. Pro doktora Brieta politika nemusila být, a koloniální politika teprv ne. Jen když si Kersain vzpomněl na Coghilla, dostali se na pole oboustranného zájmu.

Zastávky lodi v Janově využili ke společné prohlídce přístavu města. Pak už přišlo Marseille a cesta rychlovlakem do Paříže.

„Domů, domů,“ zpívala kola vlaku a doktor Briet se těšil na svou malou pařížskou kavárničku, kterou opustil před třemi roky. Opustil ji, aby bojoval se zákeřnou nemocí své neteře. Gerta je teď zdráva a jde vstříc svému štěstí. Nemůže tvrdit, doznával si, že se zasloužil o její zdraví, ale o její štěstí jistě.

XVIII

ZÁVĚR

V deset hodin dopoledne první červnové soboty roku 1885 vycházel z pařížského chrámu Notre Dame dlouhý svatební průvod. Dva páry novomanželů vstoupily do dvou prvních kočárů a řada hostů vstupovala do dalších.

Dvířka kočárů otevíral před vstupujícími novomanžely muž, jehož každý pohyb prozrazoval vysokou školu komornickou. Otevřel ještě dvířka u kočáru třetího, do něhož vstoupili dva mužové, mladší a starší, svědci. Pak klidně odstoupil a čekal, až předjede kočár, jehož dvířka otevře kočí vozu jemu jako svatebnímu hostu.

Jak jste asi už uhodli, ve dvojí funkci vystupoval na této svatbě pan Tyrrel Smith: jako osobní komorník obou novomanželských párů a zároveň jako pořádně pozvaný host. Jestliže otevřel i dvířka kočáru svědků, pak jen proto, že jedním ze svědků byl jeho pán, sir Frederick Coghill.

Norbert Mauny a Gertruda Kersainová poctivě splnili svůj slib a čekali, až se Freddie bude moci jejich svatby zúčastnit. Coghill se mohl uvolnit až v květnu. Písemně se shodli na začátku června, což jim také zajišťovalo, že budou mít na svatební cestu do Anglie pěkné počasí.

Virgil a Fatima měli z tohoto odkladu jen radost. Jejich sňatek se totiž mohl uskutečnit teprve po odstranění řady překážek. Fatima neměla žádné osobní doklady. Nevěděla, kdo byl její otec, kdo její matka, ani kde se narodila. Nosila muslimské jméno Fatima, ale nebyla mohamedánkou. Ve všem jí byla vzorem Gertruda, a ta byla katoličkou. Fatima se proto také považovala za katoličku, ale nebyla nikdy pokřtěna. Chtěla-li se teď katoličkou stát, musila projít dvouměsíční náboženskou výukou, než se z Fatimy podle Virgilova přání stala Frederika.

Gertruda měla Fatimu ráda jako sestru. A Fatima-Frederika se stala její sestrou skutečně, třeba jen adoptivní. Pan Kersain ji totiž musil adoptovat, aby jí opatřil příjmení. To si však vyžádalo skoro další dva měsíce různých jednání a žádostí. Teprve patnáctého května bylo vše vyřízeno a Virgil mohl zažádat o ohlášky. Osmý červen tedy nebyl nijak pozdním datem pro sňatek tak těžce zkoušených milenců.

Toho dne, 8. června 1885, pan Kersain provdával zároveň dvě dcery, starší Gertrudu a mladší Frederiku ...

Kočáry jeden po druhém předjížděly před Kersainův dům. Byl krásný den. První pohoštění svatebčanů mohlo být proto podáváno v rozsáhlé zahradě. Tam oba páry novomanželů musily přežít přívál gratulací, upřímných i konvenčních.

Po přesnídávce, jak bývá zvykem, se prohlížely svatební dary, telegramy i písemná přání.

Dary byly vystaveny v prvním poschodí domu ve velké místnosti, která se zakrátko měla změnit v síň hodovní. Byly vyrovnány ve dvou oddílech s nápisy: Norbert a Gertruda Maunyovi — Virgil a Frederika Tennierovi.

Sir Freddie byl zpraven o Virgilových potížích se sňatkem, a proto se vynasnažil, aby Virgila a svou jmenovkyni opravdu potěšil. I doktor Briet, Norbert a Kersainovi vybírali a kupovali. Tak se stalo, že nebylo velkého rozdílu mezi oběma skupinami darů.

Hosté si se zájmem prohlíželi stříbro, porcelán, látky a šperky. Freddie se zavěsil do podpaží manželů Maunyových a vedl je k místu, kde se vršil svazek listin. Kersain a Briet se k trojici přidružili.

Baronet vzal první listinu, rozevřel ji a četl:

„Královská zeměpisná společnost v Londýně jmenuje svým řádným členem doktora Norberta Maunyo.“

Odložil ji a sáhl po druhé. To byl celý svazek listin. Vybral jednu, rozevřel ji a podal Gertrudě.

Gertruda zvolna překládala anglický text:

„Lady Evelyn Somersetová jako svatební dar převádí na manžele Norberta a Gertrudu Maunyovy náležitosti a práva panství Silver Castlu ...“

Zarazila se.

„Ale to musí být omyl, Freddie,“ vyhrkla. „Vždyť my tu dámu neznáme.“

„Zato ona vás ano. Je to má teta. Má taková panství ještě čtyři, a lepší. Co však jsou jí platná, když si za ně nemůže koupit zrak. Je totiž slepá. Vyprávěl jsem jí o vaší a Norbertově lásce, té rytířské lásce. Teta je strašně romantická a rytířské kavalírství jí imponuje.“

Ujišťuji vás svou ctí, že jsem ji o nic nežádal. Věřte mi to, Gerto, i ty, Norberte. Sama a bez mého vědomí se dohodla se svým právním zástupcem a zařídila to. Tyhle listiny mi dala doručit až před mým odjezdem k vám ... Bude vás zajímat celý svazek. Ale pročtete si jej později. Teď není kdy. Přečti tuto pasáž, Norberte, a hezky nahlas!“

Norbert četl:

„Viktorie, královna Velké Británie a císařovna indická, zve Norberta Maunyo, Esquirea, k složení manského slibu na den 16. června 1885 v deset hodin dopoledne ...“

Zarazil se.

„Tomuhle vůbec nerozumím, Freddie.“

„Tak čti tohle!“

Norbert poslušně četl z listu tvrdého papíru, který mu baronet podal:

„Viktorie, královna Velké Británie a císařovna indická, zve sira Norberta Maunyo of Silvercastle a jeho choť lady Gertrudu k soukromému slyšení na den 16. června 1885 v pět hodin odpoledne do...“

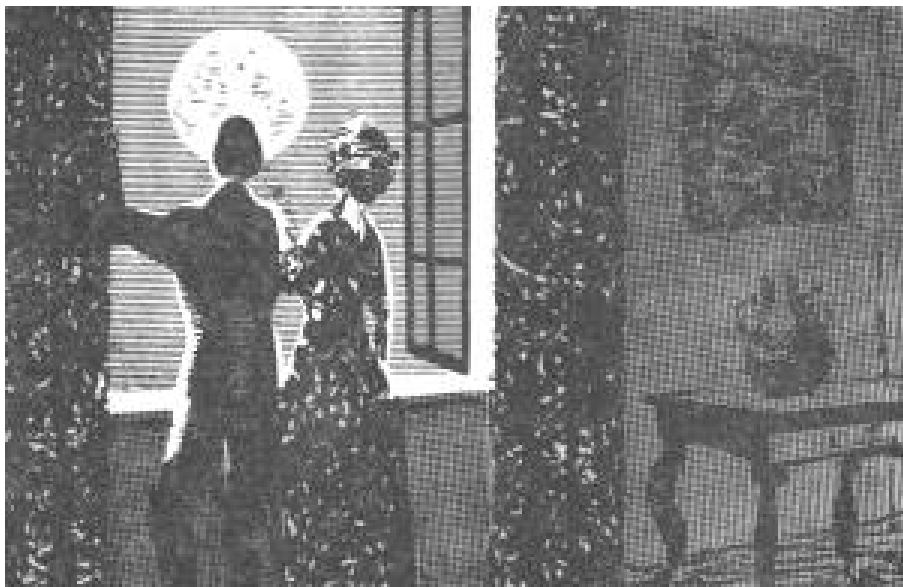
„Teď už tomu rozumíš, ano?“ přerušil ho Freddie.

„Trochu ... To je však určitě tvoje práce, vid’?“

„A vidíš, není,“ vážně mu odpověděl baronet. „Jedno vyplývá z druhého. Snad sis všiml, že teta Evelyn tobě a Gertě Silver Castle nepostoupila, nýbrž převádí na vás jen jeho práva. Nemohla vám jej postoupit. Silver Castle se nedá ani prodat, ani darovat. Lze pouze převést jeho práva, a ještě jen se svolením vládce Velké Británie. Je to totiž panství manské, baronské. Už tomu rozumíte docela, sire Norberte a mylady Gerto? ... Toho slibu se neboj, Norberte. Budeš slibovat jen to, čím se už dávno řídíš. Žena manský slib neskládá, místo toho však je s manželem pozvána k soukromému slyšení.“

„Mně se z toho všeho točí hlava, Freddie!“ skoro zaúpěla Gertruda. „My, a slyšení u císařovny! A jak se tetě Evelyně kdy odvděčíme?“

„Tím, že ji navštívíte. Pozvání je v tom svazku také. A že ji pak podle možnosti budete navštěvovat často a bez pozvání. Nic na světě není zadarmo,“ usmál se. „Budete jí musit vypravovat, hodně a stále vypravovat — o své lásce. Po mém návratu jsem tetu na Somersetu

navštívil jen dvakrát. Vyprávěl jsem jí naše příhody. Znáám její záliby, a tak jsem jí hodně řekl o té vaší kavalírské lásce i to, že kvůli mně čekáte se svatbou. Líbilo se jí to tak, že jsem musil všechno několikrát opakovat. Druhou mou návštěvu si téměř vynutila. A o vaší lásce jsem musil vyprávět skoro celé ty dva dny ... To vás tedy čeká a nemine. Já vím, jak to dopadne. Gertino srdéčko se rozhoří, až spatří mou staženku. Ne vděčností — soucitem. Bude se jí cele věnovat a nakonec na to doplatí sir Silvercastle. Stane se přebytečným.“

„Možná,“ teď už s úsměvem odpověděl Norbert. „Ale sir Coghill už doplatil... Vždyť my jsme tě vlastně okradli, Freddie. Jsi přece jediným dědicem tety Evelyn, či ne?“

„Jsem, ale z jejího činu mám jen a jen radost, protože tetu chápu. Tvé rytířství v lásce ji tak nadchlo, že si umínila udělat z tebe rytíře doopravdy. Anglický titul sir je totiž titul rytíře. Aby tobě i Gertě bylo jasné vše, musím k tomu ještě něco dodat. V našem kraji není úrodná půda. Silver Castle nevynáší ročně tisíce. Víám to, protože Silver Castle a Gog Hill spolu sousedí. Tak je to, sousede! Silver Castle má cenu skoro jen pro to baronství. Tetin Somerset je

pérství, lordství. Pro svou slepotu nemůže teta vykonávat perské povinnosti a musím ji zastupovat já. Proto mě také někdy jmenují lord Somerset... Tohle říkám pouze pro pana Kersaina a pana doktora Brieta, aby mezi námi nebylo tajností ...“

„Excellence!“ zvolal Kersain. „Já ...“

„Nic takového, pane vyslanče a zplnomocněný ministře,“ nedal mu domluvit Coghill. „Excellence tu nejsou! Jen a jen upřímní přátelé... Ale neměli bychom už jít dolů? ...“

„Jenom chvilinku, Freddie,“ žádal Norbert. „Je tu ještě jeden dárek, který musíme vidět. Od Kaddúra. Dal mi jej při našem loučení pro Gertu s podmínkou, že má být otevřen v den její svatby jako poslední ze svatebních darů. Aby prý si Gerta někdy vzpomněla na Kaddúra. Tady je ten dárek. Bude to asi nějaký talisman.“

Kapesním nožikem rozpáral stehy koženého váčku. Objevil se namodralý oblázek. Norbert jej položil na dlaň Gertrudě.

„Prostý dárek, ale bude mi věčně milý,“ řekla. „Třebas na Kaddúra vzpomínám stejně a často.“

Freddie vzal oblázek z Gertrudiny dlaně a pozorně jej prohlížel. Poté přistoupil k oknu a lehce jím škrtl o sklo. Objevila se široká bílá rýha.

„Řekla jste prostý dárek, Gerto,“ pravil. „Ale za tenhle prostý dárek byste si mohla koupit nejmíň dvacet Silver Castlů a ještě Cog Hill k tomu. Je to diamant a po vybroušení nebude o mnoho menší, než je proslavený Kohinoor.“

Oblázek šel z ruky do ruky. Když se vrátil do Gertrudiny dlaně, zatřpytil se na něm démant lidské slzy.

OBSAH

DÍL PRVNÍ: TROSEČNÍCI ŽIVOTA

- I V Suákinu
- II Večer na Rudém moři
- III V poušti
- IV Mokaddem a jeho trpaslík
- V Podvodníci ve velkém
- VI Selene Company Limited
- VII Nikdo nebude poškozen
- VIII Odchod ze Suákinu
- IX Obrovský magnet
- X Návštěva za návštěvou
- XI Černá stráž
- XII V Chartúmu
- XIII Čáry nebo kejkle?
- XIV Válečníci z kraje velkých jezer
- XV Černá stráž odchází
- XVI Situace se přiostrňuje
- XVII Dvojí doznání
- XVIII Tyrrel zasahuje

DÍL DRUHÝ: TROSEČNÍCI PROSTORU

- I Po katastrofě
- II Smrt přichází na Měsíc
- III Kde jsme?
- IV Bloudění
- V Pohřeb
- VI Pět dní
- VII Zlato, zlato!
- VIII Několik listů z Gertrudina deníku
- IX Kaddúrův život
- X Kaddúr vysvětluje a rozhoduje

XI Zatmění Slunce Zemí
XII K Zemi
XIII Přistání
XIV Na březích Nilu
XV Kersainova překvapení
XVI Gertruda a Norbert
XVII Domů
XVIII Závěr

KNIHY ODVAHY A DOBRODRUŽSTVÍ

Řídí Eva Dolejšová

Svazek 112

André Laurie — Zdeněk Hobzík

MAGNETOVÁ HORA

Podle francouzského původního vydání Selene Company Limited volně přepracoval Zdeněk Hobzík. Ilustroval Eduard Hájek. Vydal jako svou 3463. publikaci Albatros, nakladatelství pro děti a mládež, v Praze roku 1969. První vydání v Albatrosu. Odpovědná redaktorka dr. Arnoštka Kubelková.

Výtvarný redaktor Jan Žbánek

Z nové sazby písma Didot vysadila a s 36 ilustracemi v textu vytiskla Stráž, tiskařské závody, n. p., Vimperk. 19,90 AA (text 18,34, ilustr. 1,56), 19,95 VA. Brožovaný výtisk 25,70 Kč

13-025-69 14/54 Vázaný výtisk 30,- Kčs 305/14/8,6-5

André Laurie, známý epigon a spolupracovník Vernátv, si zvolil pro tuto vědeckofantastickou knihu námět velmi atraktivní — cestu na Měsíc. Nechává svého hrdinu, mladého astronoma Maunyo, provést v dalekém africkém Súdánu odvážný pokus, založený na využití antigravitační síly, pomocí které se má Měsíc postupně přiblížit k Zemi, aby byl dosažitelný kabině s lidskou posádkou. A Maunymu se skutečně podaří dospět s malou skupinkou svých společníků na povrch Měsíce, ale nikoli podle plánu, nýbrž předčasně a nečekanou náhodou. Potom se brzy objeví největší úkol: dostat se zpět. Tentokrát musí pomoci všichni, a jen díky jejich největší vzájemné obětavosti skončí i zpáteční cesta šťastně...

Spisovatel píše pod pseudonymem André Laurie je ve skutečnosti Paschal Grousset, člen Pařížské komuny z roku 1871. Jako jeho učitel Jules Verne i on věří v technický pokrok, ale těžištěm jeho literární tvorby je spíše politika, zvláště politika sociální. Proto si také Laurieho hlavní hrdina volí tentokrát za dějiště svého pokusu střední Súdán, a to právě v době, kdy dochází k osvobozeneckému boji súdánského lidu proti egyptské tyranii. Tento boj, známější pod jménem Mahdovo hnutí, byl podnětem pro literární práce i jiným spisovatelům, např. Arthuru Conanu Doylevi (V moci dervišů) nebo Henryku Sienkiewiczovi (Pouští a pralesem). Laurie-Grousset se v Magnetové hoře snaží tlumočit svým čtenářům příčiny vzniku tohoto hnutí, jeho úspěchů i konečné katastrofy, ale přitom neváhá ukázat také na sociální útlak, bídu prostého lidu, různé státní plotičky, na rasismus i náboženský fanatismus se všemi jejich neblahými důsledky.

Dějištěm Laurieho románu však není jen Afrika a Měsíc. V některých epizodách zavádí autor čtenáře i do Austrálie, aby jim tam předvedl způsob zakládání podvodných akciových společností, kterých v té době nebylo málo, a také do Indie, aby zlidil a osvětlil záhadnou postavu svého příběhu — černého trpaslíka Kaddúra.

Z VYŠLÝCH SVAZKŮ

M. Pašek: Ostrov tisíce drabokamů — J. F. Cooper: Průkopníci — M. Bieličci: Lacho z rodu Ha — A. Lindgrenová: Kalle Blomkvist zasahuje — P. Gamarra: Dobrodružství Opeřeného hada — A. Ransome: Holubi pošta — H. H. Swiftová: Dráha na svobodu — S. Tattay: Pašky a holubi — M. Pašek: Lovci perel — A. Branald: Tisíc a jedno dobrodružství — A. P. Pearceová: Poklad v jediné rúži — L. Renn: Trini — Y. Maufret: Krásná Amaranta — S. O'Dell: Ostrov modrých delfinů — L. Kiršner: Sifrovaná zpráva — F. Pilat: Dýmka strýce Bonifáce — K. May: Vinnetou I.—III. díl — A. Dumas: Tři mušketýři I.—II. díl — H. Melville: První plavba — K. May: Duch Llana Estacada — J. Fabricius: Plavčiči kapitána Bontekoa — L. M. Pašek: Řeka kouzelníků — R. L. Stevenson: Černý šíp — M. Pašek: Nesmrtelný kovboj — M. V. Kratochvíl: Napoleon z ostrova — J. Volčec: Karaj — M. Soriano: Nervestný plukovník — J. F. Cooper: Prérie — A. Bahdaj: Bacha, černý paraple! — V. Sustr: Na Opíři řece — A. Ransome: Velká šestka — M. M. Kadlecová: Muž a pes — D. Galstýj: Král Madagaskaru — Grey Owl: Sejdlo a její bobtici — M. Svácha: Puma ze Sierry — E. Salgari: Černý korzár — J. D. Wynn: Švýcarský robinzon — E. Storch: Hrdina Nik — V. Kocourek: Vzpouza na lodi Bounty — A. R. Evans: Sobi táhnou — N. O. Franzen: Veledektív Agaton Sax — R. L. Stevenson: Poklad na ostrově — K. S. Badigin: Dobyvatelé ledových moří — F. Mowat: Hadí spirála — R. Simdček: Zločin na Zlenicích hradě L. P. 1318 — K. May: Černý mustang — N. Szczepańská: Divoký Anda — M. Diekmannová: Čluny v Brakheputu — R. Halliburton: Toučky světem — A. Laurie — Z. Hobzik: Magnetová hora

PŘIPRAVUJEME

F. Steuben: Tekumenh
M. Z. Thomas: Za obzorem čeká svět

13-025-69 14/54

Vázaný výtisk 30,— Kčs